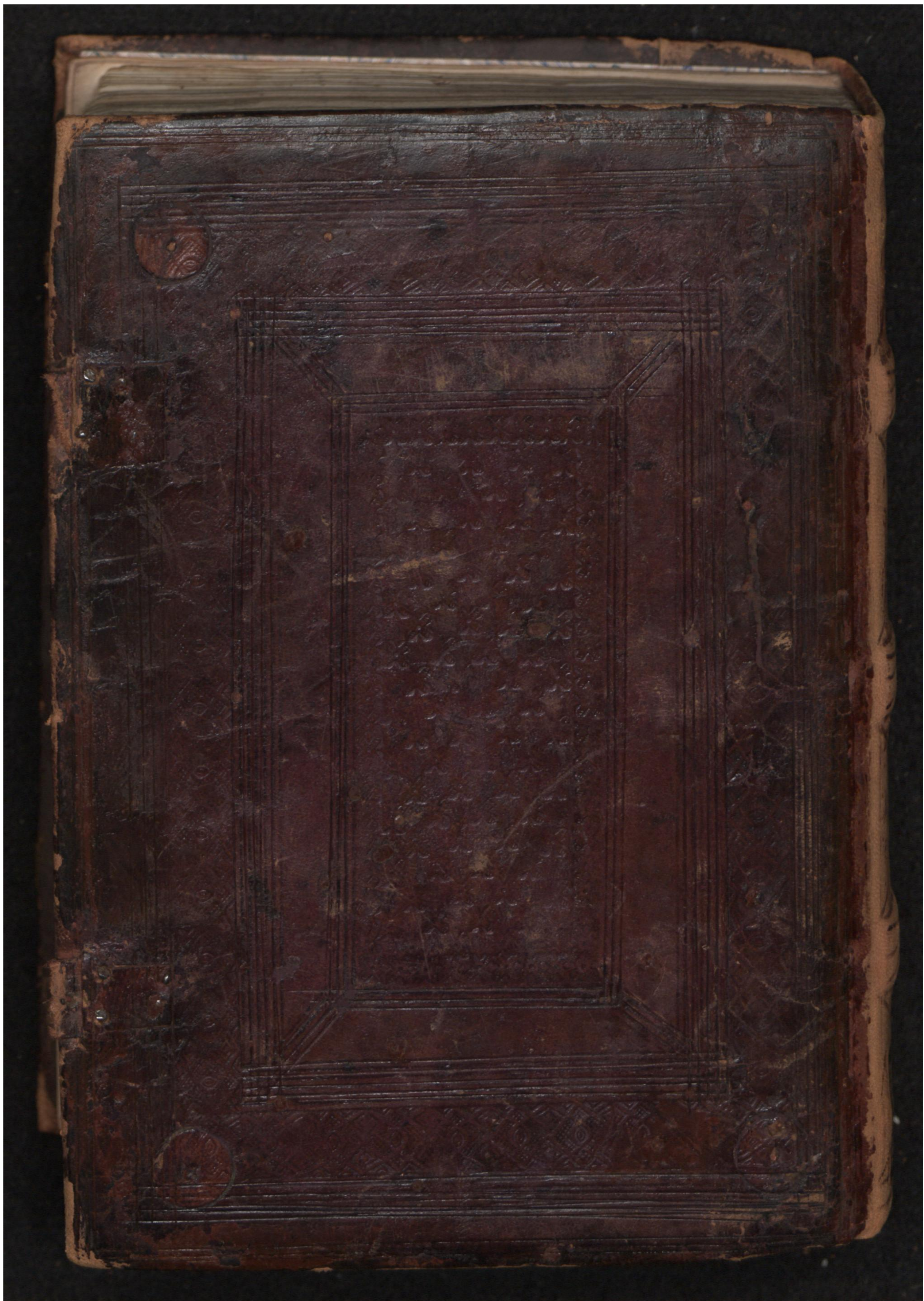

CITTÀ DI FIRENZE
LANDAU FINALY
INC. 49
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE

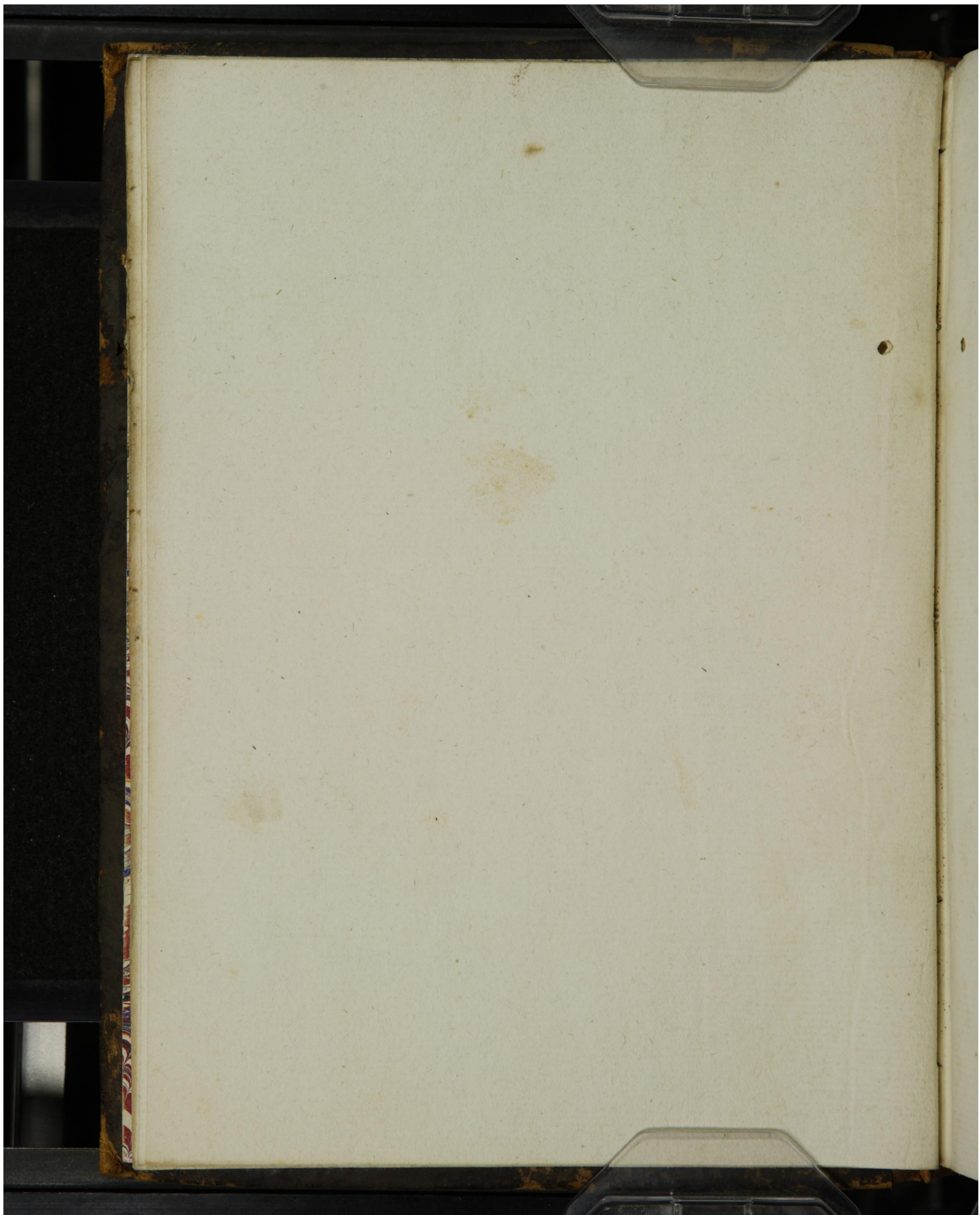

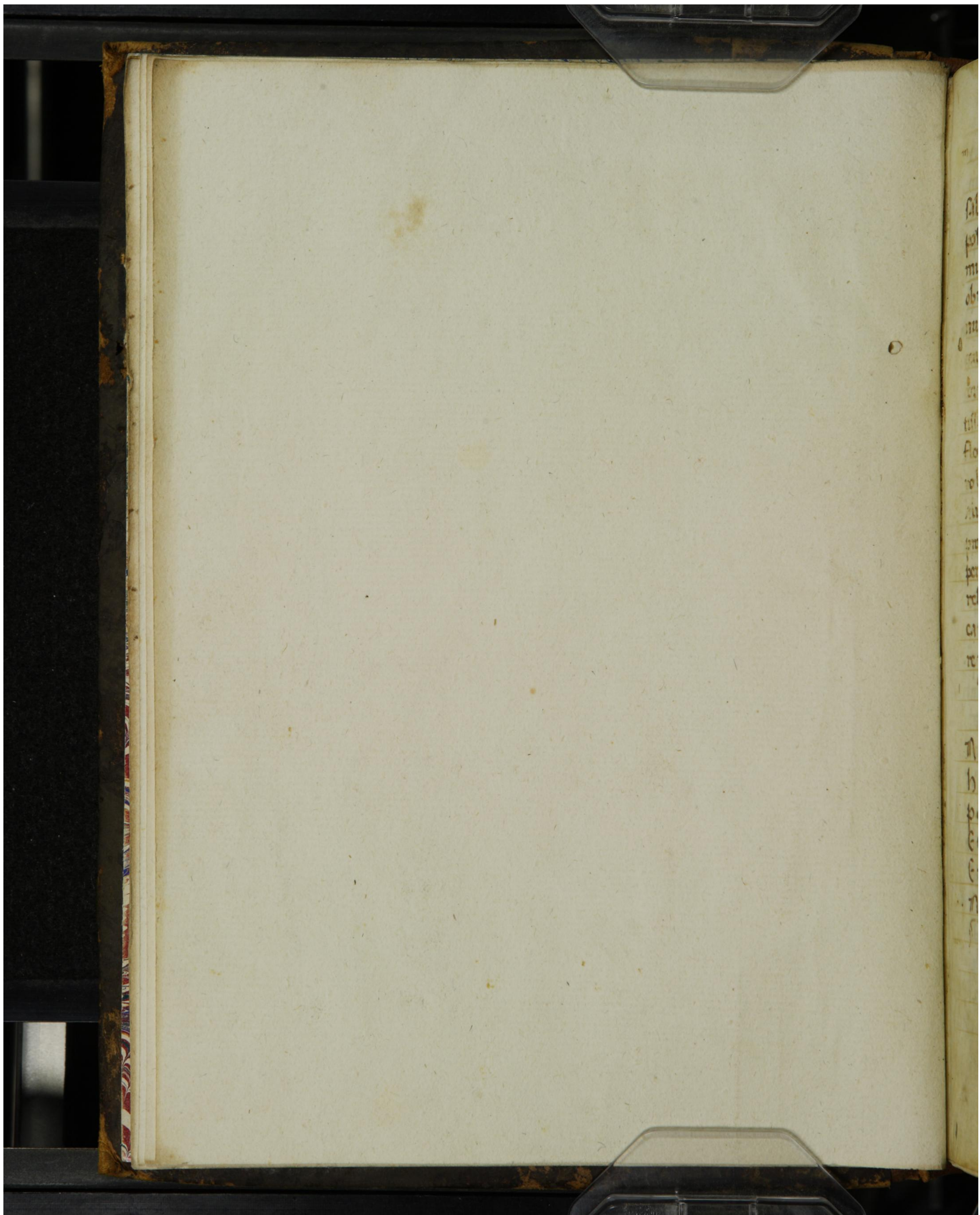

231
236
175

m Agnifico Legaliq; viro Dño Gregorio Romanorũ
antistitis unico consultori petrus honestus optimã
sal'. Sepenumero mihi cogitanti quemadmodũ meas
post longas excubias magnificentie tue morem gererẽ
mi prestantissime domine. Gregori: id potissimũ capiti
obvolutũ est cogitamen: Ilicet ut lepidis filiolis tuis
nuper erudiendis. emendata opuscula/ et meo ingeniol[o]
[no]va iterum fabricata donarem. Qua inre aurea apiũ
[ex] opuscula imitatus: cũ a Donato. tũ reliquis ab erudi
tis[simis] grammaticis. tumq; a Catone nectareos legens
flores quasi serta tuo carmini leta contexui: Itaq; si rescie
ro labores meos minime tibi fuisse ingratos. quin potius
aliquantula laude dignos ate iudicari. conabor et enitar
[vi]ribus animi ac corporis mei maiora adoriendo/ to o
peris assequi: quod magnificentie nominis tui perpetuũ
reliquisq; lectoribus nõ parũ utile siet. Valeas velint seti
ca salubritate/ qua ipsemet nil supra desidero. meq; ama
re digneris Vale.

Ianua sum rudibus/ primam cupientibus artem.
Nec sine me quisquam/ rite peritus erit.
Nam genus et casum/ speciem numerumq; figuram.
His que flectuntur. partibus insinuo.
Pono modum reliquis/ quid competat optime pandens.
Et quam nõ doceam dictio nulla manet.
Ergo legas studiũ que tibi rudis/ addice lector.
Nam celeri studio discere multa potes.

PARS Que ps ē nomen est. x
quare ē nomen quia significat sbam
et qualitatem propriam vl' comunē.
cū casu. Nomini quot accidunt. quī
que que. Spēs. genus. nūs. figura.
et casus. ¶ Cuius spēi primitive qr
quia anullo derivatur. ¶ Cuius spēi derivative
quia derivat aposito. ¶ Cuius gñis masculini
qr quia pponitur ei in declinatiōe unū articu
lare pronomen hic. ¶ Cui gñis feminini qr
quia ppont ei in declinatione unū articulare
pronomen hec. ¶ Cuius gñis neutri qr. qr
pponitur ei in declinatiōe unū articulare pro
nomen hoc. ¶ Cuius gñis cōis qr quia pponū
tur ei in declinatione duo articularia prono
mina hic et hec. ¶ Cuius gñis oīs qr. qr ppo
nunt ei in declinatione tria articularia pro
mina hic et hec et hoc. ¶ Cuius gñis incerti qr.
quia nulla rōne cogente. sed sola auctoritas veterum
sb diverso gñe protulit. ut hic et hec homo. ¶ Cuius
gñis promiscui qr qr sub una voce et uno articulo com
prehendunt āialia utriusq sexus. ut hic passer. ¶ Cuius
nūi singlis. qr. qr singlr profert. ¶ Cuius nūi plis
qr qr plr profert. ¶ Cuius figure simplis qr qr simpli
citer profert. ¶ Cuius figure composite quomodo cō
ponitur ex in et iustus. et sic componit iniustus.
¶ Cuius figure decomposite qr qr nō pse cōponitur sed
a composito nōie derivat. qd est illud iniustus i iusti.
addita tia fit iniustitia. ¶ Cuius casus nti ē qr. qr

hoc uerbum ē intransitiue. construit cū nto casu. ver ta
ne est bonus.

Nominatiuo hic poeta il sauio. Gtō huius poete del
sauio. Dtō huic poete. al sauio. Actō hunc poetam.
il sauio. vetō o poeta o sauio. Abltō ab hoc poeta dal
sauio. Etplr ntō hi poete. i saui. Gtō horum poetarum. de saui.
Dtō his poetis. a saui. Actō hos poetas. i saui. vetō o poe
te o saui. Abltō ab his poetis. da saui.

Ntō hec musa. la sciencia. Gtō huius muse. della scien
tia. Dtō huic muse. alla sciencia. Actō hanc musam
la sciencia. vetō o musa o sciencia. Abltō ab hac musa.
dalla sciencia. Etplr ntō he muse. le scientie. Gtō harum
musarum. delle scientie. Dtō his musis alle scie. Actō
has musas. le scientie. vetō o muse. o scientie. Abltō
ab his musis. dalle scientie.

Ntō hic et hec aduena. luomo e la donna forestiera. Gtō huius
aduene. dell huomo et della femina forestiera. Dtō huic
aduene. all huomo et alla femina forestiera. Actō hunc et
hanc aduenam. luomo e la femina forestiera. vetō o
aduena. o huomo et o femina forestiera. Abltō ab hoc
et ab hac aduena. dall huomo et della femina forestiera.
Etplr ntō hi et he aduene. gli huomini e le femine foresti
ere. Gtō horum et harum aduenarum. degli huomini et delle fe
mine forestiere. Dtō his aduenis. agli huomini et alle
femine forestiere. Actō hos et has aduenas. gli huomini
e le femine forestiere. vetō o aduene. o huomini et o fe
mine forestiere. Abltō ab his aduenis. dagli huomini et
dalle femine forestiere.

Ntō hec pasca. la pasqua. Gtō huius pasce. della pasqua

Dto hunc pasce . alla pasqua . Acto hec pasca . la pa
squa . Vcto o pasca : o pasqua . Ablto ab hec pasca dalla
pasqua . Deta cuius declinationis : prime . quare qr
eius gto singlis in ae diptongon desinit . Vt hic poeta , i
huius poete . 7 hec musa huius muse .

To hic domin9 . el signore . Gto hui9 dni del signore . Dto hunc
dno al signore . Acto hunc dnm . el signore . Vcto o dne
o signore . Ablto ab hoc dno dal signore . Et plr nto hi dni .
i signori . Gto hor dnor . Dto his dnis . Acto hos dnos .
Vcto o dni . Ablto ab his dominis .

To hic deus . idio . Gto hui9 dei . Dto hunc deo . Acto hunc
deum . Vcto o deus . Ablto ab hoc deo . Et plr nto hi dei
ul' dij . Gto hor deorum ul' deum . Dto his deis ul' dijs . Ac
hos deos . Vco o dei ul' dij . Ablto ab his deis ul' dijs .

To hic magister . el maestro . Gto hui9 magistri . Dto hunc
magistro . Acto hunc magistrū . Vco o magister . Ablto
ab hoc magistro . Et plr nto hi magistri . Gto hor magistror .
Dto his magistris . Acto hos magistros . Vco o magistri .
Ablatiuo ab his magistris .

To hoc scamnum . el descho . Gto hui9 scamni . del deschо . Dto
hunc scamno . Acto hoc scamnū . Vco o scamnū . Ablto ab
hoc scamno . Et plr nto hec scamna . Gto hor scamnor . Dto
his scamnis . Acto hec scamna . Vco o scamna . Ablto ab his
scamnis . Ius cui9 declinationis secunde . qr . quia ei9
gto singlis in i productū desinit . ut hic pius huius pij .
et hic deus hui9 dei .

To hic pater . il padre . Gto hui9 pris . Dto hunc patri .
Acto hunc patrem . Vco o pater . Ab ab hoc patre . Et plr
hi patres . Gto horū patrum . Dto his patrib9 . Acto hos

Nō albus . alba . album . biancho huomo biancha femina biancha chosa . Gtō albi albe albi . biancho huomo biacha femina biancha chosa . Dtō albo albe albo . Actō album albam album . Vctō o albe alba albū . Abltō ab albo ab alba ab albo . Et plr̄ ntō albi albe alba . Gtō alboꝝ albaꝝ alboꝝ . Dtō albis . Actō albos albas alba . Vctō o albi albe alba . Abltō ab albis .

Nō pulcer pulchra pulchrū . bello huomo bella femina bella cosa . Gtō pulchri pulchre pulchri . bello huomo bella femina bella cosa . Dtō pulchro pulcre pulchro . Ac pulchrū pulchram pulchrū . Vctō o pulcer pulchra pulchrum . Abltō a pulchro a pulchra a pulchro . Et plr̄ ntō pulchri pulchre pulchra . Gtō pulchroꝝ pulchraꝝ pulchroꝝ . Dtō pulchris . Actō pulchros pulchras pulchra . Vctō o pulchri pulchre pulchra . Abltō a pulchris .

Albus cum declinatione prime et secunde . quia qui ex parte femini e prime ex parte uo masculini et neutri secunde.

Nō unus una unū . uno huomo una femina una chosa . Gtō unius . duno huomo duna femina duna chosa . Dtō uni . Actō unū unam unū . Vctō o une una unum . Abltō ab uno ab una ab uno . Et plr̄ caret .

Nō totus tota totū . tutto huomo tutta femina tutta cosa . Gtō totius . di tutto huomo di tutta femina di tutta cosa . Dtō toti . Actō totū totam totū . Vctō o tote tota totū . Abltō a toto a tota a toto . Et plr̄ ntō toti tote tota . Gtō totoꝝ totaꝝ totoꝝ . Dtō totis . Actō totos totas tota . Vctō o toti tote tota . Abltō a totis

Nō alius alia aliud . altro huomo altra femina altra cosa . Gtō alius . daltro huomo daltra femina dal

tra cosa. Dto alij. Acto alium aliam aliud. Vcto caret. Ablto abalio abalia abalio. Etpli nto alij alie alia. Gto aliorum aliarum aliorum. Dto alijs. Acto alios alias alia. Vcto i caret. Ablto abalijs.

Tò quis uel qui que quod ul' quid. qualhuomo qualfemina qualchosa. Gto cuius. diqualhuomo diqualfemina diqualchosa. Dto cui. Acto quem quam quod ul' quid. Vcto caret. Ablto aquo ul' aqui. aqua ul' aqui aquo ul' aqui: Etpli qui que que. Gto quorum quarum quorum. Dto quis ul' quibus. Acto quos quas que. Vcto caret. Ablto aquis uel aquibus. Vnus cuius declinationis: nulli'. qr qz ista noia unus. totus. solus. ullus. alius. uter. et alter. et quis ul' qui. cu suis compositis et sillabis adiectionib; st nullius declinationis.

Pluraliter nto hi duo he due et hec duo. duohomini duo femine duo cose. Gto horum duorum harum duarum horum duorum. diduomini diduofemine diduocose. Dto his duobus duabus duobus. Acto hos duos has duas et hec duo. Vcto o duo o due et o duo. Ab abhis duob' duab' duob'.

Pl'r nto hi et he tres et hec tria. tre huomini tre femine tre cose. Gto horum et harum et horum triu. Ditre huomini ditre femine ditre cose: Dto his trib; Acto hos et has tres et hec tria. Vco o tres et o tria. Ab abhis tribus.

Pl'r nto hi et he et hec quatuor. quatro omini quatrofemme quatro cose: Gto horum et harum et horum quatuor. diquatromini diquatro femine diquatro cose. Dto his quatuor. Acto hos et has et hec quatuor Vco o quatuor. Ab abhijs i quatuor. Nota q' omnia noia nualia a quatuor usque ad centu sunt nui plis et indeclinabilia.

nos amiamo noi. amate nos. amate uoi. ament illi. amino
coloro. Futo amato tu amerai tu. amato ille amera colui.
Et pli amemus nos. amaremo noi. amatote nos amarete
uoi. amanto illi ameran quegli. Pto mio nel desiderati
uo modo tpe pnti et pto inpfto nel tempo pnte et nel no pas
sato. utinam ego amarem dio uellessi chio amassi. ille a
maret cholui amassi. Et pli ut nos amaremus. dio uolessi
che noi amassimo. nos amaretis uoi amassi. illi amanet
choloro amassino. pto pfto et plq pfto nel tempo passato et
nel pa che lunghamente passato. ut ego amauissem dio
uelessi chio auessi amato et pui che amato. tu amauisses tu
auessi amato et pui che amato. ille amauisset colui auessi a
mato et pui che amato. Et pli ut nos amauissem dio auessi
uoluto che noi auessimo amato et pui che amato. uos ama
uissetis uoi auessi amato et pui che amato. illi amauissent
coloro auessino amato et pui che amato. Futo ut ego amem Xviiii
dio uoglia chi ami. tu ames tu ami. ille amet colui ami.
Et pli ut nos amemus dio ueglia che noi amiamo. uos ame
tis uoi amiate. illi ament coloro amino. Vbo mio nel
sotto posto modo. cu conciosia cosa che ego amem io ami tu a
mes tu ami. similit ut i futuro optatiui similmente sichome
nel futuro dello optatiuo. pto inpfto cu ego amarem concio
sia cosa che io amassi. tu amares tu amassi. ille amaret co
lui amassi. Et pli cu nos amaremus noi amassimo. nos
amaretis uoi amassi. illi amarent coloro amassino. pto p
fecto cu ego amauerim consia cosa chio abbi amato tu ama
ueris tu abbi amato ille amauerit colui abbi amato. Et pli
cu nos amauerimus conciosia cosa che noi abiamo amato
nos amaueritis uoi abiate amato. illi amauerint coloro

coloro albbino amato. ptō plq̄ pfcō cū ego amauissem
conciofussi stata cosa cheio auessi amato et arei. tu a
mauisses tu auessi amato 7 aresti. ille amauisset colui
auessi amato 7 arebbe. Et pl'r cū nos amauissem̄/ concio
sia stata cosa che noi auessimo amato et aremo. uos ama
uissetis uoi auessi amato 7 aresti. illi amauissent coloro
auessino amato 7 arebono. Futuro cū ego amauero concio
sara cosa chio amaro et aro amato. tu amaueris tu ama
rai 7 arai amato. ille amauerit. cholui amera 7 ara ama
to. Et pl'r cū amauerim̄ conciosara cosa che noi amaremo
et aremo amato. uos amaueritis uoi amarete 7 arete a
mato. illi amauerint. coloro amaranno 7 aranno amato.

Infinito mō/ nel infinito modo tp̄e pn̄ti et ptō ī pfcō nel
tempo pn̄te e nel nō pfecto. amare. amare. ptō pfcō 7 plq̄p
fcō nel tempo passato e piu che passato amauisse. auere ama
to. Futō amatū ire andare adamare. ul' amaturū ēē/ o uō
essere per douere amare.

Verbo impsonali/ nel uerbo sança numero 7 sança psona.
tp̄e pn̄ti amatur/ ex ama. ptō ī pfcō amabat'/ e(r) amaua.
ptō pfcō amatū ē ul' fuit/ ese o uero chese amato. ptō plq̄p
fcō amatū erat ul' fuerat esam o uero che sara stato amato.
Imperatiuo ametur. sia si amato. Futō amabit' esamera.
Futō amator. sarassi amato. Ptō mō tp̄e pn̄ti et ptō ī pfcō
utinam amaret'. uolesse dio che samassi. ptō pfcō 7 plq̄p fcō
uti amatum esset ul' fuisset/ uolessi dio che si fussi o uero chi
fussi stato amato. Futō uti amet' uoglia dio che sami:
Subiō mō tp̄e pn̄ti cū amet'. conciosia cosa che sami. ptō
ī pfcō cū amaret'. conciofussi cosa che samassi. ptō pfcō
cū amatū sit uel fuerit. conciosia cosa che esisia o uero chesi

amato. pto plsq̃ pfco cũ amatum esset ul' fuisset/ concio
fussi stata cosa che si fussi ouerche fussi stato amato. futuro
cũ amatũ erit uel fuerit. concio sia cosa ouerche sara amato.
Infinitiuo impsonali nello infinito sença nũo e sença psona
tpe pñti ⁊ pto inpfco amari auere amato. pto pfco ⁊ plsq̃ p
fco amatũ esse ul' fuisse. andare ad essere ouerche essere
stato amato. futuro amatũ iri. andare ad essersi amato.
Due participia trahunt ab hoc uerbo actiuo s. amo. dunque
amans ⁊ amaturus. Amans unde formatur a prima p
persona inpfcti indicatiui modi. quõ amabam bam. mutata
in n et s fit amans. Amaturus uñ formatur ab ultimo
supino quõ amatum tum conducta rus fit amaturus ta rus.
Indicatiuo modo nel dimostratiuo modo tpe pñti nel
tempo che e presente. ego amor. io sono amato. tu ama
ris uel amare tu sei amato. ille amatur colui e amato.
Et plr nos amamur noi siamo amati. uos amamini
uoi siate amati. illi amantur coloro sono amati. pto inp
fco ego amabar io ero amato. tu amabaris uel amaba
re tu eri amato. ille amabatur colui era amato. Et plr
nos amabamur noi erauamo amati. uos amabami
ni uoi erauate amati. illi amabantur coloro erono ama
ti. pto pfco amatus sum ul' fui. sono o uero che sono sta
to amato. amatus es ul' fuisti. se ouerche se stato amato.
amatus est uel fuit. e ouerche e stato amato. pto plsq̃ p
fecto amatus eram uel fueram. ero ouerche ero stato
amato. eras ul' fueras/ eri o uer che eri stato amato. erat
uel fuerat/ era ouerche era stato amato. Et plr amati
eramus uel fueramus. erauamo o uer che erauamo stati a
mati. eratis ul' fueratis. erauate o uer che erauate stati

amati. amati erant ul' fuerant. erano/o uero cherano sta
ti amati. Futo amabor saro amato. amaberis uel ama
bere sarai amato. amabit' sara amato. Et pl'r amabim'
saremo amati. amabimini sarete amati. amabuntur
sarano amati. Imp(er)ato mo t(em)p(o)r(e) p(rese)nti ad s(e)c(und)am (et) t(er)tiam
p(er)sonam amare tu sii amato tu. amator ille sia amato
colui. Et pl'r amemur nos/siamo amati noi. amamini
uos siate amati uoi. ament' illi sieno amati quelli. Fu
turo amator tu sia amato tu. amator ille sara amato
quello. Et pl'r amemur nos saremo amati noi. ameminu'
uos sarete amati uoi. amant' illi sarano amati quelli.
pto mo t' p' (et) ptito imp(er)f(e)c(t)o ut amarer uolessi dio chi fussi
amato. amareris ul' amarere tu fussi amato. amaretur
fussi amato. Et pl'r amaremur fussimo amati. amarent'
fussino amati. pto p(er)f(e)c(t)o (et) pl'q(uam)p(er)f(e)c(t)o ut amatus essem uel
fuissem uolessi dio chi fussi o uero che fussi stato amato. esses
ul' fuisses. tu fussi o uero che fussi stato amato. esset ul' fuis
set. fusse o uero che fusse stato amato. Et pl'r ut amati esse
mus ul' fuissemus essetis ul' tis essent ul' fuissent. Futo ut
amer uoglia dio che sia amato. tu ameris sia amato. ul'
ametur sia amato. Et pl'r amemur siamo amati. amemini
siate amati. ament' sieno amati. Subio mo t' p' cu' con
ciosia cosa che ego amarer/io sia amato. similiter ut in fu
turo optatiuo. similmente chome nel futuro delo optatiuo
pto i p(er)f(e)c(t)o cu' amarer concio fussi chosa chio fussi e sarei
amato. tu amareris uel amarere tu fussi e sarest amato
to. ille amaretur che fussi amato e sarebbe. Et pl'r cu' ama
remur concio fussi cosa che noi fussimo amati e saremo.
uos amaremini uoi fussi amati e saresti. illi amarentur

chelli fussino amati esarebeno. ptō pfc̄o cū amatus sim ul'
fuerim concio sia chosa chio sia ouer chio sia stato amato.
amatus sis ul' fueris sia ouer che sia stato amato. amatus
sit ul' fuerit chello sia ouer che sia stato amato. Et pl'r cū
amati simus ul' mus concio sia cosa che noi siamo ouer
che siamo stati amati: amati sitis ul' fueritis uoi siate ouer
che siate stati amati. illi amant sint uel fuerint. che loro
sieno ouer che sieno stati amati. ptō pl'q̄ pfc̄o cū ego ama
tus essem ul' fuissem concio fussi stato cosa chio fussi ouer
che fussi stato esarei amato. tu amatus ēēs uel fuisses tu
fussi stato ouer che fussi stato esaresti amato. ille amatus
esset ul' fuisset. che lui fussi stato ouer che fussi stato esarebbe
amato. Et pl'r cū amati ēēmus ul' fuissemus. concio fussi
stata cosa che noi fussimo ouer che fussimo stati esaremo a
mati. uos amati ēētis ul' fuissetis uoi fussi stati ouer che fus
si stati esaresti amati. illi amati ēēnt ul' sent coloro che fussi
no ouer che fussino stati esarebeno amati. Futuro cū ama
tus ero ul' fuero concio sia chosa chio saro ouer che saro a
mato. tu amatus eris ul' fueris tu sarai ouer che sarai a
mato. ille amatus erit ul' fuerit colui sara ouer che sara
amato. Et pl'r cū amati erimus ul' mus concio sia cosa che
noi saremo ouer che saremo amati. uos amati eritis uel
fueritis uoi sarete ouer che sarete amati. illi amati erunt
ul' fuerint coloro saranno ouer che saranno amati. ; Infini
tiuo mō t̄ p̄ 7 ptō ipfc̄o amari essere amato. ptō pfc̄o et
pl'q̄ pfc̄o amatū ēē ul' fuisse andare aessere ouer che esse
re stato amato. Futō amatum iri andare adessere o da
uere essere amato. Vot pticipia trahunt ab hoc ubo
passiuo amor. duo scz amat' 7 amandus. Amatus unū format

.ab ultimo supino quo amatũ tu amatu e fit amatus.
Amatus un formatr agto sui pntis pticipii quo. amans
.amantis tis nomis fit amandus.

Doceo ces cet. docui sti it. doce doceat. docere do
cuisse. docendi do dum. doctũ tu docẽs docturus.
Indicatiuo mõ tpre pnti. ego doceo io insegno. tu doces
tu insegni. ille docet chello insegna. Et pl'r nos docem̃
noi insegniamo. uos docetis uoi insegnate. illi docent
chelli insegnano. ptõi pfcõ docebam bas bat. Et pl'r do
cebamus tis bant. ptõ pfcõ docui sti it. Et pl'r docuim̃
docuistis runt ul' re. ptõ pl'q̃ pfcõ docueram ras at.
Et pl'r docueramus tis rant. futõ docebo bis bit. Et pl'r
docebimus tis bunt. Impatõ mõ t p ad scam 7 tcia
psonam doce tu insegna tu. doceat ille insegna colui.
Et pl'r doceamus doceatote cento. Optõ mõ t p et
ptõ inpfcõ ut ego docere dio uolessi chinsegnassi en
segnarei tu doceres ille doceret. Et pl'r ut doceremus
tis rent. ptõ pfcõ 7 pl'q̃ pfcõ ut docuissem ses set. Et pl'r
ut docuissemus tis sent. futõ ut doceam as at. 1
Et pl'r ut doceamus tis ceant. Subõ mõ t p cum
ego doceam conciosiachosa chinsegni. sil'r ut in futuro
optatiui. ptõ inpfcõ cũ docerem res ret. Et pl'r cũ doce
remus tis rent. ptõ pfcõ cũ docuerim ris rit. Et pl'r cũ
docuerimus tis rint. ptõ pl'q̃ pfcõ cũ docuissem ses
set. Et pl'r cũ docuissemus tis sent. futõ cũ docuero ris
rit. Et pl'r cũ docuerimus tis rint. Infinitõ mõ t p
et ptõ inpfcõ docere insegnare. ptõ pfcõ et pl'q̃ pfcõ
docuisse. futuro doctum ire ul' docturum esse

Erbo impsonali t̃ p̃ docetur esinsegna. ptõ ipfto do
cebatur. ptõ pfto doctũ ẽ ul' fuit. ptõ pl'q̃ pfto dc
tum erat ul' fuerat. futõ docebit᷑. Imp.atõ docetur.
futõ docetor. ptõ mõ t̃ p̃ 7 ptõ ipfto ut doceret᷑. ptõ
pfto 7 pl'q̃ pfto ut doctum esset uel fuisset. futõ ut do
ceatur. Vbo mõ t̃ p̃ cũ doceat᷑. ptõ ipfto cum doceret᷑.
ptõ pfto cũ doctũ sit uel fuerit. ptõ pl'q̃ pfto cũ doctũ esset
uel fuisset. futõ cũ doctũ erit uel fuerit. Infinito mõ
ipsonali t̃ p̃ et ptõ impfto doceri essersi insegnato. ptõ
pfto et pl'q̃ pfto doctum esse uel fuisse. futõ doctuz iri.
Gerundia ul' pticipalia nõia s᷑ hec docendi do dum.
Suppina sunt hec doctuz tu. Vot pticipia trahunt᷑
ab hoc ũbo actiuo silicet doceo. duo qz docens 7 doctur᷑.
Docens ũn formatur a prima psona pti impfti indica
tiui modi quomodo docebam bam in. n. et s mutata
fit docens. Docturus ũn format᷑ ab ultimo suppino
quõ doctum docta addita rus. fit docturus.
Doceor ris uel docere cetur. Eplr̃ docemur mi tur.
ptõ impfto docebar ris ul' re bat᷑. Eplĩ docebamur
mi bant᷑. ptõ pfto doctus sum uel fui es ul' sti est uel
it. Eplĩ docti sumus ul' fuimus estis ul' stis s᷑ fuerũt
uel fuere. ptõ pl'q̃ pfto doctus eram ul' fueram eras
uel ras erat ul' rat. Eplĩ docti eramus ul' mus eratis
ul' tis erant uel rant. futõ docebor beris uel bere bitur.
Eplr̃ docebimur bimini buntur. Imp.atõ mõ t̃ p̃ ad
sam 7 tiam psonam docere tu. sia insegnato tu. doceat᷑
ille. Eplĩ doceamur mi tur. futõ docetor tu docetor ille.
Eplĩ doceamur minor tor. ptõ mõ t̃ p̃ 7 ptõ impfto ut
ego docerer uolessidio chio fussi insegnato esatri. tu do

cereris uel doceretur ille doceret. Et pl'r ut doceremur ri tur. p'to p'fcto et pl'q' p'fcto ut doctus essem ul' fuissem ees ul' set eet ul' set. Et pl'r ut docti eemus ul' fuissemus eetis ul' tis eent ul' sent. Futo ut docear ceris ul' re ceat. Et pl'r ut doceamur mi tur. Infinito mo t' p' 7 p'toi p'fcto doce ri / essere insegnato. p'to p'fcto 7 pl'q' p'fcto doctu esse ul' fuis se. Futo doctu iri. Vot p'ticipia trahunt ab hoc ulo pas sino duo que doctus 7 docendus. Doctus uu' format ab ultimo suppino quo doctu tu . redita s / fit doctus. Docendus uu' format a gto sui p'ntis p'ticipy quo do cens docentis tis in dus fit docendus.

Ego legis legit. legi legisti legit. lege. legat. legere. legisse. legendi do dum. Supina sunt hec lectu tu. Indicatiuo mo / t' / p' / ego lego io leggho. tu legis tu leggi. ille legit cholui legge. Et pl'r nos legimus noi leggiamo & nos legitis noi leggete. illi legunt choloro leggono. p'to p'fcto ego legebam. tu legebas. ille legebat. Et pl'r legebamus tis bat. p'to p'fcto legi legisti legit. Et pl'r legimus stis legerunt ul' re. p'to pl'q' p'fcto legeram ras rat. Et pl'r legeramus tis rant. Futo legam ges get. Et pl'r legemus tis gent. Impato mo / t' / p' ad s'am 7 t'tiam p'sona lege tu leggi tu. legat ille. Et pl'r le gamus legite legant. Futo legito tu legito ille. Et pl'r legi mus legitote legunto. p'to mo t' / p' / 7 p'to inp'fcto ut le gerem res ret. Et pl'r ut legeremus tis rent. p'to p'fcto 7 pl'q' p fcto ut legissem ses set. Et pl'r ut legissemus tis sent. Fu turo ut legam gas gat. Et pl'r ut legamus legatis gant.

Vbo mo t' / p' / cu ego legam conciosiachosa che io legha. tu legas. tu legha. & ille legat colui legha. Et pl'r cu nos le gamus uos legatis. illi legant. p'toi p'fcto cu legerem res

ret. Et pl'i

ret. Etplr cu legeremus tis rent. ptopfto cu legerim ris rit.
Etpli cu legerimus tis rint. ptoplq̄pfto cu legissem ses
set. Etpli cu legissemus tis sent. futo cu legero ris rit.
Etplr cu legerimus tis rint. Infinito mo t̃ p̃ 7 pto in
pfto legere leggere. ptopfto 7 plq̄pfto legisse. uel lecto.
futuro lectum ire uel lecturum esse.

Erbo inpsonali t̃ p̃ legitur e si leggge. ptoipfto legebat̃.
ptopfto lectu ẽ uel fuit. ptoplq̄pfto lectu erat ul' rat.
futuro legetur e si leggiera. Imptiuo legatur si asi lecto.
futo legitor: pto mo t̃ p̃ 7 ptoipfto ut legeret̃. uolessi
dio chesi legessi. ptopfto 7 plq̄pfto ut lectu esset ul' fuisset.
futo ut legatur. Vlo mo t̃ p̃ cu legatur. 9aosi. a chosi
chesi leggha. ptoipfto cu legeret̃. ptopfto cu lectu sit uel
fuit. ptoplq̄pfto cu lectu esset uel set. futo cu lectu erit ul'
fuerit. Infinito mo inpsonali t̃ p̃ 7 ptoinpfto legi essersi
lecto. ptopfto 7 plq̄pfto lectu ẽẽ ul' fuisse. futo lectum iri.
Erundia ul' pticipalia nõia st̃ hec legendi do dum. u
Supina sunt hec lectu lectu. Vot pticipia trahuntur
ab hoc ūbo actiuo. s. lego. duo que legens 7 lecturus. Legẽs
unde format̃. a prima psona pti inpfti indicatiui modi quo
legebam bam in. n. et a mutata fit legens. Lecturus uñ
format̃. ab ultimo suppino quo lectu lectu. addita rus fit
lecturus lectura lecturum.

Ego legor io son lecto. tu legeris uel legere tu se lecto. i
ille legitur cholui e lecto. Etplr nos legimur. uos le
gimini. illi legunt̃. ptoinpfto legebar ris uel re bat̃. Etpli
legebamur mini bantur. ptopfto lectus sum ul' fui es uel
sti est uel it. Etpli lecti sumus ul' fuim̃ estis ul' stis sunt
fuerunt ul' re. ptoplq̄pfto lectus eram ul' fueram eras i

uel rie erat ul' rat. Etplr lecti eramus ul' fueramus era
tis uel tis erant uel rant. Futo legar legeris ul' re tur.
Etplr legemur mi tur. Mpato mo t p adsam et ittaz
psonam legere tu sia lecto tu. legat' ille sia lecto chello.
Etplr legamur nos. legimini uos. legantur illi. Futo le
gitor tu legitor ille. Etpli legamur nos. legiminor uos.
leguntor illi. saranletti chelli: pto mo t p 7 ptoipfto
ut ego legerer. uolessi dio chifussi letto esarei: tu legere
ris ul' re. tu fussi letto esaresti. ille legeret' colui fussi
letto esarebbe. Etplr ut nos legeremur. uos legeremini.
illi legerentur. ptopfto etplqpfto ut lectus eem ul' fu
issem ees ul' ses eet ul' set. Etpli ut lecti eemus ul' mus
eetis ul' tis eent ul' sent. Futo ut legar geris uel re t'.
Etpli ut legamur mi tur. Vbo mo t p cu ego legar
conciosiachosa chosia letto. silr ut i futo optatiui. ptoi
pfto cu ego legerer conciofussi chosa chio fussi letto. tu le
gereris ul' legerere tu fussi letto. ille legeretur cholui fus
fussi letto. Etplr cu legeremur mi tur. ptopfto cu lectus
sim uel fuerim sis ul' ris sit ul' rit. Etplr cu lecti simus
uel fuerimus sitis ul' tis sint ul' rint. ptoplqpfto cu lec
tus eem ul' fuissem ees ul' ses eet ul' set. Etplr cu lecti
essemus ul' mus eetis ul' tis eent ul' sent. Futo cu lec
tus ero ul' fuero eris ul' ris erit ul' rit. Etplr cu lecti erim'
uel fuerimus eritis ul' tis erunt ul' fuerint. coloro sara
no ouer che sarano stati letti. Infinito mo t p 7 ptoi
pfto legi esser letto. ptopfto 7 plqpfto. lectu ee ul' fuisse.
Futuro lectum iri. andare ad esser letto. Set pticipia
trahunt' ab hoc ubo passiuo. s. legor duoq; lectus 7 lege
dus. Lectus um format' ab ultimo suppino quo lectum

lectu audita e fit lectus. Legendus uñ format agto sui
pñtis pticipij qño legens legentis/tis idus fit legendo.
Audio dis dit. audiui sti uit. audi at. audire audi
uisse audiendi do dũ. auditũ tu. audiens 7 auditurꝰ.
Indicatiuo mõ uel desideratiuo mõ tpre pñti uel tẽpo
chee pñte ego audio iodo. tu audis tu odi. ille audit x
cholui ode. Et pl'r pluralmẽte nos audimus noi udia
mo. uos auditis uoi udite. illi audiũt chelli odano.
ptõi pfcõ audiebam bas bat. Et pl'r audiebamus tis
bant. ptõ pfco audiui sti uit. Et pl'r audiuimꝰ stis x
runt ul' re. ptõ pl'q̃pfcõ audiueram ras rat. Et pl'r x
audiueramus tis rant. Futõ audiam audies et.
Et pl'r audiemus tis ent. Impatõ mõ t/p/ ad s'am
et tũam psonam audi tu odi tu. audiat ille oda chel
lo. Et pl'r audiamus audite audiant. Futõ audito tu
audito ille. Et pl'r audiamus tote to. Optõ mõ/t/p/
et ptõi pfcõ ut ego audirem uolessi dio chi udissi 7 uoi
rei. tu audires tu uoissi eudiresti. ille audiret colui
uoissi 7 udirelle. Et pl'r ut audiremꝰ tis rent. ptõ pfcõ
et pl'q̃pfcõ ut audiuissem ses set. Et pl'r ut mus tis set.
Futuro ut audiam as at. Et pl'r ut audiamus tis ant.
Sbiõ mõ/t/p/ cũ audiam conciosia chosa chi oda. tu
audias tu oda. ille audiat chello oda. Et pl'r cũ audia
mus tis ant. ptõ ĩpfcõ cũ audirem res ret. Et pl'r
cũ audiremꝰ tis rent. ptõ pfcõ cũ audiuerim ris rit.
Et pl'r cũ audiuerimus tis rint. ptõ pl'q̃pfcõ cũ au
diuissem ses set. Et pl'r cũ mus tis sent. Futõ cũ audi
uero ris rit. Et pl'r cũ mus tis rint. Infinito mõ t/p/
et ptõi pfcõ audire udire. ptõ pfcõ 7 pl'q̃pfcõ audiuisse.

futuro auditum ire uel auditurum ee.
Erbo in psonali t p audit. ptoipfto audiebat. ptopfto
auditu e ul' fuit. ptopl'qpfto auditu erat ul' fuerit.
futo audietur. Impato audiat od asi. futuro auditor.
pto mo t p 7 ptoipfto ut audiretur. uolessidio che fussi
si e udire bbesi. ptopfto 7 pl'qpfto ut auditu eet ul' set. futo
ut audiatur. uoglia dio che soda. Vbo mo t p cu audiatur.
concio sia chosa che soda. ptoipfto cu audiret. ptopfto cu auditu
sit ul' fuit. ptopl'qpfto cu auditu eet ul' fuisset. futo cu audi
tum sit uel fuerit. Infinito mo t p 7 ptoipfto audiri andare
re assersi udito. ptopfto 7 pl'qpfto auditu ee ul' fuisse. futo
auditu iri. Gerundia ul' pticipalia noia st hec audiendi
do dum. Suppina st hec auditu tu. Vot pticipia traun
tur ab hoc ubo attiuo. s. audio. Duoq3 audiens 7 auditurus.
Audiens uu formatr a prima psona ptimpfti indicatiui mo
di quo audiebam bam in ns fit audiens. Auditurus uu for
matur ab ultimo suppino quo auditu3 auditu addita rus
fit auditurus.
Vdior io sono udito. tu audiris uel re tu se udito. ille i
auditur colui e udito. Et pl'i audimur mi tur. ptoipfto
audiebar baris ul' re batr. Et pl'r audiebamur mi bantur. i
ptopfto auditus sui uel fui es ul' sti est ul' it. Et pl'r auditi
sumus ul' mus estis ul' stis sunt fuerut ul' fuere. pto pl'qpf.
auditus eram ul' fueram eras ul' ras erat ul' rat. Et pl'i au
diti eramus ul' mus eratis ul' tis erant ul' rant. futo au
diar eris uel re tur. Et pl'i audiemur mi tur. Impato mo
t p a scda 7 tertia psona3 audire tu sia udito tu. audiatr
ille sia udito quello. Et pl'i audiamur mi antr. futo audito
tu auditor ille. Et pl'r audiamur nor tor. pto mo t p 7

pto impfco ut ego audirer uolessi dio chi fussi esare udito. tu
audireris ul' audirere tu fussi udito esaresti. ille audiret
cholui fussi udito esarebbe. Etpli ut audiremur ni tur. pto
pfco 7 plqpfco ut auditus eem ul' fuissem ees ul' ses eet
ul' set. Etpli ut auditi eemus ul' mus eetis ul' tis eent ul' sent.
futo ut audiar aris ul' re atur. Etpli ut audiamur ni antr.
Vbo mo e p cu ego audiar conciosia cosa che io sia udito.
silr ut in futuro optativi. pto ipfco cu audirer ris ul' re tur
Etpli cu mur ni tur. pto pfco cum auditus sim ul' fuerim sis
ul' ris sit ul' rit. Etpli cu auditi simus ul' mus sitis ul' tis
sint ul' rint. pto plqpfco cu auditus essem ul' fuissem ees
ul' ses eet ul' set. Etpli cu auditi eemus ul' mus eetis ul' tis
eent ul' sent. futo cu auditus ero ul' fuero eris ul' ris erit.
ul' rit. Etpli cu auditi erim ul' mus eritis ul' tis erint ul' rint.
Infinito mo e p 7 pto ipfco audiri essere udito. pto pfco 7 plq
pfco auditu ee ul' fuisse. futo auditu iri. Eiundia uel p
ticipalia noia sunt hec audiendi do du. Suppina st hec au
ditu tu. Vot pticipia trahunt ab hoc ubo passivo. s. audi
or. duo que auditus 7 audiendus. Auditus um formatur
ab ultimo suppino quo auditu auditu addita s fit audit⁹.
Audiendus um format a gto sui pntis pticipii quo au
diens audientis tis indus fit audiendus:
Sum es est. fui sti it. sis uel es sit. ee fuisse. essendi
eendo dum. Suppinis caret hz duo pticipia. silicet ens
et futurus futura futurum.
Indicativo mo e p Ego sum io sono. tu es tu se. ille est
colui e. Etpli nos sum noi siamo. uos estis uoi sete. illi
sunt chelli sono. pto ipfco ego eram io era. tu eras tu eri. il
le erat cholui era. Etpli nos eram noi eramo. uos eratis uoi

erate illi erant chelli erano. ptô pfcô ego fui. io fui eso
stato. tu fuisti tu fusti esse stato. ille fuit chelfu etesta
to. Et pl'r nos fuimus noi fumo esemo stati. nos fuistis
noi fuste esete stati. illi fuerunt vel re chelli furono esono
stati. ptô pl'q̄ pfcô ego fueram io ero stato. tu fueras tu
eri stato. ille fuerat colui era stato. Et pl'r nos fueramus
noi eravamo stati. illi fuerāt chelli erano stati. futô ego
ero io sarò. tu eris tu sarai. ille erit chello sara. Et pl'r nos
erimus noi saremo. nos eritis voi sarete. illi erūt chelli
saranno. Impatô mô t̄ p̄ ad secūdam et tertiam psonā sis vel
es tu siatu. sit ille sia chello. Et pl'r simus site sint. futô
esto tu sarai tu. esto ille. Et pl'r simus nos saremo noi. esto
te nos sarete voi sunto vel suntote illi saran chelli. Optô
mô t̄ p̄ et ptô ipfcô ūt ego essem volessi dio ch'io fussi e sarei.
tu esses ille esset. Et pl'r ūt ēēmus tis sent. ptô pl'q̄ pfcô
ūt ego fuissem. volessi dio ch'io fussi e sarei stato. tu fuisses
ille fuisset. Et pl'r ūt fuissemus tis sent. futô ūt ego sim
voglia dio ch'io sia. tu sis ille sit. Et pl'r ūt nos simus noi
siamo. nos sitis voi siate. illi sint chelli sieno. Cōiūctivo mô
t̄ p̄ cū ego sim conciosiecosa ch'io sia. sicut in futuro opta
tivi. ptô ipfcô cū ego essem io fussi. tu esses ille esset.
Et pl'r cū nos ēēmus noi fussimo. nos ēētis illi essent.
ptô pfcô cū ego fuerim conciosiacosa ch'io sie stato. tu fueris.
ille fuerit. Et pl'r cū fuerimus tis rint. ptô pl'q̄ pfcô cū ego
fuissem conciofussi statacosa ch'io fussi stato. tu fuisses.
ille fuisset. Et pl'r cū fuissem⁹ conciofussi statacosa che noi
fussimo stati. nos fuissetis illi fuissent. futô cū ero vel fue
ro. conciosaracosa ch'io sarò overo che sarò stato. tu eris vel
fueris. ille erit vel rit. Et pl'r cū erimus vel fuerimus con

aos. ira chosa chenoi saremo o uero che saremo stati. uos eri
tis ul' fueritis. illi erunt ul' fuerint: Infinito mō t̄ p̄
et p̄to i p̄fc̄o esse. essere. p̄to p̄fc̄o 7 pl'q̄ p̄fc̄o fuisse. ēēre sta
to. fut̄o caret cui loco utimur fore. Erundia ul' p̄ticipa
lia nōia s̄t hec essendi do dum. Suppinis caret hēt unū
p̄ticipium qd̄ ē ens. Ens uero formatur a secunda p̄sona
p̄ntis indicatiui modi q̄uo sum es interposita/n. inter e/et
s/hec modo et s/7 formatur ens entis.

Volo uis uult. uolui s̄ti it. uelle. uoluisse. uolendi do.
dum. Suppinis caret hēt unū p̄ticipiū qd̄ ē uolens.
Indicatiuo mō nel dimostratiuo mō t̄/p̄/ ego uolo io uo
glio. tu uis tu uoi. ille uult chello uole. Et pl'r nos uolum'
noi uogliamo. uos uultis uoi uolete. illi uolunt chelli voglia
no. p̄to i p̄fc̄o ego uolebam io uoleuo. tu uolebas tu uoleui.
ille uolebat chello uoleua. Et pl'r nos uolebam' tis bant.
p̄to p̄fc̄o ego uolui. io uolli 7 o uoluto. tu uoluisti ille uo
luit. Et pl'r nos uolum' noi uolemo 7 auiamo uoluto. uos
uoluistis. illi uoluerunt ul' uoluere. p̄to pl'q̄ p̄fc̄o ego uo
lueram io aueuo uoluto. tu uolueras. ille uoluerat. Et pl'r
nos uolueramus. uos volueratis. illi uoluerant. Fut̄o uolā
io uorro. tu uoles ille uolet. Et pl'r nos uolem'. uos uoletis.
illi uolent. Imp̄atō mō caret mancha. sed in ɔpositiōe
hēt noli 7 nolite. ma nella ɔpositiōe/a/ nō uolere 7 nō uogliate.
p̄tō mō t̄/p̄/ 7 p̄to i p̄fc̄o ut ego uellem uolessi dio chi uo
lessi uorrei. tu uelles. ille uellet. Et pl'r ut uellem' tis let.
p̄to p̄fc̄o 7 pl'q̄ p̄fc̄o ut ego uoluissem uolessi dio chio auessi
uoluto 7 auria. tu uoluisses. ille uoluisset. Et pl'r ut uoluis
semus tis sent. Fut̄o ut ego uelim voglia dio chi uoglia tu
uelis ille uelit. Et pl'r ut uelimus tis lint. Cōi mō t̄/p̄

cũ uelim sil'r ut in futꝰ optatiui. ptoipftõ cũ ego uellem cõ
ciosusse chosi chio uolessi. tu uelles. ille uellet. Etpli cũ uel
lemus tis lent. ptoplq̃pftõ cũ ego uoluissem concio fus
sistata cosi chio auessi uoluto tu uoluisses. ille uoluisset.
Etplr cũ uoluissemus tis sent. futꝰ cũ ego uoluero con
ciosiarachosa chio uorro ɫ aro uoluto. tu uolueris ille uo
luerit. Etpli cũ uoluerimus tis rint. Infinito mõ t̃ p̃
etptoinpftõ uelle. ptõpftõ ɫ plq̃pftõ uoluisse. futꝰ caret. u
Erundia ul' pticipalia noia sr' hec uolendi do dum. Sup
pinis caret h̃et unũ pticipiũ qd' ẽ uolens. Volens uñ for
mat. illd' uolens a prima psona ptiipfti indicatiui modi i
qũo uolebam ban in n s fit uolens.

Ero feres fert. tuli sti lit. fer ferat. ferre tulisse. feren
di do dum. latum latu. ferens ɫ laturus.

Indicatiuo mõ t̃ p̃ ego fero io porto. tu fers tu porti. ille
fert colui porta. Etpli ferimus tis runt. ptoinpftõ fere
bam bas bat. Etpli ferebamus tis bant. ptõpftõ ego tu
li i portai ɫ o portato tu tulisti ille tulit. Etplr tulimus i
tulistis tulerunt ul' re. ptoplq̃pftõ ego tuleram io aueuo
portato. tu tuleras ille tulerat. Etplr tuleramus tis rant.
futꝰ ego feram io portaro tu feres ille feret. Etpli feremꝰ
tis rent. Ipatõ mõ t̃ p̃ ad sam ɫ ttiam psonã fer tu por
ta tu. ferat ille. Etpli feramꝰ te rant. futꝰ ferto tu porterai
tu. ferto ille. Etpli feramꝰ tote to. ptõ mõ t̃ p̃ ɫ ptoipftõ
ut̃ ego ferrem uolessi dio chi portassi e portarei. tu ferres ille
ferret. Etpli ut̃ ferremꝰ tis rent. ptõpftõ ɫ plq̃pftõ ut̃ ego
tulissem uolessi dio chi auessi portato ɫ arei. tu tulisses ille tu
lisset. Etpli ut̃ tulissemꝰ tis sent. futꝰ ut̃ ego feram uoglia
dio chi porti tu feres ille feret. Etpli ut̃ feremꝰ tis rant. Vb

iunctiuo mō t/p/ cū feram sili ut i futo optati. ptōipfcō cū ferrem res ret. Etpli cū remus tis rent. ptōpfcō cū tule rim ris rit. etplr cū tulerim⁹ tis rint. ptōplq̄pfcō cū tulis sem ses set. Etpli cū mus tis sent. futō cum tulero ris rit. Etpli cū mus tis rint. Jnfinitō mō t/p/ 7 ptōipfcō ferre. portare. ptōpfcō 7 plq̄pfcō tulisse auerportato. futō latu3 ire. andare. aportare. ul' latur esse. o/uero andare. aessere datouere portare.

Erlo ipsonali t/p/ fert. esiporta. ptōipfcō ferebat. ptōp fcō latū ē ul' fuit. ptōplq̄pfcō latu3 erat ul' fuat. futō feret. Jmpatiuo ferat portasi. futō fertor porterassi.

ptō mō t/p/ 7 ptōipfcō ut ferretur uolessidio chesiportassi eportarebbesi. ptōpfcō 7 plq̄pfcō ut latū eet ul' fuisset. futō ut feratur. uoglia dio chessi porti. Vlo mō t/p/ cū ferat. ptōipfcō cū ferret. ptōpfcō cū latū sit ul' fuit. ptōplq̄pfcō cū latū eet ul' set. futo cū latum erit ul' fuit. conciosiacosa chesisara ouerchesisara stato portato. Jnfinitō mō t/p et ptōipfcō ferri portasi. ptōpfcō 7 plq̄pfcō latū ee ul' fuisse. futō latū iri. andarsi. aesser portato. Gerundia ul' pticipa lia noīa st hec ferendi do dum. Suppina st hec latū latu.

Vot pticipia trahunt ab hoc ūbo actiuo .s. fero. duoq3 fe rens 7 laturus. ferens ūn format a pma p̄ ptimpfcti idi catiui moī quō ferebam bam in ns fit ferens. laturus ūn format ab ultimo suppino quō latū tu. addita rus fit laturus.

Feror .s. ego feror io son portato. tu ferris ul' rere tu se po tato. ille fertur chello e portato. Etplr ferimur mi tur. ptōipfcō ferebar baris ul' re bat. Etpli mur mi tur. ptōpfcō ego latus sū ul' fui io sono ouerchefui portato. tu latus es ul' sti. ille latus est ul' fuit. Etpli lati sum⁹ ul' mus estis ul' stis.

sunt fuerũt ul' re. ptõ plq̃ pfcõ latus eram ul' ram eras ul'
ras erat ul' rat. Et pl'r lati eramus ul' mus eratis ul' tis e
rant ul' rant. Futõ ferar io sarò portato fereris ul' re tu.
Et pl'r feremur nı tur. Mpatõ mõ t' p' ad ßam 7 tiã p'
ferre tu sia portato tu. feratur ille. Et pl' feramur mini
mint. Futo fertor tu sia portato tu. fertor ille. et pl' feramı
nor untor. ptõ mõ t' p' 7 ptõipfcõ ut ego ferrer uel es
sidio chefussi portato esarei. tu ferreris ul' re ille ferret. Et pl'
ut mur ni tur. ptõ pfcõ 7 plq̃ pfcõ ut ego latus eẽm uel
fuissem uelessedio chio fussi o uero che fussi stato portato. t
tu esses ul' ses. ille eẽt uel set. Et pl'r ut lati eẽm ul' mus
eẽtis ul' tis eẽnt ul' sent. Futõ ut ego ferar uoglia dio che
sia portato. tu feraris uel re. ille ferat. Et pl' ut mur mı t.
Vlõ mõ t' p' cũ ferret ut i futõ optati. ptõ ipfcõ cũ fer
rer. conciosifussi chosa chio fussi portato esarei. tu ferreris
uel re. ille ferret. et pl'r cũ ferremur ni tur. ptõ pfcõ cũ la
tus sim ul' fuerim conciosia stata cosa chi sia o uero che sia
stato portato. tu latus sis ul' ris. sit ul' fuit. Et pl' cũ lati
simus ul' mus sitis ul' tis sint ul' rint. ptõ plq̃ pfcõ cuz
latus eẽm ul' fuissem conciofussi stata cosa chio fussi
o uero che fussi stato portato. tu latus eẽs ul' fuisses eẽt ul'
set. Et pl' cũ lati eẽmus ul' mus eẽtis ul' tis eẽnt ul' sent.
Futõ cũ latus ero ul' fuero conciosia cosa chio sarò ouer
che sarò stato portato. tu latus eris uel fueris. ille latus
erit ul' fuit. Et pl' cũ lati erimus ul' mus eritis ul' tis e
rint ul' fuerint. Nfinitõ mõ t' p' 7 ptõipfcõ ferri essere
portato. ptõ pfcõ 7 plq̃ pfcõ latũ eẽ uel fuisse eẽre o uer
che eẽr stato portato. Futõ latũ iri. andarsi a essere portato.
Vot pticipia trahunt ab hoc ũbo passiuo. s. fertor ducor.

Latus et ferendus. Latus uero formatur ab ultimo supino
quod latum latu addita s fit latus. Ferendus uero for
matur a genitiuo sui presentis participii quod ferens ferentis tis
in dus fit ferendus.

Edo es est. edi edisti edit. ede edat. edere edisse e
dendi do dum. esum esu. edens et esurus.

Indicatiuo modo tempore presenti ego edo io mangio. tu es tu mangi.
ille est chello mangia. Et plurali nos edimus. uos editis illi
edunt. preterito imperfecto ego edebam io mangiaua. tu edebas il
le edebat. et plurali edebamus tis bant. preterito perfecto ego edi io ȝ
mangiai et o mangiato. tu edisti ille edit. Et plurali edimus
edistis ederunt uel ere. preterito plusquamperfecto ego ederam i aue
uo mangiato. ederas rat. Et plurali ederamus tis rant. Futuro
edam i mangero edes edet. Et plurali edemus tis edent.

Imperatiuo modo tempore presenti ad secundam et tertiam personam ede tu mangia
tu. edat ille. Et plurali edamus tote te. Futuro edito tu mange
rai tu. edite ille. et plurali edamus tote to. Optatiuo modo tempore
presenti et preterito imperfecto utinam ederem uolesse idio chi mangiassi et
mangiarei. tu ederes. ille ederet. Et plurali utinam ederemus
tis rent. preterito perfecto et plusquamperfecto utinam edissem uolesse idio chi
auessi mangiato tu edisses ille edisset. Et plurali utinam edisse
mus tis sent. Futuro utinam edam uegliadio chi mangi tu
edas ille edat. Et plurali edamus tis edant. Coniunctiuo modo
tempore presenti cum edam conciosia chosa chi mangi. similiter ut in futuro
optatiui. preterito imperfecto cum ego ederem conciofussi chosa
chio mangiassi e mangiarei. tu ederes ille ederet.
Et plurali cum ederemus tis rent. preterito perfecto cum ederim con
ciosie stata chosa chi abbi mangiato. tu ederis ille rit.
Et plurali cum ederimus tis rint. preterito plusquamperfecto cum edissem

conciofussisstata chosa chio avessi mangiato. tu edisses. ille
edisset. Et plr cu edissemus tis sent. futo cu ego edero con
ciosia chosa chi mangiato i avro mangiato tu ederis ille e
derit. Et pli cu ederimus tis rint. Infinito mo t/p/ i pto i pfo
edere mangiare. pto pfo i pl'q pfo edisse aver mangiato.
futo esum ire ul' esurum esse.
Erbo ipsonali t/p/ edit' esi mangia. pto i pfo edebat'. pto
pfo esu e ul' fuit. pto pl'q pfo esum erat ul' fuerat. futo
edetur. Impato edatur. futo editor. pto mo t/p/ i pto i
pfo ut ederet'. pto pfo i pl'q pfo ut esum eet ul' fuisset. fut
ut edatur. Vbo mo t/p/ cu edat'. pto i pfo cu ederetur.
pto pfo cu esum sit ul' fuit. pto pl'q pfo cu esum esset ul'
fuisset. futo cu esum erit ul' fuit. Infinito mo t/p/ i pto i
pfo edi essersi mangiato. pto pfo i pl'q pfo esum ee ul' fu
isse. futo esum iri. Erundia ul' pticipalia noia st hec e
dendi do du. Suppina st hec esum esu. Vot pticipia tra
hunt' ab hoc ubo neutro. s. edo. duoque edens i esurus. i
Edens uri format' a prima p pti impfi indicati modi quo
edebam bam in ns fit edens. Esurus un format' ab ulti
mo suppino quo esum esu addita rus fit esurus. ra. rum.
O is it. iui iuisti iuit. i/eat ire iuisse. eundi do dum.
itum itu iens et iturus.
Indicatiuo mo t/p/ ego eo iouo. tu es tu ui. ille it chelua.
Et pli imus itis eunt. pto i pfo ibam bas bat. Et pli ibam
tis ibant. pto pfo iui iuisti iuit. Et pli iuimus stis runt ul'
re. pto pl'q pfo iueram ras rat. Et plr mus tis rant. fut
ibo ibis ibit. et plr ibimus tis ibunt. Impato mo t/p/ ad s'z
et etiam psonam i. eat. et plr eamus ite eant. futo ito tu ito
ille. Et pli eamus itote to. pto mo t/p/ i pto i pfo ut irem

ires iret. Et plr utinam iremus tis irent. pto pfcto 7 plqpfcto utinam iuis
sem ses set. Et plr utinam iuissemus tis sent. futo utinam eam as
eat. et plr utinam eamus eatis eant. Cõiũctiuo mõ tpe pnti cum eam
eas eat. Et plr cum eamus tis ant. pto ipfcto cum irem res
ret. Et plr cum iremus tis rent. pto pfcto cum iuerim ris rit.
Et plr cum iuerimus tis rint. pto plqpfcto cum iuissem s
ses set. et plr cum iuissemus tis sent. futo cum iuero ris rit.
Et plr cum iuerimus tis rint. Infinito mõ tpe pnti 7 pto
inpfcto ire. pto pfcto 7 plqpfcto iuisse. futo itum ire ul' iturum
Verbo ipsli tpe pnti itur esiua. pto ipfcto ibatur. pto. ẽẽ:
pfcto itum est ul' fuit. pto plqpfcto itum erat ul' fuerat. futo
ibitur esandara. Impatiuo mõ tpe pnti eatur. futo itor. Per
tatiuo mõ tpe pnti 7 pto inpfcto utinam iretur. pto pfcto 7 plqpfcto utinam
itum esset ul' fuisset. futo utinam eatur uegliadio chesiuada. Cõ
iũctiuo mõ tpe pnti cum eatur. pto inpfcto cum iretur. pto pfcto cum itum
sit ul' fuit. pto plqpfcto cum itum esset ul' fuisset. futo cum itum erit ul'
fuerit. Infinito mõ tpe pnti 7 pto ipfcto iri. pto pfcto 7 plqpfcto
itum esse ul' fuisse. futo itum iri. Gerundia ul' pticipalia nõia sunt
hec eundi do dum. Supina sunt hec itum itu. Duo pticipia
trahuntur ab hoc ũbo neutro. s. eo duo que iens 7 iturus.
Iens unũ formatur a prima psona pti ipfti indicatiui modi
quo ibam bam in ns fit iens. Iturus unũ formatur ab ulti
mo suppino quo itum itu addita rus fit iturus.

Gaudeo des det. gauisus sum es est. gaude gaude
at. gaudere. gauisum esse uel fuisse. gaudendi do
dum. gauisum su. gaudens 7 gauisurus.

Indicatiuo mõ tpe pnti ego gaudeo i mi rallegro. tu gau
des. ille gaudet. Et plr gaudemus tis dent. pto ipfcto ego
gaudebam io mi rallegraua. tu gaudebas ille gaudebat.

Et plr gaudebamus tis bant. pto pfto ego gauisus
sum uel fui imisono o uerz chefui ralegrato. tu gauis
es ul' sti. ille gauisus ē ul' it. Et plr gauisi sumus ul'
fuimus estis ul' tis sunt fuerunt ul' re. pto pl'q̄ p fto
ego gauisus eram ul' fueram imero ouerchemero i
stato ralegrato. tu gauisus eras ul' fueras ille gaui
sus erat ul' rat. Et plr gauisi eramus ul' mus eratis
ul' tis erant uel rant. Futo ego gaudebo i farofesta. i
tu gaudebis ille gaudebit. Et plr gaudebim̄ tis būt.
Mpatō mō t' p̄ ad s'am 7 t'tiam psonā gaude tu. ral
legrati tu. gaudeat ille. et plr gaudeamus dete ant.
Futo gaudeto tu rallegrati tu. gaudeto ille. Et plr gau
deamus tote to: pto mō t' p̄ 7 pto imp fto ut̄ ego
gauderem dio uolessi chio mirallegrassi erallegrerei.
tu gauderes ille gauderet. Et plr ut̄ gauderemus tis
rent. pto pfto 7 pl'q̄ p fto ut̄ gauisus ēēm uel fuissem
dio auessi uoluto chimi fussi ouer che fussi stato ralegra
to. tu gauisus ēēs ul' fuissēs. ille gauisus ēēt ul' set.
Et plr ut̄ gauisi ēēmus ul' mus ēētis ul' tis ēēnt ul'
sent. Futo ut ego gaudeam dio uoglia chimi rallegri.
tu gaudeas ille gaudeat. Et plr gaudeam̄ tis ant. ut̄.
Vbō mō t' p̄ cū ego gaudeaz. chome nel futo dello p
tatiuo. pto i p fto cū ego gauderem. conciosussi chosa
chi mirallegrassi erallegrerei. tu gauderes ille ret.
Et plr cū gauderem̄ tis ret. pto pfto cū gauisus sim
ul' fuim̄ conciosia stata cosa chio misia ouer che sia
stato rallegrato. tu gauisus sis ul' ris. ille gauisus sit
ul' rit. Et plr gauisi sim̄ ul' mus sitis ul' tis sint ul' rint.
pto pl'q̄ p fto cū gauisus ēēm ul' fuissez. conciosussi

stata chosa chiomi fussi ouer che fussi stato rallegrato.
tu gauisus ees ul' fuisses. eet ul' set. Et plr cu gauisi es
semus uel mus eetis ul' tis eent ul' sent. Futo cu gaui
sus ero ul' fuero conciosiacosa chiomi saro ouer che
mi saro stato rallegrato. tu gauisus eris ul' ris. ille
gauisus erit ul' rit. Et plr cu gauisi erimus ul' mus eri
tis ul' tis erint ul' rint. Infinito mo t p 7 pto i psto i
gaudere rallegrarsi. pto psto 7 plq ppsto gauisu ee uel
fuisse. Futuro gauisum ire uel gauisurum esse. G
erundia ul' pricipalia noia st hec gaudendi do dum.
Supina sunt hec gauisum su. Vot pricipia trahunt
ab hoc ulo neutro passiuo. s. gaudeo. tria que. Gaudens.
Gauisus. 7 Gauisurus. Gaudens uu formatur a prima
psona ptiipsti indicatiui modi quo in n et s fit gaudes.
Gauisus uu formatur ab ultimo suppino quo gauisu su.
addita s fit gauisus. Gauisurus uu formatur ab eodem
ultimo suppino quo gauisu su addita rus fit gauisurus.
Io fio fit. factus sum es est. fi fiat. fieri factum ee uel
fuisse. fiendi do dum. Supina uo factum tu.
Indicatiuo mo t p ego fio io son facto. tu fis tu se facto
ille fit chello e fatto. Et plr nos fimus noi sian facti. uos fi
tis. illi fiunt. pto i psto ego fiebam iero facto. tu fiebas
ille fiebat. Et pli fiebamus tis bant. pto psto ego factus
sum ul' fui io sono ouer che sono stato facto. tu factus es
ul' sti. ille factus e ul' fuit. Et plr facti sumus ul' fuimus
estis ul' stis st fuerunt ul' re. pto plq ppsto factus eram
uel fueram iero ouer che ero stato facto. tu factus eras ul'
ras erat ul' rat. Et plr facti eramus ul' mus eratis ul' tis e
rant ul' rant. Futo ego fiam i saro facto. tu fies ille fiet. Et pli

nos fiemus. uos fietis illi fiant. Imp(er)ato mõ t͂ p͂
ad s(ecund)am (et) t(er)tiam p(er)sonaz. fi tu sia fatto tu. fiat ille. Et pl(ura)li
fiamus fite fiant. Futuro fito tu fito ille. Et pl(ura)li fiamus
fitote fiunto. Op(ta)t(iv)o mõ t͂ p͂ (et) p(re)t(er)ito i(m)p(er)f(ec)to ut ego fiere(m)
uolessi dio ch(e) i fussi facto. tu fieres ille fieret. Et pl(ura)li ut
fieremus tis rent. P(re)t(er)ito p(er)f(ec)to (et) pl(us)q(uam)p(er)f(ec)to ut ego factus ess(em)
u(e)l fuissem uolessi dio ch(e) i fussi stato facto ouer ch(e) fussi.
tu factus esses u(e)l sses. ille factus esset u(e)l set. Et pl(ura)li ut facti
essemus u(e)l mus essetis u(e)l tis essent u(e)l sent. Futuro ut ego fi
am uegli a dio ch(e) i sia facto. tu fias fiet. Et pl(ura)li fiam(us) tis ant.
Sub(iunctiv)o mõ t͂ p͂ cu(m) fiam ut i(n) futuro optatiui. P(re)t(er)ito i(m)p(er)f(ec)to cu(m) fiere(m)
res ret. Et pl(ura)li cu(m) mus tis rent. P(re)t(er)ito p(er)f(ec)to cu(m) ego factus sim
u(e)l fuerim conciosia stata cosa ch(e) i sia stato facto ouer ch(e)
fussi stato facto. tu factus sis u(e)l fueris. ille factus sit u(e)l fue
rit. Et pl(ura)li cu(m) facti simus u(e)l mus sitis u(e)l tis sint u(e)l rint.
P(re)t(er)ito pl(us)q(uam)p(er)f(ec)to cum ego factus essem u(e)l fuissem concio fusse
stata cosa ch(e) io fussi ouer ch(e) fussi stato facto. tu factus esses
u(e)l sses ille factus esset u(e)l set. Et pl(ura)li cu(m) f(ac)ti essemus u(e)l mus (et)
essetis u(e)l tis essent u(e)l sent. Futuro cu(m) factus ero u(e)l fuero. concio
sia cosa ch(e) io saro ouer ch(e) saro stato facto. tu factus eris
u(e)l ris. erit u(e)l rit. Et pl(ura)li cu(m) facti erimus u(e)l mus eritis u(e)l
tis erunt u(e)l rint. Infinito mõ t͂ p͂ (et) p(re)t(er)ito i(m)p(er)f(ec)to fieri esse fac
to. P(re)t(er)ito p(er)f(ec)to (et) pl(us)q(uam)p(er)f(ec)to factu(m) esse u(e)l fuisse. Futuro factum iri
Gerundia uel p(ar)ticipalia no(m)i(n)a s(un)t hec fiendi fiendo fiendu(m).
Supina s(un)t hec factum tu. Que p(ar)ticipia trahunt ab hoc
uerbo neutro passiuo .s(cilicet). fio. tria que fiens. factus et
facturus. Fiens u(er)o formatur a p(ri)ma p(er)s(ona) p(re)t(er)ito i(m)p(er)f(ec)to indicatiui modi
q(uo)d (est) fiebam bam in ns fit fiens. Factus u(er)o formatur ab
ultimo supino q(uo)d (est) factu(m) tu. addita s fit factus. Facturus

unde formatur. a beo de ultimo supino quo factum factu. ad
dita rus sit facturus.

Emini i mi ricordo i ricordami e sono i ricordato. tu
meministi tu ti ricordi e ricordasti e se ti ricordato.
ille meminit e colui si ricorda e ricordossi e essi ricordato.
Et pl. nos meminimus noi ci ricordiamo e ricordiamoci et
siamci ricordati. vos meministis. illi meminerunt vel
meminere. preterito plusquamperfecto ego memineram. i mero stato ri
cordato. tu memineras ille meminerat. Et pl. memi
neramus tis rant. futuro caret mancha. Imperativo memen
to. ricordati. futuro mementote. Optativo modo tempore presenti et preterito imperfecto
caret. mancha. preterito perfecto et plusquamperfecto utinam ego meminissem dio vo
glia i avesse voluto chi mi ricordi ricordassimi e fussimi ricor
dato. overo che fussimi stato e sarei ricordato. tu meminisses il
le meminisset. Et pl. utinam meminissemus tis sent. futuro caret.
Subiunctivo modo tempore presenti et preterito imperfecto caret. preterito perfecto cum ego memine
rim concio sia stata cosa overo che sia chi mi ricordo ricorda
vemi e sonmi stato ricordato overo che fui. tu memineris. il
le meminerit. Et pl. cum mus tis rint. preterito plusquamperfecto cum ego
meminissem. concio fussi stata chosa chi mi fussi overo che fus
si stato ricordato. tu meminisses. ille set. Et pl. utinam mus
tis sent. futuro cum ego meminero concio sara chosa chio mi
saro overo che mi saro stato ricordato. tu memineris ille rit.
Et pl. cum mus tis rint. Infinitivo modo tempore presenti et preterito imperfecto caret.
non la. preterito perfecto et plusquamperfecto meminisse. essersi overo essersi sta
to ricordato. futuro caret ne mancha.

Ex genus quae pars est? participium est. quare est participium. quia
partem capit nominis partemque verbi: Recipit enim a nomine genera
et casus. A verbo autem tempora et significationes. Ab utroque

numerum et figuram. participio quot accidunt sex.
que. Genus. Casus. Tempus. Significatio. Numerus. et figura.
Cuius generis masculini. vel feminini. vel neutri. quare quia
sic est illud cui adheret. ut purus videns margarita pro
canis animal currens. Cuius casus amans. nominativi quare quia est
verbum intransitive construitur cum nominativo casu. Cuius temporis
amans et legens. presentis et preterimperfecti temporis sunt quare quia omne
participium desinens in ans vel in ens. presentis et preteriti imperfecti
temporis est. Cuius temporis amatus gavisus fixus et mortu
us preteriti perfecti et plusquamperfecti temporis sunt. quare quia omne participium
desinens in tus vel in sus vel in xus vel in uus in uum tamen quod
est mortuus. preteriti perfecti et plusquamperfecti temporis est. Cuius temporis ama
turus. et legendus futuri. quare quia omne participium desinens in
rus et in dus futuri temporis est. Cuius significationis legens active. quare
quia ab activo verbo derivatur. quod est illud lego gis. inde ve
nit legens tis. Cuius significationis. lectus. passive. quare quia a
passivo verbo derivatur. quod est illud legor ris. inde venit i
lectus ta tum: Cuius significationis. sedens. neutralis. quare quia
a neutrali verbo derivatur. quod est illud sedeo des. inde venit
sedens tis: Cuius significationis. largitus. communis. quare quia a communi verbo de
rivatur. quod est illud. largior ris. inde venit largitus ta tum.
Cuius significationis. secutus. deponentis. quare quia a deponenti verbo de
rivatur quod est illud. sequor ris. inde venit secutus ta tum.
Cuius significationis fiens neutralis passive quare quia a neutrali
passivo verbo derivatur. quod est illud fio fis. inde venit fiens tis.
Cuius numeri legens singularis. quare quia singulariter profertur. Cuius
numeri amantes. pluralis. quare quia pluraliter profertur. Cuius figure gaudens.
simplicis. quare quia simpliciter profertur. Cuius figure illatus.
composite. quia componitur ex in et latus. componitur illatus.

Vius figure plegens. decomposite. qr qa no pse co
ponit sed a composito illo deriuat. qd e illd plego gis.
inde uenit hic et hec et hoc plegens plegentis.

Ego que ps e. pronomen e. qr est pronomen. qa
ponit in loco ppij noie: et certam significat psonam.
pronomini quot accidunt. sex. que. Spes. Genus. Nus.
figura. p. et Casus. Vius spei primitiue. qr: qa a
nullo deriuat. Vius spei nrate. deriuatiue. vnde de
riuat p compositionem: Vi gnis meus et mea. et meum.
masculi feminini et neutri. qr qa sic e illd cui adheret. ut
meus pius. mea pietas. et meum suauium. Vi nu
tu. singlis. qr: qa singli profertur. Vi nui uos. plis.
qr. qa plr profertur: Vi figure ego. simplis. qr. qa i
simpli profertur. Vi psone ego et tu et ille. prime. se
et tercie. qr qa oia noia participia et pronoia st psone tercie
exceptis ego qd e prime et tu se. et uocatiuis casibus ali
orum qui st psone se. Vi casus meus. nti. qr. qa e
ubu transitiue cstruitur cu nto casu.

To ego io. Gto mei ul mis. dime. Dto mihi ame. Ac
me. me. Ab ame dame. Eplr nto nos noi. Gto nrm
uel nri dinoi. Dto nobis anoi. Ac nos noi. Ab nob danoi.
To tu tu. Gto tui ul tis dite. Dto tibi. Ac te. Vcto o tu.
Ab ate. Eplr nto uos. Gto urm ul uri. Dto uobis. Ac
uos. Vcto o uos. Ab auobis.
To sui dise. Dto sibi asi. Ac se. Ab ase. Epli gto sui.
Dto sibi. Acto se. Ablo ase. Vi modi pnois. tu.
primi. qr qa ei gto singlis in i uel in is et dtis in i nali
desinit. ut ego mei ul mis mihi. tu tui ul tis tibi. sui
sibi :—

Tō ille illa illō. chellomo chella femina chella chosa. Gtō
illius. Dtō illi. Ac illū illam illō. Ab abillo abilla ab
illo. Etplr ntō illi ille illa. Gtō illoꝝ illaꝝ illoꝝ. Dtō illis.
Actō illos illas illa. Ab abillis.

Tō ipse ipsa ipsum. essouomo essa femina essa chosa.
Gtō ipsius. Dtō ipsi. Actō ipsm ipsam ipsm. Ab ab ipso ab ipsa
ab ipso. Etplr ntō ipsi ipse ipsa. Gtō ipsoꝝ ipsaꝝ ipsoꝝ. Dtō ipsis. Ac
ipsos ipsas ipsa. Abltō ab ipsis.

Tō iste ista istud. Gtō istius. Dtō isti. Actō istū istā istud.
Ab abisto ab ista ab isto. Etplr isti iste ista. gtō istoꝝ ista
rum istoꝝ. dtō istis. Ac istos istas ista. Ab abistis.

Tō hic hec hoc. chestomo chesta femina. chesta chosa. gtō
huius. dtō huic. actō hunc hanc hoc. Ab abhoc abha ı
abhoc. Etplr ntō hi he hec. gtō hoꝝ haꝝ hoꝝ. Dtō his. Actō
hos has hec. Abltō ab his.

Tō is ea id. ellomo ella femina ella chosa. Gtō ei. Dtō
ei. Actō eū eam id. Ab abeo abea abeo. Etplr ntō ei ee
ea. gtō eoꝝ eaꝝ eoꝝ. dtō eis. Ac eos eas ea. Ab abeis.

Uius modi pronoīs ille. scāndi. qr qz eī gtō singlis
in ius ⁊ dtō in i nāli desinit. Da exemplū. ille illi illi. ipse
ipsius ipsi. iste isti isti. hic huī huic. ⁊ is ei id. eius ei.

Tō meus mea meū. miomo mia femina mia chosa.
Gtō mei mee mei. Dtō meo mee meo. Ac meū meam
meū. Vtō o mi mea meū. Ab ameo amea ameo. Etplr ı
ntō mei mee mea. Gtō meoꝝ aꝝ oꝝ. Dtō meis. Ac meos
meas mea. Vtō o mei mee mea. Abltō ameis.

Tō tuus tua tuū. tuomo tuo femina tuo chosa. gtō tui
tue tui. Dtō tuo tue tuo. Ac tuū tuā tuū. Ab atuo atua
atuo. Etplr ntō tui tue tua. gtō tuoꝝ aꝝ oꝝ. Dtō tuis.

Acto tuu tuam tuum. Ab atuus.
To suus sua suu. suomo suafemina suachosa. Gto sui sue
sui. disuomo disuofemina disuochosa. Dto suo sue suo.
Ac suu suam suu. Ablto asuo asua asuo. Etplr nto sui sue
sua. gto suor ar or. Dto suis. acto suos suas sua. Ab a suis.
To noster nra nrm. nostromo nrafemina nra
chosa. Gto nri nre nri. Dto nro nre nro. Ac nrm nraz
nrm. Vcto o nr nra nrm. Ab anro anra anro. Etplr nto i
nri nre nra. Gto nror ar or. Dto nris. Acto nros nras
nra. Vcto o nri nre nra. Ab anostris.
To uester ura urm. uostromo urafemina urachosa. i
Gto uri ure uri. Dto uro ure uro. Ac urm uram urm. i
Ab auro aura auro. Etplr nto uri ure ura. Gto uror ar or.
Dto uris. Ac uros uras ura. Ab auestris. Vi modi pro
nominis tuus. tertij. qr. qz tertius modus pronois e. qui poia
sequitur declinationem mobiliu noiuz. prime declinati
onis. Vt meus mea meu. et tuus tua tuum.
To hic et hec nras et hoc nrate. homo et femina di nro paese.
Gto huius nratis. Dto huic nrati. Ac hunc et hanc nratez
et hoc nrate. Vcto o nras et o nrate. Ab ab hoc et ab hac et ab
hoc nrate vel nrati. Etplr nto hi et he nrates et hec nratia. Gto
hor et har et hor nratiu. Dto his nratibus. Ac hos et has nrates
et hec nratia. Ab ab his nratibus. Silr declinatur vester.
Vius modi pnois sunt nras. et uras. quarti. qr qz quartus
modus pnois e. qui poia sequitur declinationez mobilium
noium tertie declinationis. Vt nras tis. et vras tis.
Vot sunt pronoia de quibus nulla dubitatio e apud latinos.
quindecim qz. Octo primitiua et septem deriuatiua. que pri

mitiua. silicet. Ego. tu. sui. ille. iste. ipse. hic. et is. Deriua tiua que sunt ista. s. meus. tuus. suus. nr. et ur. nras et uras.

Vot sunt modi pnoie. quatuor qui? primi. scdi. tii et quart.

Vot sunt pnoia primi modi. tria que. ego. tu. sui. Vot sunt pnoia scdi modi. quinque que. ille. iste. ipse. hic et is. ea id.

Vot sunt pnoia tii modi. quinque que. Meus. tuus. nr et

Vot sunt pnoia quarti modi. duoque. hic et hec nras. et hic et hec uestras. Vot sunt pnoia habentia uocatiuum casum. quatuor que? unum primitiuum. ut tu. et tria deri uatiua. ut meus. nr et nras. Vnde uersus.

Tu meus et nr. nras hec sola uocantur.
Cetera pronoia casu carere uocantur.

Vot sunt pronoia relatiua tantum. quatuor que. Is. suus. ipse. et sui unum est demonstratiuum et relatiuum simul. s. ille illa illud. Vnde uersus.

Is suus ipse sui referunt. sed cetera monstrant.
Ille sed offitium seruat utrumque sibi.

D que pars est. prepositio est. quare est ppositio. quia ppont aliis ptibus orationis per appositionem seu compositionem. Per appositionem. id est per regimen casus. per compositionem. id est quando componitur. ut in insbus. prepositioni quot accidunt Vnum quid casus tantum. quot casus duo qui acts et ablts.

D eiu casui sunt? Acti casui. Da ppositiones sineentes actiuo casui. Ad alla. apud. apresso. Ante. inanci. Ad uersum. incontro. Ad usus. adusso. Cis. diqua presso. Citra. diqua itutto. Circum. itorno apresso. Circa. dintorna lunge. Contra. incontro hostilmente. Erga. in uso amicheuolmente. Extra.

difuori. Inter. tra. Intra. nelmeço. Infra. framecte. Iuxta. allato allato. Ob. p cio ul' contra. pone. didneto apresso. per. perlo. propre. dapresso. propt. per. Secdm. secdo. post. dopo. edipoi. Trans. dila. Ultra. piuoltre ededila. preter. infuordre. Supra. sopra. esu. Circiter. quasimente. Usque. insino anoi. Secus. altrimenti. penes. adosso adosso.

Hec casui sunt: ablto. Da ppositiones seruientes. abltö casui: A. dalungho. Ab. dapiero. Abs. date propio. Cuz conesso. 7 insieme. Coram. alla psntia. Clam. dinascoso. 7 secretamente. De. della. E. dilungi. Ex. daquesto. pro. pquesto. pre. sopralialtri. palam. apertamente. Sine. sença. Absq;. excepto. esença. Tenus. nö punto. esença.

Nam casui sunt. utriq;. Da ppositiones seruientes utriq; casui. In. neldentro. ppriö. Sub. sotto. disotto. Sup. piuche. esopra. Subter. diesotto sotto. Vot st ppositiones que nö inueniunt nisi i cöpositione. sex que. Di. diuide etaglia. Dis. plungha ecresce. Re. ricomicia 7 dineto fai. Se. separa espondacanto. Am. cgiungie eapicha. Con. meschola eauiluppa.

Unc que ps ē. Aduerbiū ē. qr est adūbiū. quia stat iuxta ūbum 7 semp iūgitur ūbo. Adūbio quot ac cidunt. tria. que. Spēs. Sigā. 7 figura. Vi spēs ēas. primitiue. qr. q2 anullo deriuat. Vnue. spēi nequa quaz. deriuatiue. qr. q2 anullo deriuat. Vi signis heri. tpris. Da tpris. ut hodie. heri nūc. nup. cras. aliqn. olim. tunc. quondam. iam. semp 7 modo. A loci. ut hic ul' ibi. illuc. ul' inde. intro ul' foras itus

ul' foris. Ad prohibendi ut ne. Ad interrogandi. cur. quare. quobrem. Ad negandi. nō nihil. nec neq;. nequaquam. minime neq̄q̄. Ad affirmandi. profecto quippe utdelicet quidni. nam certe. Ad iurandi edepol castor hercle. me dius fidius. Apollo. Juno. xp̄e. Ad optandi ut utinā.

Ad remissiui. ut paulatim pedetentim ferre ferme. i

Ad quantitatis ut multū parū. nimiū. modicū. maxime. satis. Ad silitudinis. quasi. ceu. sic. sicut. sicuti. uelut. ueluti. ut. uti. ita. Ad qualitatis. bene. male. docte. pulcre. fortiter. suauiter. & libenter. Ad euentus. forte. fortuitu. Ad dubitandi. forsitan. forsan. fortassis. fortasse: Ad congregandi. simul. una. pariter. Ad ortandi. eya. age. agite: Ad discretiui ut secus seorsū. sigillatim. diuisiz. separatim. bifariam. trifariam. multifariam. Ad ordinandi inde deinde. deinceps. continuo. protinus. interea. postea. ppterea: Ad intentiui ualde. nimiū. prorsus. penitus. omnino. Ad compandi magis. minus. plus. tam. q̄: Ad diminutiui. clanculū. belle: Ad nū. semel. bis. ter. quater. milies. totiens. quotiens: Ad psonalis. meatim. tuatim. suatim. nr̄atim. ur̄atim. Ad suplatiui. maxime. doctissime. sepissime. Ad uocandi. eius o. Ad respondendi. heu. heu. ecce adsum heu: Ad demonstrandi en ecce: Ad eligendi. potius immo. Vl' figure. haud. simplicis. q̄r qz simplicu que ps est: Interiectio ē. q̄r ē intiectio. pferit. quia intiacet aliis ptib; orōnis. Interiectioni q' accidunt. Vnū quid. Sig. tm̄. Vl' signus. hei. dolentis.

A dolentis. heu. hei. hoi. A admirantis o. ho. pape.
A ridentis. eh. het. ih. ih. oh. oh. A timentis. at at.
ac ac. A gaudentis. euax.

C que ps ē. Coniunctio ē. q̄r est coniūctio. q2 9iungit
ceteras partes orōnis. Coniunctiōi quot accidunt.
tria que. Spēs. figura. et ordo. Vnius spēi ast. copula
tiue. q̄r. q2 copulatiua ē copulat tam sensuz q̄ uerba.
Spēi nō copulatiue st ista. Et. q3. ac. at. ast. quidē quoq3.
sed. aūt. nō. Vi spēi. si. continutiue. q̄r. q2 demostrat
ordinem rerū i9sequētia cū dubitatiōe. que st. si. asi etiā
si. Da exemplū. Si sterit dormit. et si uenat nō timeo.
Vnius spēi quando. Subcontinuatiue. q̄r. q2 sbotinuati
ua ē cām sbotinuatiōis ondit 9sequentē cū rez ēentia.
ut qn̄ sol ē sup trām dies ē. ul' si ambulat mouet. Cau
salis ppe ē q̄ adiuncta indicatiuo ūbo sigficat cām ante
cedentem effectū. ut doctus sum nā legi. et q2 studui. E
ffectiua ē que adiuncta indicatiuo ūbo sigt cām āncedē
tem effectū. ut legi nā doctus sū. et ueni q2 coactus sum.

A pprobatiua ē q̄ approbat rem .i. affirmat. ut equidem me
rui nec deprecor. Diunctiua ē que adiungit ūbis sb
iunctiuis ppue cū dubitatiōe. ut si uenias ad me faciā
et ut possit tibi facio. Disiunctiua ē que q̄uis uoces
9iungat sensū tn̄ disiungit. Et alteram quidē rez ēē
et alterā nō ēē sigt. ut aut ē dies aut ē nox. ul' ē sa
nus ul' ē eger. Subdisiunctiua ē q̄ q̄uis uoces dis
iunctiuaz l'eat. utriq3 tn̄ ēē sigt. in eodem ul' indiuiso
tpre. Exemplū. Alexander qui et uocat̄. siue paris uiuit
p helena .i. Alexandē qui et paris dr̄. Et piue tota die le
git ul scribit. sed in diuersis locis. Jstiua ul' illatiua

est que de duobus propositis unum eligere et alterum refutare i
ostendit. Exemplum. Diues uolo esse quam pauper. uel bonus quam
malus. Duersatiua est que aduersum conuenienti significat
tamen quamquam. quamuis. si et si etsi. Exemplum. ego multo tempore fuimus tecum
sed tu tamen libro me odio. bnegatiua est que adiuncta in
dicatiuo uerbo aliquid posse fieri ostendit. nisi aliquo impedi
mento impediretur. Exemplum. Comederem pira si haberem: ollec
tiua uel rationalis uel illatiua est que colligit superdicta cum ratione uel
inferentia aliis propositis et sunt ista videlicet. Ergo igitur itaque exemplum.
Cicero solus Catilinam sua sapientia domuit solus igitur.
cicero patriam seruauit. Istributiua est que diuisis diuersa i
distribuit. Exemplum. Ego lego tu non dormis. ompletiua
est que. causa ornatus uel metri. nulla necessitatis causa
ponitur ut sidicam Eneas quidem fuit. pius ulixes non
astutus. ubitatiua est que dubitationem significat. ut an
ne. Iminutiua est que diminutionem significat. Ut si non potes
michi dare bisantium saltem commoda denarium. Vin
figure. ne simplicis quare quia simpliciter profertur. Vi ordinis.
ast. prepositiui. quare. quia semper preponitur in ordine orationis. Vi
ordinis. ne. subiunctiui quare. quia semper subiungitur in ordine i
orationis. Vi ordinis igitur. communis. quare quia potest preponi et sup
poni in ordine orationis: Vot sunt ordines coniunctionum. tres.
qui. prepositiuus. Subiunctiuus. et Communis: Vot sunt coniuncti
ones. prepositiui ordinis. xv. que. At. ast. aut. ac. uel nec
neque. si. quin. quatenus. sin. seu siue. ni. sed si nisi quosdam.
Vot sunt omnes subiuncti ordinis: sex que. ue. ne. quia. autem.
quidem quoque. At ex his. tres sunt encletice. i. inclinatiue eo quod
inclinant. accentum precedentis sillabe ad se. Exemplum. dixique. le
gione. putasne. Communiter. ue. cetere non sunt encletice. quia possunt preponi
et supponi in ordine orationis. Finis donati.

CUM EGO Cato animaduerterem ui
di quam plurimos hoīes grauiter er
rare in uia moꝝ opinioni eoꝝ consu
lendum ⁊ succurrendū fore existima
ui: ut maxime et gl'ose uiuerent. et
honorem contingerent. Nunc fili ca
rissime docebo te quo pacto mores tui animi cōponas.
Igit̄ precepta mea ita legito ut intelligas. Legere enim
et nō intelligere ē negligere. Itaq3. Deo supplica.
Ama parentes. Cole cognatos. Datū serua. Foro pare.
Magistrū metue. Coniugē ama. Cū bonis ambula.
Ad cōsiliū ne accesseris āñ q̄ uoceris. Saluta libenter.
Maiori locū cede. Dormi qđ ē satis. Verecundiā serua.
Rem tuam custodi. Adhibe diligentiā. Familiam cura.
Mutuū da. Videto cui des. Raro cōuiuare. Jusiurādū serua.
Tempera uino. Pugna pro patria. Nil temere credideris.
Meretrices fuge. Lege libros. Que legeris memento.
Disce litteras. Erudi liberos. Blandus esto. [illegible].
Noli irasci abre. Mundus esto. Esto consultus.
Neminē irriseris. Adesto iuditio. Tute consule.
Lude trocho. Aleas fuge. Benefacito bonis.
Ne esto maledicus. Existimationem retine.
Patere legem quam tu ipse tuleris. Judica equum.
Memor esto accepti bn̄fitij. Nil mentire.
Pauca loquere i cōuiuio. Iracundiam tempera.
Noli irridere miserū. Parentes patienter ferto.
Minorem te ne contempseris. Minime iudica
Nil arbitrio uiriū feceris. Alienū noli concupiscere.
Illđ stude agere qđ bonū ē. Libent' ferto amorem.

Si deus est animus nobis ut carmina dicit:
Hic tibi precipue sit pura mente colendus.
Plus vigila semper nec somno deditus esto:
Nam diuturna quies vitijs alimenta ministrat.
Virtutem primam puto esse compescere linguam:
Proximus ille deo est qui scit ratione tacere.
Sperne repugnando tibi tu contrarius esse.
Conveniet nulli qui secum desidet ipse.
Si vitam inspicias hominum si denique mores.
Cum culpant alios nemo sine crimine vivit.
Que nocitura tenes quamvis sint cara relinque.
Utilitas opibus preponi tempore debet.
Constans et lenis ut res postulat esto.
Temporibus mores sapiens sine crimine mutat.
Nil temere uxori de servis crede querenti.
Sepe etenim mulier quem coniunx diligit odit.
Cum moneas aliquem nec velit ipse moneri.
Si tibi sit carus noli desistere ceptis.
Contra verbosos noli contendere verbis.
Sermo datur cunctis animi sapientia paucis.
Dilige sic alios ut sis tibi carus amicus.
Sic bonus esto bonis ne te mala dampna sequantur.
Rumores fuge ne incipias novus auctor haberi
Nam nulli tacuisse nocet sed nocet esse locutum
Rem tibi promissam certam promittere noli.
Rara fides ideo est quia multi multa loquuntur.
Cum te aliquis laudat iudex tuus esse memento
Plus alijs de te quam tu tibi credere noli.
Officium alterius multis narrare memento.

Atque aliis cum tu benefeceris ipse sileto.
Multorum cum facta senex et dicta recenses.
Fac tibi succurrant iuvenis que feceris ipse.
Ne cures si quis tacito sermone loquatur.
Conscius ipse sibi qui de se putat omnia dici.
Cum fueris felix que sunt adversa caveto.
Non eodem cursu respondent ultima primis.
Cum dubia et fragilis sit nobis vita tributa.
In mortem alterius spem tu tibi ponere noli.
Exiguum munus cum dat tibi pauper amicus.
Accipito placide et plene laudare memento.
Infantem nudum cum te natura creavit.
Paupertatis onus patienter ferre memento.
Ne timeas illam que vite est ultima finis.
Qui mortem metuit quod vivit perdit id ipsum.
Si tibi pro meritis nemo respondet amicus.
Incusare deum noli sed te ipse coherce.
Ne tibi quid desit quesitis utere parce.
Utque quod est serves semper tibi deesse putato.
Quod prestare potes ne bis promiseris ulli.
Ne sis ventosus dum vis bonus esse videri.
Qui simulat verbis nec corde est fidus amicus.
Tu quoque fac simile sic ars deluditur arte.
Noli homines blando nimium sermone probare.
Fistula dulce canit volucrem dum decipit auceps.
Cum tibi sint nati nec opes tunc artibus illos.
Instrue quo possint inopem defendere vitam.
Quod vile est carum quod carum vile putato.
Sic tibi nec cupidus nec avarus nosceris ulli.

Que culpare soles ea tu ne feceris ipse.
Turpe ē doctori cū culpa redarguit ipsm̄.
Quod iustū ē petito uel qd̄ uideat honestū.
Nam stultū ē petere qd̄ possit iure negari.
Ignotū tibi met noli pponere notis
Cognita iudicio ↄstant incognita casu.
Cum dubia incertis uersetur uita periclis
Pro lucro tibi pone diem quocūq; laboras
Vincere cū possis interdū cede sodali.
Obsequio qm̄ dulces retinent amici.
Ne dubites cū magna petas ipendere parua
His ⁊ enī rebus ↄiungit gr̄a caros.
Litem inferre caue cū quo tibi gr̄a iuncta ē
Ira odium gn̄at ↄcordia nutrit amorem.
Seruorum culpa cū te l dolor urget in iram.
Ipse tibi moderare tuis / ut parcere possis.
Quem superare potes interdū uince ferendo.
Maxima enī morū ē semp patientia uirtus.
Conserua potius que iā st̄ pta labore.
Cum labor est in damno mortalis crescat egestas.
Dapsilis interdū notis ⁊ caris amicis
Cū fueris felix semp tibi proximus esto.
Elluris si forte uelis cognoscere cultus
Virgilium legito; qd̄ si mage noscere laboras
Herbarū uires macer tibi carmine dicet.
Si romana cupis ⁊ punica noscere bella
Lucanum queras; qui martis prelia dix
Siquid amare libet ul' discere amare legendo
Nasonem petito. sin autē cura hec est. tibi

Vt sapiens uiuas audi q̃ discere possis .
Per q; semotũ uitijs deducat euum .
Ergo ades . 7 que sit sap̃ia disce legendo .
Si potes ignotis etiam prodesse memento .
Vtilius regno meritis acquirere amicos .
Mitte archana dei celũ inquirere quid sit
Cũ sis mortalis que st̃ mortalia cura .
Linq; metum leti . nam stultũ ẽ tp̃re ĩ oĩ .
Dum mortem metuas amittere gaudia uite .
Iratus de re incerta contendere noli .
Jra impedit . aĩum . nec possit cernere uerũ .
Fac sumptũ ꝓpere cũ res desiderat ip̃a .
Dandum et enim ẽ aliquid cũ tp̃s postulat aut res .
Quod nimiũ ẽ fugito puoq; gaudere memẽto .
Tuta mage puppis ẽ q̃ modico flumine fertur .
Quod pudeat socios prudens celare memento .
Ne plures culpent id q̃d ẽ displicet uni .
Nolo putes prauos hoĩes pecca lucrari .
Temporib; pecca latent . 7 tp̃ra patent .
Corporis exigui uires ɔtemnere noli .
Consilio pollet cui uim nr̃a negauit
Quem sciens nõ ẽẽ parem tibi tp̃re cede .
Victorem a uicto superari sepe uidemus .
Aduersum notũ noli ɔtẽdere uerbis .
Lis minimis uerbis interdũ maxima crescit .
Quid deus intendat noli ꝑquirere sorte .
Quid statuat de te sine te delibat ip̃e .
Inuidiam nimio cultu uitare memento
Que si nõ ledit tñ hanc sufferre molestũ est .

Esto forti animo cũ sis dampnatus iniq3.
Nemo diu gaudet qui iudice uincit iniquo.
Litis preterite noli maledicta referre.
Post inimicitias iram meminisse maloꝝ ē.
Nec te collaudes nec te culpaueris ipse.
Hoc faciunt stulti quos gl'a uexat inanis.
Vtere quesitis modice cũ sumptus habundat.
Labitur exiguo qd' ptũ ē tpr̃e longo.
Insipiens esto cũ tps postulat aut res.
Stultitiam simulare loco prudentia sũma ē.
Luxuriam fugito simul et uitare memento.
Crimen auaritie nam sunt contraria fame.
Noli tu quedam referenti credere semp.
Exigua ē tribuenda fides qz multi multa loquunt.
Que potu peccas ignoscere tu tibi noli.
Nam nullũ crimẽ uini ē: sz culpa bibentis.
Consiliũ archanũ tacito cõmitte sodali.
Corporis auxiliũ medico cõmitte fideli.
Successus indignos noli tu ferre moleste.
Indulget fortuna malis ut ledere possit.
Prospice qui ueniunt hos casus ee ferendos.
Nam leuius ledit quicquid p̃uidim' ante.
Rebus in aduersis animum submittere noli.
Spem retine spes una hoiem nec morte relinquit.
Rem tibi quam noscis aptam dimittere noli.
Fronte capillata post hec occasio calua ē.
Qd sequitur specta qd imminet ante uideto.
Illũ imitare deũ partem qui spectat utrũq;
Fortius ut ualeas interdũ parcior esto.

P arca uoluptati. debent plura saluti.
I udiciū ppli nunq̄ contempsis unus.
N e nulli placeas. dū uis ꝯtēnere m̄ltos.
S it t̄ precipue qđ pmū ē cura salutis
T p̄a ne culpes nam sit tibi cā doloris.
S omnia ne cures nam mēs humana qđ optat.
D um uigilat sperat p ſōnū cernit id ip̄m.
oc quicumq; uelis carmē cog̃ſcere lector.
Hec ꝑcepta feres q̄ sūt gratissima uite.
I nstrue ꝑceptis aīum ne discere cesses.
N am sine doctrina uita ē q̄ mortis imago.
C ōmoda multa feres. sin aūt spreueris illđ.
N ō me scriptorē ſ; te neglexeris ip̄e.
C ū recte uiuas ne cures ūba malorꝫ.
A rbitrij nr̄i nō ē qđ quisq; loquat̃.
P roductus testis salua tn̄ an̄ pudorē.
Q uantūcūq; potes celato crimen amici.
S ermones blandos blessosq; uitare memento.
Simplicitas ueri fama ē fraus ficta loquendi.
S egniciem fugito que uite ignauia fertur.
N am cū aīus languet ꝯsumit inertia corpus.
I nterpone tuis. interdū gaudia curis.
V t possis aīo quem uis sufferre laborē.
A lterius dcm̄ aut factū nec carpseris unq̄.
E xemplo sili ne te derideat alter.
Q đ tibi sors dederit tabulis sup̄ma notato.
A ugendo sua ne sis quem fama loquat̃.
C ū tibi diuitie sup̄ant in fine senecte.
M unificus facito uiuas nō parcus amicis.

Vtile consilium dñi ne despice serui.
Nullius sensum si prodest tempseris unquam.
Rebus et in censu si nõ ẽ quod fuit ante.
Fac uiuas contentus eo quod tp̃ra prebent.
Vxorem fuge ne ducas sub nõie dotis.
Nec retinere uelis si cepit ẽẽ molesta.
Multorum disce exemplo que facta sequaris.
Que fugias uita nobis ẽ aliena magr̃a.
Quod potes id tempta opis ne pondere p̃ssus.
Succumbat labor et frustra temptata relinquas.
Quod nosti factũ nõ recte noli silere.
Ne uideare malos imitari uelle tacendo.
Iudicis auxiliũ sub iniquo iudice queras.
Ipse etiam leges cupiunt ut iure regant.
Quod merito pateris patienter ferre memẽto.
Cumque reus tibi sis ipsum te iudice damna.
Multa legas facito plectis plege multa.
Nam miranda canunt sed nõ credenda poete.
Inter conuiuas fac sis sermone modestus.
Ne dicare loquax dum uis urbanus haberi.
Coniugis irate noli tu u͛ba timere.
Nam struit insidias lacrimis dũ femina plorat.
Vtere quesitis sed ne uidearis abuti.
Qui sua consumunt cũ dest aliena sequunt.
Fac tibi proponas mortem nõ ẽẽ timendam.
Que bona si nõ ẽ finis tñ illa malorum ẽ.
Vxoris linguam si frugi ẽ ferre memẽto.
Namque malũ ẽ nõ uelle pati nec posse tacere.
Dilige nõ egra caros pietate parentes.
Nec matrẽ offendas dũ uis bonũ ẽẽ parenti.

Ecuram quicūq; cupis. deducere uitam.
Nec uitijs herere aīum que morib; obst.
Hec precepta tibi semp relegenda memento.
J nuenies aliquid qd te uitare magistro.
Despice diuitias si uis aīo ēē beatus
Q uas qui suscipiunt mendicant semp auari.
C ommoda nē nullo tibi tpre deerunt.
S i contentus eo fuīs qd postulat usus.
C um sis incautus nec rem rōne gubernes.
N oli fortunam que nō ē dicere cecam.
Dilige denariū sꝫ parce dilige formaꝫ.
Q uam nemo scs nec honestus optat hēre.
C ū fuīs locuplex corpus curare memēto
E ger diues hēt numos sꝫ nō hēt ipm.
V erbera cū tuleris discens aliqñ magri.
F er prīs imperiū cū ūbis exijt in iraꝫ
R es age que psūt/rursus uitare memeto.
J n quib; error ī ē nec spes ē certa laboris.
Q d donare potes gratis concede roganti.
N am recte fecisse bonis in parte lucri ē.
Q uod tibi suspectū ē cfestim discute quid sit.
N amq; solent primo que sūt neglecta nocere.
Cū te detineat ueneris dāmosa uoluptas.
J ndulgere gule noli que uentris amica ē
Cū tibi pponas aīalia cuncta timere.
V nū precipio hōiem plus ēē timendū.
Cū tibi p̄ualide fuerint i corpe uires.
Fac sapias aīo potis uir fortis hīri.
Auxiliū anotis petito si forte laboras.

Auxilium a notis petito si forte laboras.
Nec quisquam est melior medicus quam fidus amicus.
Cum sis ipse nocens moritur cur victima pro te.
Stultitiam est in morte alterius sperare salutem.
Cum tibi vel socium vel fidum queris amicum.
Non tibi fortuna est hominis sed vita petenda
Utere quesitis opibus sed fuge nomen avari.
Quid tibi divitie prosunt si semper pauper habundas.
Si famam servare cupis dum vivis honestam
Fac fugias animo que sunt mala gaudia vite.
Cum sapias animo noli ridere senectam.
Nam quicumque sene sensus puerilis in illo est.
Disce aliquid nam cum subito fortuna recedit.
Ars remanet vitam que hominis non deserit umquam
Prospicito cuncta tacitus quod quisque loquatur.
Sermo hominum mores celat et indicat rem.
Exerce studium quamvis perceperis artem.
Ut cura ingenium sic et manus adiuvat usum.
Multum venturi ne cures tempora fati.
Non metuit mortem qui scit contemnere vitam.
Disce sed a doctis indoctos ipse doceto.
Propaganda etenim rerum est doctrina bonarum.
Hoc bibe quo possis si vis tu vivere sanus.
Morbi causa mali namque est quecumque voluptas.
Laudaris quodcumque palam quodcumque probaris.
Hoc vide ne rursus levitatis crimine damnes.
Tranquillis rebus semper adversa caveto.
Rursus in adversis melius sperare memento.
Discere ne cesses cura sapientia crescit.

R·ara datur longo prudentia tp̄ris usu.
Parce laudato. nam quē tu sepe probaris.
Vna dies qualis fu'it ōndit amicus.
Ne pudeat que nescieris te uelle doceri.
Scire aliquid laus ē culpa nil discere uelle
Cū uenere ⁊ bacho lis ē ꝫ iuncta uoluptas.
Qd̄ lautū ē aīo ꝯplectere ꝫ fuge lites.
Demissos aīo et tacitos uitare memento.
Qd̄ flumen ē placidū forsan latet alti' unda.
Cū fortuna tuarꝫ reꝫ tibi displicet uni.
Alterius specta quo sit discrimine peior.
Qd' potes id tempta. nā litus carpere remis.
Tutius ē multo q̄ uelū tendere in altuꝫ.
Contra hoīem iustū praue ꝯtendere noli.
Sepe enī deus iniustas ulciscit' iras.
Ereptis opib; noli merere dolendo.
Sꝫ gaude potiꝰ tibi si contingat hr̄e.
Est iactura grauis que sᵗ amittē damnis.
Sunt quedam que ferre decet patient' amicū.
Tp̄ra longa tibi noli promittere uite.
Quocumq; ingrederis sequit' mors corpis umbrā.
Thure deū placa uitulū sine crescat aratro.
Ne credas placare deū cū cede litat'.
Cede locuꝫ lesus fortune cede potenti.
Ledere qui potuit. poterit aliqñ prodesse.
Cum quid peccaris castiga te ip̄e subinde.
Vulnera dum sanas dolor ē medicina doloris.
Damnaris nunq̄ post longū tp̄s amicū.
Mutauit mores. sed pignora prima memento.

Gratior offitijs quos sis mage carior esto.
Ne nomen subeas: qđ dr̄ offiti perdi.
Suspectus caueas ne sis miser oīb; horis.
Nam timidis ⁊ suspectis aptissima mors ē.
Cū suos fuīis proprios mercatus ī usus.
Et famulos dicas hoīes tā ēē memento.
Quamprimū rapienda tibi occasio prima.
Ne rursus queras. que iam neglexeris ante.
Morte repentina. noli gaudere malorꝝ.
Felices obeunt: quorꝝ sine crimine uita ē.
Cū ꝯiunx tibi sit: nec res: sed fama laboret.
Vitandum ducas inimicū nomē amici.
Cum tibi contingeris studio cognoscere multa.
Fac discas multa ⁊ uita nescire doceri.
Miraris uerbis nudis me scribere uersus.
Hos breuitas sensus. fecit coniungere binos.

Finis.

p Artes Gramatice sunt quatuor. s. Litera.
Sillaba. Dictio. 7 Oratio. Litera: ut p. Silla
ba: ut pe. Dictio ut petrus. Oratio ut petrus
legit. paulus uero ascultat. Litere gramatica
les sũt. uiginti due. A. b. c. d. e. f. g. i. k. l.
m. n. o. p. q. r. s. t. u. x. y. ç. h. nõ est litera. sed has
pirationis nota. y. pro. i. greca utimur. Literarũ
alie sunt uocales. alie consonantes. Vocales sunt quinq̃.
A. e. i. o. u. Equibꝫ formant͛ diptongi quatuor. Ae. oe.
au. eu. Scribunt͛ ae. 7 oe: sed nõ proferunt͛. Au: 7 eu.
scribunt͛ 7 proferuntur. Consonantes sũt. decem. b. c.
d. f. g. k. l. p. q. t. Semiuocales sũt sex. l. m. n. r. s. x.
At. x. litera. nouiter comperta ẽ. pro ea eniꝫ maiores
nr̃i utebantur gemino. ss. ut frissi nunc nos frixi scri
bimus et inter mutas cõnumerari potest. Scire opor
tet. qꝫ. x. 7 ç. duplices consonantes fiunt. Illa enim
pro: cs. ps. sumunt͛: hec nõ pro duplis. ss. Sꝫ de his a
libi. Nunc prosequamur de gramaticha.

Distintio ul' Difinitio gramatice.

g Ramatica est scientia recte loquendi: recteq̃ scribẽdi:
origo et fundamentũ oĩum liberaliũ artiũ. et ut predic
tum ẽ diuiditur in partes quatuor quas grece nõiamus.
Ortographia. prosodiam. Ethymologiam. 7 Dyasitasticã
Ortographia. est compositio litt͛a͛ꝝ. debite ordinatarum.
prosodia. ẽ elongatio. siue abreuiatio dictionum.
Ethymologia ẽ. impositio dictionũ ad significandũ. ut

dns adonanto . et cadauer acaecendo .
Dyasintastica e ordinatio dictionu . s . adiectiui cu substa
tiuo . ntiui cu ubo . relatiui cu antecedente . Vt Ego amo
pium bonu : deus : qui dea q . aial qd . partes orois st octo .
Nomen . ubu . pticipiu . pnome . ppositio . aduerbiu . intiectio .
et coniunctio . Ex his quatuor declinant . s . Nomen . uerbum .
participium . 7 pronome . Quatuor sut indeclinabiles . vz .
preppositio . aduerbiu . intiectio . 7 coniunctio . Nome e ps
orois que unicuiqz sbiector corpori seu reru coem ul' pro
priam qualitatem distribuit . Communem quidem corpori .
Vt homo . propriam . ut pius . Reru aut coem : ut disciplina .
ars propriam ut rhetorica Ciceronis . et grammatica foci :
proprium e nois . substantia 7 qualitatem . significare . Dicit
autem nomen ul' agreco qd e noma et adiectio . o . onoma
dictu . attribuendo qd' nome di . Vel nomen qi notame eo
q' hoc noie notamus uniuscuiusqz sbe qualitatem . Accidut
igit nomini quinqz . s . Spes . Genus . Nus . Figura . 7 Casus .
Spes noiu st due . primitiua . 7 deriuatiua . primitiua ut
mons . deriuatiua ut montanus .
Genera noium st septem . Masculinu . femininu . Neutrum .
Comune . 7 omne . promiscuu . atqz incertu . M . asculinum
hic pius . femininu hec dea . neutru hoc uolenu . Coe hic 7 hec
homo . Omne hic 7 hec 7 hoc felix . promiscuu ut hic passer . In
certum ut hic ul' hec dies .
Numeri noium st duo . singlis 7 plis . singlis ut ho . plis ut hoies .
Figure noiu st tres . Simplex . composita . 7 decomposita .
simplex ut iustus . composita ut iniustus . decomposita ut i

iniustitia .

iniustitia: Casus nõium sūt sex. ntis. gtis. dtis. actis. uctis. et ablts. ntis anõiando ut pius. Gtis agñando ut pij. dtis adando. ut pio. Actis abaccusando ut pium. uocativus auocando. ut o pi. ablts abauferendo ut a pio.

Recti st duo. ntis 7 uctis. Obliqui uo quatuor. Gtis. Dtis. Actis. 7 Ablts. ntis ex parte ante regit ex ñã modi ut ipsum est alterū: Sz ex parte post ex ñã silis copulationis: ut i pius ē lapidus. Gtis ingñali regit ex ñã: ei' qd ē alterius. a uerbis neutris possessiuis regit ex ñã possessiuis. ut e go indigeo amicitie. Q̃nq3 regit ex ñã declarationis ēentie. ut pius bone indolis. Q̃nq3 regit ex ñã cause efficientis. ut eruditio petri 7 memoria pij. Dtis ingñali regit ex ñã acquisitionis: ut pius obedit mihi. Q̃nq3 ex ñã cause final'. ut pius obsequit mee uoluntati. Actis a uerbis actiuis ex parte post regit ex ñã actus transeuntis i altiu3: ut diligo pium. A uerbis neutris absolutis regit ex ñã offitij ꝓpositionis. ut uenio ad legendū. Cū regit ex parte añ. ex ñã actus re ceptibilis in alterū ꝑ modū ut in quem. Exemplum. me oportet docere te o pi: Ucts semꝑ regit a uerbo. uti pri sciamus nos docet in minoris primo libro: ut o pi accede et regit semꝑ ex parte ante q̃q̃ post ponat ex ñã excitationis. Ablts regitur a uerbis passiuis ex ñã actus illati ab altero. ut o pi tu optime erudieris a me. A uerbis uo īꝑsonalib3 pas siue uocis regitur ex ñã actus egressi ab altero 7 a parte ante: ut a me docet. Q̃nq3 regit ex ñã separationis: ut sepa ror a piscensi castro. Q̃nq3 regit ex ñã cause efficientis ut glorior uirtute boni.

n Nominũ aliud ē sbstantiuũ: aliud adiectiuũ. Substanti
uum ē illd q̄d uariat̃ p unũ articulare tm̃ ut hic pius:
uel duo ad plus: ut hic ꝛ hec hō. ul' q̄d sigt̃ p modũ p se stãtis:
ut sol ꝛ luna. ego. tu. sui/res. Nominũ sbstantiuoꝝ aliud
ē ppuũ. aliud appellatiuũ. // Propriũ ē uni cuiqȝ nalit' ꝛ
priuatam sbam et qualitatẽ significare. et in reb' ē indiuidu
is quas philosophi athomo uocant: ut pius ē petrus. ari
stoteles. et helyas: Q uãq̃ aũ multi eidem propriis nuncu
pent̃ nõibus: tñ solo uocis tono noĩant̃. et fortitudo accipit.
// Appellatiuũ ē. q̄d nalr̃ ē commune multoꝝ: ut femina pietas ꝛ hō.
// Adiectiuũ ē nomẽ q̄d illd p tres diuersas uoces i nto singu
lari uariat̃. Ut pius pia piũ. uel cui ꝓponunt̃ tria p noĩa
articularia. ut hic ꝛ hec ꝛ hoc supplex. ul' q̄d significat p modũ
adiacentis alteri: ut pius formosus. Nomen adiectiuum
adiicit̃ ppriis ul' appellatiuis laudem uitupatiõem uniĉuiqȝ
significans. // Adiectiua ig̃ eo uocant᷑ q' aliis appellatiuis
et propriis adici solent ad manifestandam eoꝝ qualitatẽ
ul' quantitatẽ que augeri ul' minui sine sbe ꝯsumptiõe
ut magnũ aĩal. // Adiectiui pͥma uox masculini gñis ē.
secunda feminiñ. t̃tia neutri. Adiectiuũ cũ sbstantiuo suo i
quatuor ꝯcordare debet accidentibȝ. s. in gñe. nũo. p̃. ꝛ casu.
ut pius pulcer. dea formosa. aĩal leue. Articuli doctrine
cause st̃ tres. hic/hec/hoc/hic masculi. hec feminĩ. hoc neut̃.
// Nomina st̃ t̃tie psone p̃t̃ eoꝝ uocatiuis qui nisi sc̃de psone
ꝯiungi possũt. // Declinatiões nõiuȝ st̃ quinqȝ. prima. ꝛ
sc̃da. t̃tia. quarta. ꝛ quinta. prima in ae/diptongon desinit.
ut poeta hui' poete. Sc̃da in/i/ ut dñs dñi. Tertia i is/ ut pr

p̃us. Quarta in ius ul' in u. ut uisus uisus. ⁊ cornu cornu.
Quinta in ei diuisas sillabas desinit. ut ides iei. ⁊ dies diei.

Relatiuũ cũ suo antecedente tenet͛ concordare cũ suo ãnce
dente in ttib; accidentib;. s. in gñe. nũo. ⁊ p̃. sed nõ in casu. nã
nõ regit͛ ab eodem ũbo. sed a diuersis ũbis. ⁊ diũsa ũba diũsos
casus uolunt. ut p̃ius qui uirtus que. caput quod.

Relatiuũ ē rei ãnlate rep̃ntatiuũ. Relatiuoꝝ aliud ē s̃be. ali
ud accidentis. Illd̃ dr̃ relatiuũ s̃be qd̃ refert ãnc̃dẽs s̃bstanti
uuz ut. qui. que. quod. Item. eadem. idem. is. ea. id. suus.
sua suũ. ille illa illd̃ ⁊ gt̃o sui. pronõia relatiua.

Relatiua s̃be s̃t duodecim quoꝝ octo s̃t idẽtitatis. ⁊ quatuõ
diuersitatis. Identitatis s̃ut ista. qui. que. quod. Item eadem
idem. Is. ea. id. suus. sua. suũ. Ipe. ip̃a ip̃m. sui sibi. ille. ⁊ iste.
Diuersitatis ũo. Alius. alter. reliquus. ⁊ ceter. ra. rum. ac
terum quod in usu nõ est.

Relatiuũ identitatis ē qd' refert pro uno ⁊ supponit pro eodẽ
et sunt. Is. suus. ip̃e. sui. ⁊ ille. q̃nq; ⁊ qui que quod.

Relatiuũ diuersitatis ē qd̃ supponit pro uno ⁊ refert pro a
lio: ut petrus scribit historias. ⁊ p̃ui carmina canit.

Relatiuũ accidentis ē illd̃ qd̃ refert ãnc̃dens adiectiuuz.
ut qualis. quantus. quot. quotus. quotẽnis. ⁊ quotuplex.

Verbũ ē p̃s orõnis cũ modis ⁊ tp̃ib; sine casu agendi ul'
patiendi significatiuũ. Verbũ aũt q̃uis auerbiata ac
ris dicatur / tũc magis proprie dicit͛ q͛ frequentius utimur
in omni orõne licet tñ p̃ omnib' dictionib' dicere ũba nec nõ
et nõia sed raro: ut uirgilius in ui folysq; nota ⁊ nõia mãdat.
propriũ ũbi ē: actionẽ / passionẽ. seu utrumq; cũ modis ⁊ tp̃ib'.
sine casu sig̃ficare.

[V]erbo accidunt octo. s. Genus. Tp̃s. Modus. Sp̃es. Figura.
Coniugatio. p̱sona. cū nūo. Genera uerboꝝ sᷣt quinqꝫ.
s. Actiuū. passiuū. Neutrū. Cōe. ⁊ Deponēs: Actiuū ut amo.
passiuū ut amor. Neutrū ut furo. Cōe ut largior. Depo
nens ut sequor: Tempora ủboꝝ sᷣt quīqꝫ. p̃ns ut diligo.
p̃tīip̱fc̄m ut amabam. p̃tīp̱fc̄m ut rogaui. p̃tīplq̄p̱fc̄m.
ut comederam. futurū ut seruiam. Modi ủboꝝ sᷣt quinqꝫ.
Indicatiuus ut studeo. Impatiuus ut stude. Optatiuus ut
studerē. Subiūcti᷒ ut studeam. Infinitiuus ut studere.
Figure ủboꝝ sᷣt tres. simplex ut amo. Composita ut p̱amo. De
composita ut p̱amasco. Coniugationes ủboꝝ sᷣt q̃tuor
prima ut cato. sc̄da. ut sorbeo. t̃tia ut figo. quarta ut audio.
Coniugatio ē consequens ủboꝝ declinatio. Coniugatio aūt
eo nōiat᷑. q̄ una eademqꝫ rōne declinatiōis plura ꝯiugantū
ủba: Persone ủboꝝ sᷣt tres. prima ut diligo. sc̄da ut diligis.
tertia ut diligit. In plurali ēt totidē. prima ut diligim᷒. sc̄da
ut diligitis. tertia ut diligūt. Nūi ủboꝝ sᷣt duo. singl̄is et
pl̄is. Singl̄is ut uideo. pl̄is ut uidem᷒: Nominatiuus cū
ủbo ī duob꞉ tenet᷑ concordare accidentib᷒. s. in nūo ⁊ p̱sona.
Ut ego doceo. tu discis. ille torpet. musa sonat: Nulla ps
orōnis regit casū ante se nisi uerbum: Oratio ē dictionū
ordinatio ꝯgruam p̱fectamqꝫ sententiam demonstrans.
Ut sobrietas ē sūmum bonū in hōīum uita: Oratio est
duplex. s. p̱fecta ⁊ ip̱fecta. p̱fecta illa d̄r que h̄et in se suppo
situ̅ verbū principale. et appositū: Inp̱fecta ē que ī p̱fectū
gn̄at sensū in aīo auditoris. Ut uirgili᷒ in p̄mo. En quos ego.
Suppositū ē q̄c qd̄ p̄cedit ul' itelligit᷑ p̄cedere ủbū principale.

principale u̅bu̅ dicim̄ q̄d nō ip̄edit ab aliqua dictōe faciēte ip̄m esse scl̄' uiu. Appositu̅ uocam̄ qe qd itelligit̄ ul' p̄ōt poni.

Jctiones impedientes u̅bu̅ ēē principale i ueniunt̄ ī nōie. in pronōie. i aduu̅bio. ⁊ Jn ɔiunctiōe. Jn nōie s̄t relatiua ici pientia a. c. ul' a q. ut qui q̄ qd̄. Qualis. Quantus. Quot. Quotus. Quotēns. Quotuplex ⁊ cuius cuia cuiu̅. Jmpediunt ēt nōia assu̅mentia. cunq3. ⁊ quicu̅q3. qualiscu̅q3 ⁊ geminata: ut quisquis. Jn p̄nōie. Js. ea. id. Jtem. cateɜ. ideɜ. Suus. a. um. Jp̄e. Sui. ⁊ Ille. ac cetera relatiua substātie. Jn adu̅bio du̅. q̄n. donec. posteaq̄. quē admodu̅. ubi. quo. unde. qua. quousq3. quoad. quorsu̅ posita relatiue: Jn coniunctiōe. q̄uis. tametsi. q̄q̄ ut qd'. ⁊ q̄n. ⁊ si.
Cum. licet. ⁊ q̄uis. qin. q̄q̄. q2. quando.
Qualit̄ ⁊ sicut. ut du̅ ueluti. postq̄ ⁊ si.
Verba substantiua sunt. Sum. ⁊ existo.
Verba apocopa i imp̄atiuis s̄t. dic. duc. fac. fer.
Verba defectiua s̄t. odi. noui. cepi. memini. ⁊ pepigi. tam p̄n tis quam p̄titi uiɜ h̄ent.
Verba uocatiua. Vocor. dicor. nōior. nu̅cupor. ⁊ appellor.
Verba neutra passiua s̄t Vapulo. Veneo. Exulo. Nubo. ⁊ liceo.

Participiu̅ ē ps orōnis que pro u̅bo ponit̄ ex quo deriuat̄. genus. ⁊ casus h̄ens ad silitudinē nōis. a u̅bo aut̄ t̄pra ⁊ sig̅ficationes recipit. Ab utraq3 nu̅m ⁊ figuraɜ. participiu̅ iure separat̄ a u̅bo. q2 casus h̄et quib' u̅bu̅ caret. nec modos h̄et quos ɔtinet u̅bu̅. Jnuentu̅ ē aut̄ ut cu̅ n̄to sine ɔiunctione p̄ferat̄ cu̅ alio u̅bo. Vt scribens qui sturco. Que ɔpositio ē itransitiua. hoc ē in se manere ostendit personam.
Noīatiuus ⁊ Vocatiu̅ itransitiuus solet ēē: Vt legēs ego fa

cio: pro lego ego homo 7 facio. et sic uocatiuus: ut o homo
bene legens fac. i. o homo bene lege 7 fac. Ceti uo magis tran
sitiui st: // Verba et pticipia si sequant sese egent coniuc
tione. Ut legit 7 scribit doctor. // Participia maxime ad
eum casum giungunt quē uba desiderāt. ut misereor tui.
miserens tui: Inuideo tibi. inuidens tibi. dignor te illa
re: dignās te illa re. accuso te. accusans te. // Partici
pio accidūt sex: G. C. T. S. N. 7 figura. Masculinū ut ama
tus. femininū amata. Neutrū amatū. Cōe triū generū.
ut hic 7 hec 7 hoc felix amans. Omne duor generum.
Epicenū i ptic° nō inuenitur. // Q d' desinit in duas cō
sonantes ad formā noīuz adiectiuor declinat. que sit
cōmunia triū gener. si nō i us finit in ans parītur
ad silitudinē noīuz adiectiuor masculinū i us finit. fe.
in a. neutrū i um. Ut lectus ta tum: // Casus pticipia
sex hnt quēadmodū noīa nulle casu deficientia. No. Gtis.
Dts. Ac. Vcts. Ab: // Tpa pticipior st tria. pns. 7 ptiripfcz
simul ut amās. pt inpftm 7 plqpftm. siml' ut amatus.
Futur uo de pse. ut amaturus: // Significatiōes pticipi
orum st quinq3. s. actiua ut amās. passiua ut amatus.
Neutral' ut fuiens. Cōis ut largiens. Deponentalis ut
psequens: // Nūs pticipio accidit utq3. singlis ut
amans. plis ut amantes: // Figuras hnt pticipia qs
a ūbis accipient. Nam pse nunq̄ gponuntur nisi pri°
cor ūba gponant. Ergo ul' simplicia st ut amās. ul' cō
posita ut pamatus. Si ēīz ipa pse gponunt necesse ē pri°
a ūbis gpositus trāseant i noīuz ui3. ut i nocēs 7 i capuens.
Simplicia enī cor possūt 7 pticipia 7 noīa ēē. Composita

uo sine dubio nõia sũt: ut contactus. Participia uo
omnia sunt deriuatiua.
Pronomẽ ē ps orõis que p nõie ꝓ̃o uni cuiq; ponit.
psonasq; certas recipit. & accidũt ei. sex. s. S. G. N. F.
psona. & Casus: Spẽs pnõiu ſt due. primitiua. & deri
uatiua. primitiua ut ego. mei. sui. Deriuatiua. ut meus.
tuus. suus. Genera pnõiu ſt quinq;. Masculinũ
ut hic. femininũ ut hec. neutrũ ut hoc. Cõe ut nr̃as.
Omne ut ego mei uł mis m̃. tu tui uł tis tibi. sui sibi.
Nũi pnõiu ſt duo. Singłis. & plis. Singłis ut ego. pl'alis
ut nos: Figura pnõiu ē duplex. simplex ut ego & oĩa alia
pnõiatiuos. Composita tria tm̃ ſt: ut Isthic existe & hic hec
hoc. & idem ex is & demũ adũbio. & Identitate geminatũ ex iẽ.
Persone pnõiu ſt tres. prima. Scd'a. Tertia. pma ut ego.
Scd'a ut tu. tr̃ia ut ille: Pronõia ſt. xv. de quib' octo r
primitiua. Ut ego. tu. sui. ille. ipse. iste. hic. & is. Deriuatiua
uo ſt septem. meus. tuus. suus. nr̃. & ur̃. nr̃as. et uestras.
Omnia pnõia ſt adiectiua absq; primitiuis trib'. ego.
tu. sui. demonstratio quoꝝ genus ondit idem:
Demonstratiua ſt quatuor. ego. tu. hic. & iste.
Relatiua ſt quatuor. Is. Suus. ipse. sui. Modo demõ
stratiua. modo relatiua duo ſt. s. Ille. & Ipse. Terentius.
Viden tu illũ carnifex. Relatiuũ Virgilius. Sic Iupiter
ille monebat. Casum uocatiuũ quatuor pnõia hñt. s.
tu. meus. nr̃. & nr̃as. Possessiua ſt quatuor. meus. tuus.
nr̃ & ur̃: Gentilia seu patria duo. nr̃as. & ur̃as. cõia.
Modi ſt quatuor. primũ. Scd's. Terti. & Quartus.

Finis.

Incipiunt regule Mediocres Gramaticales A petro Honesto Multis de commentarijs excepte Ad filios Magnifici Viri Dñi Gregorij piccolominei prestantissimi Ciuis Senensis. cui ego.

Exiguum munus quom dat tibi pauper amicus.
Accipito placide. et mei memor esse memento.

Regule Mediocres Incipiunt.

ERBORVM Dependentia bipartita ē vna i ante quā ūbū i psonale ūl ꝛ personale. qd̄ ut plurimū uariatur ptres psonas / ꝛ duos numeros: ꝛ recipit suppositū pnoīatiuū. vt dauus sum non edypus. Altera ē post ex qua gn̄a ūboꝝ finali ione cognoscunt̄. Aut actiua sunt. ꝛ o littera terminat̄. et r assumpta r transeūt i passiua. Aut passiua st̄. ꝛ dempta nouissima lr̄a redeūt i actiua. Aut neutra st̄ que i o terminantia ad passiuam minime transeūt. Aut deponētia st̄. que superioribꝫ ꝯtraria. passiuoꝝ declinant̄ exᵒ. ꝛ sigᵗficatiōeꝫ hn̄t actiuā. neqꝫ r lr̄am possunt amittere. Aut sunt comunia silia deponentibꝫ ꝛ passiuis et patientis formam amplectuntur.

Verbū actiuū ē illd̄ qd̄ desinit in o et format a se passiuum in or. vt amo. addita r fit amor. Verba actiua uolūt ante se nīm psone agentis. ꝛ post se actuꝫ simplicem. illū quidē de nr̄a sua. qꝛ ēt post accusatiuū. pss̄ut regere ablm̄ loci ul' istrumēti cū pposit̄iōe: ul' actum tēporis et st̄ ista vꝫ.

Amo	amas	aui	amatum	p amare.
Diligo	ligis	lexi	lectum	
Lego	legis	legi	lectum	p legere.
Intelligo	ligis	lexi	lectum	p intendere
Negligo	gligis	lexi	lectum	
Contempno	nis	tēpsi	temptum	p dispregiare.
Despicio	cis	spexi	ctum	
Delecto	ctas	ctaui	ctatum	p dilectare
Fero	fers	tuli	latum	
Gero	ris	gessi	gestum	p portare.
Odi	odisti	odit	caret supino	p auer iodio
Prodo	prodis	prodidi	proditū	p tradire.
Timeo	mes	mui	p temere.	
Fallo	lis	fefelli	falsum.	
Decipio	cipis	cepi	ceptum	p ingannare.
Terreo	res	rui	ritum	p spauentare.
Corrigo	gis	xi	tum	p corriggere
Castigo	gas	gaui	gatū	p chastigare.
Obiurgo	gas	aui	tum	p riprendere
Termino	nas	ui	tum	p finire.
Exigo	gis	exegi	actum	p fornire
Perficio	cis	feci	fectum	p compire.
Custodio	dis	diui	ditum	p conseruare.
Asseruo	uas	uaui	tum	
Scio	scis	sciui	tum	p sapere.
Uro	ris	ussi	ustum	p ardere
Arcesso	sis	siui	situm	p chiamare.
Accerso	sis	siui	situm	

Constringo	gis	stri	strictū	
Vrgeo	urges	ursi	sup caret	p premere
Arceo	arces	cui	sup caret	
premo	mis	pssi	suz	
Admitto	tis	admisi	suz	p predare.
Accipio	pis	accepi	ptuz	
Video	des	di	suz	p uedere
Verbero	ras	ui	tum	
percutio	tis	cussi	sum	p prachmotere.
Lauo	uas	laui	lotū	p lauare
Ago	gis	egi	actū	
Duco	cis	duxi	ctuz	p menare.
Desidero	ras	raui	tuz	p desiderare.
Cruco	as	ciaui	tuz	p tormentare.
Cerno	nis	creui	tuz	p iscborgere.
Interimo	mis	iremi	iteremptū	p uccidere.

Eadem maneria ūba uolūt añ se actiuz psone agentis et pt se actiuz psone patientis. et ultra actiuz regunt gtiuz ul' ablm ex rõa cause final' matial' 7 st ista.

Emo	emis	emi	tuz	p 9perare
Vendo	dis	didi	ditū	p uendere
Extimo	as	ui	tum	
Appretio	as	ui	atuz	p istimare.
Nutrio	tris	ui	tum	
Alo	lis	alui	alitū	p nutrire.
Sacrifico	cas	aui	tum	
Lito	tas	aui	tuz	p sacrificare.
Libo	bas	ui	tuz	

Reprehendo	dis	di	sum	p riprendere.
Comprio	pis	pui	reptū	
Accuso	sas	ui	tuz	p accusare
Munio	nis	ui	tum	p fortificare.
Fulcio	cis	si	tum	
Satio	as	aui	tuz	p satiare.

+ Ettie manerie[i] actiua ūba requirunt an̄ se nt̄uz p[er]sone agentis. 7 post se actuz p[er]sone patientis 7 ultra actiuz regit' datiuū ex ñā acquisitionis. 7 st ista ūz.

Do	das	dedi	datuz	p
Exibeo	bes	bui	bituz	p dare.
prebeo	bes	bui	bituz	
Mitto	tis	si	sum	p mandare
Dono	nas	ui	tuz	p donare
Recito	tas	ui	tum	p recitare.
Reddo	dis	didi	dum	
Dico	cis	xi	tum	p dire
Fero	fers	tuli	latuz	p portare
Significo	cas	ui	tuz	p aduisare
Manifesto	tas	ui	statū	p manifestare
Declaro	ras	raui	tū	p dichiarare.
Expono	nis	sui	tuz	p exporre
Spondeo	des	spopondi	sponsū	p promettere
promitto	tis	misi	sum	
Erogo	gas	gaui	tuz	p dispendere o ero dispensare
Veto	tas	ui	tuz	p vietare.
prohibeo	bes	bui	bituz	

Precipio	pis	cepi	ceptum	
Jubeo	bes	iussi	iussum	per comandare
Commendo	das	daui	tum	
Committo	tis	si	sum	per racomandare
Obicio	is	ieci	iectum	
Impropero	ras	raui	tum	per improverare.

Varie manerie activa verba regunt ante se nominativum persone agentis. et post se accusativum persone patientis. et ultra accusativum regunt alium accusativum qui non est agens neque patiens ex natura vehementis transitionis.

Grata petit et poscat: sed debita flagitat ardens. et sunt ista que in his verbis continentur.

Flagito. posco. peto. doceo. rogo. calceo. celo.

Induo. succingo. cingo. moneo. instruo. oro.

Postulat et exorat duplices adiungito quartos.

Postulo	las	ui	tum	per chiedere
Doceo	ces	cui	ctum	
Erudio	dis	diui	tum	per insegnare
Vestio	stis	iui	tum	
Amicio	cis	ui	amictum	per vestire.
Induo	is	dui	dutum	
Oro	as	ui	tum	
Exoro	ras	ui	tum	per pregare.
Rogo	gas	ui	tum	
Cingo	gis	cinxi	cinctum	per cingere
Succingo	gis	xi	tum	per cingersi sotto o promettersi
Calceo	as	ui	tum	per chalcare / impunto
Celo	las	ui	tum	per ascondere.

Quinte manerei actiua uba supponunt p ntiz psone agentis: et postponunt p actiz psone patientis: et ultra actm regunt ablm sine ppositione ex na cause efficientis. et st ista vz.

Spolio	as	ui	tum	
Exuo	is	ui	exutu	p disfogliare
Denudo	das	ui	tum	
Orbo	bas	ui	tum	p priuare
priuo	as	ui	tum	
Leuo	as	ui	tum	p alleggerire
Alleuio	as	ui	tuz	
Imbuo	is	bui	ibutu	p empire
Impleo	es	ui	tuz	
Onero	as	ui	tuz	p charichare

Sexte manerei actiua uba uolunt psuppositu ntiz psone agentis. ut ex parte postioni actm psone patientis. et ultra actm uolut ablm cu ppositioe ex natura separationis. et st hec

Audio	dis	ui	tum	p udire
Intelligo	gis	lexi	tum	p intendere
Recipio	pis	cepi	ceptu	p riceuare
Suscipio	pis	scepi	sceptu	
habeo	bes	bui	bitu	p auere
Disco	scis	didici sup caret		p inparare
Separo	ras	ui	tuz	
Diuido	dis	si	suz	p diuidere
Segrego	gas	ui	tuz	

Vello lis uulsi sum } p(ro) u(er)ber(ar)e.
Evello lis avulsi sum }

p Assiuu(m) u(er)bum e(st) illud q(uo)d desinit in. or. (et) formatur ab ac tivo desinente in o p(er) assumptione(m) r cui(us) totidem sunt maneries quot activor(um):

u Erbu(m) passivu(m) vult ante se n(omina)t(iuum) p(er)sone patientis. et post se abl(atiuu)m a vel ab. mediante p(re)positione. et p(er)sone agentis. ex n(atur)a actus illati ab altero. Ut ego a mor a te. vel uideor a p(at)re. D(a)t(iuu)m (etiam) regu(n)t p(er) figuram. Ut amor tibi pat(er): // Omnia q(ue) dicta s(un)t sup(er)ius de activis q(ue) post principalem determinatione(m) possint agere diu(er)sos casus eosdem passiva regu(n)t ultra abl(atiuu)m. Ut equus emit(ur) a te grandis pretii. vel grandi pretio. Scientia dat(ur) a me tibi. Ego regor a p(re)ceptore veniam. tu spoliaris ab inimi co diployde. lectio audit(ur) a te i(n) studio senar(um) (et) cetera.

Sciendu(m) e(st) passiva aliq(ua)n(do) legere ex p(ar)te post acti(uum) p(er) figu ram sinetochen: ut secatur tibias abscidit(ur) capita. frangit(ur) paleas. rumpit(ur) digitu(m). sanat(ur) spem.

n Eutrum u(er)bu(m) e(st) illud q(uo)d desinet in o vel in um. ut careo. et sum. et no(n) format ex se passivu(m) in or. cui(us) sunt octo maneries ut infra notant(ur). careo nu(m)mis vel nummo rum. (et) su(m) bonus: // Inveniunt(ur) (etiam) quedam u(er)ba que (et) quis h(abe)ant activa(m) significatione(m). no(n) t(ame)n h(abe)nt passiva. q(uonia)m eor(um) actus no(n) transit in ho(m)i(n)es. ut prandeo. ceno. bibo. h(oc) e(st) in prima (et) s(ecund)a p(er)sona. At i(n) tertia sepe passivu(m) fieri solet a neutris quibusda(m): at a(n)i(m)atis (et) a(n)i(m)a carentib(us): ut farina attaminat(ur). ligoni(z)at(ur) t(er)ra. sanguis no(n) bibit(ur). sed vinu(m). panis edit(ur).

Neutra alia ẽ sbstantiua. alia possessiua. alia acqui
sitiua. alia transitiua. alia effectiua. alia absoluta. alia
neutra passiua.

Verbũ neutrũ substantiuũ ẽ. sum. ꝛ existo. que con
struunt ante ꝛ post cũ nõo ꝓprij ꝛ appellatiui nõis.
ut ego sum cato. et ego existo sapiens. Verba voca
tiua siles casus postulat sbstantiuorũ. Ut ego uocor pe
trus. ꝛ dicor sapiens. Jsta que secunt ẽ ũba que siles
casus copl'are possũt.

Forem. fores. foret: ut ũt forem prius. ẽẽ.
Fio fis factus sum uel fui. per essere fatto.

Appareo	res	rui	caret sup̃	p parere
Videor	ris	sus	sũ ul'fui. sũ.	p essere auto.
habeor	ris	tus	sũ ul'fui	
Efficior	ceris	effectus	sũ ul'fui	p diuentare.
Reputor	taris	tatus	sũ ul'fui.	p ẽẽ riputato.

Sũt et alia que cũ his qĩ copulatiua appellari possunt.

Possessiua neutra aparte ante uolũt nt̃iũ psone agẽ
tis. a posteriori uõ reqũt gtĩn psone agentis ex nã
possessionis. ul' ablt̃ ex nã cause efficiẽtis. ut affluo
uirtute: et egeo tui.

Egeo	eges	egui	sup̃ caret	p auer bisongno.
Indigeo	ges	gui	sup̃ caret	
Careo	res	carui	cassus sũ	p manchare.
Vaco	cas	ui	tum	
Abundo	das	daui	tum	p abbondare
Affluo	luis	fluxi	xum	
Exubero	ras	raui	ratũ	
Memini	sti	nit	sup̃ caret	p ricordarsi.

Cquesitiva neutra regunt ntīu aparte. ante. apar
te uõ post dtīn ex nã acquisitiõis. 7 ꝑsone patientis.

Ut ego fauco pro.

Servio	uis	uiui	tum	ꝑ servire
Obedio	dis	ui	tum	ꝑ obedire
pareo	res	rui	tum	
Faueo	ues	faui	fautuꝫ	ꝑ fauoregare
Obuio	as	uiaui	tum	ꝑ riscontrare.
Decurro	ris	si	sum	
Suadeo	des	suasi	suꝫ	ꝑ confortare.
persuadeo	des	suasi	sum	
Dissuadeo	des	suasi	suꝫ	ꝑ iscõfortare
Obsum	obes	obfui	sup̃ caret	ꝑ nuocere
proficio	cis	feci	ctum	ꝑ giouare
prosum	des	ꝓfui	sup̃ caret	
Indulgeo	ges	dulxi	ctuꝫ	ꝑ perdonare
Intersum	res	t̃fui	sup̃ caret	ꝑ esser ꝑnte
Studeo	des	dui	sup̃ caret	ꝑ studiare
Consulo	lis	lui	ꝯsultũ	ꝑ consigliare
Inuideo	des	uidi	suꝫ	ꝑ inuidiare.
Soluo	uis	solui	tum	ꝑ pagare
Satisfacio	cis	feci	factũ	ꝑ satisfare
Equipolleo	les	lui	sup̃. c.	ꝑ ualẽ altretato
Caueo	ues	ui	cautũ	ꝑ ghuardarsi
placeo	ces	cui	citũ	ꝑ piacere.
Displiceo	ces	cui	citũ	ꝑ dispiacere.
Liqueo	ques	liqui	sup̃. c.	ꝑ manifestare
Expedio	dis	diui	ditũ	ꝑ ispacciare.

Contingo

Contingo	gis	ctigi sup[er] caret		p[er] advenire.
Evenio	nis	eveni	tum	
Accido	dis	accidi sup[er] caret		
presto	stas	p[re]stiti	stitu[m]	p[er] essere meglio.
vaco	cas	ui	tum	p[er] attendere.

Transitiva neutra. volunt an[te] se n[ominati]v[um] p[er]sone agentis et post se acc[usati]vu[m] p[er]sone act[us] p[er]sone patientis qui nunq[uam] e[st] h[ominis]. exc[e]p[t]a actus transeuntis in alterum.

Aro	ras	ui	tum	p[er] arare
Ligonizo	zas	zaui	tum	p[er] zappare
Semino	nas	ui	tum	p[er] seminare.
Sero	ris	seui	satu[m]	
Meto	tis	sui	sum	p[er] mietere.
puto	tas	ui	tum	p[er] potare.
Comedo	dis	edi	stu[m]	p[er] mangiare
prandeo	des	ui[ue]l pransus su[m]		p[er] disinare
Ceno	nas	naui ui[ue]l cenat[us] su[m]		p[er] cenare
bibo	bis	bibi	tu[m]	p[er] bere
poto	tas	ui	tu[m]	
pitisso	sas	ui	tu[m]	
vindemio	as	ui	tu[m]	p[er] uendemiare
Tero	ris	triui	tu[m]	p[er] tritare
Egero	ris	egessi	stu[m]	p[er] mandar fuora
Ingero	ris	igessi	stu[m]	p[er] mandar de[n]tro.
Digero	ris	digessi	stu[m]	p[er] ismaltire.
Mingo	gis	minxi	stu[m]	p[er] orinare
Spuo	is	spui	tu[m]	p[er] isputare
pinso	sas	ui	tum	p[er] impastare
Dimembro	bras	braui	tum	p[er] ismembrare.

5

Molo	lis	lui	tum	p macinare
Suo	is	sui	tum	p chusare
Sarcio	cis	si	tum	p apeçare
Sero	ris	sevi	satu	p seminare

Neo. filo. alabro. gargulo. glomero. coruscat. ningit. tonat. grandinat. fulgurat. diescit. vesperascit. noctescit. lugeo. fleo. gemo.

Affectiva neutra regunt ante se nominativum persone patientis. et post se gaudent ablativo sine prepositione. vel accusativo persone agentis. ex natura actus cause efficientis. Ut tu exultas mea fortuna. et ego caleo igne. vel propter ignem.

Gaudeo	des	gavisus sum		p rallegrarsi.
Exulto	tas	vi	tum	
Niteo	tes	tui sine sup		
Fulgeo	ges	fulsi		p risplendare.
Mico	cas	ui sine sup		
Pigreo	gres	pigrui		p impigrire.
Torpeo	pes	torpui		
Habeo	bes	hebui		p gonfiare
Tumeo	mes	tumui	sum	

Doleo. caleo. frigeo. feruco. tepeo. candeo. madeo. pingueo. deuio. fito. mereo. areo. floreo. morbeo. albeo. nigreo. caneo. corrusco. langueo. lateo. ceruleo. paleo. frondeo. et superbio.

Imperfecta neutra anteriori parte desiderant nominativum persone agentis. a posteriori vero gaudent casum cum prepositione posita vel subintellecta ex natura officii prepositionis. ut eo

Vado	dis	vasi	vasum	ad ecclesiam.
Eo	is	ivi	itum	
Ambulo	las	lavi	tum	p andare.
Incedo	dis	incessi	sum	

Sto	stas	steti	statū	p istare.
Venio	ni	ni	tum	p uenire
Transio	sis	ui	tuz	p trapassare.

Ascendo. descendo. quiesco. requiesco. iaceo. tripudio. i salto. prosilio. uiuo. spiro. hyo. anhelo. fluo. lubrico. cespito. tado. recedo. redeo. heo. curro. quadrupedo. et ano nas nato. hase utiqz p se sine casus adiunctione construi possunt excepte post.

p Absiua neutra regunt a parte ante ntm psone patientis. et post se ablm cū ppositione. a uel ab mediante psone agentis ex nā actus illati ab alio. Vt antonius uapulat apro.

Vapulo	las	ui	tuz	p esser battuto.
Exulo	las	laui	tuz	p essensbādito.
Veneo	nis	nui	nū	p esseri uenduto
Nubo	bis	nupsi	tuz	p esseimaritata.
Liceo	ces	licui	citū	p esser appregato.

n Neutra passiua que tamen si te desinunt i o in tn i pt̄o p fc̄ris hent suppletionē passiuor. ut gaudeo gauisus sum uel fui. Quorz quedam construunt tanquā neutra effectiua. ut gaudeo et fido. quedam transitiue. ut audeo et fio passiuū de facio cis. et st̄ ista vz.

Gaudeo	des	gauisus suz	p rallegrarsi
Soleo	les	solitus suz	p solere.
Fio	fis	fc̄us sum	p esser facto.
Audeo	des	ausus sum	p auere ardire.
Fido	dis	fisus sum	p fidarsi.

c Comune ūbū ē illō qō desinit in or et significat tam actionem q̄ passionez. Nam in eadem uoce potest esse actiuū et ideo uocat̄ cōmune. Vt petrus largitur regulas.

Gregorio dño suo. Et donatus largit amic pro.

Largior	ris	tus sum p donare et p eer donato
Experior	riris	ptus sum p prouare et p esser prouato.
Veneror	raris	tus sum p honorare et p esser honorato
Moror	raris	tus suz p aspectar et p esser aspectato.
Obsculor	ris	tus suz p basciare et p esser basciato.
Hortor	ris	tus suz p conforture et p esser conf.
Criminor	ris	tus suz p incholpar et p esser incolpato.
Amplector	ris	xus suz p abraciar et p esser abraciato
Interpretor	ris	tus sum p interpretare et p eer interpretato.
Hospitor	ris	tus suz p albergare et p esser albergato.

Eponentia uba st que desinut in or et hent significationem uariam. sed ut plurimu significant actione pret aliqua: ut infra latissime patebit. Quor aliud possessiuu. acquisitiuu. transitiuu. ipfectu. effectiuu et passiuu.

Possessiuu deponens e illd qd construit a parte an cu nto psone agentis et post cu gto ul' ablto psone uel rei patientis: ut utor clamide ul' clamidem. et possunt et gstruz cu acto.

Utor	ris	usus sum	p usare.
Fruor	ris	fructus sum	
Fungor	ris	functus sum	
Potior	ris	titus sum	
Abutor	ris	abusus sum	
Reminiscor	ris	pto et sup caret	p ricordarsi.
Obliuiscor	ris	litus suz	p dimenticharsi.

Acquisitiuu deponens e illd qd gstruitur a parte an cu nto psone agentis. et a parte post cu dto psone ul psone patientis. Ut petrus amicatur pro.

Auxilior ris tus sum } p. adiutare.
Patrocinior ris tus sum
Suffragor ris tus sum
Dominor ris tus sum p signoregiare.
Contumelior ris tus sum p uillaniçare
Blandior ris tus sum } p lusinghare.
Adulor ris tus sum
Refragor ris tus sum } p contradiare.
Aduersor ris tus sum

Meror. medicor. amicor. conuitior. inimicor. insidior
minor. misereor. et cu gto. Emulor. minor. precor.
assimilor. polliceor. confiteor. profiteor.

Transitiuu deponens illud dicitur quod construitur a parte ante cu nto psone agentis. et a parte post cu acto psone patientis. Ut prius sequitur uestigia prius.

Sequor ris tus sum } p seghuitare.
Imitor ris tus sum
Adorior ris tus sum p icominciare.
Aggredior ris tus sum p assalire.
Ingredior ris sus sum p entrare
Egredior ris sus sum p uscirfuora.

Angor. furor. insector. insequor. ordior. primordior. exordior. lucror. uaticinor. auguror. machinor. fateor. et aspernor etc.

Effectiuu deponens construitur a parte an. cu nto psone patientis. et a parte post cu ablto ul acto cu ppositione propter psone agentis. Ut prius uereandatur me ul pp me.

Letor ris tatus sum } p rallegrarsi.
Gratulor ris tus sum

Vercundor ris tus suz p vergh ongnarsi.
Anxior ris tus sum p affannarsi
Fatiscor. contentor. uereor. infirmor. irascor. soporor.
expergiscor. algeor. metior. baccor.

Inperfectum deponens est illud quod construitur a parte ante cum nominativo persone agentis. et a parte post casum cum prepositione. Ut petrus graditur ad villam una cum pro.

Gradior deris gressus sum } p andare.
proficiscor sceris fectus sum }
Regredior ris regressus suz p ritornare.
Rabor ris psus sum p trancorrere
Raciocinor ris natus suz p ragionare
Miror ris tus sum p maravigliarsi.
Versor ris tus sum } p conversare et pusare.
Conversor ris tus sum }
Cachinnor ris tus sum p sghignaçare.
Conuiuor ris tus sum p far conuiti.
Conqueror ris stus sum } p lamentarsi.
Lamentor ris tus sum }
Reuertor. rugior. prelior. luctor. castrameto. uenor. aucupor. piscor. lacrimor. latinor. sermocinor. loquor. efficior. faris uel re tur.

Passiuum deponens illud est quod construitur a parte ante cum nominativo persone patientis. et a parte post cum ablativo cum prepositione a uel ab persone agentis. Ut orior a te.

Orior rrris uel oreris ortus suz } p nascere.
Nascor ris tus sum }
Renascor ris tus sum p rinascere.
Patior ris sus sum p patire con passione.

perpetio	ris	sus	sum	perpetrare.
Mereor	ris	ritus	sum	promerere.

IMPERSONALIA.

Verbor aliud personale est aliud impersonale. Impersonale est quod caret numeris et personis et recipit suppositum per obliquum. ut interest et refert. et est duplex. s. activae vocis: et passivae vocis:

Impersonale passivae vocis est illud quod desinit in tur ut amatur. et vult ante se ablativum a vel ab mediante persona agentis ex natura actus egressi ab altero. et post se illum casum quem vult verbum suum. ut Cicero in primo officiorum. primum ut necui noceatur. Deinde ut communi utilitati fruatur. et illud in primo. Tibi nomine alumni cedatur.

Verbum impersonale activae vocis est illud quod desinit in .t. ut decet. interest. Et quamquam benefeat. malefeat. satisfeat in t desinant. tamen volunt ante se ablativum. a. vel. ab. mediante et post se dativum regunt: ut a me benefit tibi te docendo.

Interest et refert iuncta cum infinitivo sunt impersonalia. et tunc volunt ante se genitivum ex natura actus receptibilis per modum ut cuius. et post se infinitivum. ut petri interest legere: sed si non iungantur cum infinitivo sunt personalia dequibus optime loco suo disputabitur.

placet. libet iuncta cum infinito sunt impersonalia. Et tunc volunt ante se dativum ex natura actus receptibilis per modum ut cui et post se infinitivum ut pro placet studere. si mihi contingeret docere eum.

placet	bat	cuit	per placere
Licet	bat	cuit	per esse licito.
Accidit	bat	dit	per advenire.

Euenit	bat	nit	p accadere .
Contingit	bat	git	p accadere .
Liquet	bat	cuit	p essere manifesto .
Expedit	bat	uit	p essere utile
prestat	bat	tit	p essere dimeglio .
Vacat	bat	uit	p attendere
pertinet	bat	nuit	p appartenersi
Suppetit	bat	tit	p bastare .

Sta uerba iuncta cũ infinito st̃ impsonalia . 7 tunc uolunt ante se actiũ ex ñ͠a actus receptibilis ĩ alterũ p modum ut ĩ quem 7 post se ĩfinitũ . ut piũm decet ire .

Decet	bat	cuit	p confortarsi
Iuuat	bat	uit	p giouare
Delectat	bat	uit	p dilectarsi .
Oportet	bat	tuit	p albisognare .

Sꝫ si ñõ iungant᷑ cũ infinito psonalia sunt .

Taedet . decet . miseret . piget . 7 pudet . Sunt semp ĩpsonalia . 7 uolunt añ se actiñ psone patientis . ex ñ͠a actus receptibilis p modũ ut in quẽ / 7 post se gtin psone agẽtis . Vt Ouidius in epistolis . Et que me puduit scribere iussit amõ .

Quando iunguntur cũ ĩfinito / ille infinitus sumit᷑ loco genitiui . Vt uirgilius ĩ ij gẽ . Tenuisq; piget cognoscere causas .

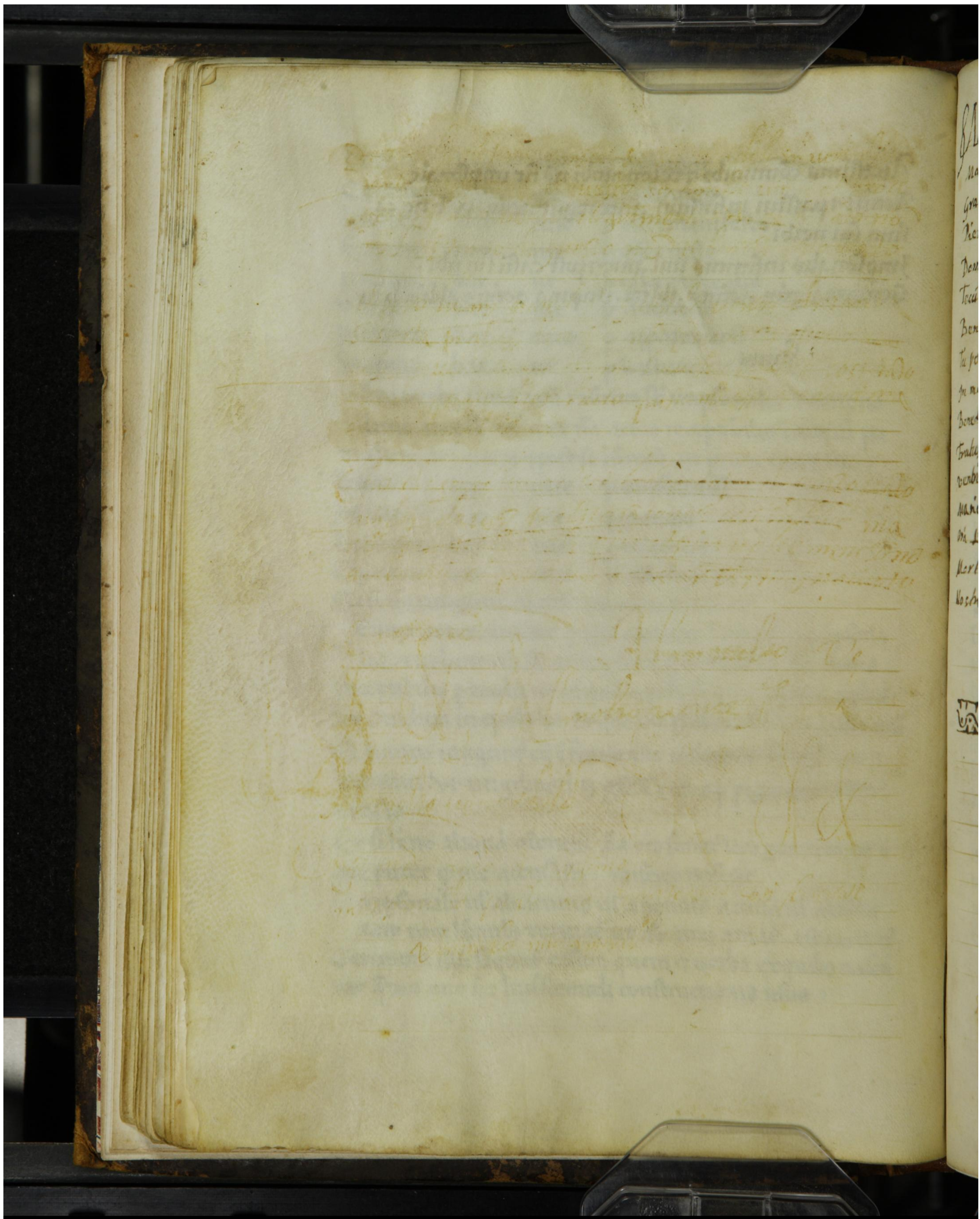
Et si regent aliquã orõnem illa oro sumit᷑ loco genitiui . ut me pudet q᷑ me accusasti . misereo miseret .

Impsonale ul' ab actiuis ul' aneutris actiuã ul' absolutam uim regentibꝫ deriuat᷑ ut ab amo amat᷑ . a stato stat᷑ .

Gerundia illũ sequunt᷑ casum quem 7 uerba exquibꝫ nascitur q᷑uis raro sit huiusmodi constructionis usus .

A passiuis cōmunibꝫ ꝛ deponentibꝫ nō fit impsonale.
Actiui ꝛ passiui infinitiui ante regūt actim: post uō casum sui uerbi
Impsonalis infinitiuis nul ante ꝛ post casū sui ūbi.
Gerundia gtīn actīm ꝛ ablīm. Supina actīm ꝛ ablīm hñt.

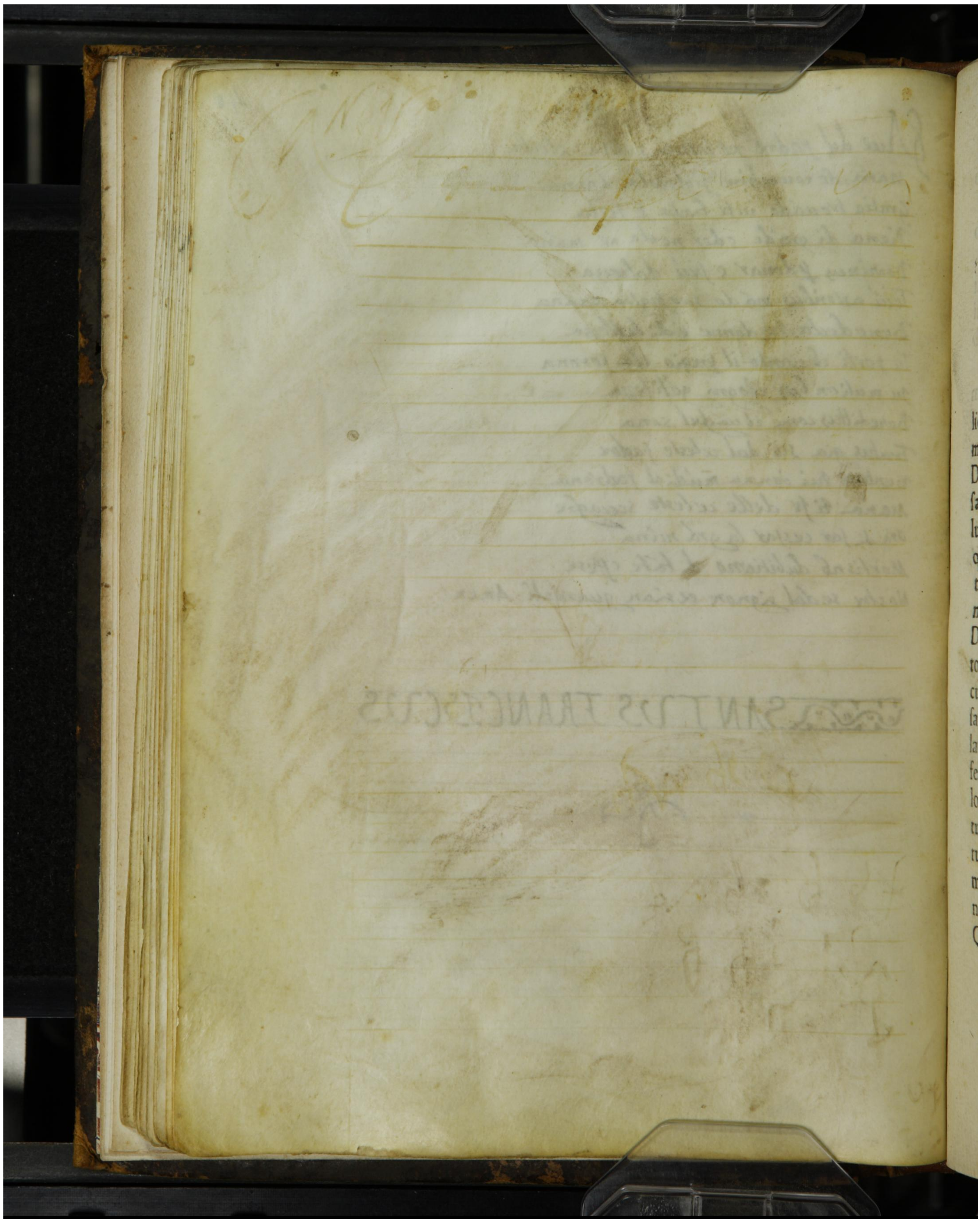
Finis.

§ Ave del padre etterna sposa electa
Maria de iouachin figliuola d'anna
Gratia trouádo in te tanta p[er] fecta
Piena di gra'de odor nectar ne manna
Dominus p[er] donar e più dolcezza
Tecú astoribus mádo suo figlio osána.
Benedecta tre donne e di bellezza
Tu porti il uanto il pregio ela corona
In mulieribus edogni gétilezza
Benedittus come il uágel sona
Fratus gia su dal celeste padre
ventris tui donna mádi al padrona
Maria ti fe delle celeste scuadre
Orá p[er] far cessar la grá ruina
Mortis nós dubitiamo di tute offese
Nostre se dal signore esian guardati. Amen.

SANTVS FRANCISCVS

NICOLAI PEROTTI PON. SYPONTINI AD PYRRHVM PEROTTVM NEPOTEM EX FRATRE SVAVISSIMVM RVDIMENTA GRAMMATICES

d A litteras. A. b. c. d. e. f. g. h. i. K. l. m. n. o p. q. r. ſ. t. u. x. y. z. &. ꝶ.

Da ſalutationem beatæ uirginis. Aue maria gratia plena: dñs tecu꞉: benedicta tu in mulieribus: & bñdictus fructus uentris tui ieſus: ſancta maria mater dei ora ꝓ nobis peccatorib⁹. Amen.

Da oratioñe dominicà. Pater noſter qui es in cælis: ſanctificetur nomẽ tuũ: adueniat regnũ tuũ: fiat uoluntas tua: ſicut in cælo & in terra: panem noſtrum quotidianum da nobis hodie: & dimitte nobis debita noſtra: ſicut & nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̃is: & ne nos ĩducas ĩ tẽtationẽ: ſed libera nos a malo. Amẽ.

Da ſymbolum. Credo in deũ patrẽ oĩpotentẽ: creatorẽ cæli & terræ. Et in Ieſum chriſtũ filiũ eius unicum dominũ noſtrum. Qui cõceptus eſt de ſpiritu ſancto: natus ex maria uirgine. Paſſus ſub põtio Pilato: crucifixus mortuus & ſepultus. Deſcẽdit ad inferos: tertia die reſurrexit a mortuis. Aſcẽdit in cælos: ſedet ad dexterà dei patris oĩpotentis. Inde uenturus eſt iudicare uiuos & mortuos. Credo in ſpiritum ſanctũ: & ſanctà eccleſià catholicà: ſanctoꝝ cõmunionẽ: remiſſionem peccatoꝝ: carnis reſurrectionem: uitam æternà Amen.

Quare optima a prĩcipio docẽda ſunt? Quia tenacius

hærent quæ nudis animis pcipiunt̃: ut sapor quo no
ua imbuuntur maxime durat.
Quar̃ ptinacius hærẽt quæ deteriora sunt: Quia bo
na facile mutãtur ĩ peius: nũq̃ ĩ bonũ uitia uertũt̃.
Cur paulatĩ instruẽdi sunt pueri: Quia sicut uascu
la angusti oris superfusam liquoris copiã: sic animi
puero℞ quæ nimia sunt respuũt: sensim autẽ instil-
lationibus cõplentur.
Quomõ utendũ est remissionibus: Ita ut nec odium
studio℞ faciãt negatæ: nec ocii cõsuetudinẽ nimiæ.
Quod est primũ ingenii signũ in pueris: Memoria.
Quod est secundum: Imitatio.
Quotuplex est uirtus memoriæ: Duplex. Quæ: Fa-
cile percipere: & fideliter continere.
Cur in arte grãmatices prius instituẽdi sunt pueri:
Quia hæc est initiũ & fundamẽtũ oĩum disciplina℞:
nec potest ad ullius rei sũmam nisi præcedentibus
initiis perueniri.
Quid est grãmatice: Est ars recte loquendi recteq̃
scribẽdi: scripto℞ & poeta℞ lectionib' obseruata.
Vnde dicitur grãmatice: ἀπὸ τῶν γραμμάτων
hoc ẽ a litteris. Latine. n. litteraria dicit̃: q̄ ex litte
ris syllabæ fiant: ex syllabis dictiones: ex dictionib'
oratio: ex q̃bus disciplina grãmatices cõstituit̃.
Quot sũt partes grãmatices: Quattuor. Quæ: Litte
ra: syllaba: dictio: & oratio. Littera ut p. syllaba ut
pyr. dictio ut pyrrhus. oratio ut̃ pyrrhus incumbit
uirtuti.
Quid est littera: Est minima pars uocis cõpositæ.

Quid eſt uox? Eſt aer ictus auribus accidens.

Vnde dicit᷑ uox? απο του βοαω quod eſt uoco.

Quotuplex eſt uox? quatuplex. ſ. articulata quæ ab aliquo ſenſu mẽtis ꝓficiſcit᷑. Inarticulata quæ a nullo ſenſu mẽtis ꝓficiſcit᷑. Litterata quæ ſcribi poteſt. Illitterata quæ ſcribi non poteſt. Articulatarũ autem quædã poſſunt ſcribi: ut pyrrhus: quædã nõ poſſũt ſcribi: ut ſybili & gemitus hominum. Inarticulatarũ etiã quædã ſcribi poſſunt: & litteratæ ſunt: ut coax & cra. quædã ſunt illitteratæ & ſcribi non poſſunt: ut ſtrepitus mugitus & ſimilia.

Vnde dicta eſt littera? Littera dicta eſt quaſi legitera: ꝙ legẽtibus iter præbeat: uel a lituris: qa ueteres in cæratis tabulis ſcribebant.

Lr̃æ quot accidũt? Tria: Nomẽ: figura & poteſtas.

Quid intereſt inter litteras & elemẽta? Elementa dicunt᷑ ipſæ ꝓnũtiationes: litteræ uero ſunt ſigna elementorũ. Abuſiue tamẽ & litteræ ꝓ elemẽtis: & elementa pro litteris ponuntur.

Quot ſũt litteræ ſiue figuræ elemẽtorũ? Vigìtiduæ.
a.b.c.d.e.f.g.i.k.l.m.n.o.p.q.r.ſ.t.u.x.y.z.

Quot ſunt uocales? Sex. Quinq; latinæ. a.e.i.o.u.
Et una græca y ypſilon.

Conſonãtes quot ſunt? ſedecim. b.c.d.f.g.k.l.m.n.p.q.r.ſ.t.x.z.

Ex cõſonãtibus quot ſunt mutæ? Nouem. b.c.d.f.g.k.p.q.t.

Quare dicunt᷑ mutæ? Quia incipiũt a ſe ipſis & deſinunt in uocales

Quot sunt semiuocales? Septē. l. m. n. r. s. x. z.
Quare dicunt̃ semiuocales? qa oēs fere a uocalibus incipiētes & in se desinētes similē fere uocalibus sonum habent.
Quot sunt liquidæ Quattuor. l. m. n. r.
Quar̃ dicunt̃ liquidæ? qa post mutas positæ in eadē syllaba faciūt p̀cedentē syllabā breuē esse cōem.
Quot sunt duplæ? Duæ. x. & z.
Quar̃ dicunt̃ duplæ. qa ponunt̃ ꝓ duabus litteris. X enī ponit̃ ꝓ. c. s. Z uero ponitur ꝓ duplici. ss. ut græcisso græcizo.
I/etiā & u/si in prīcipio dictionis ponāt̃ sequēte uocali cōsonātes fiunt: ut iuno & uenus. Si uero in medio dictionis ponātur nō cōposite inter duas uocales: duplicium uim habent: ut maia & audiui.
H/quar̃ nō ponit̃ inter litteras? qa nō est lr̃a: sꝫ aspirationis nota.
Quot sunt uocales præpositiuæ Tres. a. e. o.
Quot sunt subiunctiuæ? Duæ. e. u.
Quar̃ dicunt̃ subiunctiuæ? qa subiunctæ præpositiuis dipthongos faciunt.
Quot sunt diphtongi? quinqꝫ. æ. œ. au. eu. & ei.
Quot sunt diphtongi quæ scribunt̃ & nō ꝓferunt̃? Tres. æ. œ. & ei.
Quot sunt diphtongi quæ scrbuntur & proferunt̃? Duæ. au. & eu.
Diphtōgi sunt lōgæ uel breues? Semp sunt lōgæ: nisi interdū sequente uocali: ut apud Virgiliū. Stipitibus duris agitur: sudibus ue præustis.

q Vid est syllaba: Est cōphēsio lrāꝶ quæ sub uno accentu & uno spiritu profertur.
Vnde dicit syllaba: απο του συλλαμβανειν: quod est cōphēdere. Licet abusiue singulaꝶ uocaliū sonos syllabas nominamus.
Syllabæ quot accidūt: quattuor. Tenor: spiritus: tēpus: & numerus.
Quot sunt tenores syllabaꝶ: Tres. acutus: grauis: & circūflexus.
Quot sūt spūs syllabaꝶ: duo. asper: & leuis.
Quot sunt tēpora syllabaꝶ: Tria. breue lōgū & medium. qbus oīs syllaba uel breuis: uel longa: uel cōmunis efficitur.
Numerꝰ quomō accidit syllabæ: qa aut unius lrāæ est syllaba ut a/aut duaꝶ ut ab/aut triuȝ ut ars. aut quatuor ut mars: aut qnqȝ ut stans: aut sex ut stirps. Maioris autē numeri q̄ȝ sex lrāꝶ nulla apud latinos syllaba inuenit.

De Dictione

d Ictio qd ē: Est minima pars orōnis cōstructæ.
Quæ differētia est inter syllabā & dictionem: Syllaba est pars dictionis: & nihil per se significat. Dictio autē p se significat. Dictio unde dicit: A dicēdo ꝙ dicat aliqd hoc est significet. Quot syllabarum est maxima dictio apud latinos: Tredecim. ut Dioclitiano: politanissimoꝶ.

De Oratione

q Vid est oratio: Est ordinatio dictionū cōgruā sententiam perfectamqȝ demonstrans.

Partes orationis quot sunt? Octo. Nomen: uerbuz: participiũ: pronomẽ: præpositio: aduerbiuz: interiectio: & coniunctio.
Quot sunt partes orationis declinabiles? Quattuor Nomen: uerbum: ꝑticipium: & pronomen.
Quot sunt partes orōnis indeclinabiles? Quattuor. Præpositio aduerbium: interiectio: & cõiunctio.

De Nomine

q Vid est nomen? Est pars orationis cũ casu corpus aut rem ꝓprie cõmuniter ue significãs.
Vnde dicit̃ nomen? Nomen dicit̃ quasi notamen: ꝙ hoc notemus uniuscuiusqꝫ substãtiæ qualitatez: uel a græco quod est ονομα. Quot accidunt nomini? Quinqꝫ. Species: genus: numerus: figura: & casus. Quotuplex est nomẽ. Duplex. substãtiuũ & adiectiuum. Quod est nomen substantiuum: Est illud cui præponitur unũ articulare tantum: ut hic liber: uel duo ad sũmum ut hic & hæc homo. Quotuplex est nomen substãtiuũ? Duplex. Propriũ & appellatiuũ. Quod est nomen ꝓprium? quod uni soli cõuenit: ut pyrrhus & penelope.
Quod est appellatiuũ? qnod est cõmune multoꝝ: ut hic leo. Quod est nomẽ adiectiuũ? quod uariat̃ per tres diuersas uoces: ut probus ba/bũ. uel p tres articulos ut hic & hæc & hoc fœlix.
Quot sunt species noĩum tam ꝓprioꝝ q̃ꝫ appellatiuoꝝ? Duæ. primitiua ut iulus & mons. Deriuatiua ut iulius montanus.
Quot sunt species ꝓprioꝝ noĩum? quattuor. præno

men:quod præponit differẽtiæ causa:ut Cneus. No
men:quod est cuiusq; ꝓpriū:ut paulus. Cognomẽ
quod est cognationis cõmune:ut Scipio. Agnomẽ
quod ab aliquo euentu imponitur:ut Africanus.
Quot sunt species tam primitiuoꝝ q̃; deriuatiuorũ
noı̃um cões? Vigĩtiquinq;. corporale:incorporale:
omonymũ:synonymũ:propriũ:appellatiuũ:substan
tiuũ:adiectiuũ:ad aliqd dictũ: quasi ad aliqd dictũ:
gentile:patriũ:interrogatiuũ:infinitũ:relatiuũ:colle
ctiuũ:diuiduũ:fictitiũ:generale:speciale:ordinale:
numerale:absolutũ:temporale:locale.
Q d' est nomẽ corporale?qd' corp' significat ut hõ.
Q d' est ĩcorporale?qd' nõ significat corp' ut uirt'.
Omonyma quæ sũt?quæ uoce nõ significatione cõ
ueniũt:ut nepos filius filii uel luxuriosus.
Quæ sunt synonima?quæ nõ uoce sed significatio-
ne cõueniunt:ut ensis/gladius/mucro.
Q uod est ad aliqd dictũ?quod sine intellectu eius
ad quod dicit' ꝓferri nõ potest:ut filius/pater.
Q uasi ad aliqd dictũ quod est?quod quãuis habeat
aliquod cõtrariũ:& quasi semp adherẽs:tamẽ neq;
ipso nomine significat etiã illud:nec secũ interemit
ut nox dies.
Gẽtile qd' est?qd' gẽtẽ significat:ut græcus latin'.
Patriũ quod est?qd' a patria sumit' ut romanus.
Q uod est interrogatiuũ? quod cũ interrogatione
profertur ut quis/qualis/quantus/quot.
Infinitũ quod est:quod est interrogatiuo cõtrariũ.
ut qs/qualis/quãtus cũ graui accẽtu ꝓferunt'.

Relatiuũ quod est: quod refert añcedens: ut q quæ quod & talis tantus.
Collectiuũ quod est: quod ĩ singulari numero multitudinem significat ut populus.
Diuiduũ qd' est: qd' a duob⁹ uel a plurib⁹ ad sigulos habet relationẽ: uł ad plures innumeros pariter distributos: ut uterq;: alter: quisq;: singuli.
Fictitiũ qd' est: qd' a ꝓprietate sonoꝝ factum est ut turtur: grus: tarantara.
Q d' est generale: qd' in diuersas spẽs potest diuidi ut animal: arbor.
Quod est speciale: quod a genere diuiditur.
Quod est ordinale: quod ordinem significat ut primus secundus.
Q d' ẽ numerale: qd' numeꝝ significat ut un⁹ duo.
Q d' est absolutũ: qd' ꝑ se intelligit᷑ ut ens deus.
Quod est temporale: quod tempus significat ut mẽsis: annus.
Quod est locale: quod locum significat ut propinquus longinquus.
Quot sunt deriuatiuoꝝ noĩu; spẽs ꝓpriæ: Noue;. patronymicũ: possessiuũ: cõpatiuũ: suplatiuum: dimi nutiuũ: denoĩatiuũ: uerbale: ꝑticipiale: aduerbiale.
Q d' est nomẽ patronymicũ: qd' a noĩb⁹ ꝓpriis patrũ deriuat᷑ secũdũ formã græcã: & significat cũ genitiuo primitiui filiũ uel nepotẽ: ut æacides fili⁹ uel nepos Aeaci.
Quod est nomen possessiuũ: quod cũ genitiuo primitiui significat aliquid coꝝ quæ possident᷑ ut Euã

drius ensis.i.ensis Euandri.
Compatiuū quod est:quod significat magis cū po/sitiuo ut fortior.i.magis fortis.
Quæ noīa companť: Appellatiua dūtaxat qualitatē aut quātitatē significātia.qualitatē:ut bon⁹:malus. quantitatem:ut magnus:paruus.
Cōpatiuū cui casui ꝑuit: Ablatiuo utriusq; numeri sine ꝓpositiōe.Dicim⁹.n.doctiō illo uł doctiō illis.
Suplatiuū qď est:qď p se ꝓlatū intellectū habet cū ualde aduerbio positiui:uł ad plures sui generis cō patū supponiť oīb⁹ut Aeneas piissim⁹.i.ualde pius optimus teucroꝝ.i.bonus sup oēs teucros.
Suplatiuū cui casui seruit: Genitiuo tantū plurali. dicimus enim doctissimus poetaꝝ.
Diminutinū est quod diminutionē sui deriuatiui ab solute demonstrat ut regulus.i.paruus rex.
Quot causis ꝓferunť diminutiua: Trib⁹.necessariæ significationis:urbanitatis: & adulationis gratia:ut tantillus:ingeniolum corculum.
Denoīatiua q̄ sūt:q̄ a noīe deriuāť ut a saxo saxosus Verbalia q̄ sūt:q̄ a uerbo deriuāť ut a domo domi/tor.Participialia q̄ sūt:q̄ a pticipiis deriuāť ut amā dus & reuerēdus hoc est dignus amari & reuereri. Aduerbialia q̄ sūt:q̄ ab aduerbiis deriuāť ut hodier nus crastin⁹.

De generib⁹ noīuꝫ

q Vot sunt genera noīuꝫ:Septem.masculinū:fœ/mininum:neutrum:cōmune:oē:promīscuuꝫ & incertum.Masculinum cui præponitur unum arti/culare pronomen hic ut hic Pyrrhus.Fœmininum

cui præponitur unum articulare pronomen hæc ut hæc penelope. Neutrum cui p̄ponit̃ unum articulare hoc ut hoc animal. Cōmune cui duo articularia ꝓnoīa præponunt̃ hic & hæc ut hic & hæc homo. Omne cui tria articularia ꝓnoīa præponunt̃ ut hic & hæc & hoc felix. Promiſcuū quod & epicœnū dicit̃: quod ſub una uoce & uno articulo denotat animalia utriuſq; ſexus ut hic paſſer: & hæc aquila. Incertū quod nulla ratione cogēte ſola auctoritas ueteꝶ ſub diuerſo genere ꝓtulit: ut hic uel hæc ſilex: finis: talpa: cortex: grux: dama: dies: margo: bubo: pàthera: clunis: ſerpēs: linx: aluus: adeps uel adipes.

Prima regula

Pyrrhus cui⁹ generis: Maſculini. Quar̃: qa oīa noīa ꝓpria uiroꝶ cuiuſcūq; ſint terminationis maſculini ſunt generis.

Secunda Regula

Penelope cuius generis: Fœminini. qa oīa noīa mulieꝶ cuiuſcūq; ſint terminationis fœminini generis ſunt: ut penelope: glycerium.

Tertia Regula

Pyrus cui⁹ generis: Fœminini. quia oīa noīa arboꝶ fœminini ſūt generis: fructuū uero & lignoꝶ ut plurimū neutri. Excipiunt̃ hic oleaſter: & hæc ficus ꝓ fructu. Nā hoc ſiler: hic rubus: & hic dumus nō numerantur inter arbores.

Quarta Regula

Aprilis cuius generis: Maſculini. qa oīa noīa menſium ſunt maſculini generis.

Quinta regula

Decẽ cuius generis? Oĩs. quia oĩa noĩa numeralia a quattuor usq; ad centũ sunt oĩs generis: & indeclinabilia: cætera uero & declinãt & discreta sũt: præter mille: quod triũ generꝝ & indeclinabile est.

Sexta Regula

Metaurus cuius generis? Masculini. qa oĩa noĩa fluuiorꝝ sunt generis masculini.

Septima regula

Conuiua cuius generis? Cõis. qa oĩa noĩa cuiuscũq; sint termĩationis: si ex ipsa significatione rerꝝ ad mares uel fœminas solũ ptinẽt: masculini uel fœminini sunt generis. Sin utriusq; sexus esse possunt: nisi diuersas habeãt uoces cõia sunt. Si in significatione neutris etiã cõiungi possunt: oĩs sũt generis: ut hic uir: hæc mulier: hic & hæc paricida: hic & hæc & hoc sospes.

quorꝝ significatio tam ad mares q; ad feminas ptinet comunis sunt generis

Octaua regula

Bonus cuiꝰ generis? Masculini. qa est prima uox adiectiui. Bona? fœminini. qa est secũda uox adiectiui Bonũ? neutri. qa est tertia uox adiectiui.

Nona Regula

Musa cuius generis? Fœminini. quia oĩa noĩa latina quæ ĩ noĩatiuo singulari desinũt in a/fœminina sũt: ut aqua: cæra. Pluralia uero quæ desinunt in a/neutra sunt: ut arma.

Decima Regula

Græca noĩa cuiꝰ generis? Græca quæ in as/uel in is longam desinũt: & similiter in a/apud eos desinẽtia neutra. Et quæcũq; terminationẽ suã seruãt: genus

suū apud nos seruant: ut hic boreas: crater: titan: sosia: poeta: schema: & reliqua.

Vndecima Regula

Cubile cuius generis? Neutri. qa oīa noīa quæ ī nominatiuo singulari in e/correptaꝫ uel in i/desinunt: neutra sunt: ut monile: gumi. Excipiunť a genitiuis cōposita oīs generis ut eiusmōi. Nā nihili frugi mācipi obliqui sunt casus cū oībus casibꝰ & generibus figurate adiūcti.

Duodecima Regula

Sermo cuius generis? Masculini. qa oīa noīa quæ in noīatiuo singulari in o/desinūt: nisi sint uerbalia antecedēte i/ & nisi in do uel in go exeāt: o/in i/mutantia ī genitiuo: fœminini sunt generis: ꝑter hic ordo cardo: & cupido ꝓ deo: ut hæc accusatio: orōo: dulcedo: origo: masculina sūt: ꝑter caro carnis: quod est fœmininū. Margo tā masculini q̄ꝫ fœminini generis inueniť. Virgo cōis etiā generis inueniť.

Tertiadecima Regula

Cornu cuius generis? Neutri. qa oīa noīa ī u/uel in c/uel ī d/uel in l/uel in m/uľ in t/in noīatiuo singulari desinētia neutra sunt: ut genu: lac: aliquod: ceruical: templū: caput. Excipiť hic sal: quod tamē apud ueteres neutꝛꝫ īueniť. Hic pugil: hic sol: hic & hæc præsul: exul: uigil: & hic & hæc & hoc nequaꝫ.

Quartadecima Regula

Numen cuiꝰ generis? Neutri. qa oīa noīa in n/desinētia si ꝓducūt ultimā: aut si a canēdo cōponunť: masculina sunt. Sin corripiunt: nisi a canēdo cōposita

neutra sũt: ut hic lien: ren: splen: hoc solamẽ: semen flamen. Hic tubicen: cornicen: fidicen. Excipit̃ hic pecten: hic flamen pro sacerdote. Græca uero in n/ genꝰ suũ seruãt: ut hic titan: hæc syren: hic delphin. hæc eleusin. Quĩtadecima Regula
Laquear cuius generis? Neutri. qa oĩa noĩa desinentia ĩ ar/ neutra sũt: ut insta : lacunar. Excipit̃ hic bostar: hic lar: hic & hæc & hoc par & sua cõposita.

Sextadecima Regula

Cancer cuiꝰ generis? Masculini. qa oĩa noĩa in er/ desinentia masculina sunt: ꝑter noĩa tertiæ declinationis b/ uel u/ loco cõsonãtis ante er/ habẽtia: uel terræ fœtus significantia: ut hic puer: ager: auster. hoc tuber: suber: cadauer: hoc siler papauer: cicer. Excipit̃ hic imber: & ab eo cõposita: septẽber: mulciber: hoc iter: spinter: cancer: ꝓ morbo. Degener: paup: uber cõmunis uel potius oĩs sunt generis.

Decimaseptima Regula

Vir cuius generis? Masculini. qa ĩ ir/ desinẽtia noĩa masculina sunt: ut hic leuir: treuir: abadir. Excipiũt̃ hoc gadir: & hoc ir.

Decimaocatua Regula

Honor cuius generis? Masculini. qa oĩa noĩa in or/ desinẽtia masculina sunt: ut labor: lector: ꝑter cõpatiua: quæ cõis sunt generis. Excipiuntur hic senior: hæc arbor: hoc marmor: æquor: ador: cor: & hic & hæc memor: ĩmemor. Et a decore corpore uel colore cõposita: quæ cõia sunt: ut dedecor: bicorpor: discolor. Auctor enĩ est cõis generis: nisi cũ euꝫ signi

ficat qui auget:tūc enī auctrix facit fœmininuꝫ.

Decimanona Regula

Robur cuius generis: Neutri.qa ī ur/desinētia nomina neutra sunt:ut iecur:guttur: ꝑter noīa deoꝝ: uel gētilia:uel appellatiua auiū:x/uel t/ante ur/habētia:quæ masculina sūt:ut anxur:astur:turtur:furfur Verbalia uero quæ hoībus imponunt:si sunt tertiæ declinationis:cōia sunt:ut augur:fur:trifur:quibus addit ligur.Sin secūdæ:masculina:ut satur.

Vigesima Regula

Ciuitas cuiꝰ generis: Fœminini.qa in as/desinentia noīa fœminina sunt:ut pietas.ꝑter patria & gētilia quæ cōia sunt:ut arpinas:capenas:archas:Excipiuntur hic mas maris:uas uadis:as assis:hoc uas uasis: fas:nefas:& nugas oīs generis & indeclinabile.

Vigesimaprima Regula

Gurges cuius generis:Masculini.qa ī es/correptā desinentia quæ nullā significationis naturalē cōmunionē habēt cū fœmininis:masculina sūt:ut trames limes:.Excipiunt duo in ges:ut hæc seges & teges cōpes dis:iteꝫ inquies:quod oīs generis inuenit.

Vigesimasecunda Regula

Clades cuius generis: Fœminini.qa in es/ꝓductaꝫ desinētia fœminina sunt:ut labes. Excipiuntur hic uerres ꝓ porco:& dies:quod ī singulari incerti generis est:in plurali masculini semp:sicut ab eo compositū meridies:& hic pes pedis.

Vigesimatertia Regula

Classis cuius generis: Fœminini.qa in is/desinētia

noīa fœminina sunt. Excipiunt̃ habētia .n. uel duas cōsonātes ī eadē syllaba: ul' duplicē cōsonātē ante is: & quæ penultimā syllabā una ex liqdis termināt uel una syllaba crescunt ī genitiuo quæ masculina sunt. Excipit̃ hic caulis: hæc bipēnis: hæc pestis: febris: neptis: uestis: uallis: turris: peluis: cuspis: cassis: lis: Molaris cū adiectiuū est: cōis est generis: cū ad dentē uel ad lapidē refert̃: mas est. Rudis cum uirgā significat: qua gladiatores donabant̃: fœmininū est. Finis & clunis incerti sūt generis.

Vigesimaquarta Regula

Flos cuius generis? Masculini. qa in os desinētia masculina sunt p̄ter cos: glos: dos: fœminina: & custos: sacerdos: bos: compos impos: cōmunia: & os oris: & os ossis.

Vigesimaquinta Regula

Ventus cuius generis? Masculini. qa ī us correptā desinentia secundæ & quartæ declinationis masculina sunt: ut ānus: sexus. Excipiunt̃ hæc cristallus: costus: phaselus: artus. Itē hæc acus: hum⁹: aluus. præterea hæc domus: colus. Itē anus. nurus: socrus: & man⁹: tribus & porticus: Idus tātū plurale. hoc pelagus: hoc acus aceris purgamētū frumēti. Vulgus tam masculinū q̄ neutꝝ inuenit̃. hoc etiā uirus: & pus indeclinabilia. Specus uero & penus tā masculini q̄ fœminini & neutri generis esse inueniunt̃.

Vigesimasexta Regula

Munus cuius generis? Neutri. qa in us correptā desinentia tertiæ declinationis neutra sunt. Excipitur

hic lepus: hæc uenus: hic & hæc ligus: hic & hæc & hoc uetꝰ: hæc pecus pecudis: nã hoc pecus pecoris facit.

Vigesimaseptima Regula

Rus cuius generis: Neutri. qa in us ꝓductã desinẽtia monosyllaba neutra sunt: supra syllabã uero fœminina: ut crus thus: iuuentus: senectus: incus: Excipitur hic mus: hic & hæc sus: grus.

Vigesimaoctaua Regula

In aus desinentia fœminina sunt ut laus: fraus.

Vigesimanona Regula

In æs dipthongum unũ mas: præs prædis: & unum neutꝝ inuenitur æs æris.

Trigesima Regula

In t/desinentia neutra sunt ut caput occiput.

Trigesimaprima Regula

Pax cuius generis: Fœminini. qa ĩ x/desinẽtia noĩa fœminina sunt ut fornax: nex: nix: Nisi e/ante x/habeant supra syllabã: nec sint fœtus terræ: tũc. n. masculina sunt: ut ueruex: uertex: exlex: pulex: culex: apex: cimex. Excipiũt hæc pelex: obex: supellex: ulbex: . Præterea hic rex: grex: calix: uarix: fornix: frutex: narix anguis genus: hic uel hæc cortex: silex. Sciendũ ꝙ uerbalia in trix quãuis sint fœminina: ĩ obliquis tamen casibus ĩ plurali neutris etiã iungũtur ut uictricia tollite signa: & uictrici signo.

Trigesimasecũda Regula

Ars cuiꝰ generis: Fœminini. qa ĩ duas desinẽtia cõsonantes monosyllaba fœminina: supra syllabaꝫ ue

ro masculina sunt ut gens: sors: scorbs: ops: frons: mors: mēs: puls: trabs: lens: urbs: stirps. hic māceps auceps: dodrās: triens: quadrans: adeps: forceps. Excipiunt hic mons. fons. pons. dens. & hæc cohors hyems. Quid in his agendum in quibus ueteres genera confunderunt? Frequētiori auctoꝝ usui adhærendum est.

De Numero

q Vid est numerus? Est dictionis forma: quæ discretionem quātitatis facere potest.

Quot sunt numeri noīum? Duo. singularis ut homo Pluralis ut homines.

De Figura

q Vot sūt figuræ noīuꝫ? Ttres. simplex cōposita & decōposita. Simplex ut aīus. cōposita ut magnanim⁹. decōposita ut magnanimitas.

Quot mōis noīa cōponūt? Quattuor. ex duob⁹ integris ut suburbanus. Ex duob⁹ corruptis ut efficax. municeps. Ex integro & corrupto ut insulsus: inept⁹ Ex corrupto & ītegro ut nugigerulus. Aliquādo ex cōpluribus ut inexpugnabilis imperterritus.

De Casu.

Quid est casus? Est motus casualiū dictionū q maxime fit in fine. Quot sūt casus noīuꝫ? Sex. noīatiu⁹ genitiu⁹. datiu⁹. accusatiu⁹. uocatiu⁹. & ablatiu⁹.

Vnde dicit casus? A cadēdo. ꝙ quasi a recto cadere uideant: unde rectus improprie dicit casus.

Quot sunt litteræ terminales nominum: quibus latini utūt? Quatuordecim. Vocales quiqꝫ. a. e. i. o. u.

Semiuocales sex:l.m.n.r.s.x. Mutæ tres.c.d.t.
Quot sunt declinationes noĩum: quinq;. prima cui᷒ genitiuus singł̃aris ĩ æ dipthõgon: uł̃ si græca sint noĩa in es longam desinit ut musa musæ: rhetorice rhetorices. Secũda cui᷒ genitiu᷒ singularis ĩ i, ꝓductaꝫ desinit ut heruſ heri. Tertia cui᷒ genitiuus singularis in is, correptã desinit ut pater patris. Quarta cui᷒ genitiu᷒ singularis in us, uel ĩ u, ꝓductã desinit ut uisus uisus: & cornu cornu. Quĩta cuius gtũs singularis ĩ ei, diuisas syllabas desinit ut dies diei.

De prima declinatione

p Rima detlinatio per quot henera declinatur? Tria. masculinũ: fœmininum: & cõe.

Prima Regula

Noĩatiuus primæ declinationis quot terminationes habet? Quattuor a: e: as: es: & unã hebræã: ut poeta rhetorice: æneas: achilles: abraam.

Secunda Regula

Genitiu᷒ & datiu᷒ singularis: & noĩatiu᷒ & uocatiuus pluralis in æ dipthõgon desinũt semp exceptis genitiuis singularib᷒ eoꝝ quæ terminãt e, longum: q; genitiui terminãt in es: ut rhetorice rhetorices.

Tertia regula

Accusatiu᷒ singularis in am, uel in an, uel ĩ en, terminatur: ut poetam: ænean: anchisen.

Quarta Regula

Vocatiu᷒ singularis in a, facit: uel in e, quãdo uenit ab es, uł̃ ab e: uł̃ ĩ am quãdo uenit ab am, ut o ænea Anchisa: rhetorice: Abraam.

Quinta Regula

Ablatiu' singularis in a/desinit uel ĩ e/ quãdo fit ab es uel ab e/ut a poeta anchise rhetorice.

Sexta Regula

Genitiu' pluralis in arꝝ desinit:& pleꝝq per cõcisio nem in um ut troiugenarꝝ & troiugenum.

Septima Regula

Datiu' & ablatiu' pluralis ĩ is desinũt. Fœminina ta men pauca trãsfigurata ex masculinis non habẽtib' neutra:q̃ per sexũ discernunt:faciũt datiuũ & abla/ tiuũ in bus ut natabus:filiab':libertab' asinab'.his addũtur animab':ambabus:& duabus.

Octaua Regula

Accusatiu' pluralis semper terminatur in as.

De modo examinandi

P Oeta quæ pars est:Nomẽ est.Quid est nomẽ. Est pars orõnis cum casu corpus aut reȝ pro prie cõiter ue significans.

Poeta est pars declinabilis:aut ĩdeclinabilis.Decli/ nabilis.quot sũt ptes orõnis declinabiles:quattuor Nomen uerbum participiuȝ & ꝓnomen.Quot sunt partes orõnis indeclinabiles:Quattuor.præpositio aduerbiũ:interiectio:& coniunctio.Quare dicit no men:quasi notamẽ.ꝗ hoc notem' uniuscuiusq sub substãtiæ qualitateȝ uel a græco quod est ονομα. Nomini quot accidunt:Quinq.spẽs genus nume/ rus figura & casus. Cuius spẽi:Deriuatiuæ. Vnde deriuatur:a poesis.Quot sunt spẽs noĩuȝ:Duæ.pri mitiua ut Iulus & mõs.Deriuatiua ut Iuli'& mõtan'

Quale nomẽ eſt? ſubſtãtiuũ: quare? qa præponit̃ ei
unũ articulare tantũ ut poeta. Quotuplex eſt nom̃?
Duplex. ſubſtãtiuũ & adiectiuũ. Subſtãtiuũ cui præ
ponitur unũ articulare tantum ut hic liber: uel duo
ad plus ut hic & hæc homo. Et adiectiuũ qnod ua
riat̃ p tres diuerſas uoces ut ꝓbus: ba: bũ. uel tres
articulos ut hic & hec & hoc fœlix. Quale nomen
ſubſtãtiuũ eſt poeta? Appellatiuũ. Quotuplex ẽ no-
men ſnbſtãtiuum? Duplex. Q uod ꝓpriũ: quod uni
ſoli cõuenit ut pyrrhus & penelope. Et appellatiuũ
quod eſt cõe multoꝝ ut homo leo.
Cuius ſpeciei tam primitiuoꝝ q̃ꝫ deriuatiuoꝝ ẽ poe
ta? Corporalis. qa corpus ſignificat. Quot ſunt ſpe
cies tam primitiuoꝝ q̃ꝫ deriuatiuoꝝ noĩum? Vigiti
qnꝗ. Corporale: ĩcorporale: omonymũ: ſynonymũ
ꝓprium: appellatiuũ: ſubſtãtiuũ: adiectiuũ: ad aliqd
dictũ: quaſi ad aliqd dictum: gentile: patriũ: interro
gatiuũ: infinitum: relatiuũ: collectiuũ: diuiduũ: ficti-
tium: generale: ſpeciale: ordinale: numerale: abſolu-
tum: tẽporale: locale. Cuiꝰ ſpeciei deriuatiuoꝝ ꝓprĩe
Denoĩatiuæ. qa a noĩe deriuat̃ quod eſt poeſis.
Quot ſunt deriuatiuoꝝ noĩnm ſpẽs ꝓpriæ? Nouem
Patronymicũ: poſſeſſiuũ: compatiuũ: ſuplatiuũ: dimi
nutiuũ: denoĩatiuuꝫ: uerbale: ꝑticipiale: aduerbiale.
Cuius generis poeta? Maſculini. qa p̃ponit̃ ei unuꝫ
articulare pronomen hic.
Quot ſunt genera noĩum? Septem. Maſculinuꝫ cui
præponit̃ hic ut hic pyrrhus. Fœmininuꝫ cui præ
ponit̃ hæc ut hæc penelope. Neutrum cui præpo-

nitur hoc ut hoc animal. Commune cui hic & hæc ut hic & hæc homo. Omne cui tria articularia pro nomina præponũť ut hic & hæc & hoc fœlix. Promiscuum quod sub una uoce & uno articulo denotat animalia utriusq; sexus ut hic passer: hæc aquila Incertum quod nulla ratione cogente sola auctoritas ueterum sub diuerso genere protulit: ut hic uel hæc silex: finis talpa: & reliqua. Poeta per quam regulam est generis masculini? Per decimam de generibus: qua notatur ꝙ omnia nomina græca quæ in as uel in is longum desinunt: & similiter ĩ a/apud eos desinentia neutra: & quæcunq; terminationem suam seruant: genus suum apud nos seruant: ut hic boreas: crater: titan: sosia: poeta: & reliqua.

Prima declinatio per quot genera declinatur? Tria Masculinũ: fœmininũ & commnne

Cui⁹ numeri poeta? Singularis. qa singularitez profert. Quid est numerus? Est dictionis forma quæ discretionem q̃titati facere potest. Quot sunt numeri nominũ? Duo: singularis ut homo: pluralis ut homines. Cuius figuræ poeta? Simplicis. Quare? quia simpliciter profert.

Quot sunt figuræ nominũ? Tres. simplex ut anim⁹ Composita ut magnanimus: Decõposita ut magnanimitas.

Quot modis nomina componuntur? Quattuor. Ex duobus integris: ut suburbanus. Ex duobus corruptis ut efficax: municeps. Ex integro & corrupto ut ineptus insulsus. Ex corrupto & integro: ut nu/

gigerulus. Aliquando ex plurib⁹: ut inexpugnabilis imperterritus. Capsis quomò cōponit̃: ex pluribus corruptis: cape si uis. Poeta cui⁹ casus: noĩatiui: uo catiui: & ablatiui singularis. quar̃: qa in talibus casi bus declinàdo reperit̃. Poetæ cui⁹ casus: genitiui. & datiui singularis noĩatiui & uocatiui pluralis. In hoc loco Poeta currit. poeta cui⁹ casus noĩatiui quia est suppositũ hui⁹ uerbi currit: quod reqrit ante se noĩa tiuũ. Quid est casus: Est mot⁹ casualiũ dictionũ: qui maxime fit in fine. Vnde dicit̃ casus: A cadendo ꝙ quasi a recto cadere uideat̃. Vnde rect⁹ im ꝓprie di cit̃ casus. Quot sũt casus noĩuꝫ: Sex. Noĩatiu⁹. Ge nitiu⁹. Datiu⁹. accusatiu⁹ Vocatiu⁹. & ablatiu⁹

Qua littera terminet̃ poeta: A. Quot sũt terminales littere noĩum qbus latini utunt̃: Quattuordecĩ. Vo cales qnqꝫ. a. e. i. o. u. Semiuocales sex. l. m. n. r. s. x Mutæ tres. c. d. t. Quot sunt declinationes noĩum: Quinqꝫ. prima cui⁹ genitiu⁹ singl'aris in æ dipthon/ gon: uel in es longà desinit: ut poeta poetæ: rhetori ce rhetorices. Secunda cui⁹ genitiu⁹ & reliqua ut su pra. Poeta cui⁹ declinationis: Primæ. qa eius geniti uus singularis in æ diphtongon desinit. Noĩatiu⁹ sin gularis primæ declinationis quot terminationes ha bet: Quattuor. a. e. as. es. & unà hebræâ am ut poe/ ta rhetorice Aeneas àchises Abraam. Poeta quomò facit in genitiuo: Facit in genitiuo & datiuo singu lari & noĩatiuo & uocatiuo plurali poetæ. Per quà regulà: Per secũdà primæ declinationis qua dicit̃: ꝙ genitiu⁹ & datiu⁹ singularis & noĩatiuus & uocati

uus pluralis ĩ æ/dipthongon desinũt semp: exceptis genitiuis singularib⁹ eorꝝ q̃ terminant ĩ e/longũ:qui genitiui terminant ĩ es. Poeta quomõ facit ĩ accusa tiuo singulari: Poetã. Per quã regulã: Per tertiã pri mæ declinationis:qua notat̃ ꝙ accusatiu⁹ singularis ĩ am uel ĩ an uel in en terminat̃ ut poetã æneã & an chisen. Quomõ facit ĩ uocatiuo singulari: Facit in uocatiuo & ablatiuo singulari poeta. Per quã regu lam: Per quartã & q̃ntã primæ declinationis:q̃bus notat̃ ꝙ uocatiu⁹ & ablatiu⁹ singularis ĩ a/terminat̃ uel ĩ e/quãdo ueniũt ab es:uel ab e/ut o Aenea An chise rhetorice:ab Aenea Anchise rhetorice. Quo modo facit in genitiuo plurali: Poetarꝝ. Per quã re gulam: Per sextã primæ declinationis:qua notat̃ ꝙ genitiu⁹ pluralis ĩ arꝝ desinit:& plerũq; p cõcisioné ĩ um ut troiugenarꝝ & troiugenũ. Quomõ facit ĩ da/ tiuo & ablatiõ plurali: Poetis. Per quã regulã: Per septimã primæ declinationis:qua notat̃ ꝙ datiu⁹ & ablatiu⁹ pluralis ĩ is desinũt. Fœminina tamé pauca & reliqua. Poeta quomõ facit in accusatiõ plurali: Poetas. Per quã regulã: Per octauã primæ declina/ tionis:qua notat̃ ꝙ accusatiu⁹ pluralis semp termĩa tur ĩ as. Poeta quomõ declinat̃:

Noĩatiõ hic poeta. Genitiõ hui⁹ poetæ. Datiõ huic poetæ. Accusatiuo hũc poetam. Vocatiuo o poeta Ablatõ ab hoc poeta. Et pl̃r nominatiõ hi poetæ. Genitiõ horꝝ poetarꝝ. Datiõ his poetis. Accusatiuo hos poetas. Vocatiõ o poetæ. Ablatõ ab his poetis Noĩatiuo hæc musa. Gtõ huius musæ. Datiuo huic

musæ. Accusatiuo hanc musam. Vocatiuo o musa: Ablatio ab hac musa. Et plr nominatio hæ musæ. Genitio hoꝝ musaꝝ. Datio his musis. Accusatiuo has musas Vocatio o musæ. Ablatio ab his musis. Nominatio hic & hæc aduena. Genitio huius adue næ. Datio huic aduenæ. Accusatio hūc & hanc ad/ uenā. Vocatio o aduena. Ablatio ab hoc & ab hac aduena. Et plr nominatio hi & hæ aduene. Genitio hoꝝ & haꝝ aduenaꝝ. Dtō his aduenis. Accusatiuo hos & has aduenas. Vocatio o aduenæ. Ablatio ab his aduenis.

De secunda Declinatione

Prima Regula

n Ominatiuꝰ secūdæ declinationis quot termia tiones habet: Sex. er: ir. ur. us. um. eus. ut ca/ per alexāder hiber hispanus & fluuius: qui etiā hibe rus dicit: quod solū produxit er in hac declinatio/ ne. Et ab eo compositū celtiber. Nā pro gente quæ est iuxta armeños hiber hiberis dicit. In ir & ī ur latinoꝝ tantū masculinoꝝ ut uir & satur: ī us ut pla tanꝰ. In um neutroꝝ figurate fœmininoꝝ ut regnū gliceriū. In eus græca tantum & masculina ut The seus Tideus.

Secūda declinatio per quot genera declinat. Tria masculinū fœmininū neutrum.

Secunda Regula

Genitiuꝰ singularis in i/desinit. Et in ir uel in us uel in eus desinentia una semp syllaba uincunt in geni/ tiuo. In us uero & in um pares habēt syllabas.

Tertia Regula

Datiu'& ablatiu'secũdæ declinationis fiunt a geni/tiuo i/mutata in o/ut huius luciferi huic & ab hoc lucifero:huius typhœi:huic & ab hoc typhœo.

Quarta Regula

Accusatiu'singularis secũdæ declinationis desinit ĩ um.ut Priamum theseum.Greca uero In eus desi/nentia etiam in a/Cætera nero in on terminãtur ut thesea priamon.

Quinta Regula

Vocatiu'singularis secũdæ declinatiouis quãdo in ir uel in m/desinit:noĩatiu'similis ei est.In eus uero desinentibus ꝓpriis græcus est uocatiu':qui a noĩa tiuo fit ablata s/ut o theseu.In us/desinẽtia mutata us in e/faciũt uocatiuum. Si tamen ante us i/sit ĩ ꝓ priis:abiecta us facimus uocatiuum:ut Virgilius o Virgili.Dicimus enim fili pro filie.Dicũt etiã chri stiani deus:agnus:uulgus:populus:pelagus:fluuius in uocatiuo. chorus o chore lucus o luce

Sexta Regula.

Pluralis noĩatiu'tã masculin'ꝗ̃ fœminin'secũdæ de clinationis similis est genitio singľari.Neutri uero generis noĩatiu'accusatiu'& uocatiu'pluralis finiũt in a:In oĩbus uero neutris tres casus sũt similes:no minatiuus accusatiuus & uocatiuus:& in plurali nu mero semper desinunt in a/nisi sint græca: ut tem/pe cæpe.

Septima Regula

Genitiu'pluralis secũdæ declinationis fit ĩ oĩ gene

re additaꝝ ablatō ſingularī:ut magiſtro magiſtroꝝ multa tamen per ſincopen dicunt ut denū:ſeptenū:ſenum:tricenum:nummū:ſeſtertiū:modiū:libeꝝ:fabrum:elementum iugeꝝ.

Octaua Regula

Datiuꝰ& ablatiuꝰ pluralis ſecūdæ declinationis fiūt ab ablatiuo ſingulari mutata o/in is longam.

Nona Regula

Accuſatiuꝰpluralis ſecūdæ declinationis taꝫ maſculinus q̄ꝫ fœmininus fit addita s/ablatiuo ſingulari.

Decima Regula

Noīa quæ ſecūdum modum ꝓnoīs declinant: ſunt octo. Vnus totus ſolus alius ullus uter alter quis uł qui cū ſuis cōpoſitis:quæ etiā ſecūdum mobiliū no minū regulā ueteres declinabāt: p̄ter quis.neuter: tamen neutra neutꝝ cū utroqꝫ modo ſicut ſimplex ſuum diceret: apud iuniores ſecundū mobilia noīa declinatur. Hoꝝ fœminina ſunt Vna tota ſola alia ulla altera utra quæ neutra unū ſolū totū aliud ullū alteꝝ utrum quid uel quod. Quoꝝ genitiui Vniꝰ ſolius totius alius ullius utrius:& corripiūt & ꝓducūt penultimā. Alterius ſemp corripit.

Noīatiuo hic magiſter. Genitiuo huiꝰ magiſtri. Datiuo huic magiſtro. Accuſatiuo hūc magiſtrū. Vocatiuo o magiſter. Ablatō ab hoc magiſtro. Et plr noīatīo hi magiſtri. Genitīo hoꝝ magiſtroꝝ. Datiuo hiſ magiſtriſ. Accuſatiuo hoſ magiſtroſ. Vocatiuo o magiſtri. Ablatiuo ab hiſ magiſtriſ.

Noīatiuo hæc pinuſ. Genitiuo huiꝰpini. Dtō huic

pino. Accusatiuo hãc pinũ. Vocatiuo o pine. Ablatiuo ab hac pino. Et plr noĩatiuo hæ pini. Genitĩo harꝝ pinorꝝ. Dtõ his pinis. Actõ has pinos. Vocatiuo o pini. Ablatõ ab his pinis.

Ntõ hoc templum. Gtõ hui' tẽpli. Dtõ huic tẽplo. Accusatiuo hoc tẽpluꝫ. Vtõ o templũ. Ablatiuo ab hoc tẽplo. Et plr ntõ hæc tẽpla. Gtõ horꝝ tẽplorꝝ. Datiuo his tẽplis. Accusatiuo hæc tẽpla. Vocatiuo o tẽpla. Ablatĩo ab his templis

Nominatiuo ullus ulla ullum. Genitiuo ullius. Datiuo ulli. Accusatiuo ulluꝫ ullã ullum. Ablatiuo ab ullo ab ulla ab ullo. Et plr nominatĩo ulli ullæ ulla Genitiuo ullorꝝ ullarꝝ ullorꝝ. Datiuo ullis. Accusatiuo ullos ullas ulla. Ablatõ ab ullis.

De tertia declinatione

t Ertia declinatio per quot genera declinatur? per omnia.

Prima Regula

Quot sunt terminationes nominũ tertiæ declinationis? Quinquagĩtaquattuor: quæ in a/ut poema: in e/ ut monile: in o/ut leo: in ac/ut lac: in ec/ut alec: ĩ id hebræa & barbara ut dauid: ĩ al/ut sal: in el/ut mel: in il/ut pugil: ĩ ol/ut sol: in ul/ut cõsul: ĩ an/ut titan: in en/ut splen: in in/ut phorcin: in on/ut sidon: in ar ut par: ĩ er/ut pater: ĩ ir/ut gadir: ĩ or/ut amor: ĩ ur/ ut turtur: ĩ as/ut pallas: ĩ es/ut comes: ĩ is/ ut collis: in os/ut cõpos: ĩ us/ut lepus: ĩ abs/ut trabs: ĩ ebs/ut celebs: ĩ ibs/ut calibs: ĩ obs/ut scrobs: ĩ urbs/ut urbs ĩ uls ut puls: ĩ ems/ut hiems: in ans ut dodrans: ĩ ens

tyrins. in ons ut fons. In unſ ut arunſ. ĩ apſ ut dapſ in epſ ut mãceps. in ipſ ut cinipſ. in opſ ut opſ ma ter deoꝝ. In irpſ ut ſtirpſ. In ax ut fax. in ex ut fex. in ix ut phenix. in ox ut uelox. in ux ut crux. In æs ut præſ. In auſ ut frauſ. In ut ut caput. ĩ alx ut calx In anx ut lanx. In arx ut arx. in unx ut coniunx.

Secunda Regula

Genitiuuſ ſingularıſ tertiæ declinationıſ in iſ corre ptà deſ nit. Excipiť uis hui⁹ uiſ quod ꝑducit.

Tertia Regula

Datiu⁹ ſingularis tertiæ declinationiſ fit a genitiuo abiecta. ſ.

Quarta Regula

Accuſatiu⁹ ſingulariſ tertiæ declinationiſ fit a geni tiuo ſingulari iſ mutata in em. ĩ iſ tamen terminata ꝓpria uł græca ſimilẽ habentia noĩatiuũ genitiuo ĩ im terminãt accuſatiuũ ut tybrim. ararim. neapoliꝫ Præterea latina hæc inueniunť turrim. tiburim. bu rim. ſecurim. puppim. ſitim. reſtim. peluim. tuſſim. maguderim. Puppẽ etiã & ſecurẽ & turrẽ & reſtẽ ĩ uenies. In græciſ uero tã in hac ꝙ̃ ĩ aliiſ declinatio nib⁹ græca terminatio ĩ a: iuenit ut pæana titana.

Quæ faciunt in im tm sunt ista vim, tigrim, Tussim, Tiberim, Tybrim Maguderim. quæ faciunt in im, et em, sunt ista restis, turris, bipennis, peluis, pupis, torquis, febris, securis buris.

Quinta Regula

Vocatiuuſ ſingulariſ tertiæ declinationiſ ſimiliſ eſt noĩatiuo ſingulari. Niſi ſit uocatiu⁹ græcuſ: qui fit a noĩatiuo ablata ſ uel a genitiuo ablata tiſ. ut the Bai. calchan. palla. xenophon.

Sexta Regula

In e neutra correptã niſi ſint ꝓpria ſimileꝫ habent

ablatm̄ singl'are3 dtò singl'ari ut ab hoc mari. nata li. monili. Excipit' ab hoc gausape. ꝙ ueteres & hic gausapes. & hæc gausapa. & hoc gausape & gausa/piū dixerūt. Sil'r ī ar neutra & ī ar penl'timā in obliqs ꝓducētia & ī er & ī is adiecc̄tīa si faciūt ī er neutra & q̄ ī m. tātu3 terminānt ac̄tūm & ī is ul' ī er noīa mēsiū ī i ꝓduc̄tā faciūt ablatm̄ singularem ut tribunali lupanari celeri utili tybri aprili septēbri. Exci/pit' ab hoc farre. oīa uero q̄ ī i3 ul' ī e3 faciūt ac̄tūm & q̄ oīs generis sūt & q̄ ī uis ul' ī c̄tis ul' ī ptis ul' ī mnis ul' ī gnis ul' ī guis exeūt. Et oīa fere q̄ duas an̄ is cōsonātes ī eadē habeāt syllaba cōpatīa. Et sil'r oīa ī x. fœminīa uerbalia & circūflexa q̄ apud ueteres ī tis desinebāt tā ī e q̄3 ī i faciūt ablatm̄ ut secure ul' securi uigile ul' uigili uetere ul' ueteri pare ul' pari inope ul' iopi āccipite ul' ancipiti naue ul' naui uec̄te ul' uec̄ti nepte ul' nepti āne ul' āni igne ul' igni āgue ul' āgui poste ul' posti minore ul' minori uictrice ul' uic̄trici arpinate ul' arpinati. Hospes & sospes cū sint oīs generis hospite & sospite faciūt: nec sūt cōtra regulā cū hēant fœmininū ī a. Excipit' uestis testis pestis & paup & degener uber q̄ p e solam faciūt ablatm̄. Memori ul' memore dicit' quoniā noīatiu⁹ memoris & hoc memore dic̄tū ē ut cōcorde ul' cōcordi. Inuenit' etiā ɔcordis & hoc cōcorde. sicut amētis & hoc amēte. Oīa noīa tertiæ declinatiōis p̄ter supradic̄ta in e faciūt ablatiuum ut patre classe. Auc̄toritas tamen & in i quādoq3 profert ut Virgilius Adduc̄tū Aeneam classi.

Septima Regula

Noĩatiuus pluralis tertiæ declinationis ĩ masculinis fœmininis & cõibus fit a genitiuo singulari mutata is/in es/ut matres:fœlices. Excipiũtur sardis:trallis alpis:syrtis:quæ is/ꝓductã habẽt ꝑ græca dipthõ/go. Neutra uero si ablatiuus in i/solã uel in e/desi/nit ꝑter cõpatiua correpta i/ & addita a. Si uero in e/solã similiter compatiua mutata e/in a/faciũt tan tum pluralẽ ut monilia:paria:fœlicia:tẽpora:maio/ra. Excipiunt ̃ uetera:ludrica:pluria:uel plura: ãplu stria uel amplustra.

Octaua regula

Genitiuus pluralis tertiæ declinationis cũ in i/solũ uel in e/ & in i/desinit ablatiuus ĩ ium facit:ut sedi/li sediliuȝ. fœlice uel fœlici fœliciũ. Compatiua ue/ro ĩ um faciũt ut a maiore uł maiori maioꝝ:a mino re uł minori minoꝝ. In e/uero solã faciẽtia abltm̃ si noĩatiuus ĩ duas terminat ̃ cõsonãtes:in iuȝ faciũt: ut fonte fontiũ:fronte frontiuȝ. Exceptis ĩ ms/uł in ps/si nõ sint a capite cõposita:quæ ĩ um faciunt:ut hyems hyemuȝ:municeps municipũ. A capite com posita ĩ uȝ terminãt genitiuũ ut triceps tricipitum. Quæ uero genitiuũ pareȝ habent noĩatiuo ĩ ium fa ciũt ut collis colliuȝ:cædes cædiũ. Excipit ̃ iuuenũ: canũ:panũ. Vetus uigil memor suplex artifex:q̃uis in e/& in i/terminẽt ablatiuũ:nõ tamẽ in ium sed in um faciũt genitiuũ. Pluralia ĩ es/quæ carẽt singula ribus genitiuũ in ium faciũt ut uires uiriũ: penates penatiũ. Similiter in is/lõgum desinẽtia ut lis litiuȝ:

ſannis ſannitiū. Nox etiam noctiū facit. Cætera oīa deſinunt in um ut poema poematuꝫ. Excipit̃ boum a boue ꝓ bouiuꝫ. In es terminata pares habētia ſyllabaſ cuꝫ genitiuo: in as frequētius p ſynco pen dicunt̃ ut uatum ꝓbitatū. Nam ſimplicū artificuꝫ iudicum differentiæ cauſa dicta ſunt.

Nona Regula.

Datiuꝰ & ablatiuꝰ pluralis tertiæ declinationis naſcit̃ a genitiuo ſingulari interiecta bu. ut fœlicibꝰ hominibus penatibus. Excipit̃ bobus. Frequenter tamen græca neutra in a/in is/longā terminant datiuos & ablatiuos plurales ut poematis probleumatis.

Decima Regula

Accuſatiuꝰ & uocatiuꝰ plurales tertiæ declinationis ſimiles ſunt noīatiuo plurali: ut latrones: matreſ ſyrtis: aſpis. Omnia quæ habēt ſimilē noīatiuo genitiuum: & quæ in i/ſolā termināt ablatiuū: & quæ pluralia ſunt in ns/& in rs/deſinētia pleꝝqꝫ p is raro p es terminat accuſatiuū pluralē: ut oīs: alacris: penatis: fontis: partis:. In x/uero deſinentia triū generū raro p is. Plures & lites tam p es q̄ꝫ per is.

Noīatiuo hic pater. Genitīo huiꝰ patris. Datīo huic patri. Accuſatīo hūc patrē. Vocatīo o pater. Ablatiuo ab hoc patre. Et plr̃ noīatiuo hi patres. Genitiuo hoꝝ patrū. Datīo his patribꝰ. Accuſatiuo hos patres. Vocatiuo o patres. Ablatiuo ab his pr̄ibꝰ.

Noīatiuo hæc uirtus. Genitīo huius uirtutis. Datiuo huic uirtuti. Accuſatīo hāc uirtutem. Vocatiuo o uirtus. Ablatīo ab hac uirtute. Et plr̃ noīatīo hæ

uirtutes. Gtò harꝝ uirtutum. Datio his uirtutibus.
Accuſatio has uirtutes. Vtò o uirtutes. Ablatio ab
his uirtutibus.
Nomiatiuo hoc opus. Genitiuo huiꝰ operis. Datio
huic operi. Accuſatio hoc opus. Vtò o opus. Abla
tiuo ab hoc opere. Et plr ntò hæc opera. Gtò horꝝ
operꝝ. Dtò his opibus. Accuſatio hæc opa. Vocati
uo o opa. Ablatio ab his operibꝰ.
Nomiatiuo hic & hæc homo. Gtò huiꝰhomis. Da/
tiuo huic hoī. Accuſatio hūc & hāc hoīeꝫ utò o hō
Ablatio ab hoc & ab hac homine. Et plr nomiatio
hi & hæ homines. Gtò horꝝ & harꝝ hominū. Datio
his hominibus. Accuſatio hos & has homines. Vo
catiuo o homines. Ablatio ab his hominibus.
Ntò hic & hæc omnis & hoc oē. Gtò huiꝰ omnis.
Datiuo huic omni. Accuſatio hunc & hanc oēm &
hoc oē. Vtò o omnis & o omne. Ablatio ab hoc &
ab hac & ab hoc omni. Et plr ntò hi & hæ omnes
& hæc oia. Gtò horꝝ & harꝝ & horꝝ oium. Dtò his
oibus. Accuſatiuo hos æ has oēs & hæc oia. Voca
tiuo o oēs & o oia. Ablatio ab his oibus.
Nomiatiuo hic & hæc pulchrior & hoc pulchrius
Gtò huius pulchrioris: Dtò huic pulchriori. Accu
ſatiuo hūc & hanc pulchriorem & hoc pulchrius.
Vocatio o pulchrior & o pulchriꝰ. Ablatio ab hoc
& ab hac & ab hoc pulchriore uel pulchriori. Et
plr noiatio hi & hæ pulchriors & hæc pulchriora
Genitio horꝝ & harꝝ & horꝝ pulchriorꝝ. Datiuo his
pulchrioribꝰ. Accuſatio hos & has pulchriores &

hæc pulchriora. Vocatiuo o pulchriores & o pul-
chriora. Ablatiuo ab his pulchrioribus.
Nomīatiuo hic & hæc & hoc fœlix. Genitio huius
fœlicis. Datiuo huic fœlici. Accusatiuo hūc & hāc
fœlicem & hoc fœlix. Vocatiuo o fœlix. Ablatiuo
ab hoc & ab hac & ab hoc fœlice uel felici. Et plr
noiatiuo hi & hæ fœlices & hæc fœlicia. Genitiuo
hoꝝ & haꝝ & hoꝝ fœlicium. Datio his fœlicibus.
Accusatiuo hos & has fœlices & hæc fœlicia. Vtō
o fœlices & o fœlicia. Ablatio ab his fœlicibus.

De quarta Declinatione

q Varta declinatio p quot genera declinatur?
Tria. masculinum fœmininum & neutꝝ.

Prima Regula

Quot terminationes habet nominatiuꝰ quartæ decli
nationis? Duas. In us/correptam masculinoꝝ fœmi
ninoꝝ:& in u/productam neutroꝝ: quæ etiā indecli
nabilia sunt in singulari numero.

Secunda regula

Genitiuus singularis quartæ declinationis fit a no
minatiuo producta us.

Tertia Regula

Datiuꝰ singularis quarte declinationis fit a gtō abie
cta s/& addita i/penultima correpta ut currui.

Quarta Regula

Accusatiuꝰ singłaris quarte declinationis fit a noīa
tiuo mutata s/ in m/ut senatum.

Quinta Regula

Vocatiuus similis est nominatiuo ut o senatus.

Sexta Regula

Ablatiu' fit a noïatiuo remota s, ut a senatu.

Septima Regula

Nomiatiu' accusatiu' & uocatiu' plurales quartæ declinationis similes sũt genitiuo singulari ut senat'.

Octaua Regula

Genitiu' pluralis quartæ declinationis fit a nominatiuo singulari abiecta s, & addita um ut curruum.

Nona Regula

Datiu' & ablatiu' plurales quartæ declinationis fiũt a noïatiuo singulari mutata u, in i, & interposita bu ut manibus senatibus. Excipiũt differẽtiæ causa artubus arcubus partubus portubus uero tribubus lacubus ficubus arcubus quercubus specubus nulla cogẽte causa differentiæ.

Decima Regula

Neutra quartæ declinationis correpta u, nomiatiui singularis & assumpta a, faciũt noïatiuũ accusatiuũ & uocatiuũ plurales. In reliquis casib' secunt declinationẽ masculinoꝝ & fœmininoꝝ ut supra.

Noïatiuo hic uisus. Genitio hui' uisus. Datio huic uisui. Accusatio hũc uisum. Vocatio o uisus. Ablatiuo ab hoc uisu. Et plr noïatiuo hi uisus. Genitio hoꝝ uisuum. Datiuo his uisib' Accusatio hos uisus Vocatio o uisus. Ablatio ab his uisib'.

Ntõ hæc manus. Gtõ hui' manus. Dtõ huic manui Accusatio hãc manũ. Vtõ o manus. Ablatõ ab hac manu. Et plr ntõ hæ man' Gtõ haꝝ manuũ. Datio his manib' Accusatio has manus. Vocatiuo o man'

Ablatiuo ab his manibus.
Nomiatiuo hoc cornu. Genitio hui⁹cornu. Datiuo huic cornu. Accusatiuo hoc cornu. Vocatio o cornu. Aablatiuo ab hoc cornu. Et plr ntò hæc cornua. Genitio hoꝝ cornuū. Dtò his cornib⁹. Accusatiuo hæc cornua. Vocatiuo o cornua. Ablatio ab his cornibus.

De quinta declinatione

q Vinta declinatio p quot genera declinat? Per unum maxime fœmininum.

Prima Regula

Quinta declinatio quot terminationes habet? Vnaꝫ in es productam.

Secunda Regula

Genitiu⁹ & datiu⁹ qntæ declinationis fiūt a ntò singlari abiecta s, & assūpta i, ut fides fidei acies aciei

Tertia regula

Accusatiuus singularis qntæ declinationis fit a nominatio mutata s, in m, ut hanc rem diem.

Quarta Regula

Vocatiu⁹singlaris & noiatiuus & accusatiu⁹ & uocatiu⁹plurales qntæ declinationis similes sunt noiatiuo singulari.

Quinta regula

Ablatiu⁹singularis quintæ declinationis fit a nomiatiuo singulari abiecta s.

Sexta Regula

Gtūs pluralis qntæ declinationis fit a nominatiuo singulari abiecta s.

Septima Regula

Datiuus & ablatiuus plurales fiunt addita bus abla tiuo singulari ut diebus.

Ntò hæc res. Gtò huius rei. Datio huic rei. Accu satiuo hanc rem. Vtò o res. Ablatio ab hac re. Et plr ntò hæ res. Gtò rer̨ rer̨. Datio his reb⁹. Accu satiuo has res. Vocatio o res. Ablatò ab his reb⁹.

Ntò hic ul' hæc dies: Gtò huius diei. Dtò huic diei Accusatio hunc ul' hàc diem. Vtò o dies. Ablatiuo ab hoc ul' ab hac die. Et plr ntò hi dies. Gtò hor̨ dier̨. Dtò his diebus. Accusatiuo hos dies. Vocati uo o dies: Ablatiuo ab his diebus.

Ntò hæc spes. Gtò hui⁹ spei: Dtò huic spei. Accu satiuo hanc spem. Vtò o spes. Ablatiuo ab hac spe Et plr ntò hæ spes. Accusatiuo has spes. Vocatiuo o spes. Reliquis caret.

Quomodo declinantur adiectiua: quæ uariantur p tres uoces?

Ntò bonus bona bonù. Gtò boni bonæ boni. Dtò bono bonæ bono. Accusatiuo bonù bonà bonum. Vocatio o bone bona bonuȝ. Ablatio a bono bona bono. Et plr nominatio boni bonæ bona. Genitiuo bonor̨ bonar̨ bonoruȝ. Datiuo bonis. Accusatiuo bonos bonas bona. Vocatiuo o boni bonæ bona. Ablatiuo a bonis.

Plr ntò hi duo hæ duæ & hæc duo. Gtò duorum duar̨ duor̨. dtò duob⁹ duab⁹ duob⁹. actò duos duas duo. utò o duo due duo. ablatio duob⁹ duab⁹ duob⁹ Plr ntò àbo àbæ àbo. Gtò àbor̨ àbar̨ àbor̨. Dtò

âbob'âbab'âbob'. Actô âbos âbas âbo. Vtô o âbo âbæ âbo. Ablatio âbobus ambab'ambobus.

✠ De Verbo

u Erbû qd est: Est ps orõnis declinabilis cû modis & têporibus sine casu agêdi uł patiendi significatiua.

Vnde dicit uerbû: a uerberatu aeris qđ pferêdo aer uerberat. Licet.n.hoc accidat oib'ptib'orõnis: tñ pcipue in hac dictione quasi ppriû ei'accipit: quia hac frequentius utimur in omni oratione.

Verbo quot accidût: Octo. genus: tempus: modus: spés: figura: coniugatio: persona: & numerus.

Quot sunt genera uerbo℞: qnq. actiuu℥: passiuum: neut℞: commune: & deponens.

Quod est uerbû actiuum: qđ in o/ desinês facit ex se passiuum i or. Quod est uerbû passiuû: quod i or desinens descêdit ab actiuo. Quod est uerbû neut℞: quod in o/desinens non facit ex se passiuû.

Quod est uerbû côe: qđ in or desinês nô descêdit ab actiuo: & retinet utranq significationem.

Quod est uerbû deponês: quod i or/desinês non descêdit ab actiuo: & retinet utranq significationé.

Quot sunt tpra uerbo℞: qnq. pñs pteritû ipfectu℥ pteritû pfectû: pteritû plusq pfectû: & futu℞.

Amo cui'tpis: pñtis. qa pñte℥ hab℥ significationé.

Amabam cuius têporis: pteriti impfecti. qa significat qđ cœpit geri & non dum est pfectum.

Amaui cuius têporis: pteriti perfecti. quia res perfecta monstratur.

Amauerã cuius tẽporis:plusq̃ pfecti.qa res iã pri/
dẽ pfecta ostenditur.
Amabo cui⁹tẽporis:futuri.qa res futura mõstrat.

De modis uerboꝝ

q Vid est modus: Est inclinatio animi declina/
tionem uerbi significãs.
Quot sunt modi uerboꝝ:qnq;.indicatiu⁹:impatiu⁹
optatiuus subiunctiuus:& infinitiuus.
Quis ẽ modus ĩdicatiu⁹:quo indicam⁹qd agit.
Quis ẽ modus impatiu⁹:quo ut fiat aliqd impam⁹.
Quis est modus optatiu⁹:qui eget aduerbio optãdi
ut pfectũ significet sensum.
Quis ẽ modus subiũctiu⁹:q nõ solũ eget aduerbio
uel coniunctione ueꝝ etiã altero uerbo:ut perfectũ
significet sensum
Quis ẽ modus infinitiu⁹: q caret numeris & psonis
& eget aliquo alioꝝ mõꝝ ut pfectũ significet sensũ
Quid interest ĩter ĩfinitiuũ & ĩpsonale:ꝙ infinitiu⁹
altero uerbo finito omnino eget:impsonale uero p
fectum actum significat p oẽs modos.
Indicatiu⁹quot tẽpora habet:qnq;.Pñs:p̃teritũ im/
pfectũ:p̃teritũ pfectũ:p̃teritũ plusq̃ pfectũ & futuꝝ
Impatiu⁹quot tẽpora habet:duo.pñs & futuꝝ.
Optatiuus quot tẽpora habet:qnq;.duo coniuncta
uidelicet pñs & p̃teritum impfectum:p̃teritum pfe/
ctum & plusq̃ pfectum & futuꝝ p se.
Subiũctiu⁹quot tẽpora hꝫ:qnq; p se sicut ĩdicatiu⁹
Infinitiuus quot tẽpora habet:qnq;:duo coniuncta
& unum p se sicut optatiuus.

Quã uim habet infinitiuus: habet uim nõis rei ipsi⁹ unde nomen uerbi dictũ est: ut si dicã bonum est legere. i. bona est lectio.
Gerũdia infiniti uice fungũt: quod solet apud græcos articulos iungi. Et in actiuis ac in cõibus uerbis utrãq; habet significationem.
In neutris & deponentibus alteram.

De Speciebus uerboꝝ

q Vot sunt spẽs uerboꝝ: duæ. primitiua & deriuatiua. Primitiua est: quæ primã positioneꝫ a natura accipit ut ferueo: deriuatiua q̃ a primitiuis deriuat: ut feruesco.
Quot sunt spẽs deriuatiuoꝝ uerboꝝ: qnq; inchoatiua: meditatiua: frequẽtatia: desideratĩa: dimınutĩa.
Quod est uerbũ inchoatiuuꝫ: quod initiũ actus uel passionis primitiui significat: & format semp a secũda psona primitiui addita co præter hio: quod facit hisco & sua composita ut dehisco: fathisco. Omnia ĩchoatiua tertiæ sunt coniugationis & neutra & carent p̃teritis & supinis
Quæ sunt meditatiua: quæ desinũt in rio: & significãt meditationeꝫ cũ primitiuo: formãtur ab ultimo supino addita rio: ut esurio: mitturio. Oia meditatiua sunt quartæ cõiugationis & sunt neutra & carẽt p̃teritis & supinis.
Frequẽntatiua sunt quæ frequentiã actus primitiui significant ut agito. i. frequẽter ago.
Quomõ formãtur frequẽtatiua: Si p̃teritũ primitiui desinit ĩ gi: formantur a secũda psona p̃ntis abiecta

s/& addita to ut agito cogito legito quod & lectito dicit. Si nõ desinit ĩ gi: formať ab ultimo supino u/ mutata in o. a/quoq; in i/breuẽ si sunt a prima con/ iugatione. ut merso: curso: imperito. Omnia frequẽ tatiua sunt coniugationis primæ: & seruant significationem primitiuorꝶ.

Quæ sunt desideratiua? Desideratiũa sunt quæ signi/ ficãt infinitiuũ primitiui cũ cupio: ut uiso: accerso: facesso. i. cupio arcere: uidere: facere. Omnia desi/ deratiua sunt tertiæ coniugationis

Quæ sunt diminutiua? quæ in lo desinunt & diminu tioné significant ut sorbeo sorbillo.

Sunt aliæ quoq; deriuationes uerborꝶ a noĩbus ut a patre patro & patrisso: a græco græcisso & græcor a poeta poetor. A uerbis ut ab albo albico: a uello: uellico: ab aduerbio: ut pendie pẽdino: a cras ꝑcra stinor a prepositionibꝫ ut ab intra intro: a supra uel sup supero superas superare.

De figuris uerborꝶ

q Vot sunt figuræ uerborꝶ? Tres. simplex com posita & decomposita. Cupio cuiꝰ figuræ? Sim plicis. qa simpliciter ꝓferť.

Concupio cuius figuræ? Compositæ. quia compo/ nitur ex con & cupio.

Concupisco cuiꝰ figuræ? decompositæ. qa non ꝑ se componiť: sed a cõcupio composito uerbo deriuať

Quæ sunt uerba cõposita: quorꝶ simplicia nõ inue/ niunť? sunt hæc. Defendo: ꝑcutio: allicio: compleo: aspicio: reperio: suffragor: appello: deleo: defensor:

defensaris.
Notādū q̄ pricipalē lr̄am quācūq; habuerit positio uerbi i suo loco seruam̄ per oēm declinationē p̄ter ago egi: eo iui: uel ii.
Cū quot ptibus orōnis cōponit̄ uerbū: cū quattuor Nomine: uerbo: aduerbio: & p̄positione: sicut partici/pia ut amplifico: calefacio: maledico: produco.

De coniugatione

q Vid est coniugatio: Est cōsequens uerborum declinatio: quæ uocalibus secūdæ p̄sonæ com prehenditur.
Quot sunt coniugationes uerbo℞: Quattuor. Pri/ma est quæ in secunda persona præsentis indicati/ui habet a/p̄ductā ante s/uel ante ris: ut amo amas & amor amaris. Secunda quæ in secūda p̄sona præ sentis indicatiui habet e/productum ante s/uel ante ris ut doceo doces & doceor doceris. Tertia quæ in secunda persona præsentis indicatiui hab; i cor reptam ante s/uel e/ correptam ante ris: ut lego le/gis & legor legeris. Quarta quæ habet i/p̄ductam ante s/uel ante ris ut audio audis & audior audiris. Et omnia uerba quartæ coniugationis in o/desinūt præter queo & eo & ueneo cum compositis.

De personis uerbo℞

p Ersonæ uerborum quot sunt. Tres. Prima: secunda: tertia. ut lego legis legit.
Quæ est prima persona: quæ de se sola uel cū aliis loquit̄ ut dico dicimus.
Quæ ē secūda p̄sona: ad quā sola uel cū aliis prima

loquitur:ut dicis dicitis.
Quæ est tertia psona: De qua extra se & illà posita ad quà dirigit s̃mone loquit̃ prima.ut dicit dicũt.
Notandũ q̃ prima psona & secũda uerbo⁊ solis ꝓ noibus iungi possunt. Exceptis uerbis substãtiæ ul' uocàdi ut priscian' sum ul' priscianus uocor. Tertia uero cunctis noibus iungit̃
Quare impatiuus caret prima persona insingulari:
Quia naturaliter nullus sibi impat.
Infinita oia & impsonalia gerundia & supina carent numeris & psonis
Pluit:tonat:fulminat & similia quare primis & secũdis/psonis carent: qa ad homines non ptinét nisi figurate per apostrophà Iupiter introducat̃.

De Numeris

q Vot sunt numeri uerbo⁊: Duo. singularis & pluralis. Singl'aris ut lego:pluralis ut legim'.

Prima Regula

Docebà cui' téporis: Præteriti impfecti. qa qd' coepit geri nò dum est pfectũ. Vnde format̃: A secũda psona pñtis indicatiui:qa prima & secũda coniugatio abiecta s/secundæ psonæ pñtis indicatiui:tertia & quarta o/positione mutata in e/longam & addita Bà faciunt p̃teritum impfectum:ut amabà:docebà: legebà:audiebà. Dicim' tamé ibam: ueniebà qebà.

Secunda Regula.

Omne præteritum perfectum in i/desinit:& mutata i/in e/correptam & assumpta ram facit præteritum plusq̃ perfectum.

Tertia Regula

Futurꝫ indicatiui modi in prima & secũda coniugatione fit a secũda persona p̃sentis indicatiui abiecta s/& addita bo/ut doceo doces docebo. In tertia & quarta o positione mutata in am/ut audiam. Excipitur eo & queo: ueneo quartæ coniugationis: quæ secũdum primã & secũdã coniugationẽ formãt futurꝫ

Quarta Regula

Secunda persona singularis p̃sentis indicatiui modi fit a secũda persona p̃ñtis indicatiui abiecta s/In tertia tamẽ cõiugatione abiecta s/& i/in e/mutata.
Tertia p̃sona singl'aris impatiui modi fit o positiõe uerbi mutata in prima cõiugatione in et: in aliis ĩ at
Prima p̃sona pluralis tã p̃ñtis q̃ꝫ futuri impatiui fit a sua tertia singulari abiecta t/& addita mus.
Secũda p̃sona pluralis fit a sua secũda singularis addita te: sed ĩ tertia & e/in i/reuertit̃. Tertia fit a sua tertia singl'ari n/ ante t interposita. Secunda uel tertia persona singularis futuri impatiui fit a tertia singulari indicatiui addita o & ꝓducta penultima præter q̃ꝫ in tertia cõiugatione. Secunda pluralis futuri imperatiui fit a sua secũda uel tertia singulari addita te syllaba. Tertia pluralis futuri fit a tertia p̃ñtis pluralis iudicatiui addita o.

Quinta Regula

Prima persona p̃ñtis & p̃t iti impfecti optatiui mõi & præteriti imperfecti subiũctiui fiũt a secũda persona singulari imperatiui addita rem.
Præteritũ pfectũ & plusq̃ꝫ pfectũ optatiui & p̃teritũ

plusq̄ꝫ perfectū subiūctiui formātur a prima ꝑsona
p̄teriti indicatiui addita s/& sem. Futuꝝ optatiui &
p̄sens subiūctiui formant̄ ab ip̄a positione uerbi o/
in prima coniugatione mutata in em. In cæteris i aꝫ
Præteritū pfectū subiūctiui format̄ a p̄terito pfecto
indicatiui mutata i/in e/correptà & addita rim. Fu
tuꝝ subiūctiui format̄ a p̄terito pfecto eiusdeꝫ mōi
mutata rim in ro.

Sexta Regula

Infinitiuū fit a prima ꝑsona impatiui addita re. Præ
teritū pfectū & plusq̄ꝫ pfectū infinitiui fit a p̄terito
pfecto indicatiui addita s/& se. Futuꝝ cū supino in
um & ire uel addita s/neutrali participio futuri ut
amatum ire uel amatuꝝ esse.

Septima Regula

Impsonalia in tur formant̄ a tertiis ꝑsonis singulari
bus actiuis addita ur/ut amat amatur.

Octaua Regula

Amor unde format̄ a prima ꝑsona actiui p̄teriti im
pfecti indicatiui. Quar̄: qa oia actiua quæ in o/ desi
nunt addita r. Quæ uero in m/mutata m/in r/faciūt
passiua. Præteritū pfectū & quæ ab eo fiunt p parti
cipium p̄teriti tēporis & sum es est. Impatiui secun
da ꝑsona pn̄tis singularis numeri fit a singulari acti
ua addita re: & est similis actiuo infinitiuo pn̄tis &
p̄teriti imperfecti tēporis. Tertia addita u. Prima
pluralis a sua actiua mutata s/in r. Secūda pluralis
impatiui a secūda pn̄tis indicatiui actiui abiecta s/&
addita mini: & est similis secūdæ plurali præsentis

indicatiui passiui. Tertia a tertia actiui addita ur.
Prima pluralis impatiui futuri tẽporis fit a sua acti
ua mutata s/in r. Secũda futuri passiui impatiui fit
a secunda sui præsentis mutata i/in or. Infinitiuum
passiui ab actiuo mutata e/in i. quæ mutatio in ter/
tia coniugatione fit prius abiecta re.

Nona Regula

Actiua si ĩ o/desinũt addita r: si uero in t/addita ur
Si i m/uel i s/in plurali numero ultima lr̃a mutata i
r. In singl̃ari iterposita ri uel re. Et si ãte s/i/breuis
esset: mutata i e/faciũt cõsimiles passiuoꝝ ꝑsonas.

Decima Regula

Quot sunt anomala uerba idest inæqualiter declina
ta: Quattuor. Quæ: Fero: edo: uolo: & sum. Sed fe/
ro per sincopen secundam & tertiam personam ha
bet ut fers fert. In cæteris sequitur regulam tertiæ
coniugationis: ita tamen: ut quæ nascuntur a conci/
sis: secundum formationis regulam concisa profe/
rantur.

De p̃teritis ꝑfcis primæ cõiugationis

Prima Regula

a Mo quomodo facit in præterito: amaui. per
quã regulã: Quia primæ coniugationis uer/
ba a secunda persona præsentis indicatiui abiecta
s/& addita ui/faciunt præteritũ perfectuꝫ. Excipiun
tur sedecim: quorum duodecim abiecta as/& addita
ui syllabas diuisas formãt præteritũ. Domo domui:
crepo crepui: frico: fricui: seco secui: sono sonui:
tono tonui: ueto uetui: plico plicui: cubo cubui nexo

nexui: mico micui: icrepo increpui. Preter hæc sto facit steti: do dedi: iuuo iuui.

Secunda Regula

A mico compositum dimico dimicaui facit.

Tertia Regula

Plico cũ noĩe cõpositum in aui facit ut duplicaui. cum ꝑpositione pleꝛq; in ui ut implicui.

Quarta Regula

Neco necas cũ ferro perẽptum significat necaui ne catum facit: cũ alia ui necui nectum.

Quinta regula

Do das cum monosyllabis cõpositũ transit ĩ tertiã coniugationem: & semp duplicat pͤteritũ: ut reddidi credidi. Circũdo a dissyllabo cõpositũ primæ cõiu gationis facit circũdedi.

De pͤteritis pſcis secũdæ cõiugationis

Prima regula

f Erueo quomõ facit pͤteritum? ferui. Per quam regulã? qa in ueo uerba secũdæ cõiugationis eo in i, mutata & ꝓducta penultima faciũt pͤteritũ: ut moueo moui: faueo faui. Cõniueo tamẽ quod & cõniuo dicit̃ tam cõniui ꝙ̃ connixi facit. Et ferbeo cum per b, dicit̃: ferbui facit præteritum.

Secunda Regula

Ardeo quomõ facit pͤterituꝫ? Arsi. Per quã regulã? In deo desinẽtia uerba secũdæ cõiugationis si lon ga uocalis uel ar, antecedit: deo in si cõuersa. Si ue ro e, uel i, breues añcedũt deo: ꝓductis eisdem & eo mutata ĩ i, faciũt pͤterituꝫ ut suasi: risi: arsi: sedi: uidi

Excipitur ſtrideo ꝙ quãuis producat i:tamen ſtridi facit. Si uero prima ſyllaba in deo terminatoꝝ mu/ tam aliquã uel in ſemiuocalẽ uł o/correptas habue rint in aliquã liquidã deſinenteſ:quã deo ſequat̃ du plicata prima ſyllaba:& eo in i/cõuerſa:& priori ge minataꝝ ſyllabaꝝ extrema ↄſonãte ſubtracta faciũt p̃teritum pfectum ut pependi:momordi:ſpopondi: quod ſ euphoniæ cauſa ſubtraxi. Si autẽ au dipthon gus ante deo fuerit:p participiũ declinat̃ auſus ſuꝫ gauiſus ſum. Inuenitur tamẽ auſim in ſubiunctiuo. Alia uero oĩa in deo mutata eo ĩ ui/diuiſas ſyllabas faciunt p̃teritum:ut cãdui:ſtudui. Excipitur prãdeo prandi & pranſus ſum.

Tertia Regula

Turgeo quomõ facit p̃teritũ:turſi. Per quam regu lã:In geo uerba i/uel r/antecedente geo in ſi. Natu raliter uero longa uocali geo in xi. Alia oĩa eo in ui diuiſas ſyllabas conuerſa faciũt p̃teritum ut indulſi mulſi: terſi. Quidã differentiæ cauſa mulxi dixerũt Præterea luxi:auxi:frixi:egui:frigui:rigui.

Quarta Regula

Fleo qũo facit p̃teritum:fleui. Per quã regulam:In leo uerba quæ ante l/aliam cõſonãteꝫ habẽt in ea/ dem ſyllaba:& ab oleo & leo compoſita o/in ui/ſyl labam. Alia oĩa in leo eo i ui/ diuiſas ſyllabas cõuer ſa faciunt p̃teritum ut impleui:ſuppleui:exoleui:de leui:obſoleui. Oleo cũ redoleo adoleo aboleo tã in eui q̃ꝫ ĩ ui/ diuiſas ſyllabas faciũt p̃teritũ. Præterea dolui:calui:excellui.

Quinta Regula

Habeo p quaꝫ regulam habui fecit: qa oia alia uerba secundæ coniugationis quacũqꝫ consonãte añcedente eo ĩ ui/diuisas syllabas cõuersa faciũt p̃teritũ ut emicui:rubui:docui: timui:iacui: licui a liqueo. Liceo quoque licui facit. Excipiuntur iussi: sorpsi: uel sorbui:mulsi:mansi:neui:hæsi:luxi:polluxi:struxi:& torsi:quod solũ in queo secũdæ coniugationis iuenit̃:sic ɔposita ei' ɔtorq̃o extorq̃o ɔtorsi extorsi.

De p̃teritis tertiæ cõiugationis

Prima Regula

I Acio q̃uo facit in p̃terito:ieci.dic regulã. In cio desinẽtia uerba tertiæ coniugationis a/uł i/antecedente mutãt eam ĩ e/ꝓductaꝫ: & si a/p̃cedat io: ĩ i/longã.Si uero i:cio in xi conuersa faciũt p̃teritũ ut feci:abieci:aspexi:pellexi:allexi:q̃ & allicui: pellicui ueteres ꝓtulerũt.Excipit̃ elicui.

Secunda Regula

Fodio & fugio quare i p̃terito faciunt fodi & fugi: qa in dio & i gio desinẽtia tertiæ cõiugationis uerba o/in i/longam conuersa & ꝓducta penultima faciunt præteritum.

Tertia Regula

Capio & cupio q̃uo faciũt i p̃terito:capio facit cepi & cupio cupiui uł cupii:sicut rapio rapui:sapio sapui.Cœpio quod non est in usu cœpi.Pario pepi: p̃cutio & oia a quatio ĩ si faciũt p̃teritũ ut p̃cussi.

Quarta Regula

Suo q̃uo facit p̃teritũ:sui:Per quã regulã: In uo di

uisas syllabas desinētia uerba tertiæ cōiugationis ī i conuersa faciūt p̄teritū ut spui: dilui: metui. Excipit̄ struxi: fluxi. Nā ungo tingo lingo mingo strīgo ī xi faciūt p̄teritū ut coquo coxi: linquo liq. Sꝫ hæc quādo u amittit uiꝫ lr̄æ regulā eoꝝ sequunt̄: q̄ ī go uel ī co desinūt.

Quinta regula

Soluo q̄uo facit p̄tm̄ solui p quā regulā. In uo desīnētia tertiæ cōiugationis u loco cōsonātis posita si penultia in l desinit: o in i si ī uocalē natura lōgā: o in xi cōuersa faciunt p̄teritum: ut uolui uixi:

Sexta Regula

Scribo q̄uo facit p̄tm̄: scripsi. p quā regulā: i bo desinētia uerba tertie ɔiugatiōis si nō an̄cedit lōga uocalis o in i. Si an̄cedit bo ī psi ɔuersa faciūt p̄tm̄ ut bibi nupsi. Excipiūt̄ a cubo cōposita siue primæ siue tertiæ sint cōiugationis q̄ ī ui diuisas faciūt p̄tm̄ Nubsi scribit̄ p b ul̄ p p. p p quar̄: qa nūq̄ b an̄ s in principio syllabæ potest inueniri.

Septima Regula

Vinco q̄uo facit in perterito: uici. Per quā regulā: in co desinētia uerba tertie coniugationis si n præcedit: abiecta n. & o in i conuersa. sī uero præcedente co in ui syllabam. Si autem uocalis præcesserit natura longa co in xi conuersa faciunt præteritum: ut uinco uici: linquo liqui: quieui: asciui: creui: paui: consueui. Item dixi: duxi. Excipitur compesco compescui. Et geminata didici: poposci: parco peperci: & parsi. Ico penultima breui p̄teritū ici facit

penultima longa. Galisco caret pterito.

Octaua Regula

Lædo qūo facit pteritū: læsi: Per quā regulā: In do desinētia uerba tertiæ coniugationis longa uocali naturaliter pcedēte do ī si: in cæteris uero o in i/cō uersa & si añ n/uel i/habuerint ea abiecta faciūt pteritum: ut læsi: rasi. rosi: uasi: luxi. Claudo uel cludo clausi uel clusi: scādi: fudi: scidi. Findo quoq; fidi. licet qdā fisi putauerint. Excipit cedo cessi: diuido diuisi: strido stridi. Ab eo quod est sido pteritū non inuenit. Cudo cusi uel cudi. Et ea q̄ duplicāt prīcipalē syllabā: cædo cæcidi: tēdo tetēdi: pēdo pepēdi pedo pedi: tundo tutudi

Nona Regula

Mergo qūo facit pteritū: mersi. Per quā regulam: In go desinētia uerba tertiæ coniugationis si go antecedat r/go in si: aliter in xi conuersa faciūt pteritum ut mersi: sparsi: tergo uel tergeo tersi: cinxi: iūxi: anxi. Nec obstāt regulæ porrigo porrexi: pergo perrexi: surgo surrexi: quoniā a rego composita sūt & composita primitiuorꝝ declinationē sequunt. Sic etiā porrigo corrigo arrigo i exi faciunt. Excipiuntur fregi: egi: legi. Cogo & dego ab ago p sincopen coegi: & degi. Intelligo tamen ꝙ antiqui interlego pferebāt: negligo & diligo a lego composita i xi faciunt ut intellexi uel interlexi: neglexi: dilexi. Pāgo quoq; pegi & pepigi & pāxi facit. Tango tetigi: pūgo pupugi uel punxi. Expungo uero expunxi.

Decima Regula

In ho aspirataꝫ desinentia uerba mutata ho in xi fa/ciunt p̄teritū ut ueho uexi traho traxi.

Vndecima Regula

Alo q̄uo facit præteritum:alui.per quam regulam: in lo/desinétia uerba tertiæ coniugationis o ĩ ui/ di/uisas syllabas:Sed si duplicāt l/ & a muta incipiunt geminata prĩcipali:nec ubiqꝫ eadé uocali seruata ali ter o/in i/côuersa faciũt p̄teritũ:ut alo alui:colo co/lui:malui:consului.pello pepuli:fallo fefelli:tollo to tolli:ꝑ qud frequẽtius utimur sustuli. A tulo etiam ueteres utebant̃ tetuli dicebāt.Preterea psalo psali uello uelli uel uulsi:p̄cello & excello quoꝝ simplex in usu nô é pculi & exculi uel ut alii excellui ab ex celleo.

Duodecima regula

In mo desinẽtia uerba tertiæ côiugationis lôga uo cali antecedente o/i psi aliter in ui diuisas conuersa faciũt p̄teritū ut como compsi:ꝑmpsi:dépsi:uomo uomui:gemo gemui.Excipit̃ emo emi:p̄mo pressi.

Decimatertia Regula

Sino siui p quā regulā:In no desinẽtia uerba tertiæ coniugationis nisi o/uel g/uel a/uel m/antecedat in ui uel ui syllabā faciũt p̄teritum ut sino siui: sterno straui cerno creui:sperno spreui:lino liui:lini: uł le ui.Præterea pono posui:gigno genui:cano cecini: tẽno tempsi.Sed a canẽdo composita i ui diuisas fa ciunt p̄teritũ ut succino succinui:côcinui:occinui: qđ etiā occanui dicit̃.Salusti⁹.iussu Metelli corni/cines occanuere.

XIIII.regula.

Carpo carpsi p quā regulam:In po desinentia uerba

tertiæ coniugationis l uel r ulˀ e ꝑductam ante po habentia o in i: e uero breuē habentia i penultima o i ui diuisas conuersa faciunt p̄teritū: ut culpsi: car psi: sepsi: sarpsi: repo repui crepui: rumpo qđ solū habet m ante p: eiecta m & conuersa o ī i faciunt p̄ teritum ut rupi corrupi abrupi.

Quintadecima regula

Tero triui per quam regulā: In ro desinentia uerba tertiæ coniugationis p ui syllabā termināt p̄teritū: ut tero triui: quero q̄siui sero seui facit tamen etiaꝫ serui: unde insero inserui & pticipiū isitus non iser tus. gero & uro duplicāt ss gessi & ussi. Verro uersi & uerri curro cucurri & ī compositis utroqꝫ modo ut decurri & decucurri.

Sextadecima Regula

Lacesso lacessiui p quā regulā: In so desinentia uer ba tertiæ coniugationis nisi sint deriuatiua o ī i cō uersa & assumpta ui syllaba faciūt p̄terituꝫ ut capes si uis. Quæso tamen q̄siui facit & q̄sii. Pinso pinsui facit præteritum.

Decimaseptima regula

Pecto q̄uo facit p̄teritū ut pleriqꝫ dicunt pexui: ut asper pecti uel pectiui ut carisiꝰ ꝑtulit pexi. Necto tam nectui q̄ꝫ nexi flecto flexi facit: plecto plexi: qđ nunc plector & ā plector dicimus. Peto petiui facit meto messui: uerto uerti: sterto stertui: mitto gemia ta t misi. Sisto quādo actiuū est caret p̄terito: quādo absolutū habet cū sto cōe ut resto restiti cōsisto ulˀ consto constiti ꝑsisto uel ꝑsto perstiti.

In xo desinētia quot uerba īueniūt: duo. q̄: texo & nexo faciunt præterita texui & nexui.

De quarta coniugatione Prima regula

a Vdio qūo facit ptm̄: audiui. p quā regulam: quartæ ɔiugationis uerba abiecta s s̄e psonæ pn̄tis & addita ui faciunt ptm̄ pfcm̄ ut audiui. Excipiunt i cio desinētia excedētia numerꝝ duarꝝ syllabarꝝ simplicia n añcedēte cio ī xi. Si uero n non habuerint cio ī si uertunt ut uincio uinxi sancio sanxi fartio farsi: fulcio fulsi. q̄uis nonnulli differētie causa fulxi posuerūt. Excipiūt uenio ueni: haurio hausi: sepsi: sensi: apui: opui: coopui. Repperio duplicauit p diminuta una syllaba reppi. Simile est ptm̄ a compio compi. Deponentia uero a pareo expior & opior: exptus & opertus pticipia faciunt salio salui uł salui: cābio psi:

De supinis. Prima regula

m Vnio muniuī qūo facit supinū: munitū. p quā regulā: In ui syllaba faciētia ptm̄ cuiuscūq; cōiugatiōis ui mutata ī tū faciūt supinū: ut amatū sopitū aboletū potatū & p sincopé potū cupitū ignotuꝫ scitū auditū: Excipiūt differētiæ causa lautū uł lotū qđ ēt lauatū īuenit cautū fautū solutū pastū amictū & q̄ corripiūt penłtimā i supino: satum a sero seui: nā a serui sertū facit sitū litū itū qtū citū qñ ē a s̄a ɔiugatiōe. nā a quarta ꝓducit. Cōposita tā ꝓducta q̄ꝫ correpta īueniūt agnitū cognituꝫ & agnotuꝫ cognotum. A caluo calui a quo puto calumniam deriuari supinum non inuenitur.

Secunda Regula.

Habeo quo facit supinu: habitu. dic regulam. In ui diuisas facietia pteritu cuiuscuq; sint coniugationis e/uel l/ul r/ antecedete ui in tum. Si uero sint a uerbis in uo sepatas i/in tum & pducta penultima i cæteris: nisi x antecedat ui in i/breue mutata & addita tum faciunt supinu ut frictu nectu doctum cultum consultum altum qd & alitum facit: desertu apertu inductum annutum compescitu abolitu tonitu: q q Horatius intonata scripsit. Excipiunt mistu tostu tentum sensum elicitu raptum pistum mœstu excelsum explicitum: na explicatu ab explicaui. Ruitum uel rutu. A mico micui supinu non e in usu. A cano copposita simplicis seruat supinu: a quam in pnti mutat i i/breue i e/conuersa ut catu succetu accetum nexu pexu: a xi terminatione poti sunt: ab alo tam altum q alitum dicit. A uolo nome pticipiale uult. E antecedete x tria inueniunt pexui: nexui: texui: quæ faciunt supina pexum: nexum textum.

Tertia Regula

Mordeo quo facit supinu: morsu qua ob regulam: oia i deo uel i dio uel i do uerba & i dior deponetia secundæ ul tertiæ coiugationis no facietia pteritu in ui diuisas: nec a do das composita deo ul dio uel dior uel do i sum mutata faciunt supinu. Et notandu q habetia n/an do q n ante do amittit: eandem amittut in supino & geminat s si penultima pteriti corripiat. Si uero pducit una s habet: ut morsum: ausum: risu: exorsum: ingressum: lusum: rasum: ton/

ſum:uiſſum:ciſſuꝫ:fuſuꝫ:tuſū.Excipiunť gauiſū qď aſſumpſit in euphoniæ cauſa.Cedo ceſſum foſſum: cuſſum geminàt s.Do das datum facit & ab eo cō/poſita q̄ in tertià coniugationē tranſeunt uertunt a in i:q̄ uero primā ſeruāt:a quoq; ſeruāt:ut conditū creditum uenditum circundatuꝫ. Præterea paſſum qď nō ſoluꝫ a pādo ſꝫ etiā a pateo & a patior diciť Cōmeſum & cōmeſtum tentum & tenſum.Et oſten do ab eo cōpoſitum ſimiliter facit: A pedo ſupinuꝫ in uſu non inueni.

Quarta Regula

Lædo quō facit ſupinum:læſum.Per quā regulam: Oia uerba q̄ ī ſi faciūt p̄tm̄ ſecūdæ aut tertiæ ꝯiuga tionis ſi ī ſū quartæ uō ſi ī tuꝫ ꝯuerſa faciūt ſupinū ut læſum:arſum alſum:fultum:ſartum.Excipiť īdul tum uel idulſum:mulctū uel mulſum a mulgeo.Nā a mulceo mulſum facit ſolum.Itē tortum uel torſuꝫ hauſtum uſtumgreſſum miſſum duplicata ſſ. Præte/rea ſenſum & auſum & capeſſitum.

Quinta Regula

Lugeo luxi quomō facit ſupinum:Luctum:p quā re gulā:In xi faciētia p̄teritum cuiuſcunq; ſint coniu gationis xi in ctum conuerſa faciunt ſupinum ut lu ctum unctum frictum intellectum lictum unctum. Excipiuntur fictum pictum ſtrictum mictum: q̄ cau ſa euphoniæ abiciunt n.Præterea fluxum & fluxuꝝ q̄quis uetuſtiſſimi & fluctus ꝑ fluxus & flucturus ꝑ fluxurus dixerint:unde & fluctus ipſe mot⁹aquaꝝ.

Sexta Regula

Facio quomò facit supinum?factuꝫ:da regulã.In ci faciẽtia p̃tm̃ tertiæ coniugationis ĩ ctum couuersa faciunt supinum ut factum ictum fictum:liq lictum derelictum.feci fectum deberet facere:sed ĩ oĩ uer/bo siue in ultima siue i penultima sit a/i simplicibus seruat̃ etiã in supino q̃quis mutet̃ in p̃terito. In cõpositis uero si mutatur a in i pñti hæc uertit̃ in supino in e:nisi ĩ do uł go desinat positio uerbi tunc .n.in supino semp̃ seruat̃ a.ut captum raptuꝫ casuꝫ inceptum fectum ereptum occasum ĩfractuꝫ ĩpactuꝫ exactum.Excipitur posco poscitum disco discitum pa rco parsum a parsi.

Septima regula

Iungo iunctum p̃ quam regulam? In go desinentia oĩa tertiæ coniugationis nisi in si terminẽt p̃tm̃:go in ctum mutata:& si a uel i añ n habeãt in penultima abiecta n faciunt supinum ut iunctum punctuꝫ fractum pactum strictum mictum ringo rictũ Exci/piunt̃ q̃ seruant n.cinctum tinctum anctum.

Octaua regula

Fugio fugitum p̃ quã regulã in gio uerba o in tum mutata faciunt supinum ut fugitum.

Nona regula

Bibo qũo facit supinũ:bibitũ.da regulã in bi terminãtia p̃terita correpta & assumpta tum faciunt supinum ut bibitum ambitum.

Decima regula

Emo emptum p̃ quã regulã?Oĩa ĩ mi uel ĩ ni uel in pi uel in psi terminantia p̃teritum tertiæ cõiugatio

nis in ptũ faciunt supinũ ut adeptũ captũ ruptũ scal
ptum cõptum déptum emptum ꝓmptum scriptum

Vndecima regula

Fallo quomõ facit supinum: fallum per quã regulã: In lo desinẽtia uerba tertie cõiugationis duplicãtia lꝫ i sum faciunt supinũ: ut falsum pulsum uulsum excelsum pculsum. non iuenit a psallo supinum nec a tollo: sed ꝓ eo utimur sublatum.

Duodecima regula

Curro cursuꝫ p quã regulã: In ro desinẽtia duplicãtia r an o i pñti ro i suꝫ ꝯuersa faciunt supm̃: ut curro cursuꝫ. uerrro uersũ q̃ uõ duplicãt s an i: mutãt si i tũ: ut gessũ gestuꝫ. In rio unuꝫ pio: qd facit supm̃ partũ: & pticipium ptus & paritum.

Tertiadecima regula

A uerro sicut uerto uersum dicit: texto textuꝫ & nexo nexum facit supinum. A sto statum & cõposita astitum ul astatum p̃stitum uel p̃statum.

Quartadecima regula

Labor lapsum p quã regulã: Cõia uel deponẽtia tertie coniugationis in bor mutata ea in psum faciunt supinum ut lapsum. In gor uero mutãt gor in ctum ut functũ. in tor mutãt eã ĩ sum ut usũ nisum. Inuenit ẽt nixum. In quor mutãt quor i cu. & assumpta tum faciunt supinum ut locutum secutum

Deponẽtia i stor hñtia i añpenultia a uel i uel e correptas ĩ ctum faciunt supinum pacíscor pactum ꝓficiscor ꝓfectum expgiscor exprectum nascíscor nactum: alia uero absq r in tum faciunt supinum

iratum altum oblitum. Excipit defessum. Præterea cōminiscor & adipiscor q̄quisi/breuē habeāt i anpe nul tīa cōmentū faciūt & adeptū. A reminiscor nō inuenit supinū. Ab orior ortū & oritū: unde oritu/rus. A morior moritū: & in p̄terito geminat u/mor tuus: A potior potitū. A reor ratū: misierior mistū: cōfiteor cōfessū: queror q̄stū: metior messū q̄ a pio uident deriuari r/habēt ante tū cōpatum repertum expertum opertum.

De examinatione uerbi

a Mo q̄ pars est: uerbū est. Quare est uerbū: qa est pars orōnis declinabilis cū moīs & tēporibus sine casu agendi uel patiendi significatiua.

Vnde dicit uerbū a uerberatu aeris quia proferendo aer uerberatur:

Verbo quot accidunt: octo quæ: genus tēp⁹ modus spēs figura cōiugatio p̄sona & numerus.

Cui⁹ generis: actiui. qa ī o desinēs facit ex se passiuū

Quod est eius passiuum: amor. qa in or desinens descendit ab actiuo.

Quod est eius ipersonale: amatur. Quomō declinat actiuum: amo: amabam: amaui: amauerā: amabo.

Q ūo declinat passiuū: amor: amabar: amatus sū uł fui: amatus erā uel fueram: amabor.

Quomō declinat impsonale: amat amabat.

Quot sunt genera uerbo℞ qnq̄. actiuū quod ī o desinens facit ex se passiuum. Passiuum quod in or desinens descendit ab actiuo. Neutrū quod in o desinens non facit ex se passiuum.

Cõmune qđ i or deſinẽs nõ deſcendit ab actiuo &
hꝫ utrãqꝫ ſignificationẽ. Deponẽs qđ i or deſinẽs
non deſcẽdit ab actio: & retinet unã ſignificationẽ.
Cuius tẽporis: pñtis. qa pñteꝫ habet ſignificationẽ.
Quot ſunt tẽpora uerboꝝ: qnqꝫ. Preſens qđ pñtem
habet ſignificationẽ. p̄teritũ impfectũ quod ſignifi
cat quod cœpit geri & nondũ pfectũ eſt: p̄terituꝫ p
fectũ quo res pfecta monſtrat: p̄teritũ pluſq̃ꝫ pfectũ
quo res pfecta iam pridẽ oſtẽdit: futuꝝ quo res fu-
tura monſtrat.
Cuiꝰmodi amo: Indicatiui: qa hoc indicamus quod
agitur. Quid eſt modus: Eſt incliatio animi declina
tionẽ uerbi ſignificãs. Quot ſunt mõi uerboꝝ: qnqꝫ
Indicatiuus quo indicamus quid agit. Impatiuꝰ quo
ut fiat aliquid impamꝰ. Optatiuꝰ qui eget aduerbio
optandi: ut perfectum ſignificet ſenſum. Subiũctiuꝰ
q non ſolũ eget aduerbio uel coniũctione: ueꝝ etiã
altero uerbo: ut perfectum ſignificet ſenſum. Infini-
tiuus q caret numeris & pſonis: & eget aliquo alio
rum modoꝝ: ut pfectũ ſignificet ſenſum.
Quid intereſt inter ĩfinitũ & pſonale: ꝙ infinitiuꝰ al
tero uerbo finito oino eget: impſonale uero pfectũ
actum ſignificat p omnes modos.
Indicatiuꝰ quot tẽpora habet. qnqꝫ. Impatiuꝰ: duo.
pñs & futuꝝ. Optatiuꝰ: qnqꝫ: duo coniũcta & unũ p
ſe. Subiunctiuꝰ quot: qnqꝫ p ſe ſicut indicatiuus. In
finitiuꝰ qnqꝫ: duo coniũcta & unũ p ſe ſicut optatiuꝰ
Quot ſunt ſpẽs uerboꝝ: duæ: primitiua quæ primã
poſitionẽ a natura accepit: ut ferueo. Deriuatĩa quæ

a primitiuis deriuatur ut ferueſco. Cuius ſpẽi amo: primitiuæ qa a nullo deriuat̃: ſed primã poſitioneꝫ accepit a natura.
Quot ſunt ſpẽs deriuatiuoꝝ uerboꝝ: qnqꝫ. Inchoatiua q̃ initiũ actus uel paſſionis primitiui ſignificàt ut hiſco. Meditatiua q̃ ſignificàt meditatioñe cum primitiuo ut eſurio. Frequẽtatiua q̃ frequẽtiã actus primitiui ſignificàt ut agito. Deſideratiua q̃ ſignificàt infinitiuũ primitiui cũ cupio. Diminutiã q̃ in lo deſinũt: & diminutioñe ſignificàt.
Quot aliæ ſũt deriuationes uerboꝝ p̃ter ſupradictas Quattuor: aut. n. a noib' ſiũt: ut a patre patriſſo: aut a uerbis ut a uello uellico: aut ab aduerbiis ut a pendie pendino: aut a p̃poſitionib' ut ab intra ĩtro.
Quot ſũt figuræ uerboꝝ: tres. ſimplex q̃ ſimpliciter ꝓfert̃ ut cupio. Cõpoſita q̃ ex duab' aut plurib' uocibus cõponit̃ ut cõcupio. Decõpoſita q̃ nõ ꝑ ſe ↄponit̃: ſꝫ a cõpoſito uerbo deriuat̃ ut cõcupiſco. Cui' figuræ amo: Sĩplicis. qa ſimpliciter ꝓfert̃. Quæ ſũt uerba ↄpoſita quoꝝ ſimplicia nõ ĩueniũt̃: ſunt hæc Defendo ꝑcutio allicio cõpleo aſpicio repio ſuffragor appello deleo defenſor aris. Cũ quot ꝑtib' orõnis cõponit̃ uerbũ: cũ quattuor. noĩe. uerbo. aduerbio & p̃poſitione ſicut ꝑticipia: ut amplifico calefacio maledico ꝓduco: Cuius cõiugationis amo: Primæ. quare: qa habꝫ a ꝓductã ante s. Quot ſunt cõiugationes uerboꝝ: quattuor. Prima q̃ habet a productam ante s uel ante ris ut amo amas amor aris: Secũda q̃ in ſecunda ꝑſona p̃ntis indicatiui habet

e productam ante s/uel ante ris ut doceo doces & doceor doceris. Tertia quæ ĩ secunda psona pñtis ĩdicatiui habet i correptã ante s/ uel e correptã ãte ris ut lego legis & legor legeris: Quarta quæ hab; i/productam ante s/uel ãte ris ut audio audis & au dior audiris. Cuius psonæ amo: Primæ: Quare: qa de se sola loquit. Quot sunt personæ uerbo℞: Tres Prima quæ de se sola uel cum aliis loqtur: ut dico dicimus. Secunda ad quã uel de qua uel sola uel cũ aliis prima loqtur ut dicis dicitis. Tertia de qua ex tra se & extra illam posita ad qua; dirigit sermonẽ loqtur prima ut dicit dicũt. Quare ĩperatiuus caret prima persona fiugulari: quia naturaliter nullus si/ bi ĩperat. Pluit tonat fulgurat & similia quaꝛ carẽt primis & secundis personis: qa ad homies non per tinent: habent tamen primas & secundas personas: si figurate per apostropham iupiter ĩtroducãiur. Cuius numeri amo: singularis. quare: qa singulari/ ter profertur.

Quot sunt numeri uerbo℞: duo. singularis ut lego: pluralis ut legimus. Amo quomodo facit pteritum iperfectum: amabam. Per quam regulam: qa prima & secunda coniugatio abiecta s/secũdæ persone in dicatiui & addita bam faciunt præteritum imper fectum:

Quuomodo facit præteritum perfectum: Amaui. p quam regulam: Primæ coniugationis uerba a secun pa persona presẽtis indicatiui abiecta s/& addita ui faciunt præteritum pfectum:

Quomõ facit p̃teritũ plusq̃ pfectũ: amaueram. Per quã regulã. Omne p̃teritũ pfectũ in i/desinit: & mutata i/in e/correptã: & assumpta ram facit p̃teritum plusq̃ pfectum. Quomodo facit futuꝝ: amabo. Per quã regulã. qa futuꝝ indicatiui modi in prima & secũda coniugatione fit a secũda psona pñtis indicatiui abiecta s/& addita bo: ut amas amabo. Q ũo fa/facit secundã psonã impatiui pñtis: ama. Quare: qa secunda psona singularis impatiui modi fit a secunda psona pñtis indicatiui abiecta s/In tertia coniugatione abiecta s/& i/ i e/mutata. Q ũo facit tertiã psonã singularis impatiui: amet. Quare: qa tertia psona fit o/positione uerbi mutata ĩ prima coniugatione in et: in aliis in at. Q ũo facit primã psonã pluralis tã pñtis q̃ futuri impatiui: amem⁹. Per quã regulam: qa primæ psonæ plurales impatiuoꝝ fiũt a sua tertia singulari abiecta t/& addita mus. Q ũo facit secundã psonam: amate. Quare: quia secũda persona pluralis pñtis impatiui fit a sua secũda addita te Et in tertia coniugatione e/mutata in i. Q ũo facit tertiã: amẽt. Quare: qa fit a tertia singulari n/littera interposita ante t. Q ũo facit secundã & tertiaꝫ psonam singularis futuri: amato. Quare: qa fit a tertia sigularis pñtis indicatiui addita o. Q ũo facit secundã pluralis futuri: amatote. Quare: qa fit a secunda singl'aris uel tertia addita te syllaba. Q ũo facit tertiam pluralis futuri: amanto. Quare: qa fit a tertia p̃sentis pluralis indicatiui addita o.

Prima psona pñtis & p̃teriti ĩperfecti optatiui mõi

& p̄teriti imperfecti subiunctiui quõ facit: amarẽ. quare: qa fiũt a s̄a persona singl'aris impatiui addi ta rem. Præteritũ pfectũ & plusq̃ pfcm̄ optatiui & ptm̄ plusq̃ perfectũ coniunctiui quõ format primã psonam: a prima psona p̄teriti indicatiui addita s & sem. Amo quõ facit primam psonã futuri optatiui & p̄sentis coniunctiui: amem. quare: qa formant̃ ab ipsa positione uerbi o in prima coniugatione muta ta in em: in cæteris in am. Q ũo facit p̄tm̄ pfectum subiunctiui: amauerim. quare: qa format̃ a p̄terito p fecto ĩdicatiui mutata i in e correptã & addita riz. Q ũo facit futurꝝ subiunctiui: amauero. quare: quia format̃ a p̄terito pfecto eiusdẽ modi mutata rim in ro. Q ũo facit pñs & p̄teritum impfectũ infinitiui: amare. quare: qa fit a prima psona impatiui addita re. Quomõ facit p̄teritum p̄fectũ & plusq̃ pfectum infinitiui: amauisse. quare: qa fit a p̄terito pfecto idi catiui addita s & se. Q ũo facit futurꝝ ĩfinitiui: ama tum ire uel amaturꝝ esse. quare: qa fit cũ supino ĩ uz & ire uel addita esse neutrali pticipio futuri Quomõ facit supinum: amatũ. p quã regulã: in ui syllabã fa cientia p̄tm̄ cuiuscũq; coniugationis ui mutata ĩ tuz faciunt supinũ. Quomõ facit impsonale: amat̃. quar̄ qa ipsonalia in tur formant̃ a tertiis psonis singula ribꝰ actiuis addita ur. Quomõ facit pñs & p̄teritum impfectum passiui indicatiui: amor & amabar: quar̄: qa oĩa actiua q̃ in o desinunt addita r: quæ uero ĩ m mutata m in r faciunt passiuũ. Quomõ facit p̄teritũ pfectuz passiui ĩdicatiui & q̃ ab eo fiũt: amatus suz

uel fui amatus erã uel fuerã. amatus essez ul' fuissez & reliqua. quare: qa pteritũ pfectum & q̃ ab eo fiũt formant' per pticipiuz pteriti tẽporis & sum es est. Quomõ facit secũdã psonã pñtis impatiui singularis: amare. quar: qa fit ab actiua addita re. Quomõ facit tertiam: amet'. quare: qa fit a tertia addita ur. Quomõ facit primã pluralis: amemur. quare: qa fit a sua actiua mutata s in r. Quomõ facit s̃az pluralis amamini. quare: qa fit a s̃a pñtis ĩdicatiui remota s & addita mini. Quomõ facit tertiaz: ament'. quare: qa fit a tertia actiui addita ur. Quomõ facit s̃am & tertiã futuri ipatiui: amator. quare: qa fit a sua actiua amato addita r. Quomõ facit primã pluralis futuri impatiui: amemur. quare qa fit a sua actiua mutata s in r. Quomodo facit secundã pluralis futuri impatiui: amaminor. quare: qa fit a s̃a sui prefentis mutata i in or. Quomõ facit: infinitiuũ: amari. quar̃ qa fit ab actiuo mutata e in i: q̃ mutatio i tertia con iugatione fit prius abiecta re.

a Mo qũo declinat': Sic. Indicatiuo mõ tẽpore pñti Ego amo amas amat. Et pl'r amamus atis ant. Præterito impfecto ego amabã bas bat. Et pl'r amabam⁹ batis bant. Præterito pfecto ego amaui sti auit. & plr̃ amauim⁹stis amauerunt uel amaue re. Præterito plusq̃ȝ pfecto ego amauerã ras rat. & plr̃ amaueramus ratis rant. Futuro amabo bis bit. & pluraliter amabimus bitis bunt.

Imperatio mõ tp̃re pñti ad s̃az & tertiã psonã ama et. & plr̃ amem⁹te ent. Futuro amato tu amato ille

& plr̃ amem⁹amatote amanto uel amãtote.
Optatiuo modo tẽpore præſenti & præterito imp/
fecto utinã amarẽ res ret. & pluraliter utinã amare
mus tis rent. Præterito perfecto & pluſq̃ perfecto
utinã amauiſſem ſes ſet.& pluraliter utinã amauiſſe
mus ſetis ſent. Futuro utinã amem ames amet.&
pluraliter utinã amemus etis ent.
Coniũctiuo modo tẽpore pñti cũ amẽ es et. & plu/
raliter cũ amemus etis ent. Præterito impfcõ cum
amarẽ res ret.& plr̃ cũ amaremus retis rent.Præte
rito pfcõ cũ amauerĩ ris rit.& plr̃ cũ amauerimus
ritis rint.Præterito pluſq̃ perfecto cũ amauiſſem
ſes ſet.& pluraliter cũ amauiſſemus tis ſent.Futu/
ro cũ amauero ris rit.& plr̃ cũ amauerim⁹ritis rĩt.
Infinitĩo mõ numeris & pſonis tp̃re pñti & p̃terito
ĩpfecto amare. Præterito pfecto & pluſq̃ perfecto
amauiſſe.Futuro amatũ ire uel amatuꝝ eſſe.
Gerundia ſunt hæc amãdi amãdo amãdum.
Supina ſunt hæc amatum amatu.
Quot ſunt participia quæ trahunt̃ a uerbo actiuo?
duo:unũ pñtis & p̃teriti ipfecti tp̃is i anſ uel i ens ut
amãs & docẽs.Alteꝝ in rus futuri ut amatur⁹ra rũ.

De uerbo paſſiuo

i Ndicatiuo modo tempore pñti amor amaris
uel amare amatur.& pluraliter amamur mini amãt̃
Præterito imperfecto amabar amabaris uel amaba
re batur.& pluraliter amabamur bamini bant̃.Præ
terito pfecto amat⁹ſũ uel fui es uel ſti eſt uel fuit.&
plr̃ amati ſum⁹uel fuim⁹ſtis uel ſtis ſũt rũt uel fuere

Præterito plusq̃ pfecto amat' erã uel fuerã eras uel ras erat uel rat. & plr amati eram' uel fueram' eratis uel ratis erãt uel rant. Futuro amabor beris uel be re bitur. & plr amabimur bimini buntur.
Imperatiuo modo tẽpore pñti ad secundã & tertiã psonam amare amet̃. & plr amemur mini ment̃. Fu turo amator tu amator ille. & pl aliter amemur ama minor amantor.
Optatio mõ tẽpore pñti & p̃terito impfcõ utinam amarer reris uel rere ret̃. & plr utinam amaremur mini rẽt̃. Præterito pfcõ & plusq̃ perfcõ utinã ama tus essem uel fuissem esses uel ses esset uel set. & plr ntinã amati essem' uel fuissem' essetis uel setis essent uel sent. Futuro utinã amer eris ul' ere amet̃. & plr utinã amemur amemini amentur:
Coniunctiuo mõ tẽpore pñti cum amer eris ul' ere etur. & plr cum amemur mini ament̃. Præterito p fecto cũ amarer reris uel rere retur. & plr cuz ama remur remini rent̃. Præterito pfecto cũ amatus siz uel fuerim sis uel fueris sit uel fuerit. & plr cũ ama ti simus ul' fuerimus sitis uel ritis sint uel rint. Præ terito plusq̃ pfcõ cum amatus essez uel fuissez esses uel ses esset uel set. & plr cũ amati essem' ul' fuissez' essetis uel setis essent uel sent. Futuro cum amatus ero uel fuero eris uel ris erit uel rit. & plr cũ ama ti erimus uel fuerimus eritis uel ritis erunt uel rint
Infinitio mõ numeris & psonis tp̃re pñti & p̃terito ĩpfcõ amari. Præterito perfcõ & plusq̃ perfcõ ama tum esse uel fuisse. Futuro amarum iri.

Quot pticipia trahūtur ab hoc uerbo passiuo: Duo unum p̄teriti pfecti & plusq̄ pfecti tp̄ris in tus uel ī sus uel ī xus ut amat⁹: alteꝝ futuri ī dus ut amādus Nota ꝙ actiui uerbi regulā neutrale uerbuꝫ sequit̃ passiui cōmune & deponens.

De ꝭa coniugatione.

d Oceo quō declinat̃: Doceo uerbū actiuū indicatiuo mō dictū tēporis pn̄tis numeri singularis: figuræ simplicis: psonæ primæ cōiugationis ꝭe sic declinat̃. Indicatio mō tēpore pn̄ti doceo doces cet. Et plr docem⁹ cetis cent. Præterito īperfcō docebā bas bat. Et plr docebam⁹ batis bāt. Præterito pfcō docui sti cuit. & plr docuimus cuistis cuerūt uel cuere. Præterito plusq̄ pfecto docueraꝫ cueras cuerat. & plr docueramus cueratis cuerāt. Futuro docebo bis bit. & plr docebimus bitis bunt.

Impatiuo mō tēpore pn̄ti ad ꝭaꝫ & tertiā psonā doce doceat. & plr doceam⁹ docete ceant. Futuro doceto tu doceto ille. & plr doceam⁹ cetote cento.

Optatiuo mō tēpore pn̄ti & p̄terito impfcō utinam docerē res ret. & plr utinā docerem⁹ retis rēt. Præterito pfcō & plusq̄ pfcō utinā docuisseꝫ ses set. Et plr utinā docuissem⁹ setis sent. Futuro utinā doceaꝫ ceas ceat. & plr utinā doceam⁹ ceatis ceant.

Coniunctiuo modo tempore presenti cum doceam ceas ceat. & pluraliter cum doceamus ceatis ceāt. Præterito imperfecto cum docerem ceres ceret. & pluraliter cum doceremus ceretis rent. Præterito pfecto cum docuerim cueris cuerit. & plr cum do-

cuerimus cueritis cuerint. Præterito plusq̃ perfcõ cum docuissem ses set. Et plr̃ cũ docuissemus setis sent. Futuro cum docuero ris ris. & plr̃ cuz docuerimus ritis rint.

Infinitiuo modo numeris & personis tempore pñti & preterito imperfecto docere. Præterito perfecto & plusq̃ perfecto docuisse. Futuro doctum ire uel doctum esse.

Gerundia docendi docendo docendum.

Supina doctum doctu.

Participia docens & docturus.

d Oceor quõ declinat: Indicatiuo modo tẽpor pñti doceor ceris uel cere cetur. Et plr̃ docemur cemini centur. Præterito iperfecto docebar baris uel bare bat. & plr̃ docebamur bamini bant. Præterito perfecto doctus sum uel fui es uel sti est uel fuit. & plr̃ docti sum' uel fuim' estis uel stis sunt fuerunt uel fuere. Præterito plusq̃ perfecto doctus erã uel fueram eras uel ras erat uel rat. & plr̃ docti eramus uel fueram' eratis uel ratis erant uel rãt. Futuro docebor beris uel bere bit. & plr̃ docebimur bimini bunt.

Imperatiuo mõ tp̃re pñti docere atur. & plr̃ doceamur amini antur. Futuro docetor tu docetor ille: & plr̃ doceamur doceminor docentor.

Optatiuo mõ tp̃re pñti & p̃tõ impfcõ utinã docerer reris ul' rere ret. & plr̃ utinã doceremur mini rẽt. Præterito pfcõ & plusq̃ pfcõ utinã doct' essem uel fuissem esses ul' ses esset ul' set. Et plr̃ utinam docti

essem⁹ uel fuissemus essetis uel setis essent uel sent.
Futuro utinam docear aris uel are atur. Et plr̃ uti/
nam doceamur amini antur.
Coniunctiuo modo tp̃re pñti cum docear aris uel
are atur. Et plr̃ cum doceamur amini antur. Præte
rito impfcō cum docerer reris ul' rere retur. & plr
cū doceremur remini rentur. Præterito pfcō cū do
ctus sim uel fueriꝫ sis uel fueris sit ul' rit. Et plr̃ cū
docti simus uel fuerimus sitis ul' ritis sint uel rint.
Præterito plusq̃ꝫ pfcō cū doctus esseꝫ ul' fuisseꝫ esses
uel ses essꝫ uel set. & plr̃ cū docti essemus uel fuisse
mus essetis ul' setis essent uel sent. Futuro cū doct⁹
ero uel fuero eris uel ris erit uel rit. & plr̃ cū docti
erim⁹ uel fuerim⁹ eritis uel ritis erūt uel fuerint.
Infinitiō mō numeris & psonis tp̃re pñti & p̄tō im/
pfcō doceri. Præterito p̄fcō & plusq̃ꝫ pfecto doctū
esse uel fuisse futuro doctum iri.
Quot participia huius uerbi: duo. unū præteriti tē
poris doct⁹: alterꝫ futuri docendus.

De declinatiōe tertiæ cōiugatiōis

I Ego qūo declinat': Indicatiō mō tp̃re pñti le/
go gis git. & plr̃ legim⁹ gitis gunt. Præterito
īpfcō legebā bas bat. & plr̃ legebam⁹batis bāt. Præ
terito pfcō legi gisti git. & plr̃ legim⁹ gistis legerūt
uel legere. Preterito plusq̃ꝫ perfecto legeram lege/
ras legerat. Et pluraliter legeramus legeratis lege/
rant. Futuro legaꝫ leges leget. Et pluraliter legem⁹
legetis legent.
Imperatiuo modo tempore p̄senti lege legat. & plr̃

legamus legite legāt. Futuro legito tu legito ille. Et pl'r legam' legitote legūto.
Optatio modo tēpore pn̄ti & p̄terito imperfcō uti nam legerem geres geret. & pluraliter utinam lege remus geretis gerent. Præterito perfecto & plusq̄ perfecto utinam legissem gisses gisset. & pluraliter utinam legissemus gissetis gissent. Futuro utinam le gam gas gat. & pluraliter utinam legam' gatis gāt.
Coniunctiuo modo tempore presenti cum legaʒ le gas gat. & pluraliter cum legamus gatis gant. Præ terito imperfecto cum legerem geres geret: & plu/ raliter cum legeremus geretis gerent. Præterito p fecto cum legerim geris gerit. Et pluraliter cum le gerim' geritis gerint. Præterito plusq̄ perfecto cuʒ legissem legisses gisset. & pl'r cum legissemus setis sent. Futuro cum legero ris rit. Et pl'r cum legeri mus ritis rint.
Infinitiuo modo numeris & personis tempore præ senti & præterito imperfecto legere. Præterito per fecto & plusq̄ perfecto legisse. Futuro lectū ire uel lectuꝝ esse.
Gerundia legendi legendo legendum.
Supina sunt hæc lectū lectu.
Quot pticipia trahūt ab hoc uerbo? Duo. unū pn̄tis tp̄ris ut legens: & alteꝝ futuri ut lectur'.
l Egor qūo declinat? Indicatiuo mō tp̄re pn̄ti legor ris uel re tur. Et pl'r legimur mini gūt.
Præterito īpfcō legebar baris uel bare bat. & pl'r le gebamur bamini bant. Præterito pfcō lect' suʒ uel

fui es uel fuisti est uel fuit. & plr lecti sum' uel fui/
mus estis uel fuistis sunt fuerũt uel fuere. Præterito
plusq̃ pfcõ lect' erã uel fueraꝫ eras uel fueras erat
uel fuerat. & plr lecti eramus uel fueram' eratis ul'
fueratis erant uel fuerant. Futuro legar geris uel le
gere getur. & plr legemur gemini gent.
Impatiuo mõ tp̃re pñti legere gat. & plr legamur
gimini legant. Futuro legitor tu legitor ille. et plr
legamur giminor guntor.
Optatiõ mõ tp̃re pñti & p̃tõ ipfcõ utinã legerer ge
reris uel gerere ret. & plr utinã legeremur remini
rent. Præterito pfcõ & plusq̃ pfcõ utinã lect' essem
uel fuissem esses uel fuisses esset uel fuisset. & plr uti
nam lecti essem' ul' fuissem' essetis uel fuissetis essent
uel fuissent. Futuro utinã legar garis uel gare gat.
& plr utinã legamur gamini gant.
Coniũctiuo mõ tp̃re pñti cum legar garis uel gare
gat. & plr cũ legamur gamini gant. Præterito ĩper
fcõ cum legerer gereris uel gerere geret. & plr cũ
legeremur remini rent. Præterito pfcõ cũ lect' sim
uel fuerim sis uel fueris sit uel fuerit. & plr cũ lecti
simus uel fueirm' sitis uel fueritis sint uel rint. Præ/
terito plusq̃ pfcõ cũ lectus essem uel fuisseꝫ esses ul'
fuisses essꝫ uel fuisset. Et plr cũ lecti essem' uel fuisse
mus essetis uel fuissetis essent uel fuissent. Futuro cũ
lect' ero ul' fuero eris uel fueris erit uel fuerit. & plr
cũ lecti erimus uel fuerim' eritis uel fueritis erunt ul'
fuerint.
Infinitio mõ numeris et psonis tẽpore pñti et p̃tõ

imperfecto legi. Præterito perfecto & plusq̄ pfcō lectū esse uel fuisse. Futuro lectū iri.
Quot pticipia trahūt ab hoc uerbo: duo. unū tēporis pteriti pfecti lect⁹: aliud futuri legendus.

De quarta coniugatione.

a Vdio quō declinat. Indicatio mō tpre pſēti Audio audis dit. & plr̄ audim⁹ ditis diūt. Præterito impfcō audiebā bas bat. & plr̄ audiebam⁹ batis bāt. Præterito pfecto audiui uisti uit. & plr̄ audiuim⁹ stis diuerūt uel audiuere. Præterito plusq̄ pfcō audiueram ras rat. & plr̄ audiueram⁹ ratis rant. Futuro audiam audies diet. & plr̄ audiem⁹ audietis audiēt.
Impatio modo tpre pn̄ti audi diat. & plr̄ audiamus audite audiant. Futuro audito tu audito ille. & plr̄ audiam⁹ ditote audiunto.
Optatio modo tpre pn̄ti & pterito ipfecto utinā audirē res ret. & plr̄ utinā audirem⁹ retis rent. Præterito pfecto & plusq̄ pfecto utinā audiuissem ses set. & plr̄ utinā audiuissem⁹ setis sent. Futuro utinam audiā audias diat. & plr̄ utinā audiam⁹ atis audiāt.
Coniunctiuo modo tempore presenti cum audiam audias diat. & plr̄ cum audiam⁹ audiatis diant. Præterito imperfecto cum audirem dires diret. & plr̄ cum audirem⁹ audiretis dirent. Præterito perfecto cum audiuerim diueris diuerit. & pluraliter cum audiuerim⁹ diueritis audiuerint. Præterito plusq̄ perfecto cum audiuissem audiuisses audiuisset. & pluraliter cum audiuissemus audiuissetis audiuissent. Futuro cum audiuero audiueris audiuerit. & pluralit̄

cum audiuerim᷑ritis rint.
Infinitiuo modo numeris & personis tempore præ-
senti & præterito imperfecto audire. Præterito per
fecto & plusquam perfecto audiuisse Futuro auditū
ire uel auditurꝯ esse.
Gerūdia audiendi audiendo audiendū.
Supina auditū auditu.
Quot participia trahuntur ab hoc uerbo: Duo.
Vnum præsentis temporis audiens. Alterum futu-
ri auditurus.

De uerbo passiuo

a Vdior quomodo declinatur:
Indicatiuo modo tempore præsenti Audio r
audiris uel audire auditur: & pluraliter audimur au
dimini audiuntur. Pæterito imperfecto audiebar
audiebaris uel audiebare audiebatur. & pluraliter
audiebamur audiebamini audiebantur. Præterito
perfecto auditus sum uel fui es uel fuisti est uel fuit
& pluraliter auditi sumus uel fuimus estis uel fuistis
sunt fuerunt uel fuere. Præterito plusquam perfe-
cto auditus eram uel fueram eras uel fueras erat ul'
fuerat. & pluraliter auditi eramus uel fueramus era
tis uel fueratis erant uel fuerant. Futuro audiar au
dieris uel audiere audietur. Et pluraliter audiemur
audiemini audiētur.
Impatio modo tpre pñti audire atur. Et plr̄ audia-
mur amini diātur. Futuro auditor tu auditor ille.
Et plr̄ audiamur minor diūtor.
Optatio modo tēpore presenti et præterito ipfecto

utinã audirer audireris uel audirere retur.& plura liter utinã audiremur mini rentur. Præterito perfe cto & plusq̃ꝑ perfecto utinã auditus essem uel fuissẽ esses uel ses esset uel set.& pluraliter utinam auditi essemus uel fuissemus essetis uel setis essent uel sent Futuro utinam audiar audiaris uel audiare atur.& pluraliter utinã audiamur amini antur.

Coniunctio mõ tẽpore p̄nti cum audiar aris ul' are atur.Et plr̃ cum audiamur amini antur.Præterito imperfectto cum audirer reris uel rere retur.& pl'r cum audiremur remini rentur. Præterito perfecto cum auditus sim uel fuerim sis uel fueris sit uel fue rit.& pluraliter cum auditi simus uel fuerimus sitis uel fueritis sint uel fuerint.Præterito plusq̃ꝑ perfe cto cum auditus essem uel fuissem esses uel fuisses esset uel fuisset.& pluraliter cum auditi essemus uel fuissemus essetis uel fuissetis essent uel fuissent. Fu turo cum auditus ero uel fuero eris uel fueris erit uel fuerit.& pluraliter cum auditi erimus uel fueri mus eritis uel fueritis erũt uel fuerint.

Infinitiuo modo numeris & personis tempore præ senti & præterito imperfecto audiri. præterito per fecto & plusq̃ꝑ perfecto auditum esse uel fuisse.Fu turo auditum iri.

Quot participia deriuant̃ ab hoc uerbo?Duo.unuꝫ p̄teriti tp̄ris auditus:aliud futuri audiẽdus.

De uerbis Anomalis

q Vot sunt uerba anomala?Quattuor:sum:uolo fero:& edo.Quare dicunt̃ anomala?qa nulli'

coniugatiõis regulã sequunt̃. & ideo quasi inæqua
lia sunt αρομαλορ inæquale significat.

S Vm quõ declinat? Indicatiuo mõ tẽpore p̃nti
sum es est.& pl̃r sumus estis sunt. Præterito
imperfcõ eram eras erat.& pl̃r eram⁹ eratis erant.
Præterito perfcõ fui fuisti fuit.& pl̃r fuimus fuistis
fuerunt uel fuere.Præterito plusq̃ perfcõ fuerã fue
ras fuerat.& pl̃r fueramus fueratis fuerant.Futuro
ero eris erit.& pl̃r erim⁹eritis erunt.

Imperatio mõ tẽpore p̃nti sis uel es sit. & pl̃r sim⁹
este sint.Futuro esto tu esto ille.& pl̃r simus esto-
te sunto uel suntote

Optatiuo mõ tẽpore p̃nti & p̃terito ĩperfcõ utinam
essem esses esset. & pl̃r utinam essem⁹essetis essent.
Preterito perfcõ & plusq̃ perfcõ utinam fuisseʒ ses
set.& pl̃r utinã fuissem⁹setis sent.Futuro utinã sim
sis sit.& pl̃r utinã simus sitis sint.

Coniunctiuo mõ tẽpore p̃nti cũ siʒ sis sit. & pl̃r cũ
simus sitis sint. Præterito ĩperfcõ cuʒ esseʒ ses set.
& pl̃r cum essem⁹setis sent.Præterito perfcõ cũ fue
rim ris rit.& pl̃r cum fuerimus ritis rint.Præterito
plusq̃ perfcõ cum fuisseʒ ses set. & pl̃r cũ fuissem⁹
setis sent.Futuro cum fuero fueris rit.& pluraliter
cum fuerim⁹ritis rint

Infinitiõ modo tp̃re p̃nti & p̃terito ĩpfecto esse.p̃te
rito perfecto & plusq̃ perfecto fuisse.Futuro caret
Gerundia essendi essendo essendum.

Quot participia trahunt̃ ab hoc uerbo? Vnũ.quod
est ens.

u Olo quo declinat: Indicatiuo modo tpre pnti Volo uis uult. & plr uolumus ultis uolunt. Præterito ipfecto uolebam bas bat. & plr uolebamus batis bant. Præterito pfecto uolui sti uoluit. & plr uoluimus stis runt uel uoluere. Præterito plusquam pfecto uolueram ras rat. & plr uolueramus ratis rant. Futuro uolem les let. & plr uolemus letis uolent.

Imperatiuo caret sed in compositione habet noli & nolite. Futuro nolito. & pluraliter nolitote.

Optatio modo tpre pnti & pterito ipfecto utinam uellem les let. & plr utinam uellemus letis lent. Preterito pfecto & plusquam pfecto utinam uoluissem ses set. & plr utinam uoluissemus setis sent. Futuro utinam uelim lis lit & plr utinam uelimus litis lint.

Coniunctiuo modo tpre pnti cum uelim lis lit. & plr cum uelimus litis lint. Præterito iperfecto cum uellem les let. & plr cum uellemus letis lent. Præterito perfecto cum uoluerim ris rit. & plr cum uoluerimus ritis rint. Præterito plusquam perfecto cum uoluissem ses set. & plr cum uoluissemus setis sent. Futuro cum uoluero ris rit. & plr cum uoluerimus ritis rint.

Infinitio modo numeris & personis tpre pnti & pterito ipfecto uelle. Præterito perfco & plusquam perfecto uoluisse. Futuro caret

Gerundia uolendi uolendo dum. Supinis caret.

Quot participia deriuantur ab hoc uerbo: Unum scilicet uolens

f Ero quo declinat: Indicatio modo tpre pnti Fero fers fert. & plr ferimus tis ferunt. Præterito

ĩperfecto ferebã bas bat. Et plr̃ ferebam⁹ batis bant Præterito perfecto tuli sti lit. Et plr̃ tulim⁹ listis le runt uel lere. Præterito plusq̃ perfecto tuleraꝫ ras rat. Et plr̃ tuleram⁹ ratis rant. Futuro feram res ret et plr̃ ferem⁹ retis rent.

Imperatio modo tp̃re pñti fer ferat. et plr̃ feram⁹ fer te rant. Futuro ferto tu ferto ille. et plr̃ feramus fer tote runto.

Optatio modo tp̃re pñti et p̃terito iperfecto utinã ferrẽ res ret. & plr̃ utinã ferremus retis rent. Prete rito perfecto et plusq̃ perfecto utinam tulissem ses set. et plr̃ utinã tulissemus setis sent. Futuro utinam ferã ras rat. et plr̃ utinã feramus feratis rant.

Coniunctiuo modo tempore pñti cum feram feras ferat. et pluraliter cum feramus feratis ferant. Præ/ t̃ito ĩpefecto cum ferrẽ ferres ret. et plr̃ cum fer/ remus retis rent. Præterito perfecto cum tulerim tuleris tulerit. et plr̃ cum tulerimus tuleritis rint. Præterito plusq̃ perfecto cum tullissem tulisses tu/ lisset. et pluraliter cum tulissemus tulissetis tulissent Futuro cum tulero tuleris tulerit. et pluraliter cuꝫ tulerimns ritis rint

Infinitio mõ tp̃re pñti et p̃tõ ipfcõ ferre p̃tõ pfcõ et plusq̃ pfcõ tulisse. Futuro latũ ire uĺ laturꝰ esse. Gerũdia ferẽdi ferẽdo ferẽdũ. Supina latum latu. Quot participia trahũť ab hoc uerbo. Duo. unum pñtis tp̃ris ferens: aliud futuri laturus.

f Eror qũo declinať? Indicatiuo modo tempo/ re presenti feror ferris uel ferre ferť. et plr̃

ferimur ferimini ferunt. Preterito imperfcò ferebar baris ul' bare batur. Et pl'r ferebamur bamini bāt. Præterito pfcò latus sum ul' fui es ul' sti est uel fuit. Et pl'r lati sumus uel fuim' estis uel stis sunt fuerūt uel fuere. Præterito plusq̄ perfcò lat' erā uel fuerā eras uel ras erat uel rat. Et pl'r lati eram' uel fuera mus eratis uel ratis erāt nel rant. Futuro ferar fere ris uel rere retur. Et pl'r feremur remini rent.

Impatiuo mō tpre pñti ferre ferat. Et pl'r feramur imini rant. Futuro fertor tu fertor ille. Et pl'r fera/mur feriminor feruntor

Optatio mō tēpore pñti & p̄tō ĩpfecto utinā ferrer reris uel rere retur. Et pl'r utinaꝫ ferremur remini rentur. Præterito pfcò & plusq̄ pfcò utinā lat' esseꝫ uel fuissem esses uel ses esset uel set. Et pl'r utinā la ti essem' uel fuissemus essetis ul' setis essent uel sent. Futuro utinā ferar raris uel rare rat. Et pl'r utinam feramur ramini rant.

Couiunctio mō tpre pñti cū ferar. raris uel rare rat Et pl'r cū feramur ramini rant. Præterito ĩpfcò cū ferrer reris uel rere retur. Et pl'r cū ferremur mini rent. Præterito pfcò cū lat' sim uel fueri sis uel ris sit ul' rit. Et pl'r cū lati sim' ul' fuerim' sitis uel ritis sint uel fuerint. Præterito plusq̄ pfcò cū latus esseꝫ ul' fuissem esses uel ses esset uel set. Et pl'r cum lati essem' ul' fuissem' essetis ul' setis essent ul' sent. Futu ro cū lat' ero uel fuero eris ul' ris erit uel rit. Et pl'r cū lati erim' uel fuerim' eritis ul' ritis erūt ul' rint.

Infinitio mō tempore pñti & p̄terito impfecto ferri.

Præterito perfecto & plusq̃ perfecto latum esse uł fuisse. Futuro latum iri.

Quot participia trahunť ab hoc uerbo? Duo. unuꝫ præteriti temporis ut latus: aliud futuri ut ferẽdus.

e Do quõ declinať? Indicatio mõ tẽpore pñti Edo es est. & plr̃ edimus editis edũt. Præterito impfcõ edebam bas bat. & plr̃ edebamus batis bant. Præterito pfcõ edi sti dit. & plr̃ edim⁹stis rũt uł ere. Præterito pl⁹q̃pfcõ ederã ras rat. & plr ederam⁹ratis rãt. Futuro edã es et. & plr̃ edemus edetis edent.

Impatiuo modo tẽpore pñti es edat. & plr̃ edamus este edant. Futuro esto tu esto ille. & plr̃ edam⁹esto te edunto.

Optatio modo tẽpore pñti & p̃terito impfcõ utinaꝫ essem ses set. & plr̃ utinã essemus setis sent. Præterito pfcõ & plusq̃ perfecto utinã edissem ses set. & plr utinã edissem⁹setis sent. Futuro utinaꝫ edam as at: & plr̃ utinã edamus atis ant.

Coniunctiuo modo tẽpore pñti cũ edaꝫ as at. & plr̃ cum edam⁹atis edant. Præterito impfcõ cũ esseꝫ ses set. & plr̃ cum essem⁹setis sent. Præterito pfcõ cum ederim ris rit. & plr̃ cũ ederim⁹ ritis rint. Præterito plusq̃ pfcõ cum edisseꝫ ses set. & plr̃ cum edissemus setis sent. Futuro cum edero ederis rit. et plr̃ cum ederim⁹ritis rint.

Infinitiuo modo tẽpore pñti & p̃terito impfcõ esse. Præterito pfcõ & plusq̃ perfcõ edisse. Futuro esũ ire uel esuꝝ esse.

Gerūdia edēdi edēdo edendum Supina esuꝫ esu.
Quot pticipia trahūť ab hoc uerbo: duo. unū pn̄tis tp̄ris ut edens: alteꝝ futurī ut esurus.

e O is it. Et plr̄ im⁹itis eunt. Præterito īpfecto ibā ibas bat. & plr̄ ibam⁹batis bant. Præterito perfecto iui sti iuit. & plr̄ iuim⁹stis erūt uľ iuere Præterito plusq̄ꝫ pfecto iuerā ras rat. & plr iueraꝫ⁹ratis rant. Futuro ibo bis bit. & plr̄ ibim⁹bitis būt. Impatio modo tp̄re pn̄ti I eat. & plr̄ eam⁹ite eāt. Futuro ito tu ito ille. & plr̄ eamus itote eunto.
Optatio modo tp̄re pn̄ti & p̄tō īpfecto utinā irē ires iret. & plr̄ ūt irem⁹ retis irēt. Præterito perfecto & plusq̄ꝫ perfecto ūt iuisseꝫ ses set. & plr̄ utinā iuisseꝫ⁹ setis sent. Futuro utinam eam eas eat. & plr̄ utinam eamus eatis eant.
Coniunctio modo tp̄re pn̄ti cum eaꝫ eas eat. & plr̄ cuꝫ eamus tis eāt. Præterito īperfecto cum irē ires ret. & plr̄ cū irem⁹iretis irēt. Præterito pfcō cū iuerī ris rit. & plr̄ cū iuerim⁹ritis rint. Ptō plusq̄ꝫ pfcō cū iuisseꝫ ses sēt. & plr̄ cuꝫ iuisseꝫ⁹setis sent. Futuro cum iuero ris rit. & plr cum iuerimus ritis rint.
Infinitiuo modo tēpore presēti & p̄terito īperfecto ire. Præterito perfecto & plusq̄ꝫ perfecto iuisse. Futuro ituꝫ ire uel ituꝝ esse
Gerundia eundi eundo eunduꝫ. Supina itū itu.
Quot pticipia descēdunt ab hoc uerbo: duo unum pn̄tis tp̄ris iens eūtis. alteꝝ futuri: iturus itura ituꝝ.

f Io quomodo declinať: Indicatiuo modo tēpore pn̄ti fio fis fit. & plr fimus fitis fiunt.

Præterito iperfecto fiebā fiebas fiebat. & pluraliter fiebamus fiebatis fiebant. Præterito perfecto factus sum uel fui es uel fuisti est uł fuit. & pluraliter facti sumus uel fuim⁹ estis uel fuistis sunt fuerunt uł fuere. Præterito plusq̄ perfecto factus eram uel fuerā eras uel fueras erat uel fuerat. & pluraliter facti eramus uel fueramus eratis uel fueratis erant uel fuerant. Futuro fiaꝫ fies fiet. & plr̄ fiemus fietis fient

Imperatiuo modo tēpore presenti fi fiat. Et pluraliter fiamus fite fiant. Futuro fito tu fito ille. & pluraliter fiamus fitote fiunto.

Optatiuo modo tēpore præsenti & præterito iperfecto utinā fierē fieres fieret. & pluraliter utinā fieremus fieretis fierent. Præterito perfecto & plusq̄ perfecto utinā factus essem uel fuissem esses uel fuisses esset uel fuisset. & pluraliter utinā facti essemus uel fuissemus essetis uel fuissetis essent uel fuissent. Futuro utinā fiaꝫ fias fiat. & plr̄ ūt fiam⁹ fiatis fiāt.

Coniunctiuo modo tempore præsenti cum fiaꝫ fias fiat. & pluraliter cū fiamus fiatis fiāt. Præterito imperfecto cum fierem fieres fieret. & pluraliter cum fieremus fieretis fierent. Præterito perfecto cum factus sim uel fuerim sis uel fueris sit uel fuerit. & plr̄ cū facti simus uel fuerim⁹ sitis uel ritis sint uł rint. Ptō plusq̄ pfecto cū fact⁹ esseꝫ uł fuisseꝫ esses uł ses esset uel set. & plr̄ cū facti essem⁹ uel fuissem⁹ essetis uel setis essent uel sent. Futuro cum fact⁹ ero uł fuero eris uel ris erit uel rit. & plr̄ cum facti erimus uł fuerimus eritis uel ritis erunt uel fuerint.

Infinitiuo modo tẽpore pñti & p̃terito impfcò fieri
Præterito pfecto & plusq̃ perfecto factum esse uel
fuisse. Futuro factum iri.
Gerundiis caret.
Supina sunt hæc factum factu.
Quot participia deriuant ab hoc uerbo: unũ. factus
facta factum.

g Audeo quõ declinat: Indicatiuo modo tẽpor
pñti Gaudeo des det. Et plr̃ gaudemus detis
dent. Præterito impfcò gaudebã bas bat. & plr̃ gau
debamus batis bant. Præterito pfcò gauisus suz ul'
fui es uel sti est uel fuit. & plr̃ gauisi sumus uel fui
mus estis uel stis sunt fuerunt uel fuere. Præterito
plusq̃ pfecto gauisus eraz uel fuerã eras uel fueras
erat uel fuerat. & plr̃ gauisi eram' uel fueram' eratis
uel fueratis erant uel rant. Futuro gaudebo bis bit
& plr̃ gaudebim' bitis bunt.
Impatĩo mõ tp̃re pñti gaude deat. & plr gaudeam'
dete deant. Futuro gaudeto tu gaudeto ille. & plr̃
gaudeamus gaudetote gaudento.
Optatĩo mõ tp̃re pñti & p̃terito ĩpfcò ũt gudere res
ret. & plr̃ utinã gauderem' retis rẽt. Ptõ perfecto &
plusq̃ pfecto ũt gauisus essez ul' fuissez esses ul' ses
esset nl' set. & plr̃ ũt gauisi essem' ul' fuissem' essetis
ul' setis essẽt ul' sent. Futuro ũt gaudeã as at. et plr
ũt gaudeam' atis ant.
Coniũctiuo modo tẽpore pñti cũ gaudeã as at. Et
plr̃ cũ gaudeam' atis ant. Ptõ impfecto cũ ganderẽ
res deret. Et plr̃ cũ gauderem' retis rent. Præterito

pfecto cū gauisus sim uel fuerīʒ sis uel fueris sit uel fuerit. Et plr̄ cum gauisi simus ul' fuerimus sitis ul' ritis sint uel rint. Ptō plusq̄ perfecto cum gauisus esseʒ uel fuisseʒ esses uel ses essʒ uel set. Et plr̄ cū gauisi essem⁹ uel fuissem⁹ essetis uel setis essent uel sent Futuro cū gauisus ero uel fuero eris uel ris erit uel rit. & plr̄ cū gauisi erim⁹ uel fuerimus eritis uel ritis erint uel rint.

Infinitiuo modo tp̄re p̄nti & ptō iperfecto gaudere Ptō pfecto & plusq̄ pfecto gauisuʒ esse ul' fuisse. Futuro gauisum ire uel gauisuꝝ esse.

Gerundia gaudendi gaudendo gaudendum.

Supina gauisum gauisu.

Quot participia deriuant̄ ab hoc uerbo: duo. Vnū p̄ntis tp̄ris gaudēs: & alteꝝ futuri gauisurus.

m Emini q̄uo declinat̄: Indicatio modo tp̄re p̄senti & p̄terito pfecto memini ministi minit. & plr̄ meminimus menistis minerūt uel minere. Ptō plusq̄ pfecto meminerā mineras minerat. & plr̄ me mineramus mineratis minerāt. Futuro caret.

Impatiuo modo tp̄re p̄nti & futuro memēto tu. Et plr̄ memētote uos.

Optatio modo tp̄re p̄nti & p̄terito pfecto & plusq̄ pfecto ūt meminissem ses set. Et plr̄ ūt meminisseʒ⁹ meminissetis sent.

Coniūctiuo modo tp̄re p̄nti & p̄terito pfecto cū me minerīʒ ris rit. & plr̄ cū meminerim⁹ mineritis rint.

Præterito plusq̄ pfecto cū meminissē ses set. & plr̄ cū meminissem⁹ setis sent. Futuro cuʒ meminero ris

rit.Et plr cũ meminerimus ritis rint.
Infinitio mò tpre pñti ptò ĩpfcò ptò pfcò & plusq̃ pfcò memisse.Futo gerũdiis supinis pticipiis caret Similiter declinat Odi odisti odit.Noui nouisti no/uit.cœpi cœpisti cœpit.

De Impsonalium declinatione.

i Mpsonalia q̃ deriuant a uerbis ĩ o significãti bus actioné qũo declinãt i tertiis tm̃ psõis hoc mò Indicatiuo modo tpre pñti amat.Ptò impfcò ama/bat.Præterito pfecto amatũ est uel fuit.Ptò plusq̃ perfecto amatũ erat uel fuerat.Futuro amabit.
Impatiuo modo tpre pñti amet.Futuro amator.
Optatiuo modo tpe pñti & pterito iperfecto utinã amaret.Præterito perfecto & plusq̃ perfecto utinã amatũ esset uel fuisset.Futuro utinã ametur.
Cõiũctio mò tpe pñti cũ amet.Ptò ĩpfcò cũ amaret Ptò pfcò cũ amatũ sit ul fuerit.Ptò plusq̃ pfcò cũ amatũ esset uel set. Futuro cu amatũ erit uel fuerit Infinitiuo modo tpe pñti & pterito iperfecto amari Præterito perfecto & plusq̃ perfecto amatũ esse ul fuisse.Futuro amatum iri.

u Erbo impsonali idicatio mò tpe pñti oportet Præterito ipfcò oportebat.Ptò pfecto opor tuit:Ptò plusq̃ pfcò oportuerat.Futuro oportebit.
Imperatiuo modo tempore præsenti oporteat.
Optatio modo tpe pñti & ptò ĩperfecto utinã opor teret.Ptò perfecto & plusq̃ perfecto ũt oportuisset Futuro utinam oporteat. Cõiunctio mò tpe pñti cũ oporteat.Ptò ipfcò cũ oporteret. Ptò pfcò cu

oportuerit. Præterito plusq̃ pfecto cum oportuissꝫ
Futuro cum oportuerit.
Infinitiuo mō tpe pn̄ti & ptō iperfecto oporter̄. Ptō
perfecto & plusq̃ perfecto oportuisse. Futuro caret
Quot sunt uerba quæ in imperatiuo patiuntur apo
copē: quattuor. dic: duc: fac: fer.

De participio

Participiū qd ē: Est ps orōnis declinabilis q̄ p uerbo ponit̄ ex quo deriuat̄: gen⁹ & casuꝫ hn̄s ad sil̄itudinē nois. Quare dicit̄ pticipiū: qa ptē capit a noie partē a uerbo. Participio quot accidunt: sex. Gen⁹ casus tēpus significatio numer⁹ & figura. Quot sunt genera participioꝝ: quattuor: masculinū ut amat⁹. Fœmininū ut amata. Neutꝝ ut amatum. Omne ut hic & hæc & hoc amans:
Amatus cuius generis: masculini. quare: qa oē participium desinens in us est mascullini generis.
Amata cuius generis: fœminini. quare: qa oē participium desinens in a est generis fœminini.
Amatum cuius generis: neutri. quare: quia oē participium desinens in um est neutri generis.
Amans cuius generis: oīs. quare: qa omne participium desinens in ns est omnis generis.
Casus participioꝝ quot sunt: sex. Ntūs. gtūs. dtūs. accusatiuus. uocatiuus. & ablatiuus.
Q ūo declināt̄ pticipia: ad regulā noīuꝫ exceptis ill̄ q̄ nascūt̄ a uerbo quartæ coniugationis in eo quoꝝ gtūs i e uocales ī eu mutāt ut iens euntis: qens q̄untis: rediēs: edeūtis. Quot sunt nomina participioꝝ

Duo singularis ut amans: pluralis ut amātes.
Quot sunt tp̄a pticipiorꝫ: qnqꝫ. pn̄s & Ptm̄ impfcm̄ simul oium pticipiorꝫ ī ans uel in ens desinétium ut amàs & legés. ptm̄ pfectū & plusq̄ꝫ pfcm̄ simul oiuꝫ pticipiorꝫ ī tus: sus: & xus desinētiū ut amatꝰ: uisus nexus: & mortuus: quod solū in uus termīatᷣ. futurꝫ p se oiuꝫ pticipiorꝫ ī rus & ī dus desinentiū ut amaturus & amādus. Legés cuiꝰ tp̄ris: pn̄tis & p̄teriti ī pfecti. quare: qa oé pticipiū desinens ī ans uel ī ens pn̄tis & p̄teriti īpfecti tp̄ris est.
Amatꝰ cuiꝰ tp̄ris: p̄teriti pfecti & plusq̄ꝫ pfecti. quarē: qa oé pticipiū desinens ī us uel in a uel ī uꝫ d uel r non añcedente p̄teriti pfecti & plusq̄ꝫ pfecti tp̄is ē.
Lecturus & legēdus cuiꝰ tp̄ris: futuri. quare: qa quotiescūqꝫ pticipiū desinit ī rus uel ī dus ē futuri tp̄is
Participia ī ans desinētia qūo formantᷣ: a prima psona p̄teriti īpfecti indicatiui modi baꝫ mutata ī ns ut amabā amans. Excipiūtᷣ ī eo desinétia quartæ ɔiugationis ut iens q̄ens audiés
Participium in rus qūo formatᷣ: ab extremo supino addita rus ut amatu amaturus.
Participiū ī dus qūo formatᷣ a genitio sui p̄tis pticipii tis syllaba mutata in dus.
Participiū p̄teriti tp̄ris qūo formatᷣ: ab extremo supino correpta u & addita s ut amatu amatus.
Quot sūt significationes pticipiorꝫ: qnqꝫ. actiua cū ab actiuo descēdit pticipiū ut ab amo amās: passiua ut ab amor amatꝰ: neutra ut a sedeo sedés: cōmunis ī utraqꝫ significatione ut ab hortor hortatus: Depo

nens ut a ꝑficiſcor ꝑfectus & profecturus.
A uerbo actiuo quot ꝑticipia deſcēdūt: duo i ns & in ruſ quādo non carent ſupino.
A uerbo paſſiuo quot ꝑticipia deſcendūt: duo. unū ꝑteriti tꝑriſ: & alteꝝ futuri tēporiſ in duſ.
A uerbo cōi quot ꝑticipia deſcēdūt: quattuor. duo in actiua ſignificatione in nſ: & i rus: ut criminăſ & criminaturus. In paſſiua unū in duſ ut criminādus Et i communi unum ꝑteriti ꝑfecti & pluſq̃ꝫ perfecti temporiſ ut criminatus.
A uerbo deponēti quot ꝑticipia deſcēdunt: Tria. Vnū in nſ: alteꝝ ī ruſ & unū i tuſ ꝑteriti perfecti & pluſq̃ꝫ perfecti temporiſ.
A uerbo neutro quot ꝑticipia deſcēdunt: duo ſicut ab actiuo: niſi ſint trāſitiua: a qb⁹ deſcēdūt quattuor ut arāſ: aratur⁹: arat⁹ & arāduſ. Sūt tñ aliqua neutra q̄ tria in uſu habēt ꝑticipia & ſunt hæc. cœnāſ cœnatuſ: cœnatur⁹. prādēſ prāſuſ: prāſur⁹: placēs placituſ. placitur⁹ nubēſ: nupta: nuptura. aſſueſcēſ: aſſuet⁹ aſſuetur⁹. qeſcēs qetus qetur⁹. carēſ caſſuſ caritur⁹ titubās titubatus titubatur⁹. Et neutropaſſiua qnqꝫ: gaudēs gauiſus gauiſurus. audēs auſus auſurus. ſolens ſolitus ſolitur⁹. fidens fiſus fiſurus. fiens factuſ facturus. differētiæ cauſa ne ſi factur⁹ dicamus: a facio eſſe uideaẗ. Sunt etiā alia patens paſſus paſſur⁹. mœrens mœſtus mœſturus. licēs licitus liciturus. tacēs tacitus taciturus. iurans iurat⁹ iuratur⁹.
Quæ ſūt q̄ in formādis ꝑticipiiſ duplicare uideṅẗ ſupinum: ortuſ oritur⁹. mortuuſ moriturnſ. paritus

piturus:natus nascitur⁹:rutus ruitur⁹:fruct⁹fruitur⁹
ignot⁹ignoscitur⁹lauo latur⁹ul' lotur⁹.ouidi⁹tñ dixit
lauatur⁹. Sacra lauaturas mane poscebat aquas.
Oia uerba q̃ carẽt supĩs: carẽt picipiis q̃ descẽdũt
ab eis. Quæ sũt uerba q̃ carẽt supĩs.oia meditatĩa
ĩchoatĩa:ĩpersonalia:& pleraq; ĩ uo diuisas syllabas
& neutra ſe cõiugationis faciẽtia ptm̃ in ui diuisas
Præterea q̃cũq; carẽt ptõ ut ãbigo:scando: ni deo:
uergeo:arceo:mãdo:strideo:similiter glisco: sisto:
ferio:uescor:medeor:reminiscor.
Quæ sunt uerba neutra ſe cõiugationis:q̃ q̃uis pte
teritũ ĩ ui diuisas faciãt:tamẽ habẽt supina:Noceo
ualeo:placeo:careo:pareo:liceo:oleo:taceo:torreo
doleo.Q uæ sunt q̃ carent participiis pñtis tẽporis
Odi noui cœpi & memini:qa pñti carent:q̃uis ue-
teres meminens dixerint.
Quæ sunt paticipia q̃ duplicato supino dupliciter
efferunt.Salitus & salsus.Soniturnus & sonaturn⁹.
Altus & alitus.Astitum & astatum.Præstitum &pre
statum.
Quæ sunt q̃ cuʒ formã habeant participioꝝ: qa tñ
carent tẽpore semper noia sunt.Galeatus:scutatus
pileatus:tunicatus:manicat⁹:caligat⁹:brachatus:pe-
nulatus:bacchatus:paludatus:prætextatus: trabeat⁹
comatus:soleatus:cristatus:ocreatus:astatus: limat⁹
stellat⁹:lr̃at⁹ :turrit⁹:polit⁹:cornut⁹:astut⁹:hirsutus.
Quot sunt figuræ participioꝝ: Tres.simplex ut fra
ctus cõposita ut effractus decomposita ut effractio.
Q uot modis in uim nominis transeunt participia.

Quattuor modiſ. Compoſitione: conſtructione: cõparatione temporiſ amiſſione. Cõpoſitione: ſi dictioni adiungit: quæ cum uerbo ſuo non componit. ut innocenſ. Conſtructione: ſi non habet caſuꝫ q a uerbo reqrit ut amanſ iuſtitiæ. Comparatione cũ comparat ut indulgenſ indulgentior. Temporiſ amiſſione ut amanduſ ideſt dignuſ amari:

Legenſ participium quomodo declinat.

Nominatiuo hic & hæc & hoc legens. Genitõ huiꝰ legentis. Datiuo huic legenti. Accuſatiuo hunc & hanc legentem & hoc legenſ. Vocatiuo o legens. Ablatiuo ab hoc & ab hac & ab hoc legente uel legenti. Et pluraliter ntõ hi & hæ legenteſ & hæc legentia. Genitiuo hoꝝ & haꝝ & hoꝝ legentum uel legentium. Datiuo hiſ legẽtibuſ. Accuſatiuo hoſ & haſ legenteſ & hæc legentia. Vocatiuo o legẽteſ & o legentia. Ablatiuo ab his legentibuſ.

Nominatiuo lectuſ lecta lectum. Genitiuo lecti lectæ lecti. Datiuo lecto lectæ lecto. Accuſatõ lectuꝫ lectam lectum. Vocatiuo o lecte lecta lectum. Ablatiuo a lecto a lecta a lecto. Et pluraliter nominatiuo lecti lectæ lecta. Genitiuo lectoꝝ lectaꝝ lectoꝝ. Datiuo lectiſ. Accuſatino lectoſ lectaſ lecta. Vtõ o lecti lectæ lecta. Ablatiuo a lectiſ.

De pronomine

q Vid eſt pronomen: Eſt pars orationiſ declinabiliſ: quæ ꝓ nomine proprie uniuſcuiuſqꝫ accipit: perſonaſqꝫ finitaſ recipit.

Pronõini quot accidunt: Sex. ſpẽs: genus: numerus

figura:persona:& casus.
Quot sunt spés ꝓnominũ? Duæ.primitiua ut ego:
deriuatiua ut meus.
Quot sunt pronoīa primitiua?Octo.ego:tu:sui:ille
ipse:iste:hic:is.
Quot sunt pronoīa demostratiua?quattuor.ego:tu
hic:& iste.
Quot sunt pronomina relatiua?Duo.sui & is.
Quot sunt ꝓnomina modo demostratiua:modo re/
latiua?Duo.ille & ipse.
Quot sunt ꝓnoīa deriuariua? Septē.me⁹:tuus:suus
noster:& uester:nostras & uestras.
Quot sunt genera ꝓnoīuꝫ?qnqꝫ.masculinũ ut me⁹:
fœmininũ ut mea:neutꝝ ut meũ:commune ut qualis
trium geneꝝ:ut ego tu sui.
Quot sunt numeri ꝓnoiuꝫ?Duo.singularis ut ego:
pluralis ut nos.
Quot sunt figuræ ꝓnoiuꝫ?Duæ.simplex & compo
sita.simplex ut is:composita ut idem.
Quot ꝓnoia ꝯponunť p noiatiuos. Tria.iste:hic:
is.Iste & hic secũ ꝯponunť ut istic:istæc istoc:Is ue
ro cũ aduerbio demũ ꝯponiť:& fit idē: quod signi/
ficat is demum.i.iteꝝ is.
Cũ quot ptib⁹ or̄onis ꝯponuuť ꝓnoīa?cũ quattuor.
cũ noib⁹ut huiuscemōi:eiusmodi:istiusmodi. Cũ ꝓ
noīb⁹ ut istic:meme:tete:sese.Cũ aduerbiis:ut eccũ
eccos:eccas.Cũ ꝑpositione ut mecũ tecũ:secũ:no/
biscum uobiscum. Quot sunt ꝑsonæ ꝓnomīuꝫ?
Tres.Prima ut ego:secunda ut tu:tetia ut ille.

Ego cuiꝰ pſõæ? primæ. quaꝛ̃ qa oia noia et ꝓnoia ſũt tertiaꝝ pſonaꝝ exceptis ego: quod ē pſonæ primæ: et tu ſecundæ, et uocatiuis caſibus alioꝝ qui ſunt p ſonæ ſecundæ.
Perſonæ q̃uo ſe concipiũt? prima tam ſecunda ꝙ̃ tertiã concipit: ut ego et uos et illi fecimus. Secun da uero tantũ tertiam: ut uos et illi feciſtis. Tertia uero tertiã ſolã ut iſti et illi fecerunt.
Quot ſunt caſus ꝓnoĩuꝫ? ſex. Noiatiuꝰ: genitius: da tiuus: accuſatiuus: uocatiuuſ: et ablatiuus.
Quot ꝓnoia habẽt uocatiuũ? quattuor. Tu: meus: noſter: et noſtras.
Quot ſnnt modi declinationũ ĩ ꝓnoĩbus? quattuor. primꝰ moduſ ē cuiꝰ gtũs ĩ i uł ĩ is deſinit: et dtũs ĩ i.
Quot ꝓnoia declinãt̃ hoc modo? tria. Ego tu ſui. Noiatiuo ego Genitio mei uł mis. Datĩo mihi. Ac cuſatio me. Ablatio a me. Et plr̃ noiatĩo nos Geni tiuo noſtꝝ uel nr̃i. Datiuo nobis. Accuſatiuo nos Ablatiuo a nobis
A genitiuo mei deriuatur meuſ mea meum.
A genitiuo noſtri deriuat̃ noſter nr̃a nr̃ꝫ et nr̃aſ
Noiatiuo tu. Genitio tui uł tis Datĩo tibi. Actõ te Vtõ o tu. Ablatio a te. Et plr̃ ntõ uos Gtõ ueſtruꝫ uł ueſtri. Dtõ uobis Actõ uos. Vtõ o uos Ablatio a uobiſ.
A genitiuo tui deriuatur tuuſ tua tuum.
A genitio ueſtri ueſter ueſtra ueſtrũ et ueſtras.
Gtõ ſui. dtõ ſibi. actõ ſe abltõ a ſe. Et plr̃ gtõ ſui datiuo ſibi. accuſatiuo ſe ablatiuo a ſe.

A genitiuo sui deriuatur suus sua suum.
Secūdi mōi ꝓnoīa sunt q̄ gtm̄ singularē i ius termināt & dtm̄ i i p̄ter ꝓnomē hic quod facit datiuum huic addita c ut differat ab hui interiectione.
Quot ꝓnoia d'clināt hoc mō qnq; iste ille is hic ipe
Ntō ille illa illud gtō illi⁹.dtō illi. actō illū illā illd' ablatō ab illo ab illa ab illo.Et pl'r ntō illi illæ illa. genitiuo illoꝝ illaꝝ illoꝝ.daito illis.accusatio illos illas illa.ablatio ab illis.
Ntō iste ista istd'.gtō isti⁹.dtō isti actō istū istā istd' ablatiuo ab isto ab ista ab isto. Et plr̄ noiatiuo isti istæ ista.gtō istoꝝ istaꝝ istoꝝ.datio istis actio istos istas ista.ablatiuo ab istis.
Noiatio ipe ipsa ipsuꝫ genitio ipsi⁹.datio ipsi.actio ipsum ipsaꝫ ipm.ablatio ab ipso ab ipsa ab ipso.Et plr̄ noiatio ipsi ipsæ ipsa.genitio ipsoꝝ ipsaꝝ ipoꝝ Datiuo ipsis.Accusatiuo ipsos ipsas ipsa.Ablatiuo ab ipsis.
Nomiatiō hic hæc hoc.genitio hui⁹. datiuo huic. actio hunc hāc hoc.ablatio ab hoc ab hac ab hoc. Et plr̄ noiatiuo hi hæ hæc.genitio hoꝝ haꝝ hoꝝ. datiuo his.actio hos has hæc.ablatiuo ab his.
Noiatiuo is ea id.genitio ei⁹.datiuo ei: actio eū eā id:ablatō ab eo ab ea ab eo.Et plr̄ ntō ii eæ ea:gtō eoꝝ eaꝝ eoꝝ:dtō eis:actō eos eas ea ablatō ab eis.
Noia q̄ s'o mō ꝓnoiuꝫ declināt:q̄ sunt:octo.unus totus:solus:ali⁹:uter:nullus:ullus: alt̄.qs:uel qui:cū suis compositis
Ntō qs uel q quæ qd ul' quod:gtō cui⁹:datiuo cui:

accusatiuo quem quam quod uel quid: Ablatiuo a quo ul' a q a qua uel a q a quo uel a q. Et plr ntõ q quæ quæ: gtõ quoꝝ quaꝝ quoꝝ: dtõ qs ul' qb⁹: actõ quos quas q: ablatiuo a qs ul' a qbus.
Nominatiuo alius alia aliud: genittuo alius: datiuo alii: accusatiuo aliũ aliã aliud & cætera.
Ntõ alter altera alteꝝ gemitio alteri⁹: dtõ alt'i. &c.
Noiatiuo uterq₃ utraq₃ utꝝq₃: gtõ utriusq₃: datiuo utriq₃: actõ utꝝq₃ utrãq₃ utꝝq₃: ablatõ ab utroq₃ ab utraq₃ ab utroq₃. Et plr ntõ utriq₃ utræq₃ utraq₃ gtõ utroꝝq₃ utraꝝq₃ utroꝝq₃: dtõ utrisq₃: actio utrosq₃ utrasq₃ utraq₃: ablatiuo ab utrisq₃.
Noiatiuo neuter neutra neutrũ: genitiuo neutrius: datiuo neutri: accusatiuo neutrum neutram neutrũ ablatiuo a neutro a neutra a neutro
Ntõ aliqs aliqua aliquod uel aliqd: gtõ alicui⁹: dtõ alicui: actõ aliquẽ aliquã aliqd uel aliquod: ablatio ab aliquo ab aliqua ab aliquo. Et plr ntõ aliqui aliq̃ aliqua: gtõ aliquoꝝ aliquaꝝ aliquoꝝ: dtõ aliqb⁹: actõ aliquos aliquas aliqua ablatiuo ab aliquibus
Nominatiuo quidam quædã quoddã ul' qddã: Gtõ cuiusdam: Datiuo cuidam: Accusatiuo quendã quã dam quoddam uel quiddam: Ablatiuo a quodam a quadam a quodam. Et pluraliter nominatiuo qui- dam quædam quædam: Genitiuo quorundam quaꝝ dam quorundam: Datiuo quibusdam: Accusatiuo quosdam quasdam quædam: Ablatiuo a quibusdã.
Notandum q̃ interrogatiua: infinita abnegatiua: di stributina: relatiua: quoniam carent demonstratione

carent etiã uocatiuo casu ut quis:qualis:talis alius:
nullus:alter:uter:bini:terni:& similia.
Tertii modi ꝓnoia sunt q̃ per oẽs casus sequũt̃ de/
clinationẽ mobiliũ noium declinationis secũdæ.
Quot ꝓnoĩa hoc modo declinant̃?qnq꜡.meus:tuus
suus:noster:& uester. Sed meus i uocatio cũ debe/
ret facere o mee duas ee breues in i longã conuer
tit & facit o mi.
Ntò meus mea meuꝫ.Gtò mei meæ mei.Dtò meo
meæ meo.Accusatĩo meũ meã meũ.Vtò o mi mea
meũ.Ablatio a meo mea meo.Et plr̃ ntò mei meæ
mea.Genitiuo meoꝝ meaꝝ meorum.Datiuo meis.
Accusatiuo meos meas mea.Vtò o mei meæ mea.
Ablatĩo ameis.
Ntò tuus tua tuũ eodẽ mò declinat̃ caret utò.
Ntò suus sua suũ.Noster nostra nostrũ.Vester ue/
stra uestꝝ eodem modo.
q uarti mòi ꝓnoĩa sunt q̃ per oẽs casus sequũ
tur tertiã declinationẽ:ut nostras:uestras:q̃
antiqui etiã in nomĩatiuo dicebãt nostratis & uestra
tis:ideo circũflectunt̃ qa sunt per sincopen dicta
Nomiatiuo hic & hæc nostras & hoc nostrate.Ge
nitiuo huius nostratis.Datiuo huic nostrati.Accu/
satiuo hunc & hanc nostratem & hoc nostrate.Vo
catiuo o nostras & o nostrate. Ablatĩo ab hoc & ab
hac & ab hoc nostrate uel nostrati. Et plr̃ ntò hi &
hæ nostrates & hæc nostratia.Genitio hoꝝ & haꝝ
& hoꝝ nostratium. Dtò his nostratibꝰ.Accusatiuo
hos & has nostrates & hæc nostratia.Vtò o nr̃ates

euge euge:aut ridēdi ut ahah.

de coniunctione

q Vid est cōiunctio:Est ꝑs orōnis īdeclinabilis annectans ordinansq́ sententiam.
Cōiūctioni quot accidūt:tria.q:spēs figura & ordo
Quot sunt spēs cōiunctionū:decē & octo.q:copulatiua ꝯiunctiua subiūctiua adiūctiua causalis approbatiua disiūctiua subdisiūctiua disertiua electiua aduersatiua abnegatiua collectiua uel illatiua rōnalis dubitatiua ꝯpletiua effectiua distributia diminutia
Quæ sunt ꝯiunctiones copulatiæ q copulāt taꝫ uerba q̄ꝫ sēsuꝫ:ut et q; ac atq; qdē quoq; at ast sꝫ autē uero. Quæ sunt ꝯiunctiones ꝯtinuatiuæ q ꝯtinuationē & cōsequētiā reꝝ significāt ut si cū εἰ græcū significat quādo enī significat ἐὰν cālis est similiter siue si seu taꝫ ꝯtinuatiuæ q̄ꝫ cāles ut si cū uolo manere quid ad te & si stertit dormit. Quæ sunt cōtinuatiuæ:q cām ꝯtinuationis ostēdūt ꝯsequēteꝫ cū essentia reꝝ ut qa quoniā: ut qa sol ē supra terram dies est. Quæ sunt adiunctiuæ:q uerbis subiūctiuis adiungunt̄ ut si cū dū ut quatenus.quedā tamē ex his sunt etiā causales. Quæ sunt cāles:q adiūctæ uerbo indicatiuo significant cām ꝓcedētem.& hoc interest īter cāles & adiūctiuas q cāles cū affirmatione:adiunctiuæ cū dubitatione ꝓferunt̄
Quæ sunt apꝓbatiuæ:q apꝓbāt rē ut qdē eqdē & aliquādo si.ut apd̄ Virg.Dii si qua ē celo pietas
Quæ sunt disiunctiuæ:q q̄uis dictiones ꝯiungāt sēsuꝫ tn̄ distingunt & alteram qdā rē esse alterā uero

nô esse significant:ut ue uel aut seu sive:ut aut lux est aut tenebre.
Quæ sunt subiunctiuæ:q̃ uocê disiunctiuarꝫ utrũqꝫ tamen esse significant uel simul uel discrete. Simul ut apud Terentiũ. Vel rex semp maximas tibi grãs agebat.pro etiã rex.& alexãder siue paris ꝓ alexan der qui & paris dicitur.Discrete ut toto die uel legit iste uel cogitat. significat enim utrũqꝫ facere sꝫ non simul
Quæ sunt dubitatiuæ: quæ ad dubitationê ostẽdũt ut aut ꝓdest aut nô ꝓdest diuitias quærere.
Disertiuæ uel electiuæ q̃ sunt: Cũ diuersis ꝓpositis ãliqd ex eis nos eligere ostẽdim⁹:ut diues esse uolo q̃ paup. Terẽtius quæ ĩhoneste hic uoluit diuitias parare q̃ honeste in patria uiuere.
Aduersatiuæ q̃ sunt:q̃ aduersuꝫ incõuenièti significant ut tamẽ q̃ꝫq̃ q̃uis et si etiam si.
Abnegatiuæ q̃ sunt q̃ uerbis cõiunctæ posse reꝫ fieri ostendunt:sed ꝓpter cãm aliquã ĩpediri:ut iuissẽ nisi hostes impedissent:
Collectiuæ uel rõnales que sunt:q̃ rõne cõfirmant supradicta:ut ergo igit̃ itaqꝫ qn alioquin ĩmo utiqꝫ ad qd.Dicunt̃ etiã illatiuæ q̄ ꝑpositis aliis inferũt̃
Interrogatiue quæ sunt:quæ dubitationẽ cum ĩterrogatione significant an ne necne.
Cõpletiuæ q̃ sunt:hæ.uero autẽ qdẽ eqdem quoqꝫ enim nã nãqꝫ & fere ubicũqꝫ ꝯiũctiones ornat̃ causa uel metri nulla significationis necessitate ponũt̃.
Effectiuæ q̃ sunt:q̃ significãt effectũ ex causa.ut le

gi nam doctus sum.
Distributiuæ quæ sunt: que diuersis diuersa distribuunt ut ego lego tu uero dormis.
Diminutiuæ quæ sunt: q̃ diminutioné significãt ut si nõ potes utrũq; cõcedere: saltẽ concede alterũ.
Quot sunt figuræ coniunctionũ: due: simplex ut at sed. composita ut atq; sedenim.
Ordo coniunctionis quotuplex est: triplex. aut eniʒ præpositiuæ sunt coniunctiones: aut subiunctiuæ aut cõmunes
Quæ sunt coniunctiones p̃positiuæ: q̃ semp p̃ponũtur ĩ orõne orõnis ut ast aut ac uel nec neq; si qn quaten' sin seu siue ni.
Quæ sunt coniuoctiones subiunctiuæ: quæ semper subiunguntur in ordine orationis ut que ne ue: que etiam encletice dicuntur quidem quoq; aũt.
Quæ sunt coniunctiones mediæ quæ indifferenter & præponi & subiungi possunt. Ergo igitur itaq; & aliæ pene oẽs coniunctiones.

DE CONSTRVCTIONE orationis

q Vid est cõstructio: Est debita dispositio partium orationis in ipsa oratione.
Adiectiuum cum substantiuo in quot accideutibus conuenire debet: In tribus. in genere numero et casu ut pytrhus modestus & penelope pudica
Nominatiuus cum uerbo in quot accidentibus conuenire debet: in duobus scilicet persona & numero ut pyrrhus discit.

Relatiuum cum antecedente in quot accidentibus conuenire debet: in genere numero persona. Et aliquando in casu: ut pyrrhus qui legit penelope quæ cantat templa quæ edificantur urbem quam statuo uestra est.

Quæ sunt uerba q̃ tã ãte se q̃ȝ post se exigunt ntũȝ casũ duo substãtiua uerba sum & existo ut suȝ bon' sum doct'. Itẽ qnq; uocatiua uocor dicor noior nũcupor & appellor ut dicor pyrrhus. Itẽ fio ut ego fio quotidie doctior. & ego fact' sum eq̃s. Prætere͠a oia fere uerba q̃ reciproce dicũt: ut ego euado doctus efficior fortis scribor magnanim' cãtor liberal' p̃dicor pius: sto ĩmobil'. & sil'iter tu euadis efficeris cãtaris loquaris p̃dicaris. Ille euadit effic' scribi' cãta' p̃dica' doct' fortis magnanim' liberalis pius ĩmobilis Quotuplex est uerbũ: duplex. Personale & ĩpsonale. psonale ẽ qd' h̃et distinctos numeros & psonas: ĩpsonale qd' caret numeris & psonis

Quid est uerbũ actuiũ: qd' i o desinẽs facit ex se passiuũ i or. ut amo amor. Excipiun' facio & cõposita ei' ut frigefacio calefacio puifacio quoȝ passiua sũt fio frigefio: calefio: puifio: & reliqua. Verba actiua quos casus exigũt: ntm̃ semp ãte se ꝑ re agẽte post se actũm uel dtm̃ ꝑ re paciente ut amo te & iuideo tibi. Nõne exigunt etiã ifinitiuũ ut cupio legere. In finitiuũ eo loco in uim nois trãsit: & est ideclinabile. uñ cũ adiectiuo ↄiungi'. ut apud persiũ Scire tuũ nihil est nisi te scire hoc sciat alter. & alibi. Velle suũ cuiq; est: nec uoto uiuitur uno.

Nota ꝙ iterduꝫ absolute ponũť uerba actĩa ut ego amo.i.amore capt⁹ suꝫ.& cogito.i.cogitabũd⁹ suꝫ Nota etiã ꝙ ultra ꝓprios casus oẽ uerbum põt habere dtm̃ post se.Itẽ ablatm̃ unum significãtẽ cãm efficientẽ:alium significantẽ instrumẽtum:alium significantem causam finalem:alium etiã cum ꝑpositione.ut ego sũmo studio scribo mihi libꝝ calamo ĩ mẽbranis bonitate eius utilitate mea quocunq; tẽpore & loco.

Nota etiã ꝙ eadẽ uerba possunt esse diuersoꝝ ordinum & diuersoꝝ geneꝝ ut audio te est primi ordinis & generis actiui. itẽ septimi ordinis & põt esse generis neutri cum dicim⁹ audio tibi ut ĩferi⁹ explicabiť.Item sexti ordinis cum dicimus audio Virgilium abs te

Cum qbus accusatiuis inuguntur uerba actiua ĩter dum cum accusatiuis significãtib⁹aĩal rõnale:interdum cum accusatiuis significãtib⁹ rem:ut amo hominẽ:amo agrum:quod nõ accidit neutris.non.n. possumus dicere aro hoiem sicut aro agrum.

Variatur ne significatio uerbi quando uariatur significatio actĩ: aliquando non uariatur:ut amo hominẽ amo agrum:eadẽ ẽ utrobiq; significatio.Alñ uariať oro te.i.precor:& oro uitã.i.peto uitã.Vñ exoraui te ẽ ꝑsuasi tibi & exoraui uitã ẽ ĩpeťui uitã

Quot sunt ordines uerboꝝ actiuoꝝ septem.

Quæ sunt uerba primi ordinis: Quæ exigunt nominatiuum ãte se pro re agẽte:& accusatiuum post se pro re patiente ut pyrrhus amat penelopen.

Diligo	gis	xi	ctũ	
Amo	as	aui	atũ	per amare
Audio	is	ui	tũ	per odire
Exaudeo	dis	ui	tũ	per exaudire
Faſtidio	dis	ui	tũ	p hauere faſtidio
Tango	gis	gi	ctũ	per toccare
Colo	lis	ui	tũ	p amare· ornare
		coltiuare honorare:& habitare		
Fero	fers	tuli	latũ	per portare
Video	des	di	ſum	per uedere
Verbero	as	aui	tum	
Cædo	dis	di	ſum	per Battere
Percutio	tis	ſi	ſum	per percotere
Aſpicio	cis	xi	ctũ	
Reſpicio	cis	xi	ctũ	per riguardare.
Deſpicio	cis	xi	ctũ	
Conténo	is	pſi	ptũ	
Sperno	is	eui	etũ	per deſpregiare.
Deſidero	as	aui	atũ	
Cupio	pis	iui	itũ	
Opto	as	aui	atũ	p deſidetare ap/
Appeto	tis	iui	itũ	petere & hauer
Noſco	is	oui	otũ	uoglia
Cognoſco	is	oui	itũ	
Agnoſco	is	oui	itũ	per cognoſcrer
Expecto	as	aui	atũ	per aſpectare
Fallo	liſ	felli	ſum	
Decipio	is	cepi	ptũ	per ingannare
Capio	is	cepi	ptũ	

Sumo	is	pſi	ptū	p pigliare
Intelligo	gis	xi	ctū	p intendere
Conſulo	is	lui	ſultū	p domandar̄ ↄſi
Voco	as	aui	atū	glio
Appello	as	aui	atū	
Nomino	as	aui	atū	p chiamare &no
Rego	is	xi	ctū	minare
Guberno	as	aui	atū	
Adminiſtro	as	aui	atuȝ	p gouernare
Perficio	cis	ci	ctuȝ	
Compleo	es	eui	etuȝ	
Abſoluo	is	ui	utuȝ	
Finio	is	iui	ituȝ	p finire
Torqueo	es	orſi	tuȝ	p torcere & tor/
Occido	is	di	ſuȝ	mētare
Interficio	cis	eci	ctū	
Interimo	mis	emi	ēptū	
Perimo	mis	emi	ēptū	
Neco	as	aui	tuȝ	
Trucido	as	aui	atū	p amazare p ta/
Obtrunco	cas	aui	tū	gliar̄ a pezi
Terreo	es	ui	itū	pſpanentare
Timeo	es	ui	caret ſupino	
Metuo	is	ui	caret ſupino	
Formido	as	aui	atū	p temere
Facio	cis	eci	actū	
Ago	gis	egi	actū	p fare
Frigefacio	cis	eci	ctū	p refredare
Calefacio	cis	eci	ctū	p ſcaldare

Paruifacio	ciſ	eci	ctum	
Nihilifacio	cis	eci	ctum	
Flocifacio	cis	eci	ctuʒ	
Paruipēdo	dis	pēdi	ſum	
Nihilipēdo	dis	pēdi	ſum	
Flocipēdo	dis	pēdi	ſum	p fare poca ſtima
Pronihiloheō	bes	bui	ituʒ	p far poca stima/o/
Perdo	dis	didi	tum	
Amitto	tis	ſi	ſum	p perdere
Quæro	ris	ſiui	ſitum	
Inquiro	ris	ſiui	ſitum	
Exquiro	ris	ſiui	ſituʒ	
Veſtigo	as	aui	atū	p cercare
Inuenio	is	ni	tuʒ	
Reperio	is	peri	tuʒ	
Còperio	ris	peri	tum	
Inueſtigo	as	aui	atū	p trouare
Acquiro	ris	ſiui	ſitū	per acquiſtare
Lucrifacio	cis	eci	ctū	p guadagnare
Pario	ris	peri	ptū	p parturire
Gigno	gnis	nui	nitū	
Genero	as	aui	atū	p ingenerare
Pono	nis	ſui	ſitū	p ponere
Libero	as	aui	atū	p liberare
Recipio	pis	pi	ptū	
Suſcipio	pis	pi	ptū	p receuere
Adiuuo	as	aui	tum	p aiutare
Duco	cis	xi	ctū	p menare
Moueo	es	ui	tū	p mouere

Cômoueo	es	ui	tũ	per commouere
Verto	tis	ti	ſum	per reuolgere
Conuerto	tis	ſi	ſum	per conuertire
Laudo	as	aui	atũ	per laudare
Vitupo	as	aui	atũ	per uituperare
Vulnero	as	aui	atũ	
Saucio	as	aui	atũ	per ferire
Fugio	is	gi	tũ	per fugire
Fugo	as	aui	atũ	
Expello	is	li	ſum	
Repello	lis	li	ſum	per diſcacciare
Côpello	lis	li	ſum	~~per diſcaciare~~
Cogo	gis	egi	actũ	per conſtrengere
Vinco	cis	ci	ctũ	
Snpero	as	aui	atũ	per uencere
Augeo	es	xi	ctũ	per accreſcere
Minuo	is	nui	utũ	
Diminuo	is	nui	utũ	
Extenuo	as	aui	atũ	per diminuire
Iacio	is	eci	actũ	
Proiicio	cis	eci	ectũ	
Deiicio	cis	eci	ectũ	per gettare o uero
Præcipito	as	aui	atũ	per precipitare
Mergo	gis	ſi	ſum	
Submergo	gis	ſi	ſum	per affundare
Recreo	as	aui	atũ	per recreare
Foueo	ues	ui	tũ	per couare nutrir & recreare
Mordeo	es	di	ſum	per mordere
Paro	as	aui	tũ	per apparichiare

Apparo as aui atũ per metrere in punto
Effero ers
Extollo lis tuli latũ per inalzare
Quõ differũt ĩter se diligo colo & amo. diligim⁹le uiter: amam⁹ uehemẽter colimus cum ueneratione.
Fero quot significationes hꝫ: qnqꝫ: ferre portarẽ: ferre dicere: ferre optare: ut fert aius: ferre ꝓducerẽ: ut arbor fert bonos fructus: ferre pati.
Cõsulo quot significatiões hꝫ: tres. Cõsulere. n. cuꝫ actõ est primi ordinis actiuoꝝ & significat peterẽ ꝯsiliũ ut cõsule iurisperitos. i. pete ꝯsiliũ a iurisperitis Cõsulerẽ cũ dtõ septimi ordinis actiuoꝝ est dare cõsiliũ: ut cõsulãt tibi iuriscõsulti: dẽt tidi cõsiliũ. Cõsulere neutꝝ secundi ordinis est iuuare & p̃sidium ferre ut consule honori tuo. Consule calamitati hominũ. Vñ ꝯsultor q̃ꝗuis ꝓprie dicaẽ q ꝯsiliũ ab alio q̃rit: significat tñ etiã euꝫ q ꝯsulit ut est in ꝓuerbio illo. Malũ consiliuꝫ ꝯsultori pessimũ.
Occido quãtã hꝫ penultimã: longã quãdo actiuũ ẽ primi ordinis & siguificat interficio. Nã qnãdo penultimã breuẽ hꝫ: neutꝝ ẽ absolutũ & significat mori: q̃ꝗ q̃ꝗ dicaẽ etiã de. sole occidit. cũ a cõspectu nr̃o terræ ĩterpositione aufertur: & occasus solis quasi mors: ita etiã potest dici ortus hominis & occasus: sicut ortus solis & occasus.
Timeo & metuo cũ primi ordinis sunt & actm̃ hñt significãt formidare ut discipulus timet p̃ceptoreꝫ: Quãdo aũt hñt dtm̃: sunt septimi ordinis: & significãt uereri ne qd mali alicui accidat ut timeo tibi ti

meo mihi timeo amico.

Perdo pdis quãdo hꝫ actũꝫ significãtẽ reꝫ idẽ ẽ qđ amitto: ut pdidi pecuniã hoc ẽ amisi pecuniã. Quã do aũt hꝫ actũꝫ significãtẽ animal iterdũ significat amitteř ut pdidi patrẽ pdidi fratrẽ: iterdũ significat destruere: ut pdã inimicos meos hoc ẽ destruã eos

Quid iterest iter parere & pturire. Parturire neutꝝ est & desideratiuũ significat aũt eniti & quasi ptum desiderare. Parere aũt actiuũ est: & significat ĩ lucẽ iã emittere & enixam esse ut quod iam diu parturit aliquando pariet.

Recipio si actũm hꝫ sine abtatõ cũ a uel ab primi ordinis actiuoꝝ est & significat accipe. Si aũt cum ablatiuo & a uľ ab sexti ordinis est & idẽ significat Si uero datiuũ habeat: secundi ordinis neutroꝝ est & significat pmittere ut recepisti mihi hoc est pro misisti mihi.

Cogere aliqnãdo significat ↄpellere aliquãdo cõiũ gere & coadunare ut cogite capellas. i. coadunate: Supare aliquãdo ẽ uincere cũ est actiuũ primi ordi nis aliquãdo aũt est neutꝝ & significat supesse ut su perant pecuniæ. i. supersunt.

q Ve sunt uerba secundi ordinis: quæ exigunt noĩatiuum ante se & post se actũm cum geni tiuo uel ablatiuo. ut tu implesti domnm tritico. & consulo te remedii.

Emo	is	mi	ptũ	
Cõparo	as	aui	atũ	per comparare
Vendo	is	di	ditũ	

Venundo	as	aui	atû	per uendere
Reuendo	dis	di	ditû	per reuendere
Aeſtimo	as	aui	tum	per ſtimare
Redimo	is	mi	ptû	per recomparare
Culpo	as	aui	atû	per incolpare
Arguo	is	ui	utum	
Accuſo	as	ui	atû	
Incuſo	as	aui	atû	
Increpo	as	aui	tû	p repndere p accuſare.
Dãno	as	aui	atû	
Cõdẽno	as	aui	atû	per condemnare
Caſtigo	as	aui	atû	per caſtigare
Punio	is	ui	tû	per punire
Mulcto	as	aui	atû	per punire in denari
Impleo	es	eui	tû	per impiere
Euacuo	as	aui	atû	per uutare

Quid intereſt inter accuſare & incuſare: Incuſamuſ maiores: accuſamus pares uel inferiores. Et poſſũt habere datiuũ uel abltm̃ cum corã: uel accuſatiuũ cum apud uel ante. ut Pyrrhus accuſat Penelopen ſupbiæ corã matre ſua uel apud aut ante matrẽ ſuã In uerbis pcium ſignificãtibus in quo caſu ponitur pcium: in ablatiuo: ut emi equũ decẽ minis: uł emi equũ magno pcio: Et poteſt addi ablatiuus cum a uł ab ut emi a platone aut Socrate. Sicut cum uendo poteſt addi datiuus ut uẽdidi tibi librum decem aureis. Cæterų hæc adiectiua tanti & q̃ti & ſua cõpoſita ut tantidem: quãtiuis: quãticunq;: quãtilibet: Itẽ pluris & minoris cum ſine ſubſtãtiuo ſunt ſemp

ponunt in genitiuo:& præter hæc oīa alia in abla/
tiuo ponunt. ut Plautus. Quanti eam emit uili. Et
Oratius/Quātæ empte paruo. Eandē legeȝ seruant
hæc adiectiua cū aliis etiam uerbis similibus ualeo
æstimo redimo ueneo lucror conduco loco & aliis
huiusmōi. Quod si addant substātiua statim ī abla/
tiuos ɔuertunt. Et sicut non dicimus quāto emisti
sed quāti emisti. ita non possum' dicere quāti pretii
emisti: sed quāto p̄cio emisti. sic dicim' q̄ȝtiuis emi
sti & quantouis p̄cio emisti: q̄ȝtilibet emas: & quāto
uis p̄cio emas. Excipit tātidem quod ī ablatiuū re/
solui non pōt: quia duos tantū casus habet tantūdē
& tantidem. Eadē ratio est de pluris & minoris cō/
patiuis. Dicimus enī pluris emit: & minoris uendit
Dicimus etiam carius & uilius nō tamē carioris &
uilioris uel emi uel uēdidi. Plinius libro xxxv. cum
de Pāphilo pictore scribit. Neminē inquit minoris
docuit talento. i. neminē minori precio docuit q̄ȝ ta
lento: contra Laurentii uallensis sententiā: qui uult
huiusmodi genitiuos iungi dūtaxat cū uerbis emo:
ualeo: uendo: consto: æstimo.

q Væ sunt uerba actiua tertii ordinis q̄ exi/
gunt ntūm ante se: & post se accusatiuum &
datiuum: ut trado te studiis philosophiæ.

Do	das	di	atū
Trado	dis	di	tū
Dedo	dis	di	tū
Præbeo	es	bui	itū
Impendo	dis	di	suȝ per dare'

do o ... [manuscript annotations]

Præpono	nis	ſui	tũ	
Antepono	is	ſui	ſitũ	
Præfero	ers	tuli	latũ	per preferire
Præmitto	tis	ſi	ſuʒ	p mãdare inante
Dico	cis	xi	ctũ	per dire
Dico	cas	aui	atũ	p dedicare e ↄſe
Subiugo	as	aui	atũ	crar̃
Subigo	gis	gi	ctũ	
Subiicio	cis	ci	ctũ	
Subdo	is	didi	tũ	p ſubiugar̃ e ſot
Suppono	is	ſui	ſitũ	tometter̃
Mitto	is	ſi	ſuʒ	
Deſtino	as	aui	atũ	
Lego	as	aui	atũ	p mandare
Oppono	is	ſui	ſitũ	
Obiicio	cis	eci	ctũ	p opponere
Prædico	cis	xi	ctũ	
Prænũcio	as	aui	atũ	p predire
Edico	cis	xi	ctũ	
Indico	cis	xi	ctũ	
Impero	as	aui	atũ	
Præcipio	pis	pi	ptũ	p comandare
Nuncio	as	aui	atũ	
Renuncio	as	aui	atũ	p auiſare
Interdico	cis	xi	ctũ	
Prohibeo	bes	bui	bitũ	
Veto	as	tui	tũ	p uetar̃ e ĩtardar̃
Cõmendo	as	aui	atũ	p recomãdare
Confero	ers	tuli	latũ	

Comparo	as	aui	atũ	p parangonare
Prodo	dis	didi	itũ	p demõstrar̃e p
Indico	as	aui	atũ	tradire
Declaro	as	aui	atũ	
Demonſtro	as	aui	atuꝫ	
Manifeſto	as	aui	atuꝫ	
Oſtendo	dis	di	ſuꝫ	
Explico	as	aui	atũ	
Enucleo	as	aui	atũ	
Dilucido	as	aui	atuꝫ	p demõſtrar̃ de/
Aperio	is	rui	tuꝫ	ſchiarar̃ explicar̃
Cõmodo	as	aui	atuꝫ	
Mutuo	as	aui	atũ	p impreſtare
Reddo	is	di	tuꝫ	
Reſtituo	is	ui	utũ	p rendere
Promitto	is	ſi	ſuꝫ	
Spondeo	es	di	ſuꝫ	p promettere
Addico	cis	xi	ctũ	p maniculare p priudicar o cõſtrĩr
Accõmodo	as	aui	atũ	p affectare
Dono	as	aui	atũ	p donare

Legere quot ſignificationes habet:duas.legere eni eſt mittere:unde dicuntur legati ꝙ oratores mittã tur.Hinc etiam dicuntur collegæ quaſi ſimul mit/ tantur:ad idem officium.Item legere eſt teſtamento relinq̃re uñ dicũt legata hoc ẽ relicta:& legatarii. Dare litteras dicimus non ei ad quẽ ſcribimus: ſed ad eum.& e conuerſo non ad eum qui fert litteras: ſed ei:ut do tibi litteraſ ad ciceronem:ideſt do tibi litteras quas feras ad Ciceronem:& dedi lr̃as ad te

Ciceroni ideſt dedi Ciceroni lr̄as quas ferret ad te
Cōmēdare quot ſignificationes habet: duas. Eſt. n.
aliquando primi ordinis & ſignificat laudare: ut cō
mendaui te in ſenatu & apud Cæſarē hoc eſt lauda
ui. Aliquando eſt tertii ordinis & ſignificat tradere
fidei ut cōmēdo me tibi. i. tuæ trado fidei & cōmen
do tibi pecuniā: & cōmendo rem mememoriæ.
Quid intereſt inter mutuo & cōmodo: Cōmodam⁹
quæ eadem reſtituunt̄ ut libros ueſtes uaſa & ſimi-
lia. Mutuamus q̄ non reddunt̄ eadē: & conſiſtunt ī
pōdere fere & numero & mēſura. ut pecunias oleū
triticum & ſimilia. Vnde dicit̄ mutuum quaſi meuȝ
tuum ꝙ ex meo fiat tuum
Quod uerbuȝ hui⁹ ordinis habere poteſt poſt accu
ſatiuum duos datiuos: do das: ut do tibi uirginē do
no. dedi filiæ tuæ talentū doti. Reddo quot ſignifi
cationes habet: tres. reddere. n. huius ordinis ſigni
ficat reſtituere: ut reddo tibi pecunias. Significat ēt
conſignare. ut reddo tibi litteras quas Cicero mihi
ad te dedit. Significat etiā facere quādo quarti ordi
nis eſt & duos habet accuſatiuos ut reddā te doctū
. i. faciā te doctum.
Reddo quomodo cōponit̄: ex re & do. quare gemi
nat̄ d: ut in ſecunda pſona differat a redeo redis in
quo uerbo ideo interponit̄ d. ut euitetur hiatus q
eſſet in reeo hoc eſt euphoniæ gratia quēadmoduȝ
fit in redintegro & redimo.
Quæ ſunt uerba huius ordinis quæ poſſunt etiam
eſſe ordinis quiti: ſunt hæc: dono imptio augeo cō

duplico:accumulo:&.si qua sunt similia. Dicim'enĩ dono tibi libertatẽ:& dono te libertate. Imptio tibi res meas:& imptio te rebus meis. Augeo tibi fortunas:& augeo te fortunis. Conduplico & accumulo tibi diuitias:ↄduplico & accumulo te diuitiis. Quæ sunt uerba hui'ordinis q̃ iungunť tã datiuo q̃ʒ actõ cum ad:duo:Rescribo & mitto. Dicimus.n.rescribo tibi & r̃scribo ad te. mitto tibi & mitto ad te.

q Væ sunt uerba actiua quarti ordinis:Quæ exigunt ntũm & accusatiuos duos. ut ego doceo te artem grãmaticam.

Doceo	es	cui	ctũ	per insegnare
Moneo	es	nui	ituʒ	per amonire
Flagito	as	aui	atuʒ	
Peto	tis	tii	ituʒ	
Posco	scis	sci	ituʒ	
Postulo	as	aui	atuʒ	per domandare
Rogo	as	aui	atuʒ	
Oro	as	aui	atũ	per pregare
Celo	as	aui	atũ	per nascondere
Calceo	as	aui	atuʒ	per calzare
Induo	is	dui	utum	
Vestio	is	ui	tũ	per uestire
Exuo	is	ui	utũ	per spogliare
Cingo	is	xi	ctũ	rer cenzere
Interrogo	as	aui	atũ	per domandare

Quid interest inter orare & exorare: Orare est præcari:exorare est impetrare.

Celo quot aliis modis construitur cuʒ casibus suis:

Tribus modis.

Dicimus enim celo tibi hanc rem: celo te hac re: celo te de hac re.

Quæ sunt uerba huius ordinis: quæ post primum accusatiuum possunt habere etiam ablatiuum loco secundi accusatiui: Sunt hæc cingo. calceo. exuo. uestio. induo. Dicimus enim: induo te uestem: & ueste. accingo me gladium uel gladio. calceo me cothurnos uel cothurnis. Exuo me & induo: & uestio pallium & pallio.

Peto etiam & postulo plerunque ablatiuum habent cum a uel ab: ut Ego peto & postulo hæc abs te.

q Væ sunt uerba actiua quinti ordinis: Quæ exigunt nominatiuum & accusatiuum cum ablatiuo sine præpositione: ut pasce te liberalibus studiis.

Spolio	as	aui	atù	per spogliare ꝑ forza
Priuo	as	aui	atù	per priuare
Onero	as	aui	atû	ꝑ caricar
Aggrauo	as	aui	atù	
Premo	is	si	suȝ	per premere
Exonero	as	aui	atû	ꝑ [illegible]
Alleuio	as	aui	atû	
Leuo	as	aui	atù	per allegerire
Impleo	es	ui	tù	
Imbuo	is	ui	tù	per impire
Euacuo	as	aui	atù	per uotare

per tengere inerire

Inficio	cis	eci	ctũ	per tengere merire
Farcio	cis	ſi	tũ	per inſaccare
Orno	as	aui	atũ	
Exorno	as	aui	atũ	per ornare
Alo	is	ui	itũ	
Nutrio	is	iui	itũ	per nutrire
Lacto	as	aui	atũ	per lactare
Munio	is	iui	itũ	per fortificare
Inquino	as	aui	atũ	
Maculo	as	aui	atũ	per macchiare
Tego	is	xi	ctũ	
Cooperio	is	rui	tũ	per coprire
Imptio	tis	iui	itũ	per far participe
Paſco	ſcis	ui	ſtũ	
Cibo	as	aui	atũ	per paſcere
Educo	as	aui	atũ	per allcuare

Paſco quot modis conſtruitur? Octo. Dicimus eniꝫ Boues paſcunt hærbam: & hærba paſcit Boues: Boues paſcuntur hærba: herbis paſcuntur Boues. Ego paſco Boues. Ego paſco hærbaꝫ. Boues paſcũ tur: Boues paſcunt.

Lacto & lacteo quomodo differunt inter ſe? Lactare eſt lacte nutrire. Vt matres lactãt pueros. Lactare uero eſt lac ſugere. Vt infantes lactent: hoc eſt: lac ſugunt.

Impertio quot modis conſtruitur? Quattuor. Dicimus eniꝫ impertio tibi bona mea: & impertio te bonis meis. Impertior te bonis meis: & tu impertiris a me bonis meis. Quæ ſunt uerba quæ ſuſcipiunt

etiam datiuum: Sunt hæc septem. Onero. exonero. spargo: fundo: figo: sterno: leuo: ut onero te donis: & onero tibi dona: figo terrã hasta: & figo hastã terræ: sterno lectũ lodice: & sterno lodicẽ lecto. Spgo fundo tibi aquã: spgo fundo te aqua. leuabo te hoc falce. & leuabo tibi hunc falcem

Possunt addi huic ordini etiã alioꝝ ordinum uerba ut tango te digito: uideo te oculis: fœcundo te erũnis: audio te auribus cuꝫ alioqn primi ordinis sint hæc uerba: audio etiam sexti.

q Væ sũt uerba actiua sexti ordinis? quæ exigũt ntm̃ & accusatiuuꝫ cum ablatõ a uel ab mediãte ut ego audiui hoc a ꝑtore. ego q̃siui hoc abs te.

Audio	dis	ui	tũ	per odire.
Ausculto	as	aui	tũ	per ascoltare.
Alieno	as	aui	atũ	
Auerto	is	ti	suꝫ	ꝑ alienar̃ e ꝑ inimicare
Amoueo	es	ui	otũ	
Remoueo	es	ui	otũ	
Abigo	is	egi	ctũ	per remouere
Intelligo	is	xi	ctũ	per intendere
Diuido	dis	si	sum	
Separo	as	aui	atũ	per partire & separar
Accipio	is	pi	ptum	
Recipio	is	pi	ptũ	ꝑ tor̃ e ꝑ receuer̃
Quæro	ris	siui	tũ	per domandare.
Eripio	pis	pui	ptũ	ꝑ tor̃ e ꝑ liberar̃

Audio & ausculto iungunt̃ etiã datiuo soli & significant obedire: fiuntq; sequẽtis hoc est septimi ordi

nis. & recipio similiter quod significat promittere. Amoueo hoc est remoueo sine d scribit. nam si cũ d scriberet admoueo: esset tertii ordinis & significaret adiungere siue appropinquare.
Eripio duobus modis construit. Dicimus enim eripio te a malis: & eripio te malis & est tertii ordinis ut iste eripuit tibi filiam tuam.
Quæro cuius figuræ: compositæ. componitur enĩ ex quæ & res: cũ nihil aliud sit quærere q̃ quæ sit res aliqua dubitare. Ideoq; per dipthongon scribit quàq̃ & alia ratio esse possit: ut eius passiuum differat a queror deponente: quod est lamentor. Quæro in compositione mutat dipthongon in i longam inquiro. Cuius uerbi regimẽ uarie auctores accipiũt. Dicim⁹. n. quæro uel requiro hàc rẽ abs te. & quæro uel requiro te de statu reipublicæ: quemadmodũ etiam deponente eiusdem significationis utimur: ut habeo quos percõcter: & pcõctare hàc rẽ ab illo

q Væ sunt uerba actiua septimi ordinis? Quæ exigunt nominatiuum ante se: & datiuum post se sine aliquo accusatiuo. Sunt tamẽ qui hæc putàt magis neutra dici debere. Sed nos contrarium censemus: cum etiam passiua eorũ reperiàtur: ut ego inuideo tibi: & tu inuideris a me. Horatius in poetica Ego cur acquirere pauca: si possum inuideor.

Inuideo	es	dì	sũ	per inuidiare
Recipio	is	pi	ptũ	per promettere.
Audio	dis	ui	tũ	
Ausculto	as	aui	atũ	per obedire

Impero	as	aui	atũ per ſignoregiarə
Benedico	cis	xi	ctũ per benedire
Maledico	cis	xi	ctũ per maledire
Timeo	es	ui	
Metuo	is	ui	ca.ſu·pertimere
Interdico	cis	xi	ctũ per interdire

Notaq; non poteſt dici hoc uerbũ non eſſe actiuuʒ quia habet in uſu paſſiuum interdicor. Nec põt dici q; habere poſſit accuſatiuũ poſt ſe. Non enim poſſumus dicere interdico tibi aquam & ignẽ: nec interdico te aqua & igni: ſed dũtaxat dicimus ĩterdico tibi aqua & igni: quanq; paſſiue poſſuʒ dicere tu interdictus es aqua & igni: & aqua & ignis interdictus ẽ tibi: & tibi ĩterdictũ eſt aqua & igni. ſed hoc poſtremum eſt magis imperſonale.

Officio etiam officis huius ordinis eſt: ideſt noceo cuius paſſiuum eſt officior. Lucretius ĩ ƀo. Officiũt uti coganꝫ tardius ire.

Inuideo cuius figuræ: cõpoſitæ. Vnde cõponiꝫ: ex in & uideo: q; oculos & animũ ĩ eos quibꝰ inuidemꝰ continue intentos teneamus: propter quod ueteres hoc uerbum non datiuo ſed accuſatiuo iungebant. Vt Ennius. Quis nam liberum florem inuidit meũ

De uerbo paſſiuo

q Vid eſt uerbum paſſiuum: Quod in or deſinens formatur ab actiuo.

Quot ſunt ordines uerborum paſſiuorum:

Septem: ſicut actiuoꝝ: & omnes exigunt ante ſe nominatiuum perſonæ patientis: & poſt ſe ablatiuum

a uel ab mediãte pſonæ agẽtis: ut præceptor amat pyrrhum: pyrrhus amatur a præceptore.

Præceptor docet pyrrhum: pyrrhus docetur a pce ptore. Caſus enim qui ultra duos principales ſunt: non mutantur in paſſiuo: ut ego doceo te grammaticam: tu doceris ame grãmaticam. Ego ſummo ſtudio ſcribo mihi librum calamo in membranis bonitate eius: utilitate mea: quocunq; loco & tempore. A me ſummo ſtudio ſcribitur mihi liber calamo in membranis bonitate eius: ntilitate mea: quocũq; loco & tempore.

Diligor	ris	ctus	ſum p eſſere amato
Emor	ris	ptus	ſum p eſſere ꝯprato
Dor nõ ẽ i uſu. daris		datus	ſum p eſſere dato
Doceor	ris	ctus	ſum p eſſere inſegnato
Spolior	ris	atus	ſum p eſſere ſpogliato
Audior	ris	tus	ſum p eſſere odito
Inuideor	ris	ſus	ſum p eſſere inuidiato

De uerbis neutris

q Vod eſt uerbum neutꝝ: quod in o deſinens non format paſſiuum in or.

Vnde dicit̃ neutꝝ: qa hæc uerba neutra ſunt: hoc eſt nec actiua nec paſſiua.

Q uot ſũt ordines uerboꝝ neutroꝝ: noue. ſubſtãtiuũ quãq; ĩpprie dicat̃ neutꝝ qa nõ deſinit i o: poſſeſſiuũ: acqſitiuũ. trãſitiuũ effectiuũ: abſolutũ: ipfectum: neutꝝ paſſiuũ: & neutro paſſiuum.

Quæ ſunt uerba neutra primi ordinis? Quæ dicunt̃ ſubſtantiua: ut ſũ; es eſt. quod per ſe ſubſtat: ut ego

ſuꝫ:& in ipſuꝫ cætera uerba reſoluunť. ut ego amo ideſt amans ſum:legebam ideſt legens eraꝫ:& ab eo compoſita ut abſum adſum.Copulat autem ſimiles caſus ut ego ſum fortis.Conſtruunť etiã cum geni tiuo:ut hic liber eſt pyrrhi:& cũ datiuo ut eſt mihi pater.& cum ablatiuo ut ſum magno animo.& cum duobus datiuis ut ſum tibi curæ ſuꝫ tibi impedimẽ to.& cũ ablatiuo cũ ꝓpoſitione in uel ſub uľ apud: ut ſum in foro ſub tecto apud macellum.Interdum ſine caſu poſteriore:ut deus eſt:deus fuit ſemper:& deꝰerit ſemp.Cõpoſita autẽ iunguntˀ fere ſemp dtõ ut ego interſum lectioni: & illi ineſt uirtus: multa mihi deſunt.

Sum	es	fui	per eſſere
Interſum	es	fui	per eſſere p̃ſente
Obſum	es	fui	per nocere
Proſum	es	fui	per iuuare
Præſum	es	fui	per ſopraſtare
Adſum	es	fui	per eſſere app̃ſſo
Abſum	es	fui	per eſſere abſẽte
Deſum	es	fui	per mancare
Inſum	es	fui	per eſſere dentro
Subſum	es	fui	per eſſere ſotto
Superſum	es	fui	p eẽre diſopra e p auãꝫaŕ

Nota ꝙ adſum nõ ſignificat præſens ſum ut quidã exiſtimãt:ſed prope ſum:ſicut abſum ſignificat lon ge ſum. Quod ex ipſa ſignificatione præpoſitio nis componentis intelligitur. Ad enim ſignificat apud & quaſi ꝓpe.Cicero de officiis. Inter hominẽ

& beluam hoc maxime interest: q͞ hæc tantum q̄tū sensu mouet ad id solum quod adest: quodq͞ p̄ns ē se accomodat hoc ē ad id qđ ꝓpe ē & qđ p̄ns este quod ipsemet declarat subiungens paululum admo dum sentiens ꝑteritum aut futuꝝ.i.sentiens tantuꝫ qđ adest hoc est qđ mox abiit: uel mox futuꝝ ē.

Quæ sunt uerba neutra secundi ordinis: quæ dicun tur possessiua. & exigūt ntūm ante se: & post se abla tiuū sine præpositioue. ut pyrrhus abūdat libris.

Egeo	es	ui	caret supino	
Indigeo	es	ui	ca.su	p hauer̄ bisogno
Careo	es	ui	tū uł sū	p mancare
Abundo	as	aui	tū	
Affluo	is	xi	ctū	
Exubero	as	aui	atū	p abundare
Satago	gis	egi	actū	p essere diligēte
Memini	sti	nit	ca.su	p ricordarsi

Quæ sunt ex his quæ & genitiuo iungunt̄: egeo: in digeo: satago: .ut Terentius. hic satagit reꝝ suaꝝ. idest anxius & curiosus est reꝝ suaꝝ

Memini huius ordinis neutꝝ est: licet in o non desi nat & tamen aliquādo iungit̄ actō ut Virg. Forsan & hæc olim meminisse iuuabit. Aliquando etiā iun git̄ ablatiuo cum de prepositione: Sed quādo actō & genitō iūgit̄ significat recordari ut non memini hanc rem uel huius rei hoc est non recordor. Quā do aūt iungit̄ ablatiuo cū præpositione uel iterduꝫ gtō significat mentionem facere. ut Priscianus non meminit de hac re uel huius rei hoc est mentioneꝫ

non fecit.
Abūdo & affluo possunt ét esse possessiua. dicim⁹. n. ego abūdo & affluo rebus oibus: & res oés abūdāt & affluunt mihi.
Careo & idigeo differūt qa nò idigem⁹ oib⁹ reb⁹ q‹bus carem⁹: utputa carem⁹ multitudine ꝑuoꝝ: qua nò idigemus. oib⁹ aūt quibus indigemus caremus: quia si non caremus non indigemus.
Deficio cis hui⁹ordis é. ut ego deficio pecunia: Pòt tñ esse ét acqsitiuū tertii ordinis ut pecunia deficit mihi. Pòt quoq; esse actiuuꝫ primi ordinis: ut iopē deficiunt omnes amici hoc est deserunt.
Quæ sūt uerba neutra tertii ordis q̇ dñr acqsitiua: & exigunt nominatiuum añ se & p⁹se dtm̃ ut ego in dulgeo amori nostro.

Seruio	is	ui	ituꝫ	
Inseruio	is	ui	itū	per seruire
Faueo	es	ui	tum	
Aspiro	as	aui	tū	per fauorire
Benefacio	cis	eci	ctuꝫ	per benfare
Derogo	as	aui	atuꝫ	per detrahere
Detraho	is	xi	ctuꝫ	per biasmare
Studeo	es	ui	ca. su.	per studiare
Hæreo	es	si	sum	
Inhæreo	es	si	sum	
Adhæreo	es	si	sū	per accostarse
Obuio	as	aui	atum	
Occurro	is	ri	sum	per incòtrarse
Succurro	is	ri	sum	

Subuenio	is	ni	tū	per ſoccorrere
Prouideo	es	di	ſū	per prouedere
Placeo	es	cui	tù	per piacere
Diſpliceo	es	cui	tù	per deſpiacere
Proficio	cis	eci	ctū	per fare ꝑfecto
Parco	cis	ci	ſum	
Indulgeo	es	ſi	tù	per perdonare
Pareo	es	ui	caret ſupino	
Obedio	is	ui	tum	
Obtempero	as	auī	tū	per obedire
Annuo	is	ui	tù	per conſentire
Abnuo	is	ui	tū	per denegare
Soluo	is	ui	tuꝫ	per pagare
Caueo	es	ui	tù	per guardarſi
Obſiſto	is	ſtiti	atū	per reſiſtere
Repugno	as	aui	tù	per repugnare
Cedo	is	ſi	ſū	per dare loco
Conſulo	is	ui	tū	per conſigliare
Debeo	es	ui	tù	p eſſere debitore
Satiſfacio	is	eci	ctù	per ſatiſare
Incumbo	is	ui	tù	per attendere
Sapio	is	ui	tū	per hauer ſapor̄
Acqeſco	is	ui	tù	p ſtare cōtento
Vaco	as	aui	tù	p attendere

Hæreo quot ſignificationeſ habet: duaſ. Aliquādo .n. ſignificat adherere ut hæreo parieti: aliquando dubitare: & tunc eſt abſolutum: unde fit frequentatiuum hæſito: ut Iuue. & tamen hæret & dubitat alta chionem deducere ſella.

Placeo quo facit præteritu3: placui & placitus sum sicut etia3 pleraq3 alia neutra: iuro iuraui & iuratus sum: prādeo prandi & prāsus sum. cœno cœnaui & cœnatus su3. careo carui & cassus sum. pateo patui & passus sum. titubo titubaui & titubatus sum. poto potaui & potus sum. Potus tñ cœnat' & iuratus aliquādo passiue capiūt ut epoto medicamēto effla uit uenenū: & iratus discessit: & it icœnatus cubitū. Caueo pōt etiā inter actiua cōnumerari septimi ordinis: & eius passiuum est caueor. ut caue tibi. i. attē de ne qd mali tibi accidat. Pōt etiā iungi cum abla tiuo cum ppositione: ut caue ab illo. Itē cu3 actō ut caue illum. Itē cum alio uerbo ut caue cadas. Vbi notādum est q cum negatione & sine negatione eadem est significatio: ut caue cadas: & caue ne cadas idem significant.

Seruio & inseruio quomodo differunt: Illud necessi tatis est: hoc uoluptatis.

Consulo debeo & sapio interdum habēt etiam post se accusatiuum ut consulo tibi cōmodum & debeo tibi talentum: & carmina sapiunt demorsum unguē Sed tunc cōsulo & debeo sunt actiua: sapio uero nō est actiuum: sed figurata est hæc locutio. sapit mel hoc est habet saporem mellis: quemadmodum fit in quibusdā aliis uerbis actiuis passiuis & neutris: ut ille agit uxorem. i. agendo repræsentat uxorem: & uxor temulenta uomit maritum. i. uomitu spsit maritum. & tu uiuis bacchanalia. i. uiuendo bacchana lia exerces. sonas asinum: i. sonādo refers asinum &

epiſtola redolet antiqtatem.i.bene olendo repſen/
tat antiqtatem. Ad hæc dicunt aliq: expuiſti me exi
bilaſti me.excreaſti me.i.expuẽdo exibilàdo excreà
do deriſiſti me.
Quod uerbum ex his contrarià ſibi habens ſignifi/
cationem cuꝫ ablatiuo iungit: Vaco.nam ſi dtò iũ
git ſignificat do operã.ut uaco litteris.Si uero abla
tiuo ſignificat contrarium ut uaco curis.i.careo.
ſi abſolute ponat uacare interdum ſignificat ſuper
fluum eſſe:ut qndecim carmia uacàt.i.abundant &
ſuperflua ſunt.Interdum còmodum eſſe & ociũ eſſe
ut ſi uacat noſtros audire labores.i.ſi còmodum &
ſi ocium eſt.
Quæ ſunt uerba neutra quarti ordinis: Quæ tranſi
tiua dicunt:& exigunt ntũm ante ſe:poſt ſe actũꝫ ſi
cut actiua ut tu araſ terram:& ego ſero agꝝ.Poteſt
etià addi dtũs ut Virgi.En quiſ conſeuim᷒ agros.&
habent paſſiuum in tertiis pſonis i utroqꝫ numero:
ut terra arat a te:& agri ſerunt a me. Poetæ tamen
p proſopopeiam utunt etià aliis perſonis. ut ſi ter/
ra loquens dicat aror.

Aro	as	aui	tum	per arare
Colo	is	ui	tũ	per lauorare
Semino	as	aui	tũ	per ſeminare
Sero	is	ui	tũ	
Inſero	is	ui	tũ	per incalmare
Conſero	is	ui	tũ	per porre
Planto	as	aui	atũ	p piantare
Poto	as	aui	atũ	

Bibo	is	bi	itū	per beuere
Edo	es	edi	esū	
Comedo	is	di	ſū	per mangiare
Cœno	as	aui	atū	per cenare
Coquo	is	xi	ctū	per cocere
Decoquo	is	xi	ctū	p padir̄ e ꝯſumar̄
Digero	is	ſi	ſtū	per padire
Sorbeo	es	ui	ca.ſu.	
Abſorbeo	es	ui	ca.ſ.	per ingbiottire
Mingo	is	xi	ctū	per piſſare
Suo	is	ui	tuꝫ	per cuſire
Diſſuo	is	ui	tuꝫ	per diſcuſire
Neo	es	ui	tuꝫ	per filare
Glomero	as	aui	atū	per inaſpare
Texo	is	ui	tuꝫ	per texere
Voluo	is	ui	tuꝫ	per uolgere
Euoluo	is	ui	tuꝫ	per ſuolgere
Inuerto	is	ti	ſuꝫ	per riuerſare
Retexo	xis	ui	tuꝫ	per texere
Implico	as	aui	atū	per auilupare
Impedio	is	iui	ituꝫ	per impedire
Explico	as	aui	tuꝫ	per ſuilupare
Miſceo	es	cui	tuꝫ	per meſcolare
Frango	is	egi	ctū	per rompere
Scindo	is	di	ſſuꝫ	per ſpezare
Findo	is	di	ſſuꝫ	per ſendere
Diuido	is	ſi	ſuꝫ	per ſpartire
Incido	is	di	ſuꝫ	p tagliare
Seco	as	aui	atū	per ſegare

Amputo	as	aui	atû	per mozare
Aedifico	as	aui	atû	per edificare
Molo	is	ui	tû	per masenare
Pinso	is	ui	stû	
Contundo	is	di	sû	per pistare
Pingo	is	xi	ctû	per depengere
Terebro	as	aui	atû	per treuellare
Perforo	as	aui	atû	per forare
Vello	is	li	suz	per cauare
Condio	is	ui	tuz	per condire
Puto	as	aui	atû	per putare
Meto	is	ui	suz	per metere
Repastino	as	aui	atû	per repastinare
Tero	is	ui	tuz	per tritare
Vindemio	as	aui	atû	per uindemiare
Nauigo	as	aui	atû	per nauigare
Inhibeo	es	ui	tuz	per siar la naue
Pitisso	as	aui	atû	per gustare
Prægusto	as	aui	atû	p fare la credéza
Trituro	as	aui	atû	p batter elgrano
Ventilo	as	aui	atû	per auentare
Pulso	as	aui	tû	per battere

Nota quod sero seris seui satum significat idem quod semino. Quando autem facit in supino ser/tum significat plantare ut serit arbores. Virgilius. Insere nunc Melibœe pyros. Inde dicitur ager con situs idest plenus arboribus. Significat etiam ordi/nare. Vnde dicitur series idest ordo. & desero idest derelinquo. & serio aduerbiû cuius côtrariû è ioco

Interdũ significat iserere & p ordinẽ miscere: & ite xeř serta. Vnde dicũť corollæ florib⁹ intextæ. Dicũ tur etiã ipsæ coronæ sertæ: hoc est intextæ florib⁹ Lucanus. Accipiunt sertas nardi de flore coronas. Inseriť etiã ramus in arbore. Cõserere etiam signi ficat seminare & plãtare. Virg. En qs ɔseuim⁹ agros Possumus tamẽ dicere seui triticum in agro: & seui agꝝ tritico: cõseui hortos arborib⁹ & cõseui arbo/res in hortis. Inseui malũ ramusculo pyri: & ramu/sculum pyri ĩ malo inserui. Vnde fit satio & insitio: quæ duplex est: & cũ in fixo trunco sterili inseritur surculus fœcundæ arboris: & cũ germen alienæ ar boris inserimus libro infixo cortice.

Putare ꝓprie est resecare quæ sup̃flua sunt. Vnde dicimus putare uites. Et ueteres dicebãt argẽtũ pu rum putũ. i. purgatissimũ. Hinc fit amputare: quod est resecare. Propterea putare diciť cogitare: qa co gitãdo quasi resecamus q̇ sup̃flua sunt: & quod me/lius sit mẽte concipimus. Hinc descendũt etiam di sputare: deputare: reputare: computare.

Pitisso qd ꝓprie significatꝰ parce uinuꝫ gusto: quasi tentãdi gratia. Terẽtius. Pitissando multũ uini ab/sumpsisti hodie. Tale est uerbum quo Plautus utiť cyathisso: q̃ꝫ q̃ꝫ sexti potius ordinis sit. Vt cyathisso apud te quãdo poto. Tale est etiã græcisso.

Vẽtilare quot mõis cõstruiťꝰ Dicim⁹ uẽtilare triticũ hoc est uẽtilãdo purgare. Ventilare auꝝ digitis su/dãtibus dixit Iuuenalis. Dicimus etiam uentilare fa ciem & corpus flabello.

Pulsare ꝓprie est ꝑcutere. ut pulsat pugnis pectora Antiq pulto dicebãt. Vnde fit ut significet ẽt canere siue ludere: ut pulsat citharã. Nec põt dici cãpana pulsat: sed pulsat̃. nec cãpanã sono: sꝫ pulso. Possum⁹ tñ dicere sono cãpana: sicut sono cithara ablatiui casus: ut Virgilius. Cithara crinitus Iopas Personat aurata. Possum⁹ ẽt dicere cãpana sonuit tertiã & quartã horã: & tertia hora pulsata est. & quarta hora pulsata est. Vir. iãqꝫ eadẽ digitis: iã pectĩe pulsat eburno. Aliquãdo sono iũgit̃ cũ actõ. Vir. nec uox hoĩeꝫ sonat. i. exprimit sonando: & syluæ resonãt amaryllida. i. resonando exprimunt.

Sunt quædam alia uerba huius ordinis quæ raro & apud poetas i primis & ꝭis ꝑsonis in usu sunt: i tertiis uero ꝑsonis frequens est eoꝝ usus.

Pluo	is	ui	tũ	per piouere
Ningo	is	xi	ctũ	per neuigare
Tono	as	aui	tũ	per tonare
Corusco	as	aui	atũ	per balenare
Fulmino	as	aui	atũ	per fulminare
Grandino	as	aui	tũ	per grandinare

In his nõ ponit̃ ntũs expꝛssus: & subaudit̃ deus. ut Iupiter pluit hodie magnos imbres. Liuius tamẽ & Valerius pluisse lapidibus dicunt. & Virgilius ĩ georgicis. Nec densior aere grãdo: Nec de cõcussa tantuꝫ pluit ilice glandis. tantum hoc loco nominatiui casus esse uidetur:

q Væ sunt uerba neutra qnti ordinis: quæ effectiua dicunt̃: & exigunt añ se ntm̃: & post se

ablatm̄ sine præpositione uel actm̄ cū p̄positiōe ob aut pp. ut ego caleo igni uel ob ignē aut pp ignem.

Caleo	es	ui	caret su.	per scaldare
Frigeo	es	xi	caret su.	per hauer̄ fredo
Gaudeo	es	sus	sū	per allegrarse
Pingueo	es	ui		per ingrassarse
Palleo	es	ui		per impaledirse.
Areo	es	ui		per seccarse
Vireo	es	ui		per inuerdirse
Tepeo	es	ui		per intepedirse.
Albeo	es	ui		per inbiāchirse.
Nigreo	es	ui		per innegrirse.
Rubeo	es	ui		per inrosirse
Floreo	es	ui		per fiorire
Tumeo	es	ui		
Turgeo	es	ui		per gonfiare
Feruco Ferbeo	es	ui		per bollire
Stupeo	es	ui		per stupire
Horreo	es	ui		p hauer̄ horror̄
Mœreo	es			per dolerse
Calleo	es	ui		p farglie el callo
Spendeo	es	ui		
Polleo	es	ui		per resplendere
Liqueo	es			per manifestare.

Caleo p simplex l hui⁹ ordinis est: & significat cale/scere hoc est calefieri. Per duplex l similiter hui⁹ or dinis esse pōt: & significat callū facere. ut nimio do lore obcalluit. Aliquādo quarti ordinis est: hoc est neutri transitiui: & significat calidū siue astutū esse:

potisso potissas passagiare

& optime aliquid scire. ut Diceda siledaq; calles.
Mœrere quado prima syllaba longa het cu diptho
go significat mœstu esse & animo egr9: & caret pte
rito. Nam mœstus a um nome est no pticipiu. Me-
reo uero habens prima syllaba breue ide; est quod
mereo: & facit in præterito merui: sicut meror me
ritus sum uel fui. ut ego merui laudem siue merituf
sum laudem. Illud eni; neutr9: hoc deponens est tra
sitiuum. Mœreo etia; id est quod milito sub stipen
dio. ut iste meret sub Cæsare idest militat: & est sex
ti generis neutrorum quæ absoluta dicuntur Dicun
turq; a mereo: quod est pro mercede aliquid ope-
ror. Vnde ipsa merces dicitur potius q; a mercado
Hinc meretrices dictæ sunt ipsæ quoq; suam mili-
tiam exercentes: ac stipendia sua facientes. Et adie-
ctiuum meritori9 meritoria meritorium. Vnde scor
ta mascula pueri meritorii uocantur. Hinc etiam ta
bernæ meritoriæ dicuntur. Et apud Aulum Gelliu
Lais meretricando magnam pecuniam demerebat.
Mereo et & mereor qn p9 se abltm hent cu pposi-
tione de significant tractare. ut ego bene mereo de
te. Antonius male meruit de militib9 suis. siue male
meritus e de militib9 suis. Virg. Si bene quid de te
merui. Sic dicuntur etiam promereo & promereor
commereo & commereor: inter quæ hæc est diffe-
retia qp promeremur bona: commeremur mala. De
mereri etiam dicimus idest bene mereri. ut Quinti
lianus. Vt pleniori obseqo demererer amantissimos
mei. Vnde male usurpant aliqui demerita p uitiis.

Emeriti militeſ dicunt̃:qui ob ingraueſcenté ætaté ab onere militãdi liberant̃:nec ampliuſ merent.

q Væ ſunt uerba neutra ſexti ordiniſ:quæ abſoluta dicunt̃:& exigunt ante ſe ntm̃:poſt ſe auté nullo indigét caſu:ut deus eſt:ego uiuo:tu uiuiſ.quàq̃ poſſit eſſe ablatũſ cum in uel ſub uel alia huiuſmodi ꝓpoſitione.ut deuſ eſt in cælo:noſ uiuimuſ ſub romano põtifice.

Viuo	iſ	xi	ctũ	per uiuere
Occumbo	iſ	ui	tum	
Obeo	eſ	ui	tum	
Pereo	eſ	ui	tum	
Intereo	iſ	ui	tum	
Occido	iſ	di	ſũ	per morire
Dormio	iſ	ui	tũ	per dormire
Deficio	ciſ	eci	ctũ	per mancare
Quieſco	iſ	ui	tũ	per riposarſe
Iaceo	eſ	cui	ca.ſ.	per iacere
Sedeo	eſ	di	ſũ	per ſedere
Sto	aſ	ti	atũ	per ſtare
Surgo	iſ	xi	ctũ	per drizarſe
Maneo	eſ	ſi	ſũ	per ſtare fermo.
Remaneo	eſ	ſi	ſum	
Reſto	aſ	ti	tũ	per reſtare
Cado	iſ	cidi	ſũ	per cadere
Rũo	iſ	ui	tũ	per ruinare
No	aſ	ui	atũ	
Nato	aſ	aui	atũ	per notare
Nauigo	aſ	aui	atũ	per nauigare

madeo mades — per bagnare
madeo mades per bagnarse madeo mades
madeo [illegible]

Emergo	iſ	ſi	ſū	per uſcire fora
Volo	aſ	aui	tū	per uolare
Salto	aſ	aui	tū	pſaltar̄ e p ballar̄
Laboro	aſ	aui	tū	p affaticarſe.i.la
Sudo	aſ	aui	tū	p ſudar̄ / uorar̄
Ludo	iſ	ſi	ſū	per giocare
Vigilo	aſ	aui	atū	per uigilare.
Titubo	aſ	aui	tū	
Nuto	aſ	aui	atū	
Vacillo	aſ	aui	atū	per uacillare.
Labo	as	aui	atū	per caſcare
Hio	aſ	aui	atū	
Hiſco	ſcis	caret p̄t.& ſu		per ſbadacchiar̄
Euado	diſ	ſi	ſū	per ſcampare
Sum	eſ	fuī		per eſſere
Veſperaſco	ſcis	caret p̄t.& ſ.		per farſe nocte
Luceſco	ſcis	ſcit		per farſi di

Viuo uolo as & aliqua alia ex ſupradictis habēt ali/quādo etiā poſt ſe ntm̄ ut uiuo felix:hæc auiſ uolat hylaris.Viuo ēt aliquādo habet actū; poſt ſe:ut ui uo uitā:ſicut etiam dicimus obeo mortem. Dicim⁹ etiā iſte uiuit aſinum:& hi uiuunt bacchannalia.i. uiuendo ſequunť aſinū & bacchānalia: quēadmodū etiam dicimus tu euigilaſti p̄lia.i.euigilādo ſcripſi ſti.A uiuo deriuať uictus. quod uerbum alimoniu; ſignificat.Virgilius.Tum uictu reuocant uires: & Terentius.Semp erit p̄ſidium clitipho uictus ueſti tus.Quādo accuſatiuum habet uiuo actiuum ē pri mi ordinis.ut uiuo ætatē.unde & paſſiuum hēt:la;

tertia uiuit ætas. Hinc fit cõuiuo uis xi ctum p ui/
uere & fare una spesa i sieme. Inde cõuictores qui si/
mul uiuũt. Sed duo hæc cõuiuator q ad cõuiuium
inuitat & cõuiua q inuitat a cõuiuor cõuiuaris uer
bo deponẽti habẽt originem.
Titubare est eius q nõ põt ĩsistere pedib' ut faciũt
ebrii atq; ægroti: trãsfetturq; ad animũ. ut ille titu
bat. i. modo ait modo negat: & nescit qd loquat.
Nutare est alicui' magnæ molis ruinam minãtis: &
trãsfert ad aĩum. Labare est repente ruere: ut labat
turris. & ad aĩum quoq; transfertur: ut labascit ille
uno uerbo tã cito. Et differt a labor laberis. Nã la/
bi est leuiter & sensim deorsum ire. Item ab elabor
elaberis: quod est piculum fugio: ut hic est elapsus
. i. piculũ aufugit: instar anguillæ: quæ elabens ma/
nibus fugit.
Quid interest inter hiare & hiscere: hiare est aliqd
sua sponte apiri externa aliqua ui. ut hiat tellus siue
lignũ: hiscere est oris tm̃ & qdẽ humani: & capit p
loqui. ut non audeo hiscere.
Sum es est quãdo absolute ponit. i. solũ unũ ntũm
añ se hñs hui' ordinis neutro⁊ ẽ: ut. de' est: & semp
erit iuidia & huiusmõi. Iũgit aũt & cũ gtõ qnq; mo
dis: primo quãdo significat possessionẽ: ut hoc pec'
ẽ meliboei. 2o quãdo notat laudẽ ul' uitupationẽ ut
hoc pecus ẽ magnæ utilitatis ul' magni detrimẽti cu
ius loco aliquãdo ponit ablatiuus. ut Catilina fuit
magna ui corporis & animi. Tertio quãdo nullum
habet nominatiuum: sed genitiuum cum infinito: &

significat interest. ut discipuli est honorare magistrum.
Quarto quādo sumit̄ p ualet & ad p̄cium tendit: ut quāti est sumito p quātum ualet. Cesar. Tanti eius apud se gratiā esse ostēdit: uti & reipublicæ iniuriā & suum dolorē eius uoluntati ac p̄cibus condonet.
Quinto quādo mansionē significat. ut ego sum: domi meæ: tu es domi tuæ: itē domi uestræ: domi nostræ: domi alienæ. Vbi notandum est: q̄ cum aliis adiectiuis non iungeretur. Neq; enim diceremus ego sū domi honestæ & domi pulchræ: s; ī domo honesta & ī domo pulchra. Et licet diceret̄ sū domi & sū domo: sicut egerdior domo & egredior e domo. Iūgit̄ ēt sum cum dtō: & significat hēo. Vt sunt mihi bis septem præstanti corpore nymphæ. Item cum duobus datiuis. ut tua uerba sunt mihi contemtui. Item cum datiuo & infinitiuo sine nominatiuo: ut non est cuipiam fallere: Itē cū accusatiuo cum præpositione: ut hoc ē apud Virgilium. Item cum ablatiuo sine præpositione. ut hæc est præstanti corpore. Item cum ablatiuo cu; præpositione in. ut ī mea manu est: item penes uos est. Est autem penes esse: non apud aliquem esse: sed in manu & quasi potestate alicuius esse.
Aliquando est idem quod uergit & expositum est: iungiturq; accusatiuo cum prepositione ad. Cæsar Aqtania a garūna flumine ad piræneos mōtes & eā ptem oceani quæ est ad hispaniā ptinet.
Aliquādo iungit̄ cum infinitiuo sine aliquo casu: ut cernere erat. i. cernere licebat.

Pernoctare est totã noctem insomné ducere. Perui gilare etiã idé significat: sed i hoc differunt ꝙ illud nocte dũtaxat: hoc ét die fit. unde pnox & puigil

q Væ sunt uerba neutra septimi ordinis: quæ i pfecta dicunť: & exigunt ntm̃ ante se: & post se obliquum cuꝫ ꝑpositione: nisi fuerint noĩa aduer bialiter posita: ut eo in urbem: eo domum.

Abeo	is	ui	tum	
Discedo	is	si	sum	
Recedo	is	si	sũ	per partirse
Eo	is	iui	itum	
Vado	is	si	sum	
Incedo	is	si	sum	
Pergo	is	xi	ctũ	per andare
Venio	is	ni	tũ	per uenire
Redeo	is	ui	tum	
Remigro	as	aui	tũ	per tornare
Introeo	is	ui	tũ	per ĩtrare détro.
Exeo	is	ui	tũ	per uscire
Trãseo	is	ui	tuꝫ	per passare
Trãsmigro	as	aui	tũ	per trapassare.
Contendo	is	di	tum	
Pugno	as	aui	tum	
Certo	as	aui	tũ	per combattere
Curro	is	urri	suꝫ	per correre

Pergere proprie est iter: aut ré aliã inceptã ꝓsequi. Venio apud doctos frequẽter ponitur pro eo: ut ue niebam ad illum: sicut econtra eo ꝓ uenio. ut eo ad te: & ambo ꝯiunguntur cum datiuo sine ꝑpositione

ut It clamor cælo:uéturaq; desuper urbi.& hostes ueniunt excidio hoc est ad excidium.
Migrare est domiciliũ mutare:& alio se ad habitandum conferre.Remigrare est oppositũ: hoc est ad primũ domicilium reuerti.Et iccirco homines qui obeũt migrare ex hac uita dicuntur. transmigrare est longius ad habitandum ire.
Eo & iter facio idẽ sunt.sed nõ est idẽ uiaʒ facio:& iter facio.Nã facere iter est ire seu uiaʒ ingredi:facere uiam est apire trãsitũ p queʒ iri possit.Munire autẽ uiam idem est quod reficere:repurgare:sternere silicibus:quando uel contriti sunt silices: uel forte deficiunt.
Incumbere est toto animo siue corpore alicui rei insistere:& aliquãdo est huius ordinis:ut incũbo i studia & ad studia philosophiæ. Aliquãdo est ordĩnis acq̃sitiuoꝝ neutroꝝ ut incũbo studiis philosophiæ Sed illud aiaduertẽdũ ꝙ quãdo ad animũ refertur: utriusq; ordinis est:quando autẽ ad corpus dũtaxat tertii ordinis hoc ẽ acq̃sitiuoꝝ:ut icũbo remis .nõ enĩ diceremur incumbo in remos neq; ad remos.
Currere i agꝝ dicim⁹ si simus extra agꝝ:si aũt sim⁹ i agro dicimus curro ĩ agro.Nã hæ quattuor p̃positiones in sub sup & subter quotiẽs motũ significãt: iungunť acẽõ:quãdo autẽ nõ significãt motũ de loco ad locũ iũgũť ablatõ.ut tityr⁹ recubat sub tegmine fagi:nos q̃escim⁹ sub tecto.& nos eam⁹ ad tegmẽ fagi:reducam⁹ nos sub tectũ:nauta cecidit in undas nõ i undis:& hostes labũť sup hostes nõ sup hostib⁹

q Væ ſūt uerba neutra octaui ordinis: quæ neu tra paſſiua dicūtur ꝙ in uoce actiua inſtar paſ ſiuoꝝ cōſtruantur. ut diſcipulus uapulat a præcep- tore:& ſunt quinqꝫ.

Exulo	as	aui	tū	p eſſere ſbādito.
Liceo	ces	cui	tū	p eſſer̄ app̄ciato
Vapulo	as	aui	atū	p eſſere battuto.
Veneo	is	ui	nū	p eſſere uenduto
Nubo	is	pſi	ptū	p eſſere maritato

Exulo cuius figuræ:cōpoſitæ.Ex quot dictionibus cōponitur:ex tribus:una integra & duab⁹correptis hoc eſt ex p̄poſitione ex:& ſolo nomine: & eo uer- bo.Exulo enim eſt ex ſolo eo.hoc eſt extra ſolū eo Sunt enim exules:qui natali ſolo priuātur:qui dicū tur etiam extorres: quaſi extra terram ſuam euntes Dicit̄ aūt exulare de loco & i loco ut Donatus affir mat:ut nos exulam⁹ roma:& exulam⁹ uiterbii.i.ex- torres roma habitamus uiterbi:qui locus exilii no- bis aſſignatus eſt.

Nubere dicit̄ de mulierib⁹ tm̄:ut hæc puella nupta ē a patre formoſo adoleſcēti.Dicit̄ aūt nubo a uer- bo obnubo qđ ē obtego & coopio ꝙ ſpōſæ ad uiꝝ ꝑficiſcētes pudoris gratia obnupta.i.coopta facie ꝑficiſcebant̄.hinc nuptæ.i.ſpōſæ. Repit̄ tn̄ apud ueteres nouus nuptus pro ſponſo.

Liceo lices ī uſu ē:ut tu licebis a me puo p̄cio.Re pit̄ tn̄ ēt deponēs liceō cū freq̄ntatiō ei⁹licitō:q cū actō iūgunt̄:& ſignificat ultra p̄ciū deferre i actiōe faciēda.hinc fit polliceor:quod eſt ſpōte ꝑmitto.

q Væ ſunt uerba neutra noni ordinis: Quæ neutro paſſiua dicunt̃: & in p̃teritis atq; his quæ a p̃teritis formant̃: declinant̃ ſicut paſſiua: in cæteris uero tẽporibus ſeruant uocem actiuoꝝ.

Gaudeo	es	ſus	ſu;	per allegrarſe
Fio	is	ctus	ſu;	per eſſere facto
Fido	is	ſus	ſu;	
Confido	is	ſus	ſu;	per confidarſe
Soleo	es	tus	ſu;	per ſolere
Audeo	es	ſus	ſu;	per ardire

De Veerbis Cõmunibus

q Væ ſunt uerba cõia: quæ in uoce paſſiua ta; actiuã q̃ paſſiuã habent ſignificationem: ut Ego criminor te: ego criminor a te. Tu uenerariſ deum: deus ueneraт̃ a te.

Largior	ris	tus	ſũ	per donar̃ e eſſer donato
Expior	ris	tus	ſũ	p ꝓuare e eſſere ꝓuato
Veneror	aris	tus	ſũ	p hõorar̃ e eẽre hõorato
Moror	aris	tus	ſũ	p aſpectar̃ e eẽre aſpectato
Criminor	aris	tus	ſũ	p ĩcolpar̃ e eſſere ĩcolpato
Amplectõ	ris	xus	ſũ	p abraciar̃ e eẽre abraciato
Oſculor	aris	tus	ſũ	p baſiare e eſſere baſiato
Hortor	aris	tus	ſũ	p ꝯfortare e eẽre ꝯfortato.
Interp̃tor	aris	tus	ſũ	p exponere e eſſer̃ expoſto
Hoſpitor	aris	tus	ſũ	p albergar̃ e eẽre albẽgato

Largior: expior: ueneror: moro:: oſculor: hortor: Criminor: amplector: interp̃tor: hoſpitor adde.
Moror ultra ꝓpriã ſignificationẽ ſuã q̃ eſt expectare aut expectari: ſignificat etiã retinere aut retardar̃

ut quid omnes uenientes ad te tantu; remoraris.i.
tm̄ retines.& Terenti⁹.ne ueſtrũ remorer cõmodũ
.i.retardẽ.Aliquãdo etiam capiť moror ꝑ hæreo.
.i.dubito:ut nihil moror.i.nihil hæro nihil dubito
Oſculor unde diciť:ab ore ꝙ baſiando os rei qua;
baſiamus adiungiť.unde diciť oſculũ.i. baſiũ.q̄;q̄;
oſculum ſignificat etiã paruũ os.ut meum oſculu;
meus ocellus.
Hortor ꝑ aſpirationẽ ſcribiť differentiæ cauſa. Nã
ueteres hortor dicebant:& ideo aſpirabãt:ut ab or
to noïe differret.Eius oppoſitũ eſt dehortor.Dici/
mus autẽ hortor filiũ tuu; ad uirtutẽ:tu uero a uir
tute dehortaris.
Hoſpitari eſt recipere uel recipi quẽq; ĩ domiciliũ
amice :inde fit hoſpes cõis generis: & hoſpita fœ/
minini:ut ſoſpes & ſoſpita.Inde diciť hoſpitiũ: qď
non ſignificat diuerſorium & cauponã ſiue tabernã
uinariã(ut aliqui putãt) ſed ius amicitiæ:quæ eſt in
ter hoſpites hoc eſt amicos externos.
Patior Donatus uult eſſe cõe uerbum.Dicimus enĩ
patior te & patior abſ te.Priſcian⁹ in numero quoꝝ
dam deponẽtium ponit:quæ paſſiuã habẽt conſtru/
ctionẽ ut naſcor a te orior a te:morior a te.Multa
quoq; p̃ter ſupradicta apud ueteres cõia repiunť ut
Virg.Nunc oblita mihi tot carmina.& aggredior.
Cicero:ut a te aggrederer donis.& ſtipulor:in quo
uerbo attẽdendũ eſt ꝙ tam in actiua q̄; ĩ paſſiua ſi/
gnificatione ablatiuo iungiť:ut ſtipulor a te ꝑ iter
rogo te & interrogor abſ te:quẽadmodum dicimus

quæro a te pro interrogo te quis sit actiuum:ut Iuuenalis. Quantuꝫ uis stipulare:& ꝓtinus accipe qđ do. subauditᷣ a me:& actiue hoc loco accipitᷣ. Suetonius uero passiuũ posuit. Quæ uetat minorẽ ãnis quindecim stipulari:hoc est interrogari.

De Verbis Deponentibus

q Vod est uerbũ deponẽs:quod i uoce passiua uel actiuã uꝉ passiuã deponit significationẽ. Quare dicitᷣ deponẽs:qa nõ habet utrãq; significationem sicut cõmune:sed alteram deponit uel actiuam uel passiuam.

Q uot sũt ordines uerboꝝ deponẽtiũ septẽ. possessiuum. acqsitiuum. trãsitiuum. effectiuuꝫ. absolutũ. imperfectum uocatiuum.

Q uæ sunt uerba deponẽtia primi ordinis:quæ passiua dicuntᷣ:& exigũt ntm̃ ante se & post se gtm̃ uꝉ ablatm̃ sine ꝑpositione:ut dii uescuntur ambrosia.

Vtor	ris	sus	sum ꝑ usare e oparᷣ i cose utile
Fruor	ris	&⁹uꝉ it⁹	sũ ꝑ usare cum dilecto
Abutor	ris	sus	sum ꝑ male usare
Fungor	ris	&⁹	sum ꝑ usare officio
Potior	ris	tus	sum ꝑ obtenerᷣ cose dꝭsiderate
Vescor	ris	sine supino ꝑ usare cibi	
Recordor	ris	tus	sum
Remiscor	ris	sine supino ꝑ ricordarse	
Obliuiscor	ris	tus	sum ꝑ dimenticarse
Misereor	ris	tus	sum ꝑ hauere misericordia

Vti & frui differunt. Nã frui est cũ delectatione uti Vnde theologi frui transferunt dũtaxat ad res diui

nas:& peccatuȝ dicunt esse:si quis uel utatᷣ rebus di
uinis uel fruatᷣ humanis. Scriptores autē utuntᷣ hoc
uerbo ēt in rebus humanis quotiēs nō necessitate sȝ
delectatione utimur. Verbi gratia. Si amici patroci
nio i aliqua causa egemꝰ:dicimur uti amicitia illius
Si uero nulla causa intercedēte ex amici cōsuetudi
ne:sermone:aspectu:pñtia uoluptateȝ capimus :frui
dicimur amicitia illiꝰ. Hic dicitᷣ fructꝰ:& ex utroqȝ
uerbo cōpositū usufructus. Fruor.n.supinum facit
fructū.ut Cicero i Hortēsio. Et amœnitate summa
semp fructus. Vlpianus tñ ad Sabinū fruituꝝ dixit:
nō fructuꝝ: queādmodū ab ortū orituꝝ dicimꝰ:nō
ortuꝝ:a partū parituꝝ nō partuꝝ: ab erutū eruituꝝ
non erutuꝝ

Potior potiris uel poteris cuȝ ꝑo quarto & sexto ca
su iungitᷣ: & esse pōt tertiæ & quartæ ɔiugationis.
ut orior morior:sȝ infinitiuꝰ facit mori ꝑm tertiam:
& oriri & potiri ꝑm quartā cōiugationē

Quæ sūt uerba deponētia ꝑi ordinis:quæ acqsitiua
dicūtᷣ:& exigunt ntūm ante se:& post se datiuum ut
ego auxiliorᷣ tibi.

1	Auxilior	aris	tus	sum	
1	Admiculor	aris	tus	sum	
1	Opitulor	aris	tus	sum	
1	Suffragor	aris	tus	sum	per aiutare
1	Iniurior	aris	tus	sum	per iniuriare
1	Aemulor	aris	tus	sum	p iuidiarᷣ e p imi
4	Blandior	ris	tus	sum	p losengarᷣ / tarᷣ
1	Minor	aris	tus	sum	

Minitor	ris	tus	ſum	per minacciare.
Adulor	ris	tus	ſum	per adulare
Aſſentor	ris	tus	ſum	
Aſſentior	ris	tus	ſum	per acconſentiꝛ̃
Medeor	ris	ſiñ ſupiò.		per medicare
Aduerſor	ris	tus	ſum	per contraſtare.
Obſequor	ris	tus	ſum	per ſeruire
Moderor	ris	tus	ſum	per temperare
Fœneror	ris	tus	ſum	p dare ad uſura
Gratulor	ris	tus	ſum	per ralegrarſe e
Cògratulor	ris	tus	ſum	per fare feſta
Inſidior	ris	tus	ſum	p iſidiaꝛ̃ e aguai
Dominor	ris	tus	ſum	p ſignoꝛ̃ʒaꝛ̃ taꝛ̃
Innitor	ris	xus	ſum	per appogiarſe.

Miſereor qdà ponunt hu⁹ ordinis cù dtò interdum iungat̃:ut miſerere nobis. Tñ ſupioris poti⁹ ordinis é:& gtò iũgit̃. Virg. Nil nr̃i miſere. & alibi. Miſerere laboꝝ tantoꝝ: miſerere animi non digna ferētiſ. Miſeror miſariſ ſignificat fleꝛ̃ & lamẽtari:& ſemp iũgit̃ actò. ut Ignaroſq̃ uiæ mecũ miſat⁹ agreſteſ. Medicor huiuſ ordiniſ eſt ſicut medeor:& iungitur etiam cum accuſatiuo. ut medicatuſ ſum tibi & te. Inuenitur tamen etiam medico medicaſ. Virgiliuſ. Semina uidi equidem multoſ medicare ſerenteſ. Iungitur etiam cum datiuo. Virgilius. Et ſenib⁹ me dicantur ahnelis.

Moderor moderaris iungitur etiam cum accuſatiuo ut imperator moderatur militibuſ uel militeſ. Terentius. Qui ex ſua libidine moderatur noſ.

Minor & eius frequentatiuũ minitor habent poſt ſe datiuũ:aliquãdo etiã actũm:ut tu minaris uel mini/taris mihi morté uel exilium.
Iniurior & cõtrarior multis aliis mõis uſitatius di/cit.Loco.n.primi dicit tu es mihi cõtrarius:tu in/fers mihi iniuriã:tu nõ es mihi æquus:tu mihi iniu riam facis:tu afficis me iniuria.Loco ſecundi ponit ſemp mihi aduerſaris:ſemp mihi repugnas: ſemper mihi refragaris:ſemp mihi obniteris:ſemp mihi ob ſtas:ſemp mihi opponeris:ſemp mihi cõtrarius es: ſemp mihi es aduerſus:ſemp oppoſitus.
Iraſci & ſucccẽſere hoc differũt: ꝙ ſuccẽſere eſt cũ ratione iraſci.
Aemulari eſt inuidere.Eſt ẽt ſequi & imitari.ut ego æmulor platoné. Vnde æmuli dicunt nõ ſolũ iuidi ſꝫ ẽt imitatores:ut æmulꝰ atqꝫ imitator ſũ platonis.
Quæ ſunt uerba deponẽtia tertii ordinis:quæ trã/ſitiua ſiue actiua dicunt.& exigũt ntm̃ añ ſe:& poſt ſe actũꝫ.ut ego ſequor imperatorem.

Sequor	ris	tus	ſum	
Proſequor	ris	tus	ſum	
Inſequor	ris	tus	ſum	per ſeguire
Proſequor	ris	tus	ſum	per perſeguire
Aggredior	ris	ſus	ſum	
Adorior	ris	tus	ſum	per aſſaltare
Furor	aris	tus	ſum	per furare
Prædor	aris	tus	ſum	
Populor	aris	tus	ſum	per robare
Opinor	aris	tus	ſum	

Arbitror	riſ	tus	ſum	
Reor	riſ	tus	ſum	per penſare
Percòctor	riſ	tus	ſum	
Sciſcitor	riſ	tus	ſum	per domandare.
Vlciſcor	riſ	tus	ſum	per fare uèdecta
Fateor	riſ	ſus	ſum	
Confiteor	riſ	ſus	ſum	per confeſſare
Adipiſcor	riſ	ptus	ſum	
Aſſequor	riſ	tus	ſum	
Conſequor	riſ	tus	ſum	p aqſtar̄ e p agiò gere
Solor	riſ	tus	ſum	
Conſolor	ris	tus	ſum	per conſolare
Operior	riſ	tus	ſum	
Præſtolor	riſ	tus	ſum	per aſpectare
Speculor	riſ	tus	ſum	per ſpeculare
Contēplor	riſ	tus	ſum	per contemplare
Operor	riſ	tus	ſum	per operare
Imitor	riſ	tus	ſum	
Aemulor	riſ	tus	ſum	per imitare
Nitor	riſ	xus	ſum	
Conor	riſ	tus	ſum	per ſforzarſe.
Dignor	riſ	tus	ſum	per dignare
Dedignor	riſ	tus	ſum	p nò dignare o/ far̄ altro ìdigno
Faris uel fare fatur		tus	ſum	
Loquor	riſ	tus	ſum	per parlare
Teſtor	riſ	tus	ſum	p teſtificare e/ chiamare teſtimonio o fare teſtamento
Precor	ris	tns	ſum	
Deprecor	riſ	tus	ſum	per pregare

Lucror aris tus sum per guadagnare
Miror aris tus sum
Rimor aris tus sum p guardar cũ marauiglia
Scrutor aris tus sum p cercare cũ diligentia.
Suspicor aris tus sum p sospetar pẽsar e stimar
Aucupor aris tus sum par ucellare
Medior taris tus sum p scriuere ɔporre & exer citare la mente

Aggrediõ & adorior hoc differũt: q͏̃ aggredi ẽ apte hoĩe; uel rẽ aliquã ĩuadere. Addoriri ãt est de ĩ ꝓui so repente & quasi ex insidiis inuadere
Cõsolari & solari qd differũt: cõsolamur uerbis: uñ dicit ɔsolatio. Solamur aliis rebus: inde sit solamẽ. Virg. Interea lõgũ cãtu solata laborẽ: Arguto ɔiũx ꝑcurrit pectine telas. Meditari significat ꝓprie exercere. Vñ meditatio apud rhetores exercitatio appellat: & hꝫ originẽ a græco. Dicit. n. απο του μελετειν mutata l i d. nã hæc sæpe ĩuicẽsibi cedũt ut sella ꝓ seda a sedẽdo. Precor. & dep̃cor qũo diffe runt ĩter se: Precari ẽ rogare: dep̃cari uero est p̃cã do auertere. Ouidiꝰ. Sæpe puer mortẽ: mortẽ quoq͏ꝫ dep̃cor idẽ. Ne mea sarmaticũ cõtegat ossa solũ.
Quæ sũt uerba deponẽtia quarti ordinis: q̃ effectĩa dicũt: & exigũt ntm̃ añ se: & pꝰse ablatm̃ sine p̃põe uł actm̃ cũ ob uł pp: ut ego letor tua felicitate.
Lætor aris tus sum per allegrarse
Tristor aris tus sum per attristarse
Irascor ris tus sum per adirarse
Indignor aris tus sum per sdeguarse

Verecũdor aris tus ſum per uergognarſe.
Queror ris ſt⁹ ſum
Lamentor aris tus ſum per lamentarſe
Glorior aris tus ſum per gloriaſſe
Miror aris tus ſum per marauigliarſe
Lætor & gaudeo qũo differũt:gaudiũ ĩ aio dũtaxat eſt lætitia autem etiam extrinſecus cernit̃ p geſtus: oculos:ſigna.
Gratulor qdã putãt adnumerari deber̃ iter uerba h⁹ ordĩs :ſꝫ errãt uehemẽter .Eſt.n.gratulor ordĩſ ac qſitiuoꝝ & ſemp dtũm exigit:ſignificatq́ꝫ de bono alicui⁹gaudere:ut.gratulor mihi ꝙ oia ꝓ deſiderio meo ſucceſſerint:gratulor tibi ꝙ p̃ceptori carus ſis ꝙ ſi aliũ caſuꝫ hẽat.habet p⁹ dtm̃:ſignificat tñ gra tias agere:cum ad deuꝫ refertur:& nihilominus da tiuo iungitur:ut gratulor deo ꝙ res noſtras ſecun/ det.i.gratias ago.
Quæ ſunt uerba deponentia quinti ordinis:quæ ab ſoluta dicuntur:& exigunt nominatiuum ante ſe:& poſt ſe nullo indigent caſu ut ego philoſophor
Expgiſcor ris ct⁹ ſum per ſueghiarſe
Morior ris tu⁹ ſum per morite.
Philoſophor aris tus ſum per philoſophare.
Ruſticor aris tus ſum per andare in uilia
Iocor aris tus ſum per mottegiare
Nugor aris tus ſum per cianciare
Venor aris tus ſum per cacciare
Piſcor aris tus ſum per peſcare
Spatior aris tus ſum per andare a ſpaſſo

Vagor	aris	tus	ſum	per andare ſpſo
Labor	ris	ſus	ſum	per tranſcurrere
Peregrinor	aris	tus	ſum	p andare i uiaggio
Periclitor	aris	tus	ſum	p andare a periculo
Ratiotinor	aris	tus	ſum	per fare raſione
Luctor	aris	tus	ſum	p giocare ale bracie
Crapulor	aris	tus	ſum	p impirſe el corpo.
Pergræcor	aris	tus	ſum	per luxuriare

Piſcor & expiſcor qũo differũt: piſcari eſt piſces in qrere: expiſcari eſt piſcando piſces capere.

Aucupor pòt eſſe hui⁹ ordinis ut aucupor ſine caſu aliquo. i. aues capio ſiue inſequor. Itẽ tertii ordinis trãſitiuoꝝ: ut aucupor laudẽ aucupor gloriã.

Rõcinor interdũ ſignificat p rõnes demõſtro: Vñ ratiocinari dicit̃ q per ſylogiſmos nitit̃ aliqd ꝓba re. Interdũ rõcinari eſt: quod uernacula lingua dici mus far cõto. Vñ rõcinator dicit̃ lo abachiſta. Ci/ cero prim⁹ rõcinator q addẽdo & deducẽdo. v. ui/ det quæ reliqua ſũma fit.

Quæ ſunt uerba deponẽtia ſexti ordinis? q̃ impfe/ cta dicũt̃: & exigũt ntũ añ ſe: & poſt ſe obliquũ cuꝫ aliqua ꝑpoſitione: niſi ſint noĩa aduerbialiter poſita ut ego egredior de tẽplo: & ꝓficiſcor ad urbem: & reuertor domum.

Gradior	ris	ſſus	ſum	
Proficiſcor	ris	ct⁹	ſum	per andare
Ingredior	ris	ſus	ſum	per intrare
Egredior	ris	ſus	ſum	per uſcire
Regredior	ris	ſſus	ſum	

Reuertor	ris	sus	sum	per ritornare
Castrametor	aris	tus	sum	per mutar̃ elcàpo
Cógredior	ris	sus	sum	p uenir̃ ale mane
Altercor	aris	tus	sum	per contendere.
Tumultuor	aris	tus	sum	per far̃ tumulto
Molior	ris	tus	sum	p tétar̃ ordinar̃ e far̃
Grassor	aris	tus	sum	per andare
Queror	ris	stus	sum	
Lamentor	aris	tus	sum	p lamentarse

Gradior grassorq́; i quo differũt: Gradi ẽ ire: grassari est cũ impetu & malefaciẽdi aĩo ire: ut solent latrones ire aduersus uiator̃s. uñ dicũť grassatores:

Queri & lamẽtari qũo differunt: queri est de iniuria cepta uerbis ꝯqueri. Lamẽtari ẽ uoce q̃rela & tristi iacturã suam testari.

Tumultuor uñ diciť: a tumultu. tumultꝰ aũt dictꝰ ẽ quasi tumor multus. Vnde italica bella dicta sũt italiæ tumultus.

Quæ sunt uerba deponẽtia septimi ordinis: q̃ passiua dicunť: & exigũt ntm̃ ante se. & post se ablatũm cũ ꝓpositione a uel ab: ut tu es ortus a bono patre.

Orior	ris	tus	sum	
Nascor	ris	tus	sum	p nascere
Patior	ris	sus	sum	p patir̃
Renascor	ris	tus	sum	p renascer̃

A patior fit unum cóposituȝ ꝑpetior a mutata i e: & pòt haber̃ accusatuũ cuȝ ablatô. ut ego patior a te magnam iniuriam.

Sunt qui octauo loco ponunt uerba uocatiua: ideo

sic dicta qa p ea uocamus:ut quo noīe uocaris:ego uocor pyrrhus:ego nominor nicola⁹. Apti⁹ tñ dicit quod nomē est tibi:mihi ē nomē pyrrh⁹ uel pyrrho & tu haberis aut diceris aut appellaris sapiens. sunt autem hæc uerba.

Dicor	ris	ct⁹	sum	
Vocor	ris	tus	sum	
Nominor	ris	tus	sum	
Nuncupor	ris	tus	sum	
Appellor	ris	tus	sum	per essere chiamato

De Verbis impsonalibus

q Vod est uerbū impsonale:quod nec hab3 distinctos numeros nec psonas.

Quotuplex est ipsonale:duplex actiuæ uocis & passiue uocis. Quod est ipsonale actiuæ uocis:quod desinit in t:ut tedet. Quod est impsonale passiuæ uocis:quod desinit i tur: & deriuat a uerbis i o nō significātib⁹ passionē:& nullum casu3 reqrit:ut itur statur legit. Quædā sunt uerba ipsonalia:q in t desinunt:& tñ in significato sunt similia illis q̄ desinunt in tur:ut satisfit. benefit. malefit. quo℞ pterita satisfactu3 est. benefactum est. malefactū est. Vbi notandu3 ē q̄ ꝯposita a facio quotiēs a retinēt in presenti:totiens habēt passiuū in o a fio fis:ut a calefacio calefio:a frigefacio frigefio:a patefacio patefio a cōsuefacio cōsuefio:a tepefacio tepefio:a tātifacio tātifio:a quātifacio quātifio:a magnifacio: multifacio: plurimifacio:nihilifacio:naucifacio:floccifacio. sil'r at si mutāt a in i faciūt passiuū in or ut ꝯficio cōfi-

cior:pficio pficior:afficio afficior:inficio ificior:ef/
ficio efficior:pficio pficior:pficio pficior pleraq si
ne actō: ut conor pficere litteris.cui' impersonale
Lucreti' ptulit in tertio.Proficit bello:ut sæpe offi
cio cū dtō tm̄:ut tu officis mihi.lucreti' tamē in fo
Officiunt uti cogant tardius ire. Deficio deficior:
quādo est actiuū p relinquo. ut ne te deficiat aius:
Quādo aūt est neutr̄:dicit:nihil mihi deficit:& p
passiuo hab3 deficio.Terentius i eunucho.Oia ha
beo:neq quicq habeo.nihil cū est:nil defit tn̄.
Quot sūt ordines ipersonaliū uerbor̄ desinētiū in t
Quinq.Quæ sunt uerba impersonalia primi ordi/
nis? Quæ exigunt āte se gtūm:& post se infinitū:ut
pceptoris interest legere.Discipuli refert andire.
Excipiuntur genitiui quinq pronominum mei.tui.
sui.nostri.& uestri.
Ite3 genitiuus huius nominis cuius cuia cuium:loco
quor̄ ponunt ablatiui fœminini:mea.tua.sua:nr̄a.
& uestra.

Interest	erat	fuit	
Refert	bat	lit	per apertenere

Laurentius Valla latinæ linguæ peritissimus multis
uerbis conatus est ratione3 redder̄:quāobrem abla/
tiuis hor̄ pnoiu3 fœmininis poti' q gtis utamur &
acute qdē multa disseruit: nec tn̄ attigit ueritatē:q
i pmtu & quasi ad man' erat.quod nō est magnope
mirādū qppe nō oīa possumus oēs.& ut poeta inqt
Quandoq bonus dormitat Homerus.Vera autē &
apta eius rei ratio ē: q interest ɔponit ex in & re &

est. Refert aut ex res & fert. Nihil. n. aliud e interest q in re est. & nihil aliud est refert q res fert. Non poterat itaq aliter q hoc mo dici in mea re est: in tua sua nra & ura est. Ita res mea fert & tua sua nra & ura res fert. Et in re Platonis seu Ciceronis est: & Platonis seu Ciceronis res fert. Et similiter si cu p-noie nomen ipsum ponere uolumus: mea platonis interest. i. in re mea Platonis est: tua pyrrhi refert. i. res tua Pyrrhi fert. Et in cuia siue cuius res est: ut cuius siue cuiu pecus est dicim9. Cu itaq dicim9 interest mea interest Ciceronis: ide est ac si dicerem9 in re mea e: in re Ciceronis est. Res mea fert: res ciceronis fert. Interest pot esse impsonale & psonale. Impsonale qno het gtm & ifinitiuu sicut supradcum est. psonale uero si an se heat ntum ut smo tuus interest nostra: & qd mea interest qtulibet scribas cuius sensus e. qd ad re mea ptinet: & qd interest meu est: ut iuricosulti loquut. Significat et aliqno pntia ut tu interfuisti nuptiis meis. Aliquado distatiam. ut ex hoc ad ptoriu duo passuu milia intersunt. Ite differentia: ut multum interest bene an male qs agat. i. magna differetia e. Inuenim9 quoq aliqno pui & magni interest ul refert. item prudens interest a stulto: Ter. i adelphis. Hoc pater: hoc dns interest. Eode mo possum9 dicer hoc no refert mea: no rfert Socratis: hoc e no fert res mea: no fert res Socratis. i. no pertinet ad utilitate mea & socratis. Horati9 refert cu datiuo iunxit: ut dic quid referat intra naturæ fines uiuenti.

Quæ ſunt uerba impſonalia ſecūdi ordinis: quæ exigūt dtm̄ añ ſe:& poſt ſe īfinitū. ut mihi ɔtīgit leger̄

Accidit	bat	dit	
Cōtingit	bat	git	
Euenit	bat	nit	p auenire e p accader̄
Conuenit	bat	nit	
Cōpetit	bat	tit	per conuenire
Placet	bat	cuit	
Libet	bat	buit	per piacere
Licet	bat	cuit	per eſſere licito
Expedit	bat	dit	per eſſere utile
Liquet	bat	uit	
Patet	bat	tuit	
Conſtat	bat	tit	per eſſere manifeſto
Vacat	bat	uit	p hauer̄ tp̄o o ɔmodita
Sufficit	bat	cit	per baſtare

Hæc oīa uerba & alia his ſimilia ſi ntūm & dtūꝫ habent pſonalia ſunt:& declinant̄ p numeros & perſonas. Si infinitū & dtūm imperſonalia. Notādū auteꝫ ꝙ dicimus recte placet mihi me eſſe largū:& placet mihi eſſe largus. Qui modus loquēdi repit̄ etiā cū aliis uerbis: ut puto te eſſe bonus amicus. Lucanus ī decimo Titūqꝫ putauit iā bonus eſſe ſocer. & Ouidius. Qui pcor eſſe tu⁹. & Terēti⁹. Hei mihi pater eſſe diſce ab his q uera ſciunt. Idē. Quæ ſeſe ihoneſte optauit parare hic diuitias q̄ꝫ ī patria paup uiuere. Hic modus loquendi e græco fluxit apud quos frequētiſſimus eſt: ut in ſacris litteris. Popule meus q feci tibi: aut qd moleſtus fui reſpōde. & Attēdite

popule meus legē meaꝫ. Et Virg. Nate meæ uires
mea magna potentia solus. Nam hæc nisi a græco
traherent̄: diceret̄ popule mi: uel p ntm̄ cū pnoie si
cut tu popul' me' respōde mihi & subintelligit̄ ens:
ut defēde me tu dn̄s: hoc est tu ens dn̄s. adiuua me
optie uir: & adiuua me tu optiꝫ' uir. i. ens optiꝫ' uir.
Quæ sunt uerba ipsonalia tertii ordinis? quæ accu-
satiuum exigunt & infinitum ut me iuuat legere. te
oportet discere: mulierem decet esse pudicam.

Iuuat	bat	uit	per	giouare.
Oportet	bat	uit	per	bisognare
Decet	bat	uit	per	conuenirse
Delectat	bat	uit	per	delectare

Hæc uerba si ntm̄ & actūꝫ hebeāt: psonalia sunt: ut
consuetudo tua delectat me: quanq̄ dicat̄ etiā ego
delector cōsuetudine tua. Si uero habeāt actūꝫ & i-
finitum impersonalia sunt.
Oportet non reperitur in usu nisi impersonale. De-
cet apud Terentium & Plautum sæpe cum datiuo
repitur. ut nobis decet esse bonis.
Quæ sunt uerba impersonalia quarti ordinis? Quæ
ante se accusatiuū habent personæ patientis: & post
se infinitū uel genitiuum persone agentis: ut me mi
seret calamitatis humanæ.

Pœnitet	bat	uit	
Piget	bat	uit	per pentirse
Pudet	bat	uit	per uergognarse
Tædet	bat	sū ē uł fuit	per rencrescere.
Miseret	bat	tū ē uł fuit	p hauere misicordia

Tædet facit præteritum pertesum est uel fuit. Reperitur tamen tæduit: pertæduit: distæduit.
Miserescit etiam reperitur huius ordinis. ut Terentius. At inopis te miserescat mei. Et Virgili᷒. His lachrymis uitam damus: & miserescimus ultro.
Pudet cuius oppositum est depudet aliquàdo personale reperit᷑ ut Terentius. Quid ille fecit: quē neq; pudet quicq̄. nec metuit quēq̄. & Idē. Hei mihi nō te hæc pudet: Reperitur etiam cum datiuo: ut pudet mihi certare siluis. Quis pudeat certare senes.
Piget quoque personale reperit᷑. Terentius ne plus minus ue faxit: quod nos postea pigeat.
Pudet & piget quomodo differunt: Pudet ad dedecus refertur: unde pudor: Piget ad dolorem animi. Terentius. Fratris me quidem pudet pigetq;. hoc est uerecundor & doleo.
Quæ sunt uerba impersonalia quinti ordinis: Quæ si infinitiuis uerbis personalium iuuguntur personalia sunt: Si uero ifinitis ipsonaliū: impsonalia. ut institutum uitæ tuæ incipit mihi placere. & icipit me pœnitere laboris mei.

Incipit	bat	pit	per	comenzare.
Desinit	bat	nit	per	finire
Debet	bat	uit	per	deuere
Solet	bat	uit	per	solere

Possunt etiam esse impersonalia supradicta uerba quando absolute hoc est cum solo infinitiuo iūgun tur: ut solet dilucescere: debet aduesperascere: incipit stari: desinit amari.

De Infinitis

i Nfinita quare ita dicuntur?qa non habēt cer tos ac determinatos numeros ac personas.

Infinita uerborꝝ psonalium si qué casum exigunt añ se dûtaxat actũz exigunt:post se auté casum suoruz uerborꝝ:ut cupio te frui felicitate tua.Excipiunt ĩfi nita quæ copulare deberent similé casum.Hæc.n. & a fronte & a tergo exigunt actũm:ut qa tu es de formis miror:miror te esse deformez.lætor quia tu euadis peritus:te euadere peritum letor. qa tu ince dis supbus doleo:doleo te incedere superbum.

Infinita uero impsonalia & ante & post casus suorꝝ uerborꝝ exigunt:ut gaudeo tibi accidisse erudiri:læ tor te iuuari uirtuti incumbere:doleo te non pœni tere uitiorum.

Aĩaduertendum est ꝙ infinitiua pñtis & ꝑteriti im/ pfecti téporis tam personaliuz ꝙ̃ impsonaliũ aliqño unum dûtaxat casum añ se:hoc est casum uerbi sui habēt:nec alicui uerbo adhærent: & tunc ponũtur ꝓ ꝑteritis ĩpfectis uerbi sui indicatiui mõi cuius/ cunqꝫ psonæ & utriusqꝫ numeri.ut Salustius.Mili/ tes romani pculsi timore insolito arma capere:alii abdere:pars territos cõfirmare:ꝓ capiebant:abde/ bant:confirmabãt. Sic dicere possumus nos tedere illos pigere alios pœnitere:ꝓ nos tedebat:illos pi/ gebat:alios pœnitebat.

De Gerundiis

g Gerundia habent nõ solũ gtm̃:actm̃ & abla tiuum:ut peritus colendi agrꝝ:legendo inter

legendum:sed secūdum peritiores alios etiā casus.
ꝓpterea uerba esse nō possunt.sed qa cōstruunt cū
casibus uerboꝝ suoꝝ trāsitiue:ut cā colēdi agrꝝ ue
ni ad colendū agrꝝ:nec noīa esse possunt. Vnde qui
daꝫ uerba esse putauerunt. Propter quod Iuuenalis
quasi uerbū esset corripuit o finalem. Plurimus hic
æger morit̃ uigilādo.sed illū contra Virg. ꝓduxit
Frigidus in pratis cantādo rumpit̃ anguis.
Gerūdia quæ ab actiuis fiunt & neutris & cōibus p̄
ter ea quæ a neutris absoluta fiunt: tam actiuam q̃ꝫ
passiuaꝫ habere possunt significationē:ut mulier urit
uidēdo.i.dum uidet̃.& domꝰ meritoria aperta ē ad
uidēdū.i.ut uideat̃.& ego legēdo disco.i.dū lego.
Quare gerūdia participialia dicunt̃: qa cū nō sint
nomina & habeāt casus & genera ī utroqꝫ numero
ꝓpter quod nec uerba sunt:merito participialia di/
cunt̃:quia participiis similia sunt
Gerundia qūo differunt a participiis:qa ipsa signi/
ficāt rei administrationeꝫ sine tēpore. Illa uero hoc
est ꝑticipia tēpus sine rei administratione: ut tenet
me occupatio iuris dicendi:gerūdium est:nec tēpus
significat futuꝝ:sed rei administrationē: hoc est in
iure dicendo. Rursus tenet me cura dotis nume/
randæ.i.quæ numerāda est:participiuꝫ est futuri si
ne rei administratione significatum.
In legendis libris gerundiū ne an participiuꝫ est le
gendis: Vtrūqꝫ pōt esse. Nā si dicaꝫ in legēdis libris
tempus consumo gerundium est:ac si diceret̃ in le
gendo libros. Si aūt dixerim in legndis libris deerit

tibi tempus:pticipium est futuri:hoc est dum leges libros:uel potius dum legentur a te libri.

Nota ꝙ gerūdia cum sociata sint substātiuis semp passiue accipiunt: distincta uero actiue & nōnunq̄ passiue cū sine ꝑpositione & sine genere i casu ablatiuo quasi absolute usurpant.ut apud Virgil.uritq̄ uidēdo fœmina.hoc est dū uidet.& cātando rūpit anguis.hoc est dū cātat.Itē apud oratores ut apud M.Euryllīū:sꝫ memoria excolēdo sicut alia oīa auget:hoc est dum excolitur.

Illud ēt aiaduertendū est ꝙ gtūs singularis gerūdii cum gtō plurali sine uitio copulat. Liuius.Nō enī uereor ne qs hoc me uestri adhortādi causa magnifice loqui existimet.Adhortādi.n.singularis numeri est uestri pluralis.Item Cicero ꝑo de diuinatione Dolebas tantam stoicos nostros epicureis irridēdi sui facultatē dedisse.Plautus in captiuis.Nominandi tibi istoꝝ magis q̄ edundi copia.

De supinis Verboꝝ:

SVpina quæ pars orōnis sunt:Secūdū Quintilianū sunt uerba pticipialia sicut gerūdia a q busdā dicūt noia pticipialia.ideo nō est dicendū ꝙ sit alicuius casus.Primū supinū quod indocti putāt esse accusatiui casus:nō differt a gerūdio: nisi ꝙ supinum nunq̄ fere est sine uerbo significāte motum ad locū:ut eo & uenio. nā illa do filiā nuptū do uenum siue uenū do ædes.spectatū admissi fuimus:latentē in se motū obtinet.Gerundia nō ita:alioquin idē significāt:ut uado uenatū & uado ad uenēdum.

Vltimū supinū non ē ablatiui neq̄ alteri⁹ casus neq̄ iungit uerbo ut uenio lectu: quéadmodū uulg⁹ grā/ maticoꝝ putat: nec iungit cum adiectiuo: nec regit casuꝫ nec regit a uerbo nec a pticipio: sed a nomie ne tantū eoq̄ adiectiuo nunq̄ interueniēte ppositiōe ut miserabilis uīsu. i. cuꝫ uidet: facilis uisu. i. ut ui/ deat uel facilis ad uidendū. effabilss uictu. i. ut dica tur. optimū factu. i. ut fiat. difficile factu. i. difficile ad faciēdū.

De Participio

q Vare inuentuꝫ est pticipiū: ut oro breuior sit ac dilucidior omissis r̄latiuis aduerbiis aut cō iūctionib⁹: q̄ alioqn i ipsa orone ponerentur.

Quomō primo uitat copula. Dicim⁹. n. legēs disce p lege & disce. Deide relatiuū nomē: ut hō currēs mouet. i. homo qui currit mouet. Præterea aliæ cō iunctiones siue aduerbia: uerba quoq̄ & aliæ ptes oronis: ut docēte te pceptore: ac te nullā lectioneꝫ ptermittente celeriter ac facile disces. i. si doceret te quottidie præceptor: ac tu nullā lectionē ptermit teres: celeriter & facile disceres. Iteꝫ cognitis bene prīcipiis reliqua sine labore discunt. i. postq̄ sūt be ne cognita principia. Item uolente discipulo discer paꝝ laborat magister. i. dū aut quando uult discipu lus discere. Item cœnatus eo cubitū. i. postq̄ cœna tus suꝫ eo cubitū. Itē īterfecto patre iratus est filius. i. qa interfectus fuerat pater: uel cū interfect⁹ esset pater. Itē mortuo homine eius tñ aīa uiuit. ī. quāq̄ mortuus sit homo. Itē uiuente pontifice pax erit in italia. i. donec uixerit pontifex.

Inuentum est etiā participium necessitatis causa cū multa p participiū dici possint quæ aliter nō liceret per uerbū: ut mulieres ornāt se ne uidētes homines eas derideant. nō enī posset dici ne hoies eas rideāt & uideāt. nam uident eas omnino homines.

Quid interest inter pticipia æ noia tēporalia: Noīa tēporalia nō significāt aliud nisi ipsuꝫ tēpus per se ut annus: mēsis: dies. pticipia uero actionē uel passionem aliquā diuerso fieri tēpore demonstrāt non tempus per se.

Quos casus exigunt pticipia? quos & uerba ex qbꝰ nascuntur. uerbi gratia. Ego dū incūbo litteris non desero negocia publica: Ego incūbēs lr̄is nō desero negocia publica. Ego q amor a p̄ceptor̄ meo amo ip̄m: ego a p̄ceptore meo amatus amo ipsum.

Participiū in ans & in ens p̄n̄tis & p̄teriti impfecti tēporis est: & descēdit a uerbo actiuo neutro & cōi in significatione actiua & deponenti. ut

Legēte el maestro fa che tu attēdi cū diligentia. Legente magistro fac ut diligenter attendas. i. quādo legit magister.

Viuendo tuo padre impara quanto tu poi: Viuente patre disce quantum potes. i. dum pater uiuit

Quando ha male o uero more lhomo: allhora se conosce la sanita & la uita. Aegrotāte aut moriēte homine ualitudo aut uita cognoscitur.

Li homini che honorano dio farāno bene ī ogni tē po. Venerantes deū benefacient omni tēpore.

Cōciosia cosa chel mio maestro me exhorta & inse

gna ogni di certamēte io debbio deuentare docto.
Exhortante ac erudiēte me quottidie pceptore déo equidem fieri doctus.
Quot mōis transeūt pticipia in uim nois:qnq3 modis.mutatione ɔstructionis.amissione tēporis.comparatione. ɔpositione.& mutatione significati.Mutatione cōstructionis quādo ɔstruunt̄ cu3 alio casu q̄3 eoꝝ uerba reqrant:ut amans uirtutē pticipiū est: amans uirtutis nomē.Salustius.Alieni appetēs: sui ꝓfusus.Tēporis amissione:quādo nullū significant tēpus.ut amās.i.q amore captus est.ut miseri sunt oēs amantes.Itē doctus & eruditus.ut docti & eruditi hoīes solent laudari.Comparatione ut amātior & amātissimus.Compositione ut innocēs & īdoct᷒.
Mutatione significati ut amādus: quando significat nō eū q amabit̄:sad eum q est dignus amari:ut merito laudādus est Cicero.Quæ mutatio ēt ī pticipio actiui futuri aliquādo fit.Seneca de naturalibus questionibus:Nullā aūt mentionē fecit cometaꝝ:nō p̄termissurus si quid explorati apud illos compisset: p̄termissur᷒ dixit ꝓ eo quod ē talis qui p̄rermitteret nec tempus significat sed qualitatem hominis & animi uoluntatem.
Si uero thema daret̄ in passiua significatione in qua hoc pticipiū pn̄tis & p̄teriti ipfecti tēporis nō repitur:aut resoluendum est in uerbū quod reperit̄:aut significatio thematis in actiuē ɔuertēdo hoc mō.
Legendose Virgilio dal maestro el se īpararia.Si legeret̄ a magistro Virgilius disceret̄. aut Magistto

legente uirgilium difceretur.
In tus fus & xus & uus pticipia tēporis funt pteriti pfecti & plufq̄ perfecti:nafcunt̄q; ab oibus uerbis hntibus pteritū per fupplementū hoc eft p fum es est & participium uerbi.ut
Intefa la cafone le ifirmita piu facilmēte fe curano.
Intellecta caufa morbi facilius curantur.
Quando i prima fera facto quefto:tu cofi feguirai el defiderio tuo. Hoc primo facto confequeris defiderium tuum.
Accomodat̄ etiā pleq̄ pticipiū uerbo cui adiūgit̄ quod in exponendo facile aīaduerti poteft.
Quādo io te īfegno:tu ipare. Me docēte tu difcis.
Quando io te infegnaua:tu imparaue. Me docente tu difcebas
Quando io te infegnaro tu imparara1.Me docente tu difces.
Quādo fono facti li fūdamenti:tu edifica.Iactis fūdamētis ædifica. Facti che farano li fūdamēti edificarai.Iactis fundamētis edificato Facti che foffeno ftati li fundamēti:tu haueresse edificato.Iactis fūdamentis tu ædificaffes.
Si āt defit pticipiū:refoluat̄ ī uerbū aut ad pticipiū eiufdē tēporis recurrat̄.licet fit ī alia fignificatiōe ficut fupra dictum eft.ut.
Hauēdo io te amato e feruito piu uolte:tu deurefti recordartene
Hoc pticipiū nō repit̄ ī actiua fignificatione :ī qua thema ē:fʒ i paffiua tm̄. Aut ergo fic refoluas ī uer

buꝫ actiuũ: Cũ ego te amaueriꝫ: uel qñ ego te amaui
Aut recurras ad pticipiũ quod ĩ passiua significatio
ne repit.i.te amato a me. A neutro uero.i.seruio:
quoniã nullũ tale repit pticipiũ resoluat ĩ uerbũ.i.
quoniã ego tibi seruiui: uel cum ego tibi fuiueriꝫ.
Recordãdome io de q̃sto: nõ lhaueria mai facto. Si
ego huius meminissem: nunq̃ id fecissem.
In rus pticipiũ futuri descendit a uerbo actiuo neu
tro deponenti & cõi in significatione actiua. Vt
Hauẽdo tu a nauigare ĩ asia & ãdare ĩ diuersi paesi
donde hai a tornare riccho: fa cõ bon aio. Nauiga
tur' in asiã & ꝓfectur' in diuersas regiões unde r̃di
turus es diues: id agas bono animo.
Vtimur ẽt uerbo copulatiuo sũ es ẽ cũ ntõ eiusdẽ p
ticipii: ut cuꝫ tu sis nauigatur' in asiã & ꝓfecturus ĩ
diuersas regiones.
Hauẽdo tu a stare a uiterbo: uiue a modo uiterbese
Cũ tu sis moraturus uiterbii: uiue morib' uiterbiẽsi-
bus: uel more uiterbiensiũ Hauẽdo mio zeo a ca-
minare in francia: me lasse molte facẽde. Profectur'
patruus meus ĩ galliã. multa mihi negocia reliqt.
Hauẽdomi tu ad essere scholaro: & hauendoti io a
giouare assai de impara uolũtiera. Cum tu scis mihi
futurus discipulus: ego uero tibi plurimũ ꝓfuturus:
disce quæso libenter.
Hauẽdoti io ad insegnare cõ diligẽtia nõ tardaro.
Cũ ego te siꝫ diligẽter eruditur' minime cessabo.
Io te ho adire alcune cose. Sum tibi quædã dictur'.
Voi hauete ad audire. Vos estis audituri.

Andarai incontra a tua madre che ha atornare. Ito obuiã matri rediturae:
Vidi homo che ha a morire. Vidi hoiem moriturũ. Tẽpus uitae ita metiẽduz ẽ quasi & paꝝ & diu uictu ri simus.
In dus pticipia nascunt a passiuo tm̃ & cõi in signi ficatione passiua: his aũt nõ utimur in ablatõabsolu te sed tm̃ cũ uerbo copulatiuo. unde pleqꝫꝝ nomẽ esse uidetur
Hauẽdose a legere uirgilio dal maestro: & hauendo a essere impato da noi se uuole odirlo cũ diligentia. Cũ legendus a pceptore & a nobis audiẽdus sit Vir gilius: audiendus est diligenter.
Hauẽdose ad odire da te molte cose: se potra ele/ gere le megliore: & a quelle accostarse. Cũ abs te au diẽda sint multa: eligenda erunt potiora: illisqꝫ erit inhaerendũ.
Hauẽdo costui ad essere tormẽtato: & poi strango/ lato douerea temere. Cum puniendus hic & postea strangulandus sit deberet formidare.
Hauẽdo tu adessere aiutato & fauorito da gli amici nõ temere. Cum tu ab amicis iuuãdus: tibiqꝫ amici fauturi siut: ne timeas.
Hauẽdose ad iparare Virgilio: io usaria piu diligeu tia. Si ediscendus mihi esset uirgilius maiori uterer diligentia.
Non si hauẽdo a perdere tẽpo impara pſto. Cũ nõ sit amittendum tempus disce ꝙ primum.
Hauẽdo tu ĩ qſto facto adesserne lodato da chi ben

uiue: attàdeglie cũ diligétia: Cũ tu i hac re laudād' sis a bñuiuétib' da opam diligéter. Sæpe ét huic p ticipio adiũgem' dtm̃ ꝑ ablatõ. ut Hauédo io tro/ uato uno homo elquale de essere amato & honora/ to da me: pẽso que parole se habiano ad usare. Na/ ctus hoĩe3 mihi amãdũ colédũq3 cogito qb' uerbis utendũ sit Que se de fare o dire: Quid faciédũ di cendũ ue est Nel reuoltare e legere li libri molte cose se imparano. In euoluẽdis atq3 plegẽdis libris multa discunť. Quanq3 hæc gerũdia potius sunt q3 participia Que cose se hãno da uoi ad intendere: o uero imparare. Quæ a uobis intelligẽda aut discẽ da sunt. La lectione laquale de essere isegnata dal maestro ali scholari e/ difficile: Lectio quã amagi/ stro docendi sunt discipuli: est difficilis. Caue dicas lectio docẽda: sicut nec lectõ docta. discipuli. n. do cenť nõ lectio. Similiter la ueste spogliata a pyr rho e/ longa. Vestis qua exutus est pyrrhus est lon ga. Nõ. n. dicẽdũ esset uestis exuta: s3 pyrrh' exut'. Ab impsonalib' fiunt ne pticipia: Minime. nisi ptæ sus a tedet: quo utitur Suetonius/ Pertesus ignauia3 suã. Nã pudẽdus: pingedus: carẽdus: dolẽdus: & si/ milia noĩa potius dicẽda sunt uel pticipia abusiua. Quæ sunt pticipia q̃ i uoce passiua actiuã significa/ tioné hẽnt: Circũspect' q circũspicit quẽ solem' ap pellare cõspicuũ. Cõsideratus q agẽda ꝯsiderat: quẽ admodũ incõsiderat' q nõ uidet qd agat. Disert' q bene disserit. Cautus q cauet. hoc ẽ q sibi scit caue re. Tutus q tuetur: ut tutus portus: qui tueť alios.

Ignotus aliquãdo q ignorat. ut Quitilian⁹. Si qs tñ erret ignot. Argut⁹ q arguit: hoc ẽ ĩuestigat. Falsus q fallit: ut Terẽtius. Censen me aliquaꝫ cãm fictã: falsam ineptã saltẽ potuisse ꝓloqui? Aliquãdo etiam passiue. ut idẽ. Carne falsus es. i. deceptus. Contentus q cõtinet quod aio satisfacit nõ q cõtinet̃. Tacitus q tacet hoc est taciturnus. Virg. tñ passiue posuit. Quis te magne Cato tacituꝫ aut qs Cosse relinquat. Profusus q ꝓfundit. Scitus q sciẽs est. Discretus qui qualitates personarum & rerum momenta discernit.

Cõplacitus quod ab actiua uoce uenit sicut fluxus: & ĩueterat⁹ & iuratus a iuro. Iuratos. n. iudices dicimus qui iurarũt: & excreatos hædos apud Virg. ab excerno: ut exoletus ab exolere: quod dũ est substãtiuũ significat ĩcortũ masculũ ꝑcipue iaꝫ adultũ: dũ est adiectiuũ significat adultũ. Sꝫ raro repit̃: ut apd' Plautum. Reliqui domi exoletam uirginẽ. Adultus ab adolesco. Defectus qui deficit. Martia. Dulcia defecta modulatur carmina lingua: Cantator cygnus funeris ipse sui. Quintilianus defecta labore senectus.

Quæ sunt pticipia quæ in uoce actiua passiuã habẽt significationẽ? Euidẽs negociũ dicit̃ quod uidetur apte nõ quod uidet. Indulgẽtior facies q̃ pulchra: nõ quæ aliis ĩndulgeat: sed cui alii indulgeãt. Prætera magnificentissimos ludos dicimus quasi magnifice factos: & honorificentissimos: quasi houorifice factos.

Aliquàdo pticipia pñtis' tépoꝛis ptm̃ tépus signifi/
càt.ut Cicero ĩ Bruto. Cù e cilicia decedés rhodù
uenissem:non.n.decedens uenerat rhodum:sed diu
postq̃ discesserat. Quod ideo accidit:qa latini ca/
rent pticipio pteriti actiui. Vnde nõ recte diceref:
cù e cilicia ꝑficiscés rhodù uenisseꝫ:sed deberet di/
ci e cilicia ꝑfectus.
Participia pñtis tépoꝛis cũ substàtiuanẽ cuius gene
ris sunt:Neutri.ut accidens:còtingés:añcedés.cò/
sequens:dicens:conueniens:præsens: còtinés:apud
rhetores ꝓ firmamento orõnis.
Participia quæ cù substàtiuàẽ:& sunt masculinĩ ge/
neris quæ sunt:Oriés. occidens.ꝓflués.ꝓ flumine
& confluens.quo duo flumina còueniunt.
Participia quæ cù substàtiuanẽ sunt fœmininĩ gene
ris q̃ sunt:Còtinés quæ nõ est insula:ut a sicilia ad
còtinenteꝫ paꝝ intercapedinis est. Animàs ut Cice
ro.Ad quas se applicet sui generis animantes.Non
nunq̃ tñ hoc nomé ĩ neutro generẽ repiẽ:sed magis
i plurali.Consonans littera pro non uocali.
Quod est pticipium quod a nullo originé habere ui
deẽ: Prægnans.repetundarum. &de pecuniis repe
tundis non habet alios casus:nescio participium ne
an gerundiuꝫ dici debeat. Hæc actio proprie cadit
in eos:qui i magistratibus prouintialibus aut ui aut
dolo eripuerunt pecunias:aut uasa preciosa:uesteꝫ:
frumẽtum:nauigia:nummos:quæ oia pecuniæ noĩe
ꝯpræhédunẽ.Et cù dicimus repetùdaꝝ subĩtelligiẽ
pecuniaꝝ.Ideo aũt in hoc uerbo mutata est e ĩ u ut

ipfferat ab illo quod dicit ad res repetendas. ut sũt missi legati ad repetendas. quãdo pricipi aut poplo erepta sunt pecora: agri: homines: & similia.

De nominibus Verbalibus

Vod est nomẽ uerbale: qd a uerbo deriuat.

Verbale masculinũ desinens ĩ or qũo formatur: ab ultĩo supino mutata u in or ut doctu doctor auctu auctor.

Verbale i trix fœmininũ qũo format: a uerbali masculino mutata tor in trix. Nã quæ ĩ sor desinũt nõ faciunt ex se fœmininum præter tonsor: quod facit tonstrix assumpta t: unde fit diminutiuũ tonstricula & tonstrina. & ab expulsor expultrix.

Quẽ casum regunt uerbalia post se: Gtũm. ut persecutor malorum: & expultrix uitiorum.

Verbalia ĩ us uel in o qũo formant: a supino addita s: uel mutata u in io: ut uisus & uisio: & exigũt post se gtũm & aliquãdo duos hoc est tam psonæ uel rei agentis q̃ patiẽtis: ut uisio rei multarum rerum. Visio enĩ & actionem & passionẽ significare potest.

Notãdum tñ q uerbalia q̃ ueniunt a uerbis primæ cõiugationis positionẽ supini habentibus in itũ uel ictũ pter legem ceterorum exeũt in atio nõ in itio uel ictio. Veto uetitũ uetatio nõ uetitio. Præsto pstitum pstatio nõ pstitio. Cubo cubitũ cubatio. Domo domitũ domatio. Sono sonitũ sonatio. Crepo crepitũ crepatio. tono tonitũ tonatio. Id dicam sonitus crepitus tonitus nõ sonatus. crepatus. tonatus. Frico frictum fricatio. Et ita ĩ cæteris. Sectio tñ crebrius rpit q̃ secatio

Lauo & poto qa in ^otum habent supinum formant uerbalia lotio & potio & lotor & potor:& lotiũ pro urina:prima tamẽ breui. Et qa aliquãdo reperit̃ lauatũ & potatum:fit lauatio & potatio lauator & potator. Iuuo a ĩutũ facit iutor:unde adiutor. a iuuatũ facit iuuatio. Ex cæteris pauca sũt uerbalia:ut a domitũ domitor & domator. & sector a seco q significat uenditorem:& sectio ipsa uenditio. In men uerbalia qũo formant̃:a ƒa uerbi ꝑsona. ut acuo is acumen. nuo is numen. doceo es documen. moneo es monumen: quæ addita tũ formãt ĩ tum uerbalia:ut hoc documentum & monumentum.

In bilis uerbalia passiuã hẽnt significationẽ:& iũgũtur dtõ:ut Nec dictu effabilis ulli. Aliquãdo etiam sine casu ponũt̃:ut hæc res est laudabilis: & nihil ẽ amabilius uirtute.

In ax etiã quædã uerbalia sunt:ut loquax dicax multoꝝ uerboꝝ mordax rapax fallax capax.

De Relatiuis

q Vid est relatiuũ:quod refert aliqd ꝓcedens.

Quotuplex est relatiuũ:duplex:relatiuuꝫ substantiæ & relatiuum accidentis.

Quod ẽ re atiuũ substãtiæ: qđ refert ãncedẽs substãtiuũ:ut q quæ quod:is:suus:ipse:ille:idem. & secundũ aliquos alius alter reliquus & cætera ceteꝝ.

Q uæ sunt relatiua accidẽtis:quæ referũt ãncedẽs adiectiuũ ut qual' quãt' quot' quoten' & quotuplex.

Q ui quæ quod tribus modis accipit̃. Relatiue:ut sum pius æneas: raptos qui ex hoste penates Classe

uebo mecum. Interrogatiue. ut Sed uos q tandem q bus aut uenistis ab oris? Item isinite. ut Nescio quā rem agas: aut quem hominem diligas.
Quis & qd nunq̃ ponunt relatiue: sed uel interro/ gatiue: ut quis es tu? & qd agis? Vel infinite: ut ne/ scio quis sis: aut quid agas.
Quis uel qui ponit aliquādo p qualis ut Terenti⁹. Quis tibi uideor? & Vir. Qui iuuenes quātas osten tant aspice uires. Itē p quāto: ut quo magis. i. quan to magis. Itē qui ponit p q̄uo aut ppter qd ut Te/ rentius. Qui istuc. idest q̄uo aut cur.
Sui semper reciproce ponitur
Suus semp relatiue ponit ut pater amat filios suos.
Is ea id ponit relatitiue: ut deus diligit bonos: ego eum colo.
Et redditiue: ut is qui deum colit est bonus.
Ipse ipsa ipsu3 relatiue ponit in tertia psona: ut ego deum colo: ipse benefacit bonis. Demōstratiue quā do p noībus demonstratiuis discrete ponit: ut ego Ipse: tu ipse: ille ipse. Inuenit & sine pnoie: ut Virg. Ipse remitto: & alibi. Quæq3 ipse miserrima uidi: Et quo℞ pars magna fui. Sic eni3 p discretionē quādā pfert. ut in sexto æneidos. Ipse ratem pōto subegit uelisq3 ministrat: quasi solus.
Ille illa illud ēt figurate apponit: ut Virg. Ille ego q quōdā gracili modulat⁹ auena: & Tu ne ille æneas quē dardanio anchisæ Alma uenus phrygii genuit simoentis ad undā. nō tamē discretionem significat ut ipse: sed potius relationē quādā. Relatiue ponit

ut Ego deū colo: & illū cupio uidere. Demonstratiue: ut uides tu illum. Redditiue ut ille quì legit: discit.

Alius alia aliud ponit relatiue: ut uideo petrum & alios homines: Licet eni añcedens idest petrus differat ab aliis hoībus numero cōuenit tamen specie: q̄ est homo. Itē discretiue ut ego sū alius a te: idest q̄ tu. Itē diuisiue: ut hominū alii qescūt alii laborant.

Alter & ali⁹ quo differūt? Alter dicit de duob⁹: ali⁹ uero de pluribus: sicut uter: ex quo cōponit neuter duo℞ tantū est interrogatiuū: qs uero plurium

Relatiua accidentis multa sunt secundum diuersa genera accidentium quæ per nomina adiectiua significantur. Adiectiuorum enim quedam significāt q̄titatem q̄dam qualitatem.

Adiectiuoru℥ quæ significant quantitatē: alia significant quantitatem continuam: alia discretam

Quæ sutn adiectiua significantia quantitatem continuam: Magnus: paruus. longus: latus: altus: profūdus: quæ referuntur per tantus & quantus: ut ego sum magnus quantus tu es: uel ut tu: Vel ego sum magnus: & tantus es tu. Quantitatem continuam

Item per tam & q̄: ut ego sum tam magnus: q̄ tu.

Ex his quæ significant quantitatem discretam: alia significant quantitatem discretam absolutam: alia quantitatem discretam ordinalem

Quantitatem discretam absolutam significant: quæ referuntur per tot & quot: ut ego habeo decem talenta quot habes tu uel ut tu. & sunt hæc. Quantitatem discretam absolutam

Ntò unus una unum. Gtò uniuſ. Datiuo uni. Actò nnum unà unũ. Vtò o une una unũ. Ablatò ab uno una uno. Et Plr̃ ntò uni unæ una. Genitiuo unoꝝ unaꝝ unoꝝ. Dtò unis. Actò unos unas una. Vocatiuo o uni unæ una. Ablatò ab unis.

Pluraliter ntò duo duæ duo. Gtò duoꝝ duaꝝ duorum. Datiuo duobus duabꝰ duobꝰ. Actò duos duas duo. Vocatiuo o duo duæ duo. Ablatiuo a duobuſ duabus duobus.

Pluraliter noïatiuo hi & hæ tres & hæc tria. Genitiuo hoꝝ & haꝝ & horuꝫ trium. Datiuo his tribus. Actò hos & has tres & hæc tria. Vacatiò o tres & o tria. Ablatiuo ab his tribus.

Quattuor uſqꝫ ad cẽtum indeclinabilia ſunt. qnqꝫ ſex. ſeptẽ. octo. nouẽ. decẽ. undecim. duodecim. tredecim. quattuordecim. qndecim. ſexdecim. decẽ & ſeptẽ. decẽ & octo. uel duo de uiginti. decẽ & nouẽ uel undeuiginti. uiginti. uiginti unus. uigĩti duo. uiginti tres. uiginti quattuor. uiginti qnqꝫ. uiginti ſex uiginti ſeptẽ. uiginti octo uel duo de triginta. & uiginti nouem. uel undetriginta. & Triginta. trigĩta unus. triginta duo. triginta tres. &c. Quadraginta. qnquagĩta: ſexaginta. ſeptuaginta. octogita. nonagĩtà. Centum. Centũ & unus. uel unus ſupra centum. centũ & duo. uel duo ſupra centũ. centũ & decẽ ul' decẽ ſupra centũ. &c. Ducenti tæ ta. trecenti tæ ta: quadrigenti. qngenri. ſexcẽti. ſeptingẽti. octingenti noningenti. mille. Hæc duo milia. hoꝝ duoꝝ miliũ his duobuſ milibuꝫ. hæc milia. o milia milibꝰ. Tria

milia: & quattuor milia & reliqua. Vbi nota ꝙ nõ dicimus hi & hæ milia ut quidã putãt: sed hæc milia qa est nomẽ substantiuum. Nec dicere debem⁹ duo milia hoĩes: sed duo milia hoĩuꝫ. Nam quod ĩ sacris litteris legimus. Duodecim milia signati. Si non est error: sic exponi debet: Signati numero duodecĩ mi milia: hoc est qui erant numero duodecĩ milia. Quidam ideo inciderunt ĩ hunc errorem: quia legimus duo milia põdo argenti: sed pondo genitiui casns ẽ hoc loco nõ noĩatiui. Mille aũt interdũ adiectiuuꝫ ẽ: & iõ dicere possuꝫ⁹ mille hoĩes. Interdũ substãtiuũ & sic dicim⁹ mille hominũ ut mille numũ Nec possumus dicere duo mille. tria mille: sed duo milia tria milia: uel bis mille: ter mille: ut bis centum: ter cẽtũ Ouidius. Annos uixi bis cẽtũ. iaꝫ tertia uiuit ætas Ab his deriuantur aduerbia numeralia quæ referuntur ꝑ totiens quotiens: ut ego ter legi uirgiliũ quotiens tu uel ut tu. Aduerbia numeralia

Semel bis ter quater qnqes sexies septies octies nonies. decies. undecies. duodecies. tredecies. quattuordecies. quindecies. sexdecies decies septies. deciesocties. deciesnouies. uigesies. Semel & uigesies bis & uigeties. &c. Trigeties. Quadrageties. Quinquàgeties. sexageties. septuageties. octoageties nonageties. ꝓ quibus dicimus uities tritief quadragies .quinquagies sexagies septuagies octuagies & octagies nonagies. Centies ducenties trecẽties quadringenties quingẽties sexgenties septingenties octingẽties nongentiés milies.

Quantitatem discretam ordinalē significant quæ referūt per totus & quotus: ut ego fui secūdus quotus uel ut non fuisti tu. quotus quisq; est quasi nemo: & sunt hæc.
Primus secūdus tertius quartus qntus sextus septimus octauus nonus decimus undecimus duodeci9 tertiusdecimus quartusdecimus qntusdecimus sextusdecimus septimusdecimus octauusdecim9 uelduodeuigesimus nonusdecimus uel undeuigesimus. Vigesimus uigesimusprimus uigesimussecūdus uigesimustertius uigesimusquartus &c. Trigesimus. Quadragesimus qnquagesimus sexagesimus octuagesi9 nonagesimus cētesimus ducētesimus trecentesimus quadringentesimus quingētesimus sexcētesimus septingentesimus octingentesi9 noningentesi9 millesi9 Nos sumus in anno salutis nostræ millesimo quadrigentesimo septuagesimo octauo septio kl'as aprilis.
Alia sunt diuisiua in pares numeros: quæ quidam dicūt referri per toteni & quoteni: quæ nomina legisse me apud aliquem doctū non memini: ut quoteni itis terni. Sunt autem hæc.
Singuli singulæ singula. bini terni quaterni quini seni septeni octeni noueni deni undeni duodeni terni deni quaternideni qndeni senideni denisepteni deni octeni deninoueni. Vigeni: trigeni. quadrageni. qnquageni. sexageni. septuageni. octuageni. nonageni Centeni. ducenteni uel duceni. trecēteni uel treceni quadringenteni. qngēteni. sexcēteni. septingenteni. octingenteni noningenteni. milleni.

Ponunt̃ ne aliquando bina pro duo & terna ꝑ tria:
Ponunt̃ quotiens substantiua quibus iungunt̃ decli
nant̃ tantũ in plurali ut binas ternas denas litteras:
non duas tres decem. Interdũ tamẽ poetæ etiaꝫ cuꝫ
aliis substantiuis eodeꝫ mõ usurpant. ut Virgi. Bina
manu lato crispans hastilia ferro.
Alia sunt quæ ipsũ numeꝝ per se sumptũ significãt:
ut unitas binarius ternarius quaternarius qnarius se
narius septenarius octonarius nouenarius denarius
undenarius duodenarius. &c. Vigenarius. trigena-
rius quadragenarius qnquagenarius sexagenarius
septuagenarius octuagenarius nonagenarius cẽtena
rius ducẽtenarius trecẽtenarius quattuorcẽtenarius
qngẽtenarius sexcẽtenarius septingẽtenarius octin-
gentenarius noningentenarius millenarius
Alia sunt q̃ significãt numeꝝ annoꝝ: ut biẽnis trien
nis quadriẽnis qnquẽnis sexẽnis- septẽnis octennis
nouẽnis decẽnis. Vnde fiunt substãtiua bienniũ triẽ
nium quadriẽnium quinquenniũ septẽniũ & decẽniũ
Alia uero non sunt in usu: nec reperiunt̃ ut quidam
ignari putãt totẽnis & quotẽnis.
Alia significant quantitatem discretam ponderis uł
mensuræ quæ referuntur per totuplus & quotuplus
& significant quendam sui excessum. Vt centuplo
maior est ager meus q̃ꝫ Socratis: quotuplus nõn est
tuus. & sunt hæc.
Duplus dupla dupluꝫ. Triplus quadruplus quincu
plus sexcuplus septuplus octuplus decuplus centu-
plus ducentuplus millecuplus.

Alia sunt diuisiua seu multiplicatiua formæ:& refe-
runtur p totuplex & quotuplex. ut habeo triplicē la
nam & triplicē uestem.i.triū generum:quotuplicem tu
habes. Aliquādo tamē improprie ponit cū dictioni
bus carentibus plurali.ut triplex fum' domū nostrā
egredit:hoc ē tres fumi.si ita dici potest. Simplex
duplex:triplex:quadruplex:quincuplex: sexcuplex:
septuplex:octuplex:nonuplex:decuplex:uigecuplex
trigecuplex:quadragecuplex:qnquagecuplex: sexa-
gecuplex:septuagecuplex:cētuplex:millecuplex. Itē
duplex & triplex p duplicat'& triplicat' accipit:unā
fiunt uerba duplico & triplico.amltiplex mltiplico
Relatiua quæ incipiūt a c uel a q tribus modis ac-
cipiūt. Relatiue:ut ego sum albus qualis es tu:ego
sum magnus quātus es tu.sentinas cuias es tu. Inter
rogatiue.ut qualis es tu:quātus es tu: quotū annum
agis:quot nūmos habes: Infinite:ut nescio quantus
sis.cuias sis.aut cuia filia sit hæc puella.
Relatiua quæ incipiūt a t capiunt relatiue copula
mediante.ut ego sum albus:& talis es tu.ego sū ma
gnus:& tantus est plato. ego habeo multos discipu-
los:& tot habet Socrates:Redditiue:ut ego sum ta
lis & tantus:qualis & quātus est iste. Infinite:quādo
sequitur coniunctio q uel ut. Vt ego sum talis & tā
tus ut non egeam opa tua.ego cupio talis esse ut fœ
lix uidear.
Reperiūtur aliqua relatiua quæ geminant uel assu-
munt cunq ut quisquis: quicunq: quotquotcunq:
qualiscunq:quandocunq: quæ proprie posita uim

habent ipſius relatiui ſimul cum antecedente diſtri
butiuo:ut qſqs aut quicūq; legit diſcit.i.omnis qui
legit diſcit.Ponunt etiā aliquādo pro ipſo relatiuo
tantū:ut deus omnia quæcūq; uoluit fecit.& pro di
ſtributiuo tantū ut ego diligo quécūq; hominez.i.
omné hominé.Ponunt etiā infinite ut Vir.Quicqd
erit ſupanda omnis fortuna ferendo eſt.
Quis & q̄ꝫ cū qbus & quo componūt:Siqs.enqs.nū
qs.qſputas.aliqs.neqs.qlibet.quis.Aſſumūt etiam
ſyllabicam adiectioné nihil per ſe ſignificantem:ut
Quiſq;.qſnam.qdam.qſpiam.& qſquā.qcūq;.
A relatiuiſ ſubſtātiæ multa aduerbia deriuant: q̄ eiſ
dem modis ponunt.
Temporalia:ut a q quæ quod Quādo:a pronoībus
tunc.i.eo uel illo tépore.Ab alius alia aliud alias.
Localia uero iſta.A qui q̄ quod quo qua unde ubi
quorſū quouſq;. Ab ille illa illud pronoīa aduerbia
deriuāt illinc illuc illorſū illic illac uł illa illucuſq;.
Ab is ea id ibi inde eorſum eo ea eouſq;
Ab hic hæc hoc Hic hinc horſū huc hac hucuſq;.
Ab iſte iſta iſtud iſtinc iſtac uł iſta iſtorſū iſtic iſtuc
iſtucuſq;.
Ab alius alia aliud alibi alia aliorſum aliunde alio
aliouſq;
Hic hæc hoc iſte iſta iſtud ille illa illud quo diffe-
rūt.Hic ſignificat hoīem uel rem proximā loquen-
ti:iſte proximam audienti. ille remotam ab utroq;:
quemadmodum etiā aduerbia eoruz.Hic ſignificat
locuz proximum loquenti uel ſcribenti.Illic locum

proximum audienti: uel ei ad quē sermo aut litteræ dirigunt. Illic locum remotum ab utroq;. Iste tamē ponit aliquādo pro hic. Cicero. Cum isto tempore stent cum gladiis armati. Ille quoq; nōnunq; per dignitatem quandam atq; eminentiam accipitur indicās esse quod omnes noscē debeāt: ut Alexāder ille magnus. architas ille tarentinus.

Is & hic quomodo differūt: Is spatio longiore accipitur. Hic uero propinquiore. Multis tamē in locis cōfundūtur. ut Qui præfert uirtutē diuitiis: hic sane prudens est: uel is sane prudens est. Poetæ tamē aliquādo capiūt ille pro is. ut Horatius Qui didicit patriæ quid debeat: & quid amicis. Quo sit amore parens: quo frater amandus & hospes. Quod sit cōscripti: quod iudicis officium: Quæ partes in bellū missi ducis: ille profecto Reddere personæ quæ sit reuerentia cuiq;. Nam quod in sacris litteris legit. Non qui se ipsum commendat sed quem deus commēdat ille probatus est. Equidem non probo.

Relatiuum discordat ne aliquando cum antecedente: Discordat. In quibus accidentibus: In genere & numero. Quomodo in genere: ut apud Salustiū. Est locus in carcere quod tullianum appellatur. Quomodo i numero: ut omnes tenues atq; humiles q̄ maxia i populo multitudo est sibi præsidium paratū putat

DE Patronymicis

Quod ē nome patronymicū: Est illud qd' significat filiū uel filiā: nepotē uel neptē: aut aliū descēdētē: ꝓprie tamē a ꝓpriis patꝝ noīb' deriuat.

Quot ſunt terminationes patronymicoꝝ:Quattuor In des uel in as uel in is uel in ne:ut hic priamides hoc eſt filius priami: hæc priamis dos hoc eſt filia priami.hæc pelias dis uł dos hoc ē filia pelei. hæc adraſtine nerine acriſione hoc ē filia uł neptis adra ſti:nerei:acriſei.

Patronymica cuius generis:fœminini: præter ea q̃ deſinunt in des.

Patronymica cuius declinationis ſunt:quæ deſinūt in des uel in ne ſunt primæ declinationis:quæ uero deſinunt in as aut in iſ ſunt tertiæ.

Patronymica qualia nomia ſunt:Subſtātiua:ut pria mideſ Helenæ raptor cauſa fuit excidii troiani.

Quæ noīa ſunt q̃ interduꝫ ꝑ patronymiciſ ponūẗ: Poſſeſſiua:ut Iuno ſaturnia.i.filia Saturni.& Scipio æmilianus.i.Aemilii filiuſ.

Q ūo formāẗ patronymica:Patronymica maſculina q̃ fiunt a noibꝰ primæ declinationiſ formātur a gtō ſingulari mutata e in deſ:ut maia maiæ maiadeſ:Ilia iliæ iliadeſ.Aeneaſ æneæ æneadeſ.Hippoteſ hippo tæ hippotadeſ.Anchiſeſ anchiſæ ꝓprie anchiſades q̃ꝫq̃ꝫ uſuſ obtinuit ut āchiſiadeſ dicerēẗ. Buteſ butæ butadeſ.Corieteſ corietæ corietadeſ: quāuiſ magiſ ſit in uſu corietideſ.

Patronīca maſculīa a noībꝰ ſe declinationiſ formāẗ a gtō addita deſ:priamꝰpriami priamideſ:ſꝫ q̃ duplex ii hēnt i gtō mutata i in a & addita deſ faciūt patro nymicū:ut Antoniuſ antonii antoniadeſ. Menetiuſ menetii meneatides

Patronymica masculina a nominib' tertiæ declina tionis formant a datiuo singulari addita des: ut Nestor.ri.nestorides: Antenor.ri: Antenorides. Licet poetæ aliquãdo addant a causa metri.ut amphitrioniades: laertiades. Dicũt etiam deucalides ꝓ deucalionides: & scipiades ꝓ scipionides.
Patronymica fœminina a masculinis formant̃ r̃mota d.ut a priamides priamis.a dardanides dardanis Dixerunt tamen poetæ atlantiades: & phætontiades in plurali.hoc est atlantias & phætontias: in singulari ꝓ atlantis & phætontis.a peliades pelias. ab æneades æneis cũ deberet facere æneas.
Multa tamen patronymica abusiue ꝓferũt ut a Tideus titides.a peleus pelides. a prometheus prometides.a theseus thesides.ab achilles achillides.ab orpheus orphides.a coroneus coronides.penultima ꝓducta. Iliades filius iliæ Romulus recte format.
Patronymica aliquando sumũt loco patrioꝝ noiuꝫ: ut romulidæ.i.romani.thesidæ.i.atheniẽses.æneadæ troiani.cecropidæ athenienses.timarchides proprium est & thimarchides timarchi filius.
Pauca inueniunt patronymica ĩ ne fœminina ut nereus nerine.adrastus adrastine.acrisius acrisiõe.ex quo acrisioneus. Vir. Acrisioneis dane fundasse colonis. Quod dicit Priscianus esse possessiuũ ab acrisione: Seruius uero patronymicũ fœmininum.
Reperiuntur patronymica improprie formata: & a nominibus matrum: ut Romulus iliades idest Iliæ filius: & Maiades Mercurius idest Maiæ filius. Et ab

auiſ maternis: ut atlantiadeſ ideſt Mercurius Atlantiſ filiæ filiuſ: & inachideſ ideſt Epaphuſ Iouiſ Inachi filiuſ. Et a regibuſ uel conditoribuſ. ut cecropidæ ideſt athenienſes. ab ænea æneadæ ideſt troiani uel romani. Item a nomine fratris: Virg. Tum phætontiadas muſco circũdat amatæ Corticis. ideſt ſorores phætontis:

De Comparatiuis:

c Omparatiuum quod eſt: quod cum intellectu poſitiui uł aliquo participe ſenſu poſitiui magis aduerbium ſignificat. ut liberalior magis liberalis: & fortior magis fortis: & doctius magis docte. Comparatiua cuius generis: cõmunis: præter unũ dũtaxat quod eſt maſculini ſenior.

Comparatiua quẽ caſum exigũt poſt ſe: noĩatiuũ cũ q̃ uel ablatiuum ſine q̃ cum alio ablatiuo ſignificãre exceſſum: & cum omnibus caſibus quos habere poſſet poſitiuum ſuum: ut hoc dolium eſt plenius olei illo uel q̃. illud dolium tribus digitis. Verum relatiua & negatiua ſemper ſine q̃ ablatĩo iungunt ut nemo eſt doctior platone.

Comparatiua unde formantur a nominibus adiectiuis ſignificantibuſ accidenſ: quod ĩcrementũ diminutionemq̃ ſuſcipiat: ut ab albo albior. Vł a uerbiſ ut a detero deterior. Quod uerbum teſte Seruio minuſ bonum ſignificat non peiorem. Virgiliuſ: Cum duo ſint apibuſ regeſ alterum deteriorẽ hoc eſt minuſ bonum iubet necari. Deterior q̃ uiſuſ eum ne ꝓdig⁹ adſit Dede neci. A potior hic & hæc potior

& hoc potius. A participiis quæ tunc in nomen trà seunt ut amans amantior. A præpositiòibus siue ad uerbiis ut extra exterior: ultra ulterior: quàq̃ exter quoq; nomen reperiatur. ut Vir. Fas extra querere regna. Antiqui aliquàdo a ꝓnoīb⁊ & noībus ꝓpriis compatiua & superlatiua ꝓtulere. ut ipse ipsi ipsior ipsissimus. Nero neronior neronissimus.

Quomō formàtur compatiua? a primo casu desinen te in i: ut albus albi albior. fortis forti fortior.

Quæ sunt compatiua anomala quæ contra hanc re gulam formàtur? Bonus melior optimus: malus pe/ ior pessimus. magnus maior maximus. puus minor minimus. dexter dexterior dextim⁊. Sinister siniste/ rior sinistimus.

Senex senior siñ suplatio. Iuuenis iunior siñ suplatio Multum plus ĩ numero singulari generis neutri: in plurali omnis.

A noībus quæ habēt uocalē ante is uel ante us com paratiua formant: sed accipit magis aduerbiū: & di cit magis arduus: magis tenuis. magis pius: quàuis tenuior apud neteres reperit. & Iuuenalis egregius dixit ꝓ magis egregium. Egregius cœnat meliusq; miserrimns hoꝶ.

Nequam cōmune triu; geneꝶ nequior format com paratiuū & suplatiuum nequissimus:

Ab aduerbiis siue præpositionibus in ra fiunt cōpa tiua in erior: nt extra exterior: intra ĩterior: ultra ul terior: citra citerior: infra ĩferior: supra supior: post posterior: ante anterior ꝓpe ꝓpior. A sæpe cōpati

uuȝ nò inuenit. Cato tamé suplatiuo usus est. Sæpissimam discordià fuisse dicens. Pridem prior: cuius suplatiuum est primus cũ genitiuo iùgat: & ad plures sui generis competur. Virgilius. Primus se danaum magna comitante caterua. Androgeus offert nobis. Ergo prior de duobus: primus uero de pluribus dicit. Magnificentior & magnificentissimus munificentior & munificentissimus: beneficentior & beneficétissimus quàuis a magnificés munificés & beneficés deriuari uideat: tamen hæc ì usu nò sunt: sȝ pro his utimur magnificus: munificus: benificus. Cato de rege Ptolemeo dixit. Optimo atq͡ȝ beneficissimo. & Acti⁹. magnificissimo atq͡ȝ excellentissimo honore. Terentius i phormione. At qn mirificétissimũ Compatiuuȝ sæpe ꝓ positiuo accipit: ut senior pro senex. Nonnunq͡ȝ significat minus positiuo. ut Tristior & lacrimis oculos suffusa nitentes: pro subtristis. Et quàdo ad contraria comparatur minus positiuo significat. ut si dicam: mare ponticum est dulcius q͡ȝ cætra. hic ostendit paꝝ aliqd dulcedinis habere plus q͡ȝ cætera

Cumparatiua sæpenumero diminutiuorum formaȝ accipiunt a neutro addita culus ut maiusculus & regimen seruant comparatiuorum. Terentius: Thais q͡ȝ ego maiuscula est.

Magis aduerbium nò solũ positiuo sed ét còpatiuo aliquàdo iùgit cù uel ad se uel ad alium compat. ut Achilles fuit fortior ænea magis q͡ȝ iustior. & aiax ulixe fortior magis q͡ȝ Diomede. fuit

Nota q̄ queadmodũ dicim⁹ ego sũ fortior q̄ tu in
nr̃o casu: ita dicit⁹ et ĩ obliqs: iudico te doctiorẽ q̄
illũ: amo te magis q̄ illũ: sṗuio tibi magis q̄ illi: idi
geo te uel tui magis q̄ illo ul' illius. Quãdo ꝯpatiuo
iũgit̃ multo: uidet̃ plus significare q̄ suplatiuum.
Cicero de officiis. Vale ĩgit̃ mi Cicero tibiq; psua-
de esse te quidem mihi carissimũ: sed multo fore ca
riorem: si talibus monumẽtis præceptisq; lætabere.
Compatio quotiens fit apud græcos ad unũ sui ge
neris compatiuo utunt̃: quotiens uero ad plures sui
generis superlatiuo. In quo nos cũ illis conuenim⁹
Et hoc ab eis factũ est: ut sensum comparatiui sen
su suplatiui distinguerent. Qui utriq; hoc est com-
paratiuo & superlatiuo genitiuũ tribuũt cũ careãt
ablatiuo. Apud nos uero illa ambiguitas non est: q
comparatiuo ablatiuũ damus siue ad unum siue ad
Plura diuersi generis referat̃. Tñ illa græcoꝝ ratõ
tanti est momenti: ut iã latini ad formã græcæ cõ
structionis imitati cõparatõ genitiuum addiderint:
utriq; inter duo: sic Aiacũ fortior fuit Thelamoni⁹
& manuum melior est dextera. si tres fuissent aiaces
nõ fortior sed fortissimus diceret⁹ sicut digitoꝝ me
dius est longissimus. Vnde non licet dicere pyrrh⁹
ẽ doctior sentinatibus sꝫ doctissim⁹ sentinatũ. Vir.
Huic coniũx sicheus erat ditissimus agri Phœnicũ
& Horati⁹ in sermonib⁹. O maior iuuenũ inquit: ad
duos. n. Pisões filios patrẽq; scribebat. Ouidi⁹ ĩ psõa
medeæ q duos filios hũit. Cũ mĩor e pueris iuss⁹ stu
dioq; uidẽdi: Cõstitit ad gemĩæ limĩa prima foris. &

Cæſar in commentario decimo. In teſtaméto Ptole/
mæi patris hæredes erãt ſcripti ex duobus filiis ma
ior. Hinc Cato maior & minor. Scipio maior & mi/
nor de duobus dicit̃. De pluribuſ uero Fabius ma/
ximuſ: & Valeriuſ maximuſ. Compatiuum igit̃ inter
duo ponit̃: ſuplatiuum inter plura. quod manifeſte
oſtendit Cicero cũ ait in Piſoné. Me ædilé: prioré:
prætorem primũ. Quippe edileſ duo tantũ erant: ſi
cut duo cenſoreſ: & duo conſuleſ. Cæteri aũt magi
ſtratus pluref erant:
Nota hoc etiã intereſſe inter cõpatiuu; & ſuplatiuũ
ꝙ dubitãdo uel interrogando cõpatiuo utꝝ dicamꝰ
ſuplatiuo quid. Cuius rei ratio eſt: ꝙ compatiuũ de
duobus dicit̃: ſuplatiuum de pluribus. Quintilianuſ
Ita nõ tantũ utꝝ ſit meliꝰ ſed quid ſit optimũ querit̃
Et Cicero. utꝝ potius: aut qd potiſſimu; dicamuſ.
Iungitur tamen qd etiã cum cõpatiuo ſed ĩproprie:
utꝝ uero nunq̃ cũ ſuperlatiuo.
Quot modis fit cõpatio: Quattuor. aut ab una ſub/
ſtantia ad aliã: ut ego ſum maior te. aut ad ſeipſã: ut
ego ſum ditior ſolito: uel ditior hodie q̃ heri. Aut
ab uno accidéte ad aliud: & tũc fere ſemp utimur ad
uerbio: ut ſu; magis fortis q̃ doctꝰ. Aut ab uno actu
ad aliũ: ut ego malo uitam q̃ mortem & magis lego
q̃ diſco.
Quot mõis nõ poteſt cũ ablatiuo iũgi compatiuũ:
Quinq;. Aut cum comparatio ad duos fit. tunc enim
eget genitiuo: ut duoꝝ fratrum maior eſt Marius.
Aut quando non inuenitur ablatiuuſ. ut dulciuſ eſt

mare ponticum q̄ꝫ cætera maria. Aut quando inter ipsa adiectiua fit compatio: ut ego sum magis albus q̄ꝫ niger & non nigro. Vel cū inter ipsa uerba fit cō paratio. ut plura audio q̄ꝫ credo. Vł cū dictio a qua fit exceptio fuerit in noīatiuo: ut Diomedes fuit for tior q̄ꝫ troiani omnes præter q̄ꝫ Hector. Coniūctio .n. exceptiua copulare debet similes casus.

Quot modis non potest comparatiuū regere nomi natiuū cū q̄ꝫ: Similiter qnqꝫ. Aut cū comparatio fit inter duos. tūc enim omnino reqrit genitiuū ut duo rum fratrū maior est marius: Aut qn̄do non inueni tur nominatiu⁹: ut nihil est crudelius nece: & nihil ē ipsi se ipso carius. Aut quādo relatiuū est terminus compationis: ut uirtus qua nihil est homini melius. Aut quādo ponit̄ cū dictione negatiua: ut nullo ho mine sis tardior. Aut quādo dictio a qua fit excep tio fuerit in ablatō. ut Diomedes fuit fortior omni bus troianis præter q̄ꝫ Hectore.

De Superlatiuo

q Vod est nomen superlatiuū: Quod ad plures sui generis cōparatū superponit̄ oīb⁹ uel ꝑ se ꝑlatū positiui intellectuꝫ habet. cū ualde aduerbio.

Quot sūt terminationes superlatiuoꝝ: octo. duæ fre quentissimæ in rimus & in simus: & sex perrare in limus. ximus. timus. remus. fimus. nimus.

Superlatiua in rimus desinentia qūo formant̄ A po sitiuis in r desinentibus siue secūdæ siue tertiæ de clinationis fuerint addita rimus. ut pulcher pul cherrimus pauper pauperri⁹. Excipiūtur destimus

et ſiniſtimuſ pro deterrimus & ſiniſterrimus
Superlatiua in ſimus deſinentia quomodo formant
A genitiuo ſecūdæ declinationis addita ſ & ſimus. & a genitiuis tertiæ addita ſimus: ut locupleſ locupletiſ locupletiſſimuſ. Excipiunt a ſecūda quæ ſunt anomala: bonus optimuſ. maluſ peſſim⁹. magnuſ maximuſ. paruuſ minimuſ. multuſ plurimus. Et quæ a facio componunt ut magnific⁹ magnificetiſſim⁹: munificus munificētiſſim⁹ maturus maturrim⁹. Cicero tn̄ ad Herēniū. In ætate inqt uelit cōpare maturiſſima. Nup nuprimus. Plautus Captū hoīem nupuꝫ & nouitiū. Vetus ueterrim⁹. A tertia uero excipiūt facillim⁹ difficilim⁹ gracillim⁹ humillim⁹ ſimillim⁹ diſſimillim⁹. Excipiūt etiā q̄ in bris deſinūt q̄ riſ mutata in r accipiūt rimuſ. ut ſalubriſ ſaluberrimuſ. celebriſ celeberrimuſ. Vetuſ a ueter qđ oliꝫ i uſu erat: ueterrim⁹ facit. In xim⁹ quot ſuplatiua deſinūt: duo. tm̄ maxim⁹ & ꝓxim⁹. qđ uocabulū dū ꝓ cognato accipit ſignificatū hēt poſitiui. iōq; a ſcriptorib⁹ legū ſæpe ꝯpatiue ꝓfert ut ꝓxioreſ. i. ꝓpinqoreſ cognati
In tim⁹ quot deſinūt: unū dūtaxat anomalū optim⁹ & hæc deriuata ab aduerbiiſ ſiue ꝑpoſitionib⁹ inter interior intimuſ: ultra ulterior ultimuſ: citra citerior citim⁹: extra exterior extim⁹: qđ etiā ꝓ poſtremo ponit. Plaut⁹ in truculēto. Bona ꝑdidi: mala repperi: factuſ ſum extimuſ a uobiſ.
Hæc ſūt ab aduerbiiſ ſiue ꝑpoſitiōib⁹: ſupra ſupior ſupm⁹. extra exterior extrem⁹: qa ſi eſſent a ntō ſuperus & exter ſeruaſſēt regulam.

In rimus quot superlatiua desinunt: unũ. a uerbo de tero deterior deterrimus: & unum anomaluʒ multũ plus plurimus p̃terea q̃ s̃m regulam formant̃.
Nouissimus licet a nouo suplatiuũ sit: tamen ꝑ posi tiuo ponit̃ & ultimũ significat.
A pene Plautus suplatiuum formauit penissime ĩ ci/ stellaria. Ita meo consilio puertit penissime.
A penitus penitissimus suplatiuũ formatur ut ex pe nitissimis ædibus
Superlatiua quæ a p̃positionibus ueniunt ipaꝝ p̃po sitionum exigunt casus ut arbor illa ẽ ꝓxime littus.
A neq̃ sicut supra de compatiuis dictũ est fit supla/ tiuum nequissimus.
Illud aĩaduertendũ diligẽter est ꝙ q̃ pro ualde sem per iungitur superlatiuo: nunq̃ positiuo: ut q̃ fortis simus q̃ celerrime. Quãdo uero q̃ accipit̃ ꝑ q̃tuʒ nunq̃ iungitur superlatiuo nisi addantur uerba pos sum: queo: ualeo: & que eiusdẽ significationis sunt. ut dicaʒ q̃ breuissime potero. feci q̃ optime quiui.
Per uero nunq̃ iungitur suplatiuo. Nec dicere pos sumus peroptimus perdoctissimus. Econtrario autẽ quãdo ualde significat: nunq̃ iungitur positiuo: nec etiam compatiuo nisi forte cum per: uel oppido uł sane: admodum: uel ualde: uel nimis: tunc enĩ positi/ uo iungitur. ut Seruius Sulpitius. Sane q̃ grauiter ac moleste tuli ut debui. A. Gellius. Voce admodũ q̃ suaui: oppido: q̃ libens: nimis: q̃ impiũ. Et Brut⁹ in epistola. Suos ualde q̃ paucos habet. & iteꝝ sañ q̃ gauisus sum. Perq̃ tamen usitatius est. Vt perq̃

bonus perq̃ pulcher pq̃ doctus.i.ualde bonus ual
de pulcher ualde doctus.
Per uero pro ualde iungit̃ semp positiuo ut p pul/
cherͣ perdoctus.Cum uero quã ꝑ quãtū accipit̃ iū
git̃ positiuo.ut Terentius.Reiecit se in eã flens q̃
familiariter.i.quãtū familiariter.& ĩ eunucho:Tu
tis quãintimum te habuerim ꝑ quãtum.sumit̃ enim
hic intimus ꝑ positiuo queadmodū ꝓximus. Sic ẽt
iungit̃ compatiuo ut quãdoctior est Aristotele Pla/
to.i.quãto doctior.
At qui dicunt narraui q̃breuius potui:errant.dicẽ/
dum est enim quãbreuissime potui.
Quod est compatiuū seu suplatiuū huius positiui p
doctus:multo doctior compatiuū:& quãdoctiss.m⁹
siue multo doctissimus superlatiuum.
Perq̃ nunq̃ iungit̃ cũ superlatiuo. Nã quod legit̃
apud Qu.Curtium Bessum quoq̃ bactrianoꝝ ducẽ
pquã maxime posset exercitu coacto descendere ad
se iubet:error potius librarii dicendus est:cum alia
quoq̃ cõplura apud eūdem auctorẽ corrupta sint.
Multo etiã ꝑ ualde tam compatiuo q̃ suplatiuo ad
iungit̃.ut multo doctior & longe doctior:multo do
ctissimus & longe doctissimus.
Superlatiuum gtõ iungitur & ablatõ & actõ.ut He/
ctor fortissimus troianoꝝ:& multo maximus:& pro
xime domum.
Cum suplatiuo iungit̃ semp quisq̃:oĩs autẽ nõ iun/
gitur.Neq̃ eni dicendū est oĩs optimus:oĩs pessim⁹
Sed optimus qsq̃ & pessimus quisq̃.Et similiter si

ſuperlatiua ĩ diuerſo caſu ponant̃ ſic. maxima qſq; fortitudine debet hoſtibꝫ reſiſtere. maximo qſq; aĩo calũniatores deſpiciat. ualidiſſimi qſq; corporis pa/ rent arma. Compatiuo uero contra nõ qſq;: ſ; oĩs. ut Quĩntilianꝫ. Seruulos penates & oĩa utiliora. Nec li cet dicere boni qq; & ſapientes quiq;: ſicut nõ licet dicere oẽs optimi & oẽs ſapientiſſimi. Excipiunt̃ ex poſitiuis quæ ſuplatiuo carẽt pius & ſtrenuus. Dici mus. n. oĩs pius: & pius quiſq;. Saluſtius. Nam ſtre/ nuus qſq; aut occiderat in p̃lio: aut grauiter uulne/ ratus diſceſſerat. Itẽ numeralia: ut. tertius qſq; quar tus qſq;. Nã primus & ultimꝫ ſuplatiua ſunt. Cicero Primo quoq; die cõſules ad ſenatũ referãt. Ergo nõ eſt dicendũ oĩ q̃nquageſimo anno facimꝫ iubileũ: ſ; q̃nquageſimo quoq; anno. Et hinc factũ eſt: ut dica/ mus unuſqſq; ſingularis qſq;. Na; ſingulariſſimus quo pleriq; indocti utunt̃ non reperit̃: ſicut ab uni/ co nõ reperit̃ uniciſſimus. Quotus etiã iungit̃ cũ q ut quotuſquiſq; eſt. i. quotcunq; ſint.

Iſtud quoq; notandũ: ꝙ quiſq; gtũm pluralẽ nõ hẽt cũ adiectiuo dũtaxat iunctũ. iõ utimur gtõ ſingulari ꝓ plurali: ut optimi cuiuſq; aĩuſ ꝓ bonoꝝ oĩu; aĩus. Fa almeglio & alpiu preſto che tu poi. Fac q̃ꝫ optime & q̃ꝫ celerrime potes.

Io ſon aſſai piu grande de tutti li uiterbeſi che ſono minori di me: & anche ſono minori di q̃lli che ſono magiori di me. Ego ſum maximus oĩu; uiterbienſiũ minoꝝ me & omnibus maioribus me.

Eſſẽdo nato a roma ſon magiore de tutii q̃lli che ſo

no menori di me & minori di q̄lli che sono magiori di me. Ego cũ natus sim romæ sum maior omnibus minoribus me & maioribus me.

Io son piu idocto di quelli che sono piu docti di me & piu docti di quelli che sono piu indocti di me. Ego sum indoctior omnib⁹ doctiorib⁹ me & omnib⁹ indoctioribus me.

Io son menore di tutti quelli che sono maiori di me & anche sono magiori de q̄lli che sono menori di me. Ego suꝫ minor omnibus maiorib⁹ me & omnib⁹ minoribus me:

Io ho doi deti in le mano liquali sono piu lõgi de li altri: & due oricchie i capo delequali luna e magioꝛ Ego habeo duos digytos in manib⁹ cæteroꝝ longissimos: & duas aures i capite: quaꝝ altera est maior. Tutti lihomini fortissimi debono cõ grãde aio uencere q̄lli delecti del corpo che sono piu bruti de li altri tutti. Debꝫ fortissim⁹ qsqꝫ magno aio supaꝛ eas uoluptates q̇ sunt cæteris fœdiores omnibus

In ogni diece anni se refa el bussolo a uiterbo. Decimo quoqꝫ anno fiunt comitia uiterbii.

DE Aduerbiis.

a Duerbia localia aut i loco significãtia aut de loco aut p locũ aut ad locũ aut uersus locuꝫ aut usqꝫ ad locũ. Quæ sũt aduerbia significãtia ĩ loco hic illic Istic int⁹ foris ibi ibidẽ alibi alicubi usq̃ꝫ nusq̃ꝫ sicubi necubi nũcubi supi⁹ ĩferi⁹ ubiqꝫ ubicũqꝫ Quæ sunt aduerbia significantia de loco: hic illinc istinc intus foris unde aliũde sicũde necũde & unde

ſupne:inferne:cælitus:funditus:utrinq;:undecūq;
Quæ ſunt aduerbia ſignificantia ꝑ locum:hac illac iſtac ea ſiqua nequa aliqua & qua & utraq; & quacūq;
Quæ ſunt aduerbia ſignificantia ad locū: huc illuc iſtuc ītro foras uſq̄; nuſq̄; eo eodē ſiquo nequo ali quo & quo ſupra infra utroq; & quocunq;.
Quæ ſunt aduerbia ſignificātia uerſus locū: horſuꝫ illorſuꝫ iſtorſū dexttorſū ſiniſtrorſū & quorſū ſurſū uel ſuſū uerſus deorſū uerſus utroq; uerſus & quo uſq; uerſus.
Quæ ſunt aduerbia ſignificātia uſq; ad locū uł uſq; ad tēpus:hucuſq; iſtucuſq; illucuſq; quouſq;.
Nomina urbiū ponunt̃ ꝓ aduerbiis ī loco ī gtō ca ſu: ſi primæ uel ſecūdæ declinationis ſint:ut ſū hic fui illic.Sū romæ fui romæ ſū tarēti.ꝙ ſi pl'r tm̄ de clinent̃:ponunt̃ in ablatio:ut ſum baiis:fui thebis. tertiæ uero declinationis noīa in ablatō ponunt̃: ut fui carthagine:tibure neapoli.
Ponimus ēt loco aduerbioꝝ humi:domi:belli:mili/ tiæ & ruri ī datiuo.ut ſuꝫ humi ſtratus. dormio do mi.erā ruri. belli ſiue militiæ fortis ſum. Repit̃ ēt uеſperi & luci aduerbialiter ſumi: ut,ueſpi ad te ue/ ni:ueſpi ad te ueniā:& luci ſimiliter Cic.in philippi cis.qs.n.audeat luci & ī militari uia.
Pro aduerbiis uero de loco & ꝑ locū ponūt̃ noīa ur biū in ablatō caſu cuiuſcūq; declinatiōis & numeri ſint ut uenio illinc:aut trāſeo illac.uenio aut trāſeo uerona patauio carthagīe thebis:& ſic domo humo rure militia bello.

Pro aduerbiis uero ad locum noia urbium ponũtur in actõ ut eo romã tarentum carthaginẽ:eo illuc uenio istuc:& sic eo domũ:humũ:rus:militiã:bellũ.
Si fiat interrogatio p quorsu₃ q̃uo respõdetur: dextrorsu₃ sinistrorsu₃ .uersus uenetias:uersus thebas: uersus romam.
Si fiat iterrogatio p qua q̃uo respondetur: hac illac istac roma uenetiis per urbem.
Si fiat interrogatio p quo q̃uo respõdetur:huc illuc intro foras uenetias romã thebas rus.
Si fiat iterrogatio p quousq̃ q̃uo respõdet:hucusq̃ illucusq̃ usq̃ ad annum usq̃ uenetias usque thebas usq̃ romã usq̃ ad urbem usq̃ rus usque domũ bellũ militiam humum.
Noĩa uiroꝝ ac mulieꝝ ꝓpria.Item noĩa appellatiua hoĩu₃ aĩaliũ locoꝝ & aliaꝝ quaꝝcũq̃ reꝝ q̃rũt ꝓpõ/nẽ:ut sũ ĩ urbe ĩ agro cũ socrate:eo ĩ urbẽ ad agꝝ ad socratẽ.Vẽio ab urbe ab agro a socrate uł dˀ socrate Trãseo p urbẽ p agꝝ p locũ in quo ẽ Socrates.Eo uersus urbẽ uersus agꝝ uersus socratẽ.Eo usque ad urbẽ usq̃ ad agꝝ usq̃ ad socratẽ. Interdũ tñ poetæ omittũt ꝓpositiões:ut Italiã fato ꝓfugus lauinaq̃ uenit Littora.Item Deuenere locos.
Interdũ ẽt ꝓpriis noĩbˀ addit̃ ꝓpõ.ut Cicero.Ea die Verres ad Messanã uenit.Aliq̃no subaudit̃ ꝓpositio noĩbˀ urbiũ.ut Virg.Nõ libyæ nõ añ tyro despectˀ hiarbas noĩaliter ponit̃ tyro.Nã si aduerbialiter ponere uoluisset:dixisset tyri in gtõ casu.
Supina ẽt ꝓpõne nõ egẽt ut eo cubitũ:& hoc est di

gnũ relatũ ꝑ eo ad cubãdũ. & hoc ẽ dignũ ꝙ referat᷑
Versus semp̱ postponit᷑ ut italiã uers᷒ megarã uers᷒
Salu. Quẽ locũ carthaginẽses ægyptũ uers᷒ finẽ im
perii habuere. Cic. de diuinatione. Qui cũ exercitu
lustrato arretiũ uers᷒ castra mouissꝫ. Interdũ huic ad
uerbio iũgit᷑ ad ut ad oriẽtẽ uers᷒: ad occidẽtẽ uers᷒

De nominibus heteroclitis

q Væ sunt noĩa heteroclita quæ nõ seruant de
clinationem aliorum nominum:

Pascua pascuæ	pascua pascuorum
Epulum epuli	Epulæ epularum
Delitiuꝫ delitii	Delitiæ aꝝ. A delitio fit delitiolũ: quo uerbo utit᷑ Seneca ĩ ep̃lis
Carbas᷒ carbasi	Carbasa carbasornm
Arbutus arbuti	arbuta arbutorum
Intybus intybi	Intyba intyboꝝ. Vir. Et amaris intyba fibris
Pergam᷒ ꝑgami	Pergama ꝑgamoꝝ ædificia subli-mia troiana
Cælum cæli	Cæli cælorum
Altilis altilis	Aitilia altilium
Supellex tilis	Supellectilia supellectilium
Tartar᷒ tartari	Tartara tartarorum
Suparus	supara suparorum
Tenarus	Tenara tenaroꝝ ꝓmõtoriũ laco-niæ circa finẽ maleæ: uñ ad ĩferos dicit᷑ esse descẽsus. Ostẽdit᷑. n. ibi q̄dã ꝑrupta uorago: p quã dicunt Herculem emersisse.

Mænalus	Mænala orum.mons archadiæ
Auernus	Auerna orum. Lacus prope puteolos dictus ab auibus quod superuolantes nimio fœtore decidant.ut Virgi. Graue olentis auerni
Didimus	Didima orum.Mons phrygiæ
Pileus	Pilea pileorum
Garganus	Gargana orum:Mons apuliæ
Gargarus	Gargara orum
Pax	caret plurali numero. Oratius dixit paces.Bella quis & paces longum diffundit in æuum
Vulgus	Vulgus neutrum caret plurali numero. Virgilius. Scinditur incertum studia in contraria uulgus. Sed hic uulgus masculini generis habet pluralem.Cicero. Saturnum maxime colunt uulgi.Raro tamé utimur masculino. Virgilius .In uulgum ambiguas spargit uoces
Pelagus	
Tellus	
Humns	
Pus	
Fas	
Ir	
Fors	
Tabi	
Nemo	

Duo ābo & tria declinant tm̄ in plurali. A quattuor uſque ad centum ſunt indeclinabilia:

Ilia	Cōpitalia	carent ſingl'ari
Mœnia	Neptūnalia	
Manes	Nundinæ	
Proceres	Chalendæ	carēt ſingulari
Penates	Nonæ	
Tenebræ	Idus	
Exta	Athenæ	
Arma	Thebæ	carēt ſingulari
Inſidiæ	Micenæ	
Artus	Venetiæ	
Sponſalia zizania		
Diuitiæ		carēt ſingulari
Minæ	Indutiæ	

Piſces ꝓ ſigno cæleſti
Manes.

Cæſares Aiaces Fabios Scipiones pluratiue dicimꝰ Sed ſic non ſunt propria nomina, ſed appellatiua & æquiuoca.

Soles & lunæ a' poetiſ dūtaxat pluraliter ponunt qa interdū plures uident ad ſenſum oculoꝝ:

Sanguis & puluis uſu carent plurali. Mel frumentū ordeū: far: uinum: auctoritate habent pluralia.

Auꝝ: argentum: ferꝝ: auricalcum: plūbum ſtannuꝫ: electrū: uitrum carent plurali. Tamē æs habet æra in plurali in tribus caſibus. Metallum quod eſt no/men generale hēt pluralem numeꝝ ꝑ oēs caſus.

Triticum caret plurali numero: Frumenta tamē or

dea: pisa: fabas lentes in pluratiuo numero inuenimus.
Acetū mulsum oleū & similia carent numero plurali. Mulsum ē uinuz mellitum. Inuenitur ēt aqua mulsa hoc est mellita
Piper zinziber & fel ī usu cōi nō habēt pluralia mel tres tantūmodo casus habet. ntm̄ actūz & uocatiuū mella.
Thus rus thuris thura ruris rura
Balneuz balnei habet plurale balnea balneorum & balneæ balnearum.
Locus loci facit in plurali loca locorum: & loci locorum utrūq; idē significat. Tñ loci in masculino significāt etiam sedes argumentorum apud rhetores.
Iocus etiam ioca & ioci hēt in plurali.
Baltheus similiter balthei & balthea hēt in plurali.
Rastrum neutri rastri & rastra hēt in plurali. Addunt qdā porrū: frenū: claustrum: filum: capistrum.
Rabies sanies caries pnicies scabies carēt numero plurali cū similibus noībus qntæ declinationis. Res tñ & dies acies facies progenies species materies habent numerum pluralem.
Spes tres tātū casus ī plurali hz. Iuuenalis. Post dānū tēporis & spes deceptas. A quo noīe cōpositū ē expes hēns ntm̄ dūtaxat & uocatiuū. Cato facierum dixit s̄m anologiam sed non est in usu.
Verua est plurale huius nominis quod est ueru & reperiuntur dūtaxat duo casus uerua & uerubus Vir.
Verubusq; trementia figunt.
Fors non habet nisi fortem: ut fors fortuna & forte

ſuis libycis tempeſtas appulit oris
Tabi & tabo dũtaxat reperitur.
Frugi indeclinabile eſt.
Vicem dicimus & uice: aliis caſibus ſingularibus raro utimur: pluralis integer eſt.
Precis preci precem & prece: pluralis eſt integer.
Nex reperitur apud Ciceronem & alios probos unde ſeminex.
Pontus aer æther carent numero plurali:
Sal neutri generis pluralem nõ habet. Maſculini habet ſales & ſalibuſ, ꝓ quadã urbanitate dicẽdi: tractũ uerbum a ſale. ſicut ſal ciboꝝ ita ſales ↄdimẽtũ ſint orationis. Et dicitur etiaꝫ in ſingulari. Terentius. Qui habet ſalem qd' in te eſt.
Laterem accuſatiuus eſt non habens alios caſus in ſingulari: raro tamen reperitur latere.
Sponte ablatiuus ſoluſ eſt ut ſpõte ſua
Macte in uocatiuo tantum inuenit᷑. Dicit᷑ tñ macte uirtute eſto.
Ador genus farris eſt aptũ ſacrificiis deoꝝ generis neutri & indeclinabile ab adorãdo dictũ. Priſcianuſ affirmat. At Feſtus põpeius ab edẽdo: uel ab adurẽdo dicit appellatum. igne enim toſtum fiebat.
Vis oẽs caſus habet ut ẽt ſentit Priſcianus.
Interrogatiua relatiua infinita diſtributiua carẽt uocatiuo. Ideo ambo nõ hẽt uocatiuũ qa eſt diſtributiuum: & ſecũdũ Priſcianũ relatiuum. Duo uero collectiuũ habet: & oia pronoia carent uocatiuis præter tu meus noſter & ueſter.

Os oris ora tantum habet in plurali quanq̃ Virgi. usus sit oribus.
Os ossis in utroq̃ numero omnes habet casus.
Ops est dea terræ: quæ & Tellus dicitur. Sed opis opi opẽ ope auxiliũ significat & facultatem: ut affer mihi opem. i. opitulare mihi. & Virg. Grates psol/uere dignas: Non opis est nostræ. i. facultatis. Hæc opis nympha quædã fuit: cuius poetæ faciunt men/tionem. Opes uero pluraliter significãt diuitias.
Suppetiæ in plurali tantum auxilia significãt: & iun gitr̃ hoc uerbũ fere semp cum fero: frequẽtissimũq̃ est apud historicos: ut suppetias tulit hoc est præsi dium attulit uel misit.
Quidã putant ego quoq̃ pronomẽ heteroclitũ esse: q̃ rectus nullã hẽat cũ cæteris casib⁹ similitudinẽ.
Hesperus seu uesperus est stella quæ ante noctẽ ap/parẽs hesperus seu uesperus seu ẽt uesper dicitur. Virgilius. Ante diẽ clauso cõponet uesper olympo Ante lucem uero lucifer dicitur: Vnde fit ut extre/ma pars diei seu malis noctis principiũ uespera di catur in fœminino: uesperũ in neutro. Vesper etiam uesperis in masculino utitr̃ Virgilius. Vnde q̃ i prin cipio noctis salutare uolunt: bonum uesperum dice re consueuerunt: quod magis censeo probandum q̃ quod a plerisq̃ dicitur bonum sero. Cum enim sero aduerbium sit: & tarde significet: mala imprecatio ẽ optatq̃ ut bonum tarde eueniat.. Melius sane & ele gantius diceret bonum serũ siue felix serũ. Nam serum diei apud probatissimos historicos reperitur

ꝑ extrema parte diei. Liuius. Erat iam diei serum. Ego morem nostræ religionis sequens dicere soleo noctem quietam

Penu ét aliquãdo indeclinabile repit̃ ut apud Actiũ penu aũt optimũ est & nihil desit. Dicit̃ tamen hæc penus penus quartæ: & penus penoris tertiæ. Verba A gellii sunt. Q. Scæuolã ad demõstrãdã penũ his uerbis usu͛. Penus ẽ inqt quod esculentũ aut potulentũ est familiæ q̃ opus nõ facit causa paratũ & penitus recõditũ: unde a penitus penus dicit̃. Nã q̃ ad edendũ bibendũq; i dies singulos prãdii aut cœnæ causa parant̃: penus nõ sunt: sed poti᷒ ea q̃ lõgæ usionis causa recõdunt̃. Serui᷒ Sulpitius ait Sacco Helio placuisse nõ quæ ad esu͛ & potũ spectãt: s͛ thus quoq; & cæreos ĩ penu esse. Massurius Sabin᷒ quod iumẽtoꝝ causa apparatu͛ esset: qbus domin᷒ uteret̃: penori attributũ dicit. Penu igit̃ ea oĩa cõtinent̃ q̃ ad uictũ ptinent sed priuatũ si modo domi reposita sunt. Nã locus ubi ista reponunt̃ Varrone teste penariũ dicit̃. Quæ uero ad uictũ publicũ spectãt cõmeatus uocat̃. Sed fere nihil cõtinẽt q̃ annonã. Nõ .n. est annona tantũ frumentaria: sed carniũ salitaꝝ & aliaꝝ huiusmõi reꝝ. Cicero de diuinatione. Putaret annonam in macello cariorem fore.

Repetundaꝝ dũtaxat in gtõ plurali inuenit̃. de quo uerbo supius disseruim᷒ cũ de pticipiis tractarem᷒.

Indoles nũq; fere nisi numero singl'ari inuenit̃: significat aũt in pueris & adolescẽtib᷒ signũ futuræ uirtutis. Cicero. Vt. n. adolescẽtibus bona indole ꝑditis

ſapientes ſenes delectàtur. Quĩtilianus. In primiſ an nis laudaret̃ indoles. Cicero tñ etiã de uiris indolẽ dixit de officiis. In qbus eſt uirtutis indoles cõmo/ uent̃. Idẽ pro Cœlio. Si qs iudices hoc robore ani/ mi atqꝫ hac indole uirtutis & cõtinẽtiæ fuit. Liuius de lauinia iã matre & impiuꝫ adminiſtrãte Tanta in quit in ea uirtutis indoles fuit. Lucanꝰ. Indole ſi di gnum latia: ſi ſanguine priſco Robur ineſt ais: Indo le quaſi generoſitate quadã uirtutis atqꝫ ai. Liuius etiã in malã partẽ accipit. Nã loquẽs de Hannibale Cum hac inqt indole uirtutũ & uitioꝝ triennio ſub Haſdrubale imperatore meruit.

Inſtar quoqꝫ nõnulli nomẽ eſſe exiſtimant indeclina bile: & ſignificat ſimilitudinẽ ſiue æquipantiaꝫ ut in ſtar montis.

Scalæ & ſcopæ tantũ pluraliter dicũt̃: & licet aliquã do ſcala inueniat̃ q ita ꝓfert barbariſmũ (ſi Quinti liano credimus) cõmittit.

Liberi ꝓ filiis pugillares nuptiæ litteræ ꝓ epiſtola carent ſingulari. inimicitiæ dũtaxat i pl̃ari repit̃.

Copiæ quãdo militũ multitudinẽ ſignificãt: tãtũ plu ratiue declinant̃ ut copiæ Cæſaris: copiæ Pompeii Repitur tamẽ etiã in ſingulari: ſed praro. Põpeius ad Domitiũ. Atqꝫ etiã hortor: ut cũ omni copia ad me uenias. Saluſtiuſ. Poſtremo ex omni copia Cati/ linæ neqꝫ in prælio neqꝫ i fuga qſqꝫ ciuis ingenuus captus. Virg. ſecũdo æneidos. Et quæ ſit mecũ co/ pia luſtro. Proprie autẽ ĩ ſingulari copia ſignificat facultatẽ poteſtatẽqꝫ. ut faciam tibi copiã inſpiciẽdi

libros meos ideſt dabo tibi facultatem. Nec iungit etiam cum alio uerbo q̄ cum facio apud oratores: apud poetas uero cum aliis uerbis: ut cū Do das dare. Virgilius. Poſtquã introgreſſi: & coram data copia fandi.

Accipitur etiam plerunque copia pro abundantia: ut copia orationis: copia frumenti. Barbare omnes fere ætatis noſtræ uſi ſunt copia pro exemplari: qđ nuſq̄ apud doctos reperitur.

Excubiæ & uigiliæ tantum pluraliter dicuntur: hoc autē inter ſe differunt: q excubiæ diurnæ & nocturnæ: uigiliæ uero dūtaxat nocturnæ ſunt.

Tenebræ quãdo noctē ſignificant pluratiue tm̄ dicuntur: ut luce & tenebris ſcribo pro die & nocte ſcribo.

Differt aūt prima luce & prima die. Nã ibi intelligitur prima pars diei & quaſi diluculo: hic aūt prima dies: ita primis tenebris & prima nocte: ibi de parte noctis loquimur: hic de ipſa nocte.

Si diluculum uelimus ſignificare: ante lucem dicimus non ante diem. Nam ante diem ſignificat ante tempus: præter q̄ ſi de certo die loquamur. ut ante diem decimum Kalen. nouembr. hoc ē decimo die ante Kalendas nouēbriſ.

Vbi notandum eſt præceptum Pauli qui ait. Ante diem decimum Kalendarum: & poſt decimum diem Kalendarum æque utroq; ſermone undecimus dies ſignificatur.

Ante noctem uero pro crepuſculo optime dici-

mus.
Lues & ſtrues nunquam fere pluratiue dicunt.
Præſto a pleriſq; inter nomina ponitur: & nullum habet caſum: nec aliter q̄ cum ſubſtantiuo uerbo conſtruitur. ut præſto ſum: Nam præſto adſum magis poeticum eſt:

DE FIGVRIS

f Iguras quas græci σχήματα uocant quomodo diffiniunt? Figuram eſſe dicunt uitium cu; ratione neceſſitatis ornatus ue gratia per miſſum.
Quomodo diuidunt figuras ſiue ſchemata? alia dicunt eſſe lexeos: alia dianœas. Sed dianœas ad oratores dūtaxat pertinere lexeoſ uero ad grāmmaticos.
Rurſus figuras ſiue ſchemata lexeos quæ ad grammaticos pertinent: quomodo diuiduntur? Alias dicunt eſſe dictionis: alias locutionis: alias conſtructionis.
Quid eſt barbariſmus? Eſt pars orationis uitioſa: quæ uel ſcribendo uel loquendo uitium contrahit: apud oratoreſ metaplaſmus dicitur.
Quid eſt ſolœciſmus?
Eſt uitium in contextu partium orationis contra regulam artis grammaticæ factum quod apud poetas σχῆμα uocatur. AbAſinio Capitione imparilitas dictus eſt. & a uetuſtioribus ſcribiligo ut A. Gellius teſtatur.

Cauenda ne ſunt hæc uitia? Profecto elaborandum eſt: ut prima barbariſmi ac ſolœciſmi fœditas abſit Sed qa aliquàdo excuſant hæc uitia uel cõſuetudiñ uel auctoritate: uel uetuſtate: uel uicinitate uirtutũ: magna in his diligentia adhibẽda eſt.

Quomò adhibẽda eſt diligentia. Docendi ſunt pueri quæ. omnino uitãda ſunt: ut guerra: treuga: multotiens: proſtrabit: ſingulariſſimus: & ſimilia. Item q̃ apud ſcriptores dũtaxat carminum uenia aut laude digna ſint. ut cãtus: ploxenus: mapalia. Poſtremo q̃ in ſoluta quoq; orõne a doctis recepta ſint. ut Cicero canopitarum exercitũ dicit: cum urbem canobon dicant: & duapõdo & trepondo: que i uſu ab oĩbus recepta ſunt: cum tamen nec dua nec tre apud auctores reperiantur.

Quot mòis cõmittitur barbariſmus? uno & uiginti. Primo cum orõni latinæ uocabula barbara commiſcemus: quẽadmodũ Cicero illudẽs maſtrucã: quod ſardum eſt uocabulũ orõni inſeruit ꝓ ſcauro. Quẽ purpura inqt regalis non cõmouit: eum ſardorum maſtruca mutauit. Item fit barbariſmus additione: detractione: imutatione: & trãſmutatione litteræ: ſyllabæ: temporis: toni: & aſpirationis.

Per additionẽ quõ fiunt barbariſmi? per additionem litteræ. ut relliqas danaum per duplicem. ll. cum p ſimplicẽ ſcribi deberet. & redintegro ꝓ reintegro: Per additionem ſyllabæ ut. Nos abiiſſe rati: & induperator. Per additionẽ tẽporis: ut Italiam fato ꝓfugus: cum italiã correpta prima ſyllaba ſcribere ac

proferre deberemus
Per detractionem qūo fit:per detractionē litteræ ut immitis achilli ꝑ achillis. Per detractionē syllabæ: ut repostū ꝑ repositum. Per detractionē tēporis ut Vnius ob noxam ꝑ unius.
Per immutationē qūo fit:p immutationeꝫ litteræ ut olli pro illi. per ïmutationem syllabæ ut quom ꝑ cū p ïmutationē tēporis:ut Feruere leucaten. cū ferue/re penultima ꝑducta dici debuisset.
Per transmutationē qūo fit:p transmutationem litteræ:ut Euādre ꝑ Euander. per trāsmutationē sylla/bæ ut si quis displicinā ꝑ disciplinam dixerit. p trāsmutationē temporis ut faciunt nōnulli indocti q dicunt Maria prima correpta & secunda ꝑducta. Item Iacobus prima syllaba ia/producta & co/ correpta: cum plane contrarium sit. Nā maria primā syllabaꝫ ꝑductam habet & secundā correptā. Iacobus uero quadrisyllaba dictio est:habetqꝫ primas duas correptas & ꝑductam penultimā
Toni quoqꝫ p has quattuor speties cōmutant̃. Naꝫ & ipsi adiiciuntur:detrahuntur:imutant̃:& transmutantur quoqꝫ exempla ultro se offerunt.
Totidem etiā mōis deprehēdit̃ barbarismus p aspirationem quā tam in pronuntiādo q̃ꝫ in scribēdo & adhibere possumus:& tollere quanqꝫ non sit littera: sꝫ aspirationis nota. ut ueteres sine aspiratiōe ædos ircosqꝫ dixerūt:& graccos & triūphos. Erupit dein/de usus ut choronæ:chenturiones:præchones dicerent̃:& mehe ꝑ me ut quibusdam adhuc in scriptio

nibus uideri potest.
Possunt ne aliis modis fieri barbarismi: possunt ꝑm quosdam p malas cõpositiones quæ dicuntur caco/syntheta. ĩ qbus sunt iotacismi: metacismi: laudacis/mi: hiatus. collisiones: & quæcũq; plus æquo minus ue sonãtia ab eruditis respuũt. Sunt præterea q ab surdũ putãt barbarismũ quod est unius uerbi uitiũ fieri per numeros aut genera: sicut soloecismũ: uerũ tamẽ scala & scopa cõtraq; ordea & mulsa licet litte rarũ mutationẽ: adiectionẽ: detractionẽ nõ habeant: nõ alio uitiosa sunt q̃ꝫ ꝙ pluralia singulariter: & sin gularia pluraliter efferunt̃: & gladia qui dixerũt ge nere exciderunt.

De Soloecismo

d E soloecismo multi errant: q eũ putant in una parte orõnis fieri posse: ut si uirũ ostendẽtes dicamus illã: aut ostendentes mulierẽ dicam⁹ illum: aut interrogãti quo pergam⁹ respondeamus: romæ: aut obuium unũ salutãtes dicamus saluete. Siquidẽ hæc oĩa uiꝫ pfectæ orõnis obtinẽt. Intelligimus enĩ illũ aut illã uideo. romæ pergo tu saluete.
Quot mõis fit soloecismus: duob⁹ mõis. aut p partẽ orõnis: aut per accidẽtia partiũ orõnis.
Per partes orõnis qũo fiunt soloecismi: cũ pars pro parte ponit̃. ut Toruũq; repente clamat. pro torue. nomẽ ꝓ aduerbio positũ. Fit etiã ĩ ipsa parte orõnis hoc uitiũ cũ ipsa pro se nec in suo loco ut conuenit ponitur. ut Cui tantum de te licuit pro ĩ te. & apud amicum eo pro ad amicũ. & intro sum ꝓ intus suꝫ.

Per accidentia partium orõnis quot modis fiunt ſo
lœciſmi: tot mòis quot ſũt ipa accidẽtia uerbi grã.
Per qualitatẽ nominũ fiunt ſolœciſmi: ut Hauriat
hunc oculis ignem crudelis ab alto Dardanus: pro
dardanius. proprium pro appellatiuo poſuit.
Per genera: ut ualidæ ſalices: & amaræ cortices q̃q̃
ſupra dixerimus hic potius barbariſmũ eſſe q̃ ſolœ
ciſmum: pro ualidi ſalices & amari cortices.
Per comparationem: ut reſpondit Iuno ſaturnia ſan
ctã deaꝶ pro ſanctiſſima.
Per caſus: Vrbem quã ſtatuo ueſtra eſt pro urbs.
Per modos uerboꝶ: ut itis paratis q̃ primũ uiri. pro
ite parate indicatiuũ pro imperatiuo.
Per ſignificationes: ut ſpoliantur eos: & corpora nu
da relinquunt. pro ſpoliant.
Per tempora: ut ceciditq̃ ſuperbũ ilium: & oĩs hu
mo fumat neptunia troia. pro fumauit.
Per perſonas: ut danai qui parent atridis q̃ primum
arma ſumite. pro qui paretis.
Per aduerbia: ut uenio italia pro ab italia: & ad ro
mam eo ꝓ romam: & intus eo pro eo intro.
Per coniunctiones: ut ſubiectiſq̃ urere flãmis: pro
ue aut uel.
Per ꝓpoſitiones: cũ alia pro alia ponit̃: ut ſub lucẽ
ꝓ ante lucẽ. aut neceſſaria ſubtrahit̃. ut ſiluis te tyr
rhene feras agitare putaſti. ꝓ in ſiluis.
Fiunt ꝓterea ſolœciſmi pluribus aliis mòis quos re
ꝓhendẽdo potius q̃ imitando poſſumus notare.
Quot ſunt uitia q̃ cum barbariſmo & ſolœciſmo cõ

numerantur? Duodecim. Barbarismus. solœcismus. acyrologia. cacophaton. pleonasmos. perissologia. macrologia. tautologia. eclipsis. tapinosis. cacosyntheton. amphibologia.

Acyrologia est impropria dictio. ut Hũc ego si potui tãtum sperare dolorẽ. sperare dixit ꝑ timere.

Cacophaton est obscura enũciatio ĩ cõposita dictione uel in uno uerbo: ut Numeꝝ cũ nauib⁹ æquat. & arrige aures pãphile.

Pleonasmos est additio uerbi sup̄uacua ad plenã significationẽ. ut Sic ore locuta est.

Perissologia ẽ sup̄uacua uerboꝝ additio sine ulla uireꝝ. ut Qua poterãt ibãt: & qua nõ poterãt nõ ibãt.

Macrologia est sentẽtia longa & sup̄uacua: res non necessarias cōp̄hendens: ut Im̄pator cum exercitu re infecta retro unde uenerat regressus est.

Tautologia est eiusdem rei uitiosa repetitio: ut ego metipse

Eclipsis ẽ necessariæ dictionis defectus quã desiderare uideť pfecta sentẽtia: ut Hæc secuꝫ. deest enim locuta est.

Tapinosis est alicuius magnæ rei extenuatio: sententia nõ id quod ostẽdit agẽte. ut Penitusq; cauernas ingentes: uteꝝq; armato milite cõplẽt. & Dulychias uexasse rates in gurgite uasto.

Cacosyntheton est uitiosa compositio dictionũ. ut uersaq; iuuencum Terga fatigamus hasta.

Amphibologia ẽ ambiguitas dictionis q̃ fit aut per accusatiuũ. ut si qs dicat: Audio socratẽ amare pla-

tonem. Aio te æacida romanos uincere posse. Aut p cōmune uerbū: ut si qs dicat: Cato iniuste crimina tur: & nō addat quē uel a quo. Aut p distinctionem ut uidi statuā aureā hastā tenentē. Fit etiā p omonyma: ut si quis dicat: acie3: nec exprimat oculi: uel gladii uel exercitus. Potest ēt fieri aliis modis: quos recensere superuacuum est.

De Metaplasmo

g Vid est metaplasmus? Est trāsmutatio queda3 recti solitiq3 sermonis in alterā speciē metri ornatus aut necessitatis causa.

Quot sunt spēs metaplasmi? Quattuordeci3. Prothesis. epēthesis. paragoge. aphæresis. syncope. apocope. ectasis. sistole. dihæresis. episinaliphte. elipsis. sinaliphe. antithesis. metathesis.

Quid est prothesis? Est appositio quædā ad principium dictionis litteræ uel syllabæ. ut gnato ꝑ nato.

Epenthesis est appositio ad medium dictionis litteræ uel syllabæ ut induperator.

Paragoge est appositio quædā ad fine3 dictionis ut dicier ꝑ dici. hanc alii paralypsim uocant.

Quid est aphæresis? Est ablatio litteræ uel syllabæ de principio dictionis: cōtraria ꝓtesi: ut temno pro cōtemno: mitte ꝑ dimitte.

Syncope ē ablatio de media dictiōe cōtraria epēthesi: ut audacter ꝑ audaciter: & ɔmorat ꝑ cōmouerat.

Quid est apocope? Est ablatio litteræ uel syllabæ a fine dictionis: contraria paragoge: ut achilli ꝑ achillis & potes pro potestis.

Quid ē ectasis? Est extēsio syllabæ ɔtra uerbi naturā ut Italiā fato ꝑfugus. cū italiā primam syllabaꝫ correptam habere debeat.
Quid est systole? Est correptio syllabæ contra uerbi naturaꝫ contraria ectasi. ut Aquosus orion: cum orion dici debeat prima producta.
Quid ē dihæresis? est unius ī duas syllabas facta diuisio: ut est Aulai in medio libabant pocula bacchi. pro aulæ.
Quid est episynaliphe? Est conglutinatio duaꝝ syllabaꝝ in unā: contraria dihæresi ut phæton pro phæton. æripedem ceruam pro æripedem.
Quid est synaliphe? Est ꝑ interēptionē cōcurrētiū inter se uocaliū lubrica q̄dā leuisq̄ʒ collisio: ut Atq̄ʒ ea diuersa penitus dū pte gerunt. Sic quādo abiicit s ut Aut ouiū fœtus: aut urentes culta capellas.
Hæc a qbusdā sinhæresis aut collisio noīatur.
Elipsis est cōsonātiū cū uocalibꝰ aspere cōcurrentiū q̄dā difficilis ac pura collisio: ut Multū ille & terris iactatus & alto.
Antithesis est litteræ ꝑ littera positio. ut olli ꝑ illi.
Quid est metathesis? Est trāslatio litteraꝝ ī alienum locū: nulla tñ ex dictiōe sublata. ut euādre ꝑ euāder

De Schematibus lexeos

s Chemata lexeos quot sunt? Multa qdē sunt: sʒ magis necessaria sunt decē & septē. Prolepsis zeuma. hipozeusis. sylepsis. anadiplosis. anaphora. epanalepsis. epizeusis. paranomasia. schesonomatō. paronomeon. homotheleuton. onoptoton. polisyn-

theton.hyrmos.poliptoton.dialiton.
Prolepsis qd est:Est p̄sumptio secutarꝝ rerꝝ ordinē antecedēs uel conturbās.ut Continuo reges ingenti mole latinus Conturbant.
Zeuma qd est:Est uniꝰ uerbi cōclusio diuersis clausulis apte cōiūcta.ut Troiugena interp̄s diuū q numina phœbi:Qui tripodas clari lauros:q sydera sētis
Hypozeuxis qd est:Est figura sup̄iori cōtraria:ubi diuersa uerba singulis clausulis adiūgunt :ut Regē adit:regem memorat:nomenq; genusq;.
Syllepsis qd ē:est dissimiliū clausularꝝ p unū uerbuꝫ cōglutinata cōceptio.ut Hic illiꝰ arma: Hic currus fuit.Itē Sunt nobis mitia poma:Castaneæ molles:& pressi copia lactis.
Anadiplosis qd ē: est cōgeminatio dictionis ex ultimo loco p̄cedentis uersus & in principio sequentis. ut Sequitur pulcherrimus astur.Astur equo uidēs.
Anaphora qd ē:est relatio eiusdē uerbi p principia plurimorꝝ uersuum:ut Nate meæ uires:mea magna potētia solus Nate patris sūmi q tela typhœa tēnis
Epanalepsis qd ē:est uerbi ī prīcipio uersꝰ positi in eiusdē fiñ r̄petitō.ut Añ ēt sceptrꝝ dictæi r̄gis & añ.
Epizeusis qd ē:est eiusdē uerbi in eodē uersu siñ aliqua dilatione congeminatio.ut Meme adsum q feci in me conuertite ferrum.
Paranomasia qd ē: est quotiēs de noīe aliud efficit nomē: ueluti quædā cōgeminatio.ut Nam inceptio est amentium haud amantium.
Schesonomatio uel synthisionomatio est multitudo

nominũ ſimul cõiunctoꝶ quodã habitu copulãdi. ut Marſa manus peligna cohors feſtina uiꝶ uis. & iterũ. Nubila nix grãdo ꝓcellæ flumina uenti
Paranomeon qd eſt: cũ ab eiſdẽ litteris diuerſa uerba incipiũt. ut O tite tute tati tibi tãta tyrãne tuliſti
Homoteleuton qd eſt: Cũ ſimili mõ diuerſæ dictiones ſumunt̃. ut Eos reduci q̃ꝫ reliqui deuehi q̃ꝫ deſeri malui. Iteꝫ Abiit: exceſſit: euaſit: erupit. Fit ẽt hoc ſchema: quotiens media & poſtrema uerſus finẽ cõ ſimili mõ ſentẽtiæ finiunt̃. ut Eccleſiaſtes. Melius ẽ uidere quod cupias q̃ꝫ deſiderare quod neſcias.
Homoptoton qd ẽ: Cũ in caſus ſimiles exeũt uerba diuerſa. ut merẽtes flẽtes lachrymãtes ꝯmiſerãtes.
Poliptoton qd ẽ: Multitudo caſuuꝫ uarietate diſtincta: ut littora littorib' cõtraria: fluctib' undas. Imprecor arma: armis pugnẽt ipſiq; nepotes.
Hyrmos qd ẽ:. Eſt ſeries dictionũ: q̃ tenorẽ ſuũ uſq; ad ultimum ſeruant. ut Principio cælos ac terras campoſq; liquẽtes Lucentẽq; globuꝫ lunæ titaniaq; aſtra Spiritus intus alit.
Poliſyntheton qd ẽ: Eſt multiſ cõnexa cõiunctionibus dictio. ut Athamaſq; thoaſq;: Pelideſq; neopthelemus primuſq; Machaon.
Dialiton uel aſyntheton quid ẽ: Eſt figura ſuperiori contraria cõiunctionibus carens. ut Ferte citi flammas: date tela: impellite remos.

De Tropo

t Rop' qd eſt: Eſt dictio trãſlata a ꝓpria ſignificatione ad ĩpropriã neceſſitatis aut ornat' cã.

Quot sunt tropi? Tredeciꝫ. metaphora. catachrisis. methalepsis. metonomia. antonomasia. epitheton. si-necdoche. onomathopeia. periphrasis. hypbaton. hipbole. allegoria. homœosis.
Methaphora qd ē? Est reꝝ uerboꝝq̈ trāslatio. Quot modis fit metaphhora? Quattuor. ab aīali ad aīale. ab inaīali ad inaīale. ab aīali ad inaīale. ab inaīali ad aīale. Ab aīali ad aīale: ut Typhin aurigā celeres fecere carinæ. Nā auriga & gubernator aīam habent Ab inaīali ad inaīale. ut Pelagus tenuere rates. Naꝫ pelagus & rates aiam nō habēt. Ab aīali ad inaīale. ut Atlātis cinctū assidue cui nubib' atris Piniferꝫq̈ caput uēto pulsat & imbri. Naꝫ ut hæc aīalia sunt: ita mōs aīaꝫ nō hꝫ: cui mēbra hois ascribunt. Ab inaīali ad aīale: ut Tātuꝫ pectore robur Cōcipis. Naꝫ ut robur aiam nō habet: sic turnus cui hæc dicunt animam habet.
Sciēduꝫ ē alias metaphoras esse r̄ciprocas: alias uni'ptis. Reciprocas. ut Altū mare: cælūq̈ ꝓfūdū. Possumus. n. cōuertere altū cælū mareq̈ ꝓfūdū. Vni'ptis sunt: ut geminare uires: & fluctuare segetes: uolitare nubes. In his. n. reb' alas fluct' & germia nō īueniꝫ'.
Catachrisis qd ē? Est usurpatio alieni nois: ut sæpe parricidā dicim' q patrē nō occidit: & piscinam q̄ pisces non habet. Hæc. n. nisi extrinsecus sumerent: suum uocabulum non haberent.
Methalepsis qd ē? Est dictio gradatī pgēs ad id qd' ostēdit. ut At pater oīpotēs īpelūcis abdidit atris. & Post aliquot mea regna uidēs mirabor aristas.

Metonomia qd e: est träsmutatio quedã: cui' multæ sunt spẽs. Aut. n. ponit quod cõtinet p eo quod cõtinet. ut Nunc pateras libate Ioui. Aut cõtra. Crateras magnos statuũt: & uina coronãt. aut per inuẽtorẽ ostẽdit id quod inuẽtũ est: ut Sine cerere & baccho friget uenus. aut cõtra. ut Vinũq; precant. Naz deus est præsens. aut p efficientem effectum. ut pigrum frigus. pallida mors: aut per effectum efficiẽs ut frena spumant.
Antonomasia qd e: est figura uice nois posita q a tribus fit. ab aĩo ut magnanim' archisiades. a corpore ut Ipse arduus altaq; pulsat sydera. Extrinsecus. ut Infœlix puer: atq; impar cõgressus achilli.
Epitheton qd e: Supposita dictio cũ ꝓprio noĩe. Nã antonomasia uicẽ nois sustinet: epitheton uero nũq; est sine noĩe. ut Hos mihi prædixit luctus harpyia celeno: & dia camilla. Fit etiã tribus mõis epithetõ ab animo: a corpore: & extrinsecus. His duobus tropis uel laudam' aliquem uel uitupam' uel ostẽdim'.
Synecdoche est pleni ĩtellectus capax cũ plus min' ue ꝓnũciet. aut. n. a pte totum ostẽdit: ut Puppesq; tuæ: puppesq; tuoꝝ. aut cõtra. ut Ipsius ante oculos ingens a uertice pontus In puppim ferit: & fõtemq; ignẽq; ferebat. Cũ autez a parte totũ fit: ab insignio ri parte faciendum est.
Onomatopeia qd est: nomẽ de sono factũ. ut Tinnitus æris clangorq; tubaꝝ.
Periphrasis qd e: est circũlocutio q fit aut ornãdæ rei causa q pulchra e: aut uitãdæ q turpis e. ut Et iã

prima nouo ſpargebat lumine terras Titoni croceũ linquẽs aurora cubile. & Ne nimio luxuq; obtuſior uſus. Sit genitali aruo: & ſulcos oblimet inertes.

Hypbaton qd ẽ: eſt trãſgreſſio q̃dã uerborꝝ ordinẽ turbãs: cuius ſpẽs ſunt q̃nq;. Hyſterologia: anaſtrophe: parentheſis: temeſis: ſyncheſis.

Hyſterologia uł hyſterõ ꝓteron ẽ ſẽtẽtiæ cũ uerbis ordo mutat᷑. ut t Etorrẽt parãt flãmiſ & frãgeꝛ̃ ſaxo

Anaſtrophe quid ẽ: Verborꝝ tãtũ ordo ꝑpoſterus. ut Italiã contra ꝓ contra italiam.

Parẽtheſis qd eſt: Interpoſita oĩo diuerſæ ſentẽtiæ ut Aeneas (neq;. n. patrius cõſiſtere mentem Paſſus amor) rapidũ ad naues præmittit achatem.

Temeſis quid ẽ: Vnius compoſiti uel ſimplicis uerbi ſectio una dictione aut plurib᷑ interiectis. ut Septem ſubiecta trioni. i. ſeptentrioni.

Syntheſis hypbaton ẽ obſcurꝝ & ex omni pte cõfuſum ut Tris notus arreptas i ſaxa latentia torquet. Saxa uocãt itali: mediiſ quæ ĩ fluctib᷑ aras. Eſt. n. hic ordo. Notus tris arreptas in ſaxa torquet: quæ ſaxa in mediiſ fluctib᷑ latentia itali uocãt aras.

Hyperbole quid ẽ: Dictio quædã fidẽ excedẽs augẽdi: minuendi ue cauſa. ut It clamor cælo: Candidior niue: Teſtudine tardior.

Allegoria qd ẽ: Trop᷑ quo aliud ſignificat̃ q̃ dicit̃ ut Et iã tẽp᷑ equũ fumãtia ſolueꝛ̃ colla. hoc ẽ carmẽ finire. Hui᷑ multæ ſũt ſpẽs: ex qb᷑ eminẽt ſeptẽ. Ironia: antiphraſis: ænigma: charientiſmos: parœmia: ſarcaſmos: & aſtiſmos.

Ironia qd est? Tropus ostendēs quod conat̄ p cōtrariuꝫ superioris. ut Egregiā uero laudē & spolia ampla reportas Tuq́ꝫ puerq́ꝫ tuus. Hāc nisi grauitas ꝓnūtiantis adiuuerit ꝯfiteri uidebit̄ qđ negare cōtēdit.
Antiphrasis est unius uerbi ironia ut bellū qa minime bonū: & parcæ qa nemini parcūt
Aenigma ē obscura sētētia p occultā sil'itudinē reꝝ ut Et q̄ me genuit mater: mox gignit̄ ex me. significat. n. aquā i glaciē ꝯuerti: & ex eadē rursus effluer̄.
Charientismos qd est? Est trop⁹: quo dura dictu gratius ꝓferunt̄. ut cū interrogātib⁹ nobis nūqd nos q̄sierit aliqs respōdeam⁹: bona fortuna. ut ex hoc itelligat̄ neminem nos quæsisse.
Paroemia qd est? Accomodatū rebus tēporibusq́ꝫ ꝓuerbiū ut lupus est in fabula.
Sarcasmos qd ē? Plena odio hostilisq́ꝫ derisio. ut En agros: & quā bello troiāe petisti Hespiā metir̄ iacēs.
Astismos qd est? Est tropus multiplex numerosæq́ꝫ uirtutis. Nā astismos putat̄ qcqd rustica simplicitate caret: & faceta satis urbanitate expolitum est. ut illud. Qui bauium nō odit amet tua carmina Meui. Atq́ꝫ idem iungat uulpes: & mulgeat hircos.
Homoeosis qd est? Est min⁹notæ rei p similitudineꝫ eius q̄ magis nota est demōstratio: cui⁹ species sunt tres. Icon. parabola. & paradigma.
Icon est psonaꝝ uel eoꝝ quæ psonis accidūt comparatio. ut Os humerosq́ꝫ deo similis.
Parabola ē rerum genere dissimilium comparatio. ut Qualis mugitus fugit cū saucius arā Thaurus: &

incertam excussit ceruice securim.
Paradigma qd est: Est narratio exépli hortantis uel deterrétis. hortàtis ut Antenor potuit mediis elaps' achiuis Illiricos penetrar sinus:. deterrétis ut At nō sic phrygius penetrat lacedemona pastor. Ledeàq; helenà troianà uexit ad urbem.
Endiadis fiat resolutio ī mobile fixi.
Vteris endiade: si dixeris arma uirumq;
Tradi rati uentos dicas: hyppallage fiet.
Emphasis cum dicimus scelus pro scelerato.
Prosopopeia: cum sermo rebus mutis tribuit: ut cū cælum aut terra loquitur.
Chronographia cu; tépus describit: ut Tépus erat quo prima quies mortalibus ægris Incipit
Antipophora: cū occurrimus tacitæ questioni.
Aposiopesis: cū parté silemus orōnis. ut Quos ego.
Quot sunt figuræ ↄstructionis: Octo. ꝓlepsis. sylle psis. zeuma. synthesis. euocatio. appositio. synecdo/che. & antiptosis.
Quid est ꝓlepsis: ꝓlepsis q̇ p̄sūptio latine dicit é cū toti ī suas ptes diuiso una ꝓprietas attribuit. In qua si ordo īcipit a toto: tūc totū & ptes ī eodé casu po nunt: ut nos legimus: ego bene & tu male. Si uero a ptib' incipiūt: tūc totū ponit in gtō: & ꝓprietas inter ptes: ut aqlaꝝ altera uolat ab oriéte alt̃a ab occidéte
Syllepsis quæ cōceptio dicit quæ est: Est cū digni' cōcipit minus dignum: & una ꝓprietas subiectis di uersoꝝ accidétiu; tribuit una ꝓpter alterius digni/taté. ut Scipio & Lucretia pudici. Est aūt aut diuersi

generis. ut pyrrhus & faustina poti. ubi masculinuꝫ concipit fœmininũ. ut faustina & mācipiũ potæ. ubi fœmininuꝫ concipit neutꝝ. Aut diuersi numeri:. ut Scipio & miles pugnāt. Aut diuersæ pſone: ut ego & tu legimus: ego & socrates scribimus: tu & plato studetis. Aut diuersi casus: ut Remo cũ fratre Quirinꝰ iura dabunt.

Zeuma est cũ una ꝓprietas subiectis diuersoꝝ accidentiuꝫ tribuitꝰ uni per prius alteri p posterius: quæ fit aut a supiori: ut scribo ego & tu. aut ab inferiori: ut ego & tu lego. Aut a medio: ut ego scribo & tu: licet potius legimꝰ sit dicenduꝫ. Similiter in genere & numero fieri potest.

Synthesis quid est? cum aliqua ꝓprietas tribuitꝰ uni subiecto aut pluribus copulatis nõ gratia uocis: sed significati sub diuerso genere aut numero. ut Triste lupus stabulis: anser fœta: pars in frustra secant: & Scipio & Lelius admirantur.

Euocatio est cũ prima uł secũda persona tertiā euocat. ut ego cicero scribo: uos romani oīa subiecistis imperio uestro.

Appositio est cũ una ꝓprietas duobus subiectis sine copula attribuitꝰ uni notiori aut magis cõmuni alteri minus: ut animal homo loquitꝰ. canis stella lucet. Virg. Ignauum fucos pecus a pſepibus arcent.

Sinecdoche qd ē cum toti tribuitꝰ proprietas partis ut hõ albus dẽtes. æneas os humerosqꝫ deo smilis.

Antiptosis quid est? Est cum casus pro casu ponitꝰ: ut urbem quam statuo uestra est. Terentius. Quas

credis has non sunt ueræ nuptiæ.

De pũctis qbus orõ distinguitᷣ

q Vot sunt puncti qbus impsentiaꝝ utimur: no
uem. suspensiuus: colus: coma: periodus: semi
punctus: geminus punctus: interrogatiuus: exclamati
uus seu admiratiuus: & parenthesis. Suspensiuus est
simplex uirgula: quæ solet qetis gratia poni anteꝗ̃
sensus aliqs clausulæ haberi possit. hoc mõ. Arma/
Geminus punctus est: quo utimur ubi clausula ma/
iorem quãdam qetem habet: & tamẽ sensum impfe/
ctum hoc modo. Arma librosq; meos:
Coma est quo utimur ubi clausula uidetᷣ esse cõple/
ta: & tamẽ impfecta est: & ponitᷣ planus in superiori
parte lineæ hoc modo. Arma librosq; meos: diripue
runt milites.
Colus est punctus qui ponitᷣ in fine clausulæ: quãdo
perfectus est sensus: & ponitᷣ planus in inferiori pte
lineæ hoc modo. Arma/librosq; meos: diripuerunt
milites. quaꝗ̃ eos nunꝗ̃ existimaui huc uẽturos.
Periodus est punctus: q ponitᷣ in fine clausulæ: quan
do nõ modo pfectus est sensus: sed etiã ipse sermo.
ut quod sequitᷣ quasi de nouo inchoari uideatᷣ: & po
nitᷣ in inferiori pte lineæ adiecta uirgula hoc modo
Arma/librosq; meos: diripuerunt milites. quaꝗ̃ eos
nunꝗ̃ existimaui huc uenturos. Veꝝ æquo animo fe
renda sunt hæc.
Semipunctus dicitur uirgula quã in fine lineæ poni
mus cum dictio imperfecta est: & pars in sequentem
transit lineam hoc modo/.

Admiratiuus siue exclamatiuus est qui in tali orone ponit·O hominẽ fortẽ o integrũ:o omnibus qui æta te nostra sunt præponendum.te ne incepto desister nunq̃ aliquis uidit te ne fortunæ succumbere.
Interrogatiuus est q interrogationẽ significat: & fit hoc modo.De te uero quid dicam?
Parenthesis est ubi diuersa oratio impfectæ adhuc oroni interponit hoc modo. Te(ne dicã eniʒ quod sentio)calamitatibus ceder.Hoc igit exẽplo omniũ punctorũ genera notabis. Arma librosq̃ meos diri/puerũt milites quanq̃ eos nunq̃ existimaui huc uẽ/turos. Verũ æquo aio ferenda sunt hæc.De te uero qd dicã?O hoiem fortem:o integrũ:o oibus q ætate nostra sunt præponẽdũ:te ne incepto desistere nũq̃ aliquis uidit. Te ne fortunæ succũbere:te (ne dicaʒ .n. quod sentio) calamitatibus cedere

De componendis epl'is

q Vare inuentæ sunt epistolæ? Vt eos cum qb' siue pp absentiaʒ:siue pp rubore: seu ob aliũ queuis casum loq nõ licet:certiores facere nõ possu mus:si quid sit quod eos scire oporteat:siue nostra si ue illorũ:siue aliorũ causa.
Vnde dicit epistola? Epistola græcuʒ plane uocabu lum est:diciturq̃ απο του επιστελλειν hoc est a mittẽdo q ad absentes mittat. Vnde et απο του αποστελλειν hoc est a mittendo similiter signifi cat dicũtur apostoli. T. Liuius. Apostolos suos fre/git in senatu. hoc est epistolas. & nunc libelli q a iu dicibus a qbus puocatũ est ad magistratus mittunt

dicuntur apostoli: cum sint instar epistolarum. Latino
aũt uocabulo epl'as litteras dicimus dũtaxat i nume-
ro plurali. Naȝ ĩ singulari numero littera significat
elementũ. ut A. uel B. Significat ẽt manũ scribẽtis.
ut Cicero ad Atticũ. Nã alexidis manũ amabam: ꝙ
tam prope accedebat ad similitudinẽ tuæ litteræ.
Repit' quoqȝ aliquãdo ꝓ epl'a apud poetas dũtaxat
ut Ouidius. Quã legis a rapta briseide littera uenit.
Quot sunt genera epl'arum? Multa sunt. Alia .n. sunt
dũtaxat de reb' diuinis: ut sũt Platonis epl'æ ad Dio
nysium: Et in religione nostra Petri & Pauli & Iaco
bi & Ioannis epistolæ. Aliæ sunt de morib'. ut epl'æ
Senecæ: epl'æ Aurelii Augustini: Hieronymi: Am-
brosii: Cypriani: & aliorum: quæ multa ẽt de rebus di-
uinis continent. Aliæ sunt de reb' quæ quottidie ac
cidunt: tamẽ seueris & grauibus: utpote quæ uel bel
li uel pacis tẽpore aut ex castris ad urbeȝ: aut ex ur
be in exercitũ scribunt': fere similes historiæ. Aliæ
quæ de reb' nouis: qualescũqȝ acciderint certiores fa
ciunt absentes. Aliæ consolatoriæ. ut si uel ꝓpinqui
alicuius uel amici mors: aut calamitas interuenerit.
Aliæ cõmendatitiæ: ut cũ amicũ aliquẽ aut familia-
rem: aut alioqn notum: siue ignotũ litteris cõmẽda-
mus. Aliæ hortatoriæ: ut cũ filios: affines: familiares
discipulos: principes: aut quosuis alios: ad mores: ad
studia ad laudẽ: ad decus: ad gloriam cohortamur.
Aliæ amatoriæ quæ magis poetarum sunt: ut sunt epi
stolæ Nasonis: Tibulli: Propertii: cæterorumqȝ huius
mõi. Aliæ de rebus familiaribus atqȝ domesticis: ut

de prædiis. pecore. uino. frumento. seruis. & reliqs id genus. Aliæ postremo iocosæ dũtaxat animi gratia scribunť: ut cũ deficiente etiã materia scribiť qc quid in buccã uenit. Ad hæc cætera fere oĩa si qua sunt epľaꝝ genera reduci possunt.

Quid ĩ primis obseruandũ est in epistolis scribẽdis

Vt stilus inferior sit & quasi familiarior: quam cum uel orões uel historias scribimus: & tamẽ sit subiectæ materiæ conueniens.

Nã ut ĩ cæteris tres sunt dicendi characteres: ãplus medius & infimus: ita ẽt epľæ tres suos charactares habẽt: ab illis tamen diuersos hoc est illis ĩferiores. Naꝫ qui in aliis mediocris est: hic est sũmus. Qui in aliis infim⁹ hic mediocris. Infimus uero ĩ epľis quo dicendi genere in familiarib⁹ utimur: erit ab infimo illo oĩo diuersus hoc ẽ leuis: facilis: uerbis quottidianis & quasi uernaculis contextus: ĩ quo tñ nihil barbarum sit aut ineptum. Amplo igiť illo atqꝫ sublimi utemur: cum de rebus altis atqꝫ diuinis epľas scribemus: ut Plato facit. Mediocri cum de maioribus De rebus gestis: de bello: de pace: de cõsilio capiendo: aut rebus aliis seueris & grauibus tractabimus. Infimo cũ materia erit de reb⁹ familiarib⁹ atqꝫ iocosis

Quid amplius obseruãdum? Vt quo ad eius fieri potest breues sint. Propria. n. & quasi peculiaris ẽ epistolaꝝ breuitas.

Cauendũ tamẽ ne nimio breuitatis studio squalẽs & ieiuna & cõcisa ac plane sicca orõ fiat: qualis est Annei Senecæ: a cuius lectione adolescentes oĩno auer

tendi sunt. ne prauum ac uitiosuꝫ dicēdi modū imbi
bant: quanq̄ paulo post quasi iactis iā fundamentis
idem auctor sūmo studio legendus sit: ī quo magnæ
alioqn uirtutes fuerunt multū ingenii: plurimū eru/
ditionis cū ꝓsertiꝫ sit uitioꝵ diligētissim⁹ insectator.
Quis maxime præponēdus est: quē studeāt adolescē
tes imitari? Marcus Cicero. Hic in omni dicēdi ge
nere omniū optimus fuit. Hūc solum præceptores
legāt: hunc discipuli imitētur: nec modo uerba eius
hauriant: sed etiā clausulas: qn etiaꝫ partes ipsas epi
stolaꝵ interduꝫ furentur & suis inserant. Ita eni fiet:
ut suco Ciceronis quasi lacte nutriti: ueri illius imita
tores euadant.
Quō exordiēdæ sūt epl'æ? In primis tā scribentis q̄
eius ad quem scribitur præponendum est nomen: &
is ad quem scribitur salutandus est hoc modo.
Pyrrh⁹ perot⁹ Nicolao perotto salutē plurimā dicit.
ut si græce scribas. πυρροσ περοττοσ νικοκεο
περοττο ευπρατειν. Hic est. n. græcoꝵ mos: ut
bene agere dicant: ubi latini salutem dicunt. In fine
autem epistolaꝵ ponendū est Vale. in quo græci cū
latinis conueniunt dicentes. ερρωσο.
Cuius nomen præponitur scribentis ne an eius ad
quem scribitur? Scribentis. Etiam si ad pontificem
maximum siue regem aut imperatorem scribat ho/
mo infimus. Stulta est enim obseruatio quorundam:
qui dignioris nomē dicūt præponendū esse.
Cauēdū ꝓterea ē: ne nūq̄ dñꝫ honoris cā noīb⁹ ꝓ
priis præponamus: ut dño pyrrho & dño Nicolao

& domino Paulo. Barbara est. n. ea locutio & nuper inuēta. Non hoc latini: nō græci ueteřs fecerūt. Potest tamen addi nomē dignitatis siue magistrat⁹ post ꝓprium nomē: ut si ita scripseris. Sixto pōtifici maximo: Frederico īpatori: Bessarioni cardinali: Ferdinādo regi: Nicolao perotto: Tusciæ ꝓpapæ: Ioāni perotto: Florētiæ p̄tori & sic de singulis.
Illud ēt sūmo studiofugiēdū ē: ne ad unū scribēs pluratiuo numero utaris: in quē errorē oēs fere nostræ ætatis hoīes īcurūt: putātes se magis honorare eum ad quē scribūt si barbař loquāť. In qua re nō tā ignorantiam hominū admiror q̃ stultitiā. Nā si id honoris causa nō faciunt: cur barbare loquuntur. Si uero id honoris causa agūt: cur eo quoq; sermone deum nō honorāt: quē singulari numero affanť? An maior ī loq̄ndo reuerentia regi aut pōtifici debeť: q̃ deo? Atqui si barbare loqūtur cū aliquē unū alloquētes plurali numero utimur: cur ēt nō dicamur barbare loqui cū de nobis ipsis loquētes ꝓ singulari plurati uū numeꝝ usurpamus dicentes nos ꝓ ego: & quod mirabilius est ī eodē loco modo singularē mō pluralē numeꝝ adhibentes. ut Virgil. O melibœe deus nobis hæc ocia fecit. Nāq; erit ille mihi semp deus: illius arā Sæpe tener nostris ab ouilib⁹ ibuet agn⁹. Ille meas errare boues (ut cernis) & ipsū Ludere q̄ uellem calamo pmisit agresti. Hic. n. Tytirus de se loquēs nūc nos nūc me ait. Et Quintilianus. Vtinā hoc fata mihi p̄starent: ut residuū laborātis animæ ī tuo poneremus amplexu. Obtinuit certe usus ut in

prima perſona loquentes modo ſingulari mò plurali numero utamur. In ſecũda uero pſona nemo unq̃ doctus ad unum dirigens ſermonem pluraliter locutus eſt. Cuius rei hæc uidetur ratio fuiſſe: ꝙ decet homines de ſe ipſis modeſte: & ut ſimiliter dicã humiliter loqui: de aliis uero honorifice potius & cum dignitate conuenit habere ſermonem. Minueremus uero quodãmodo dignitatem alterius: ſi eì in reb⁹ geſtis alium quaſi ſocium adiungeremus: ut ſi Cæſarẽ alloquentes diceremus. Vos Pompeium ſuperaſtis: ueſtra eſt gloria. pro Tu pompeium ſuperaſti. tua eſt gloria. Ita econtrario uidemur neſcio quomodo modeſtius loqui. Si quæ nos ſoli egimus plurali numero exprimamus hoc modo. Multa ſcripſim⁹: multa geſſimus: magnam ſumus gloriã apud noſtros homines conſecuti: quaſi non ſoli ſed aliis adiutoribuſ ea egerimus. Initium igitur huiuſmodi loquẽdi modeſtia fuit atq̃ humilitas. Sed tantum paulatim inualuit conſuetudo. ut etiã ubi hic reſpectus nõ eſt modo ſingularem mò pluralẽ numerũ ꝓferamus.

Solemus etiam in principio epiſtolarum præſertim familiarium ad amicos ſcribentes hæc uerba ponere. Si uales bene eſt: ego ualeo.

Quis modus compoſitionis ĩ epiſtolis ſeruatur. Vt uerbum frequẽter in fine clauſulæ colloces hoc mò. Ego te cõmendare non ceſſo: quod longe pulchrius eſt q̃ ſi diceret̃ ego non ceſſo te cõmendare: & ſpẽ maximã habeo potius q̃ habeo maximam ſpem. Interdum tamen in medio ponitur ut ſpem habeo ma

ximam. Interdum in principio ut scripsit ad me Cæsar. in quo & imitationi attendendum: & auribus cõsulendũ est. Dari. n. alioqn certa regula nõ potest.
Circũlocutionibus quas græci periphrases uocant: raro utendum est in epl'is. Fugienda sunt etiã uerba noua: affectata: dura: & obsoleta. Structura quoq; ipa facilis esse debet: & minime implicata: ut ad manus parati sensus esse uideantur.
Est ne utendum artificio dicendi ĩ epl'is: Sæpe quodam utendum artificio est: ut quod cupis absenti persuadeas. Adhibẽda exordia sunt: qbus animũ ꝑpares legentis. Adhibendæ rõnes qbus permoueas.
Vtendũ est interim cõfirmatione: cõfutatione: diuisione: excitandi sunt affectus: & reliqua faciẽda: quæ etiam oro exigeret. Sed hoc non ĩ oibus epl'is faciẽdum: sed ubi suadendum aliqd aut dissuadendum ẽ.
Et ꝑceptum illud quod supra de characteribus diximus obseruandũ: ut ẽt artificio dicẽdi inferiores sint orõnib' epl'æ: & eo artificio cõponẽdæ sunt: ut nullum ĩ his artificium esse uideatur.
Licet ne in epl'is aliquãdo ponere uerbũ ꝓuerbo: licet profecto ad maiorem uehementiã sermonis. ut Cicero. Vnum ostende in tabulis aut tuis aut patris tui emptũ & uicisti ꝓ uiceris. Plinius. Dedisses huic aĩo par corp': fecisset qd' optabat hoc ẽ si dedisses.
Licet ne aliquando ꝑtermittere uerbũ ĩ epl'is quẽadmodũ faciunt poetæ. ut Virgilius. Me ne incepto desistere uictam: Nec posse italiã teucrorum auertere regem: Licet. ut Cicero ad Terẽtiã. Me miserum ĩ tãtas

calamitates mea culpa incidisse. Vbi intelligitur uerbum principale uerꝝ est. ut est ne uerꝝ te in tantas calamitates incidisse.
Deficit ne aliquãdo in orõne suppositũ: Deficit certe: ita ut uix etiam intelligi possit. Cicero ad Herenniũ. Ob finẽ plurimũ eo tẽpoꝛ reipublice ɔsulũ siue stultitiã siue malitiã dicere oportet siue poti⁹ utrũq;.
Quomodo eleganter dicemus. Io ho receuuta la tua littera: Multis id modis dici potest. Accepi litteras tuas. Accepi abs te litteras. Redditæ mihi fuerunt litteræ tuæ. Redditæ mihi fuerunt abs te lr̃æ. Reddidit mihi Helius perott⁹ litteras tuas. Accepi quas ad me Helio perotto dedisti litteras. Accepi epistolam quam ad me scripsisti. Tusculano reddita mihi est epl̃a tua. Attulit mihi Helius perott⁹ epl̃aꝫ tuã.
Quid in his notandum est: Animaduertendum primo est ꝙ dare alicui litteras siue epistolam. est tradere ei ut alii consignet. Dare uero ad aliquem: est mittere ut legat. ut Dedi Helio perotto: dedi tabellario ad te litteras. idest Dedi Helio perotto uel tabellario litteras: quas ad te scripsi. Vnde rescribentes postea dicimus. Accepi litteras: quas Helio perotto ad me dederas.
Quid interest iter litteras & epl̃aꝫ: Significatio eadẽ est: differũt tamẽ ĩ elegãtia. Dicimus. n. unam epistolam & unas lliteras. Ideo enim pluratiuum numeruꝫ habet unus una unum ut iungi possit cũ nominibus carentib⁹ singulari. ut Reliq filio meo ternas ædes: unas in foro: alteras in ianiculo: tertias in suburra.

Nam si diceremus unam edem nõ domũ: sed tẽpluȝ significaremus. Itẽ dicimus duas tres quattuor qnqȝ sex septẽ octo decẽ epl'as. Et binas ternas quaternas qnas senas denas lr̃as nec lȝ dicer̃ duas lr̃as nec binas epl'as. i hoc tñ ꝯueniũt: ꝙ dicıȝ: dedi singl'is singl'as lr̃as siue singulas epl'as: ul' unicuiqȝ uel utriqȝ singulas litteras uel epl'as. In maiori uero numero nõ cõueniunt: ut dedi singulas duas litteras: nec binas epistolas: sed binas litteras & duas epl'as: ternas litteras & tres epl'as. Vbi etiã obseruãdũ est: ut si dicis litteras: non subiungas quaꝝ alteri respondi: sed quaꝝ alteris. Ita si dıcas epistolas: nõ dicas quaꝝ alteris: iaȝ respõdi sed quaꝝ alteri.

Cur potius dıcim' accepi litteras abs te ꝙ̃ a te: quia ab cũ duab' liqdis & cũ i: quãdo cõsonans est iungit̃ & cum oĩbus dictionib' incipientib' a uocali: ut ab lege: ab legatis: ab rege: ab re: ab ioue: ab ianiculo: ab hominib': ab hostib'. Abs uero cum t: ut abs te abs Tito. Interdũ cuȝ q: ut Terẽtius. Abs quiuis homĩe beneficium accipere gratum est.

Cũ cæteris uero iungit̃ a. ut a nobis a bello a foro. Cur nõ ita dicimus: retulit mihi epl'aȝ tuã sicut attulit mihi epl'am tuã: Quia afferre & referre differũt. Afferre. n. est aliqd ad aliquem ferre. ut attulit mihi litteras: attulit librũ: tempus multa affert nobis. Referre uero est retro aliquid ferre: ut si remitterẽ litteras quas accepi: ita dicerem. Retulit tibi Helius Perottus litteras quas mihi abs te attulerat. In quo notandũ est: retulit dicendũ esse & non refert. Vbi oẽs

fere nostræ ætatis errant: dicentes lator præsentiũ. in quo non modo barbare loquunt᷑: sed ĕt falso. Nõ enĩ lator est: nec cũ scribunt᷑ litteræ nec cũ legũtur: sed cum scribunt᷑ laturus est: cũ legunt᷑ attulit. Inspiciẽdũ aũt a nobis ẽ tẽpus quo legũt᷑: nõ quo scribũt᷑ Cum igitur litteras legit is ad quem scripsim⁹: nõ referunt᷑: sed iam relatæ sunt litteræ. Itaq; retulit dicẽdum est non refert. ut Cicero ad Valerium. Publius Cornelius q tibi has litteras dedit. Et alibi. Amo eũ qui ad te cum his litteris ꝑfectus est mirũ ĩ modum. Sed ut eo unde discessim⁹ reuertamur: referre est retroferre. ut Quĩtilian⁹. Arma nõ retuli. i. r̃portaui: Differt ne aliquid cum dicimus retulit mihi & retulit ad me. & retulit senatui & ĩ senatu & ad senatum: Differt sane. Nam cum dicimus retulit mihi uel retulit senatui: significat uel reportauit: uel retulit litteras. Vt referentem signa Camillum. uel enarrauit: ut T. Liuius. Postq̃ legati cõsulib⁹ & in senatu quæ gesta erant retulerunt. Cũ uero dicim⁹ retulit ad me & ad senatum significat in consultationem tulit. Vt Quĩtilianus. Non retulit ad matrẽ: nõ amicos consulit: non ꝓpinquos. Cicero ĩ Catilinã. Refer inq̃t ad senatum. i. fer in consultationem senatus. Virgi. Delectos populi ad proceres primumq; parentem monstra deum refero. Et ne forte dubitares de sensu subiunxit: & quæ sit sententia posco. Sed nota ꝙ quẽadmodum dicimus referre ad senatũ. ita dicimus ferre ad populum. ut Pompeius ad populum tulit: Ex illo fit senatus cõsultũ: ex hoc rogatio est instar legis.

Dicimus præterea refero tibi acceptum: ꝓ eo quod est fateor me abs te accepisse. Cicero pro Deiotaro Omnia q̃ postea uidim⁹ (qd auté mali nó uidimus) si recte rationabimur uni accepta referemus Antonio. Ité fero tibi acceptuꝫ: est habeo abs te ꝓ recepto id quod mihi debebas: ét si nulla solutio interuenerit. Referre uero ipensuꝫ est rationé reddere de expen/sis factis. Io te ho réduta rasone de lespese che io ho facte. Retuli tibi expensuꝫ. Ponit᷑ etiá aliquando re/ferre ꝓ cóferre. Cicero. Si ad unú oia referéda sunt dignissimú esse Pompeiú: hoc é si i unú oia cóferéda sunt. Notandú est ꝙ cú refero significat i ꝯsultatio neꝫ fero: accusatiuú habere potest & ablatiuú cú de: ut Hæc oia referam ad senatú: & de oibus his referá ad senatum.

Hoc tamen & frequétius & elegáti⁹ é. qd cætera có posita a fero habent ne eandeꝫ aut uariá significatio neꝫ: Variá ꝓfecto ꝓ uarietate compositionis. Ná an teferre est ꝑponere: circúferre est p oés partes rem aliquá siue ſmoné aut rumoré ferre: ut circúfert ca melú: circúfert nouú. Offerre é dedicare seu tradere ut obtulit deo sacrificiú. obtulit mihi libꝝ. Perferre é tollerare: ut. Multas ptulit calamitates. Proferre ꝓ nunciare. ut Ne uerbú qdé ꝓtulit. Et é in mediú fer re: & quasi reuelare: ut Protulit tabellas: quas in sinu habebat. Proferre est etiam prorogare: ut Profert ne gocia in longum.

Præferre est anteferre: ut Pudica uirgo præfert có/modo pudoré: qd᷑ si inter præ & ferre iterponat᷑ me

aut te aut se significat ostēdere:& quasi signū atq; argumētu; quoddā; pbere:ut p me fero magnā humilitatē.i.ostēdo magnā humilitatē:& signu; quodda; atq; argumētu; magnæ humilitatis. Auferre est uel ui uel furto aliqd tollere:ut abstulit mihi librū abstulit ensem. Deferre est interdū deorsu; ferre:ut detulit nauē ī mare:hoc ē deduxit. Interdū ē accusar̄ siue maledicer̄. ut Pleriq; iniuste detulerūt me ad pontificē hoc ē accusauerūt:& maledixerūt de me pōtifici. Vnde dicunt delatores:hoc est clādestini accusatores:& p improbitatē siue inuidiam mala referentes. Efferre est iuxta ferre:ut effer hanc rē ex ædib' nostris. Est ēt fun'ferre. ut Extulit defunctū sine sūptu hoc est funus fecit. Transferre ē transportare. ita tamen ut quod ante fert sæpe remaneat:Cicero. Hūc morē Spartiatæ trāstulerūt. ī fœminas. Idē de officiis. Quod ī una re ab Ennio positū trāssert ī multas Lucanus. Nōdū trāslatos romana ī secula luxus.
Inferre est imittere. ut infert digytū in plagā. Est ēt deducere:ut ex maiori & minori extremitate intulit cōclusionē:hoc est deduxit. Sufferre est tolerare & pati. Differre est ptrahere. ut distulit negociū hoc: hoc ē ptraxit. Est ēt differēs esse:ut multū differt pbus ab ipbo: Vn̄ dicit differētia. Cōferre aliqn̄ ē ɔpare:ut cōfer hāc rē illi ul' cū illa. hoc ē ɔpara. Interdū ē coniungere. ut cōfer oia in unu;. Nōnunq̄; est ire Vbi notandum ꝙ si cum re inanimata iungitur. Potest etiam habere in & ad præpositiones:ut confero me in templum:& cōfero me ad templum. Confero

me in uillam:& contuli me ad uillam. Si uero cũ re animata dũtaxat ad:ut cõtuli me ad Platonem & nõ in Platouem. Confero me ad pontificem non in pontificem. Non enim potest hahere duos accusatiuos animatos. Sed si habeat alterum accusatiuum rei inanimatæ potest etiam iungi cum animato cum præpositione in:& habet significationem quandaꝫ doni siue etiam beneficii:ut multa contuli in te: & multa conferam idest multa donaui & multa donabo:multis te affeci beneficiis:multis afficiam.

Est ne aliud hic notãdum:Illud maxime notãdũ est: ꝙ primæ psonæ uerbi raro addit ego: & secũdæ psonæ raro addit tu. Cuius rei ratio est: qa sola hæc duo ꝓnoĩa subintelligi possunt. Cũ.n.dicim' scripsi: subintelligit ego. Et cũ dicim' scripsisti:ĩtelligit tu. Frustra itaqꝫ sæpe ponerent hæc ꝓnoĩa: ponunt tñ aliquãdo ad maiorẽ exp̃ssionẽ. Eadẽ ratio est primæ & secundæ psonæ numeri pluralis:ubi nos & uos ꝓnomina intelligunt.

Q ũo latine & eleganter dicimus: De laquale littera io ho preso gran piacere:Id quoqꝫ multis modis exprimiꝫ'. Quæ magnã mihi uoluptatẽ attulerũt:quæ mihi gratissimæ fuerũt. quæ me nõ mediocri uoluptate affecerũt. quæ mihi miꝝ ĩ modũ iucũdæ fuerũt. Ex qbus non mediocrẽ lætitiã pcepi. quæ uix exprimere possem quãtũ mihi uoluptatis attulerũt. qbus nihil mihi accedere iucũdius potuisset. quibus nihil mihi poterat gratius afferri. quæ singulari me letitia affecerunt.

Quid intereſt inter gratū & iucundū: Iucundū ꝓprie in rebus ſecūdis dicit: gratū in aduerſis. In iucundo eni eſt quædā gratia delectationis tantū. ut flumina fonteſ. nemora: roſæ: floreſ iucūda ſunt. In grato uero etiā cōmodi: ut aſpectuſ meſſiſ: oleaꝝ: fructuū uineaꝝ gratuſ eſt. Dicimuſ aūt hominē iucūdū non q lætuſ eſt: ſed q lætitiaꝫ alteri affert. Vnde poteſt aliquiſ triſtiſ mœſtuſqꝫ eſſe: & tamen iucūduſ. ut mœſtitia inimicoꝝ iucūda eſt nobis. Vnde non recte locutuſ eſt qui dixit. Iucūdos nos faciat ſuæ intereſſe cōmemorationi. Iucūdos dixit ꝓ lætos. Exprimit āt hāc differentiā optime Cicero ad Sulpitium cōſolātem de morte filiæ. Seruius inquit tuus oībus rebus īterfuit. Cuius officia & ſi aliquādo iucūdiora: nūqꝫ tamē gratiora. Idem Amor tuus gratus & optatuſ dicerem iucundū: niſi id uerbū in oē tēpus ꝑdidiſſeꝫ. Coniunguntᷓ etiā hæc duo adiectiua ī ea quam diximus ꝓprietate hoc modo. Litteræ tuæ gratiſſimæ mihi ac iucundiſſimæ fuerunt.

Afficere quid ꝓprie ſignificat: Afficerᷓ eſt affectionē quādam ſiue diſpoſitionem inducere: ut hæc res afficit me dolore. i. inducit in me dolorē. afficit me moleſtia. i. inducit mihi moleſtiam. afficit me lætitia. afficit me cōſolatione. i. affert mihi gaudiū: affert conſolationem. Reperitur ēt abſolute poſitū hoc uerbū ut multa ſunt quæ afficiunt hominē: hoc eſt affectiones ſiue affectus inducunt. Hinc & affectio dicitᷓ & affectus. Quanqꝫ Cicero ſolo affectionis uocabulo utatur: nunqꝫ affectus. Quo Quītilianꝰ & poſterioreſ

omnes utuntur. Est aut affectio sicut Cicero diffinit animi & corporis ex tempore aliqua de causa mutatio: ut lætitia. gaudiu. dolor. molestia. & similia.
Animaduertendu autem quod dicimus facio tibi iniuriam & afficio te iniuria. facio tibi cotumeliam: & afficio te contumelia. No aut dicimus facio tibi molestiam: facio tibi lætitiam: facio tibi uoluptatem: facio tibi gaudium: facio tibi iucunditatem: sed afficio te molestia. afficio te lætitia. afficio te uoluptate. afficio te gaudio. afficio te iucunditate.
Quid facio: ex quo hoc uerbum exponit quot mois capitur in orone: Multis modis. Sed illud in primis notandum est quod i epistolis frequetissime ponim Facio te certiorem & nunq certum. Dicimus etiam facio tibi gratum: facio ludos: facio rem diuinam: facio sacrificium. Item illud diligeter attendedu quod dicimus feci danu. feci iacturam. feci naufragium. quasi passus sum damnu: iacturam: naufragium. ut respublica fecit iacturam & damnum. Ciceronis ite ritu latinæ litteræ fecerut. & Quintilianus. In portu naufragium fecimus. queadmodum etiam dicimus: fregi brachium: pro eo q brachium meum fractum est. & fregi nauem: pro nauis mea fracta est.
Item dicimus facio tibi gloriam rer mear: facio lucrum facio urinam & similia.
Quomodo componitur afficio: Ex ad & facio. Componitur etiam cum aliis præpositionibus: ut interficio hoc est neco. officio idest noceo: cuius passiuu est officior. Perficio quod est absoluo. Deficio quod

Iterdũ significat deesse:& exigit actũ3:ut tẽpus me deficeret:hoc est tẽpus mihi deesset. Interdũ significat desistere ab uno ad aliũ & quasi rebellar̃:& hʒ actũ3 cũ ad ut deficit a Cæsare ad Põpeiũ. Hic fit defectõ ut p defectioné oppidanoꝝ præsidiũ se in arcem recepit. Defectus aute3 fit a deficio quando significat desum. ut deficiunt mihi pecuniæ:non possum icumbere litteris:& propter defectum pecuniaꝝ non possum incumbere litteris. Defectu medicorũ multi pereunt:hoc est quia desunt medici. Non autem significat culpam siue uitium: ut multi per imperitia3 capiunt defectus idest uitia. Vnde elegãter dicere possumus. Plures pereunt culpa medicoru3 q̃ȝ defectu: plures peunt qa malos hẽnt medicos q̃ȝ qa nõ hẽnt. Efficio idẽ est quod facio. uñ officiũ dicit̃ id qđ facere unusqsq̃ȝ debet. Vñ ẽt factio a facio dicit̃ ꝗ oppidanos ambiẽdo facimus unius aut alterius ptis.
Proficio. i. fructũ & quasi ꝓfectũ facio:ut adolescẽtes discendo ꝓficiũt. Propter quod barbare loquũt̃ q discũbentes ita salutãt:Proficiat uobis. Dicendu3 poti⁹ esset ꝓficite:aut ꝓficiatis
Præficio. i. p̃pono alicui rei agendæ. Vñ p̃fecti uigilũ:p̃fecti ærarii:q aut uigiliis aut ærario p̃fecti sunt.
Inficio hoc ẽ tigo:ut lanæ ĩfectæ. Interdũ maculo: ut ea lues finitima ẽt loca ĩfecit. Sufficio qđ ĩterdũ significat satis su3. ut sufficiat mihi beniuolẽtia pricipis Interdũ substituo. ut ĩ locũ defũcti ɔsulis suffect⁹ est alius. Reficio q đ ẽ rursus facio siue ĩstauro ut reficit domum reficit templa.

Conficio quod interdũ pro facio interduum ꝓ pficio ponit̃.ut Confeci negociũ tuũ hoc est pfeci. Repit̃ ét cũ noibus compositũ:ut supra cum de uerbis tractaremus ostendimus.
Officium de quo paulo ante mẽtionẽ fecisti qd est: Est ea uirtutis actio:quã græci πρεπον uocant hoc est quod homini loco tẽpori dignitati ɔuenit. Vnde recte dicit̃. In familia nostra oẽs officiũ exercent.i. oẽs agũt quod debẽt. Et eo legatis obuiã officii gratia.i.qa sic debeo. Vnde factũ é ut officia significẽt etiam beneficia. Vt nõ sunt exprobanda officia. Et Quĩtilianus. Duxit me similis ætas:effecerũt officia Cepit fides amantem odisse non potui. Magistratus quoq; aliquãdo officiũ dicit̃. & artes bonũ suũ officiũ habẽt. Vnde dicimus officiũ grãmatici:officiũ medici officium architecti:& cætera.

q Vomõ eleganter dicemus. Perche de la dicta littera io ho facilmente cõpreso che tu sei sano:e che tu non solamente me uoi bene: ma me ami grãdimẽte. Ex his.n.facile pspexi te & ualere:& nõ modo me diligere:sed ét uehemẽter amare.
Itẽ quãdoqdẽ ex his intellexi & tibi bene esse: & me abs te nõ solũ diligi:sed ét uehemẽter amari. Itẽ cũ ex his facile cognoueriꝫ te incolumeꝫ esse:& me nõ uulgariter.sed mirifice amare. Iteꝫ qd' siue quando siue nam:siue nãq;:siue quoniã:siue qa:siue quippe ex his perspexi & ualere te:& nõ mõ me diligere:sꝫ etiã mirifice amare:uel qn etiã mirifice amare.&c.
Quid ĩ primis notãdũ ẽ:Q d' ea quæ p subiũctiuũ

uerbum cum coniunctione q dici possunt longe ele
gantius siue q p infinitū dicunť. ut uerbi gratia. Io
so che tu legi. Scio q tu legis: Scio te legere. Io ho
conosciuto che tu me ame. Perspexi q tu amas me.
pspexi te amare me: uel me amari abs te. Spero che
qsto o uero e: o uero sera. Spero q hoc uľ ē uel erit
Spero hoc uľ esse uľ fore. Io ti ꝓmetto sopra la mia
fe de che tu me pdonerai a me: & io perdonaro a te.
Do tibi fidē q tu mihi & ego tibi ueniā dabo. Do ti
bi fidē & te mihi: & me tibi ueniā daturꝫ. Certa cosa
e/che qste cose se deueriano scriuere nō ī carta ma
in marmoro o uero ī metallo. Certū est q hæc nō ī
mēbranis scribi deberēt: sed uel ī marmore uľ ī ære
Certū est hæc nō in mēbranis: sed ī marmore uel in
ære scribi debere. Vel potius certū est hæc nō ī mē
branis sed ī marmore uel in ære scribēda esse.
Quid interest inter esse & fore. Esse pñtis tēporis si
gnificationē habet: fore uero futuri. Idē est fore qď
futurꝫ esse: licet forē fores foret idē sit quod essem
esses esset. Vnde barbare loquunť q dicūt amaturuꝫ
fore: quod pinde est ac si diceret amaturꝫ futurꝫ esse
quæ duo futura latina lingua nō patiť. Itaqꝫ cum no
minib'iungiť fore nō cū pticipiis: ut spero te amato
rem fore. Nā cū dicim'spero te amantē mei fore no
men est amantē nō participium. Non. n. diceremus
spero te amantem me fore. Cicero. Spero amicitiaꝫ
nostrā notam posterioritati fore. posterioritati dixit
nō a posterioritate ut nomē sit non pticipiū. Dicim'
aūt spero te admirandū fore cuꝫ adoleueris: hoc est

dignũ admiratione.nã ꝓ noĩe ponit᷑.Cõposita uero a fore absolute ponũt᷑.Virg. Affore cernetis.hoc ẽ affuturos uidebitis uel uidebitis ꝙ aderũt.Cice.Verum arbitramur nõ defore q illã restituãt hoc ẽ nõ defuturos uel ꝙ non deerũt.Confore & ꝓfore apud poetas legunt᷑.Horati⁹. Quæ nocuere sequar:fugiã quæ ꝓfore credã:hoc ẽ ꝓfutura esse.

Nõ ne impfecta ẽ oro illa: Do tibi fidẽ ꝙ tu mihi & ego tibi ueniã dabo.Deficit.n.ꝙ tu mihi ueniã da/bis.Nam dabo illud postremũ non potest referri ad tu quod est ꝓnomẽ secũdæ psonæ: Perfecta est oro & nihil deest. Nã cũ in orone plura sunt supposita: uerbũ sequi debet ultimũ suppositum:ut Ego te de grãmatica:tu me de eplis pcõctaris.Subĩtelligit᷑.n. in prima parte pcõctor.sic ecõuerso:tu me de eplis ego te de grãmatica pcõnctor:subintelligit᷑ ĩ prima parte pcõctaris. Sed aĩaduertendũ diligẽter ꝙ hoc nõ fit quãdo p cõpatione aut similitudinẽ loqmur: ut longe melius ego ꝙ̃ tu id dixissem.nõ potest dici dixisses.Hector ita elegãter hoc ut tu dixisset non potest dici dixisses. Tu melius ꝙ̃ ego diceres:non potest dici dicerem.

Do fidẽ qd significat:Dare fidẽ nõ est adhiber᷑ fidẽ ut fere oẽs loquũt᷑:Des fidẽ uerbis illius.i.credas & nõ est dãda fides nerbis illi⁹.i.nõ est credẽdum illi: imo soleo ego p iocũ uernacula lingua dicere cõtra riuꝫ:& cũ uideo aliquẽ infidũ atqꝫ mẽdacẽ asserere. A costui se uole dare fede.Et querẽtib⁹ pche:respõ dere:pche non ha niente.Est ergo dare fidẽ aliquid

sancte ꝓmittere: quẽadmodũ uernacula lingua dici
mus. Io te ꝓmetto sopra la mia fede. Virgil. Accipe
daq; fidē. hoc est accipe sanctã ꝓmissionē a me &
da mihi uicissī tuã. Quod aũt uernacula lingua dici
mus dare fede ad altri: latine dicim⁹ haberẽ fidẽ. Qui
tilian⁹. Fidē habes hoib⁹ quos mentiri alius affirmat
Illud quoq; notãdũ q᷑ a fides fit pfidus penultia bre
ui. hoc est is qui fidem uiolat. A fido uero uerbo fit
infidus penultia longa. hoc est cui non est fidendũ.
Quæ ẽ lingua uernacula: Est lĩgua uulgaris & illitte
rata: quã impiti maternã uocãt. Et dicit̃ uernacula:
quasi peculiaris patriæ nostræ: & ĩ nostra patria na-
ta. Nã nernaculus la lũ significat quod domi nostræ
& in patria nostra natũ & dicit̃ a uerna q est seruus
domi nostræ natus: hoc est ex nostra ancilla.
Dare ueniã est ne quod dicimus indulgere: an aliud
significat: Longe hæc diuersa sunt. Impiti capiũt in-
dulgentiã ꝓ uenia: ut indulgentiã & remissionē pec
catoꝝ tuoꝝ tribuat tibi oĩpotens & misericos domi
nus: Sed hoc barbare non latine dicitur. Indulgere
enim est cõcedere: & cum quadã quasi suauitate per-
mittere. ut Indulgent gulæ: indulgent uentri. Quin-
tilianus. Mollis illa educatio quam indulgentiam uo
camus. non ergo indulgentia pro uenia accipienda
est. Nec dicendum est eo romam pro indulgentia:
sed eo romam ad impetrandum ueniam: uel gratia
impetrandæ ueniæ. Sed econtrario uenia aliquando
quasi pro indulgentia ponitur. ut Da mihi hanc ue-
niam: hoc est indulge mihi & concede aut permitte

mihi:quasi uenià daturus postq̃ȝ id fecero:& cuȝ ue
nia tua ibo:hoc est dabis mihi uenià si ibo:quod ipe
riti dicũt cũ licentia. In qua re errãt fere oẽs grãma
ticæ p̃ceptores ꝓ bonis litteris docentes discipulos
suos barbarié. Iccirco notandus est diligẽter hic lo
cus. El maistro de la scola ha data licẽtia ali suoi sco
lari. Non ẽ dicẽdũ:Ludi magister dedit licẽtià disci
pulis suis. Licẽtia.n.ẽ libertas quædà potius ad ma
le agẽdũ:& dicit̃ a uerbo licet.hoc ẽ cuȝ licet qcq̃d
libȝ. Sed ludi magister dimisit discipulos suos:uł lu
di magister indulsit discipulis ut abirẽt:uel ludi ma
gister dedit discipulis uenià abeũdi:uł ludi magister
dedit discipulis suis cõmeatũ. Quippe tria significat
cõmeatus. annonà:locũ in quo ãnona publica custo
dit̃:& facultatẽ abeũdi:ut petii ab ĩpatore cõmea/
tũ:accepi ab impatore cõmeatũ:dedit mihi impator
cõmeatuȝ. Itẽ el maistro me ha data licẽtia de andar̃
a fare mio destro. p̃ceptor meus idulsit mihi ut eam
ad curandũ corpus:uel p̃ceptor meus fecit mihi po
testatẽ eundi ad curanduȝ corpus: uel dedit mihi ue
nià abeũdi & corp⁹curãdi. Licet.n.curar̃ corpus ge
nerale uerbũ sit ad oĩa q̃ ad curà corporis ptinẽt:ut
puta euacuare uentrẽ:lauari:pectere:esse: potare:qe
scere. Capit̃ tñ p̃cipue(honor sit aurib⁹tuis)ꝓ meie
re & egerere. Et caue ne dicas dedit mihi potestatẽ
sed fecit. Dare enimpotestatem est rem alicuius arbi
trio committere:longe plus q̃ȝ facere potestatem. El
maistro ce ha data licẽtia che noi andiamo a meren/
da. Cõcessit nobis p̃ceptor noster ut eam⁹meridiatũ.

Indulsit nobis ut eamus meridiatū.dedit nobis ue/
niā:fecit nobis potestatē eundi meridiatū. Meridia
re.n.aliqñ significat cibū meridianū cape:q & merē
da dicit.Aliqñ somnū:uñ dicit meridian' cib' & me
ridianus somn'postmeridian' cibus & postmeridian'
somnus.Dicit ēt meridiana exercitatio:& postmeri/
diana exercitatio.Vt igit breuiter ɔcludā:indulgerē
est cū quadā facilitate cōcedere. Dare ueniā aliqñ ē
ignoscere aliqñ pmittere & quasi indulgere.
Certū est qd ꝓprie significat:Aliqñ manifestū est:
& exploratū est:ut nos hoc loco cepim'.Aliqñ deli/
beratū & ɔstitutū est.quo loco frequenter adiungit
datiu'.ut certū est mihi poti'mori ꝙ hāc ignominiā
subire.i.decretū & deliberatū a me est.Virg.Certū
est ī siluis inter deserta ferarꝝ malle pati.
Quare dicim'in marmore uel ī æs scribēda & nō po
tius ī marmore & in ære:qa ita optinuit usus erudi
torꝝ.Dicim'.n.ī marmore incisæ sunt lr̄æ:i gēmis ī
auro ī ligno:nō aūt in marmor ī gēmas ī lignū.Ecō
trario dicimus in æs incisas lr̄as & non in ære.non
est necesse afferre exempla:qa nusꝙ aliter repitur.
Differūt ne inter se hæ ɔiunctiones qb'in eodē loco
uteris Eni:quādoqdē:qñ:cū:ꝙ:nā:nāꝙ:quoniā:qa:
qppe:Eadem certe est oīu istorꝝ significatio qñ acci
piunt ꝓ qa:sed differūt ī elegātia. Eni nūꝙ ī orone
ꝑponit:sꝫ semp sortit ꝯm locū aut tertiū:ut ego.n.
ex his.n.Nā nunꝙ ꝯꝫ locū aut tertiū h:sed semper
primū.ut Nā multa sunt ꝗ dici possunt. Nāꝙ aliqñ
primum locum sortit:aliqñ secūdū & tertium.

Quādoquidē & quādo semp præponunť. Virg. Quā doqdē ausonios non fas ꝯtingere portus: Idē. Hic tibi fabor. n. quādo hæc te cura remordet.
Quia & quoniā semp ꝑponunť: nisi forte postponāť aduerbiis siue interiectionibꝰ: ut heu qa: heu quoniā & non qa heu & non quoniā heu. Sicut ēt nā ꝙ semper alioqn ꝑponiť. Heu qa nā tanti cinxerūt æthera nībi. & Cicero. Nāqd nā inqt noui. Sed hoc in ꝯpositione potiꝰ est: & non significat qa: cū ꝑter supradictoꝝ morē semp subiūctiuū reqrit. ut Cum ex his facile cognouerim. Quippe significat quia certe.
Perspexi qd ꝓprie significat: Diligēter & planeītellexi. Vnde ꝯponiť: ex per & specio. i. uideo: quo uerbo ueteres utebanť: ex quo ēt alia plurima ꝯponunť ut aspicio hoc ē uideo: circūspicio qđ ē circūlustro oculis. despicio qđ aliqñ significat cōtemno iterdū deorsuꝫ aspicio. ut Quītilianꝰ. Nullā ego res humanas despicere ꝓuidētiā arbitror: hoc ē supne aspicere. Prospicio quod est a lōge uideo: Vnde dicitur ꝓspectus quod speculum significat. Interdum significat ꝓuideo si cū dtō iungať: ut ꝓspice rebꝰ nostris hoc est subueni. Inspicio hoc est diligēter & quasi intus aspicio. Suspicio sursuꝫ aspicio. Introspicio ītro aspicio. Despicio diligēter intueor. Respicio retro aspicio. Cōspicio uideo siue simul uideo. A specio fit ēt spectō: specula: spectaculū: specimē: speculū: specꝰ & auspicium ab aspiciendis auibus.
Te ꝓnomē qd hꝫ quod sit nota dignū: Aduertēduꝫ est ne incidamꝰ in barbariē aliquoꝝ qa gtōs istoꝝ ꝓ

noīuȝ mei tui sui idē putāt esse qđ ab his ꝓnoīa de/
riuata meꝰ tuꝰ suꝰ: & æque posse dici Iste liber ē meus
& iste liber ē mei: iste liber ē tuus: & iste liber ē tui.
Ille legit libꝝ suuȝ: & ille legit libꝝ sui. quod a ueri/
tate multum abhorret.
Hoc ut faciliꝰ intelligaꝰ sciēduȝ est gtōs oēs aut acti
ue aut passiue accipi. Actiue ut ꝓuidētia dei: bonitas
dei. Passiue ut timor dei & cultus dei: qppe deus ti/
meꝰ & colitur. Tria igiꝰ ista ꝓnoia ego tu sui sola
oīuȝ binos gtōs sortita sunt: unos mei tui sui: alteros
q iaȝ exoluerūt: mis tis sis: loco quoꝝ fere ponūꝰ illa
deriuatiua meus tuus suus. idest quotiescūqȝ actiua
orō est: ut hic liber est meꝰ uꝰ mis. Plautus: Da diem
hūc sospitē rebꝰ mis agēdis. Mei uero tui sui nūqȝ po
nūꝰ nisi passiue: Quint. Amore mei uicit esse matreȝ
suam. Cicer. Quod desiderium tui ferre non posset
& me tui pudet. Virg. Quiqȝ sui memores alias fece
re merendo. Ita etiam in plurali. Nā nostrum & ue/
strum quæ succedunt loco mis & tis utimur actiue
tantum. ut Nemo nostrum & nemo uestrum. Nostri
uero & uestri quæ succedunt loco mei & tui utimur
tantum passiue. ut Habet curam nostri habet curam
uestri. Nec dicereꝰ nemo nostri & nemo uestri: nec
habet curam nostrum & curam uestrum. Vnde sunt
quidam modi dicendi habentes utrunque sensum:
ideoqȝ utroqȝ modo dicuntur. ut tu habes potesta/
tē meam actiue. i. oēȝ potestatē quā ego hēo: & pote/
statē mei passiue. i. potestatē faciēdi de me qcqd libȝ
Octauiꝰ oibꝰ faciebat sui ɔueniēdi potestatē. sic copia

mea & copia mei: utilitas mea & utilitas mei: amor meus & amor mei:usus meus & usus mei: nõ ãt fortitudo mei sed fortitudo mea:nec doctrina tui sʒ doctrina tua. Cuiꝰrei certissimũ argumentũ est ꝙ dicīꝰ mea uniꝰ causa:& nõ mei uniꝰ causa. quod certe diceret si mei poni actiue ĩ gtõ posset sicut uniꝰin gtõ ponit. Cicero ĩ Gabiniũ & Pisonẽ. Dico mea unius opa rẽpub. esse liberatã. Idẽ ad Atticũ. Soliꝰ.n.meũ peccatũ corrigi nõ põt. Ideʒ ꝓ Murena. Ex tuo ipiꝰ aio cõiecturã ceperis. Itẽ in plurali. Quĩtilianꝰ. Suæ ipsoꝝ fiduciæ dimittunt.

Quin ẽt apud nostros recẽtiores hoc idẽ repit. ut in psal. Exaudi uocẽ meã clamãtis ad te. Et alibi Audi uocẽ meã loqntis. & alibi. Memorabor iustitiæ tuæ solius. Solius.n.masculini generis ẽ:& ad deũ refertur ut ex græco apparet. Itẽ libro regũ ꝑo. Sustulit de latere meo ancillæ tuæ dormiẽtis. & in euãgelio Lucæ. Tuã ipsius aiaʒ ptrãsibit gladius. & Boetius solator mœsti. Nunc mea fata senis.

Illud quoqꝫ notãdũ de his tribꝰ ꝓnoĩbus est:ꝙ ꝑter cæteroꝝ usuʒ solẽt aliqñ geminari:ut Meme adsum qui feci in me conuertite ferrum. & Verte omnes tete in facies. & Contulit sese in templum.

Valere qd ꝓprie significat:bene esse & sanũ & ĩcolumẽ esse. Et licet ualitudo mediũ uerbũ sit:æ tã bonã qꝫ malã ualitudinẽ significet:tñ ualeo semp capit in bonã ptẽ nisi aliud uerbũ addat:utputa:male ualeo: & nõ recte ualeo. Sicut econtrario ualitudinariꝰsemper capit ꝓ infirmo. Nã quod apud Terentium est

Valeant q inter nos dissidiū q̄runt nō est exponēdū pereāt ut aliq uolūt: sed abeāt & discedāt. Quod īde tractū est: qa semp solem⁹ abeūtes hoc uerbo salutar̄ Vale: sicut ueniētes hoc uerbo salue. quāq̄ id uerbū aliqn̄ etiā in discessu ponat̄. ut Cicero. Vale mi Tyro uale & salue. Simile huic terētiano est illud Ciceronis. Si de⁹ est talis: ut nulla hoīuꝫ charitate teneat̄ ualeat. Quod si significaret peat: ꝑfecto: Cicero nō dixisset de deo. Sꝫ hūc ipsū locū Lactātius ita exponit. Quid ꝯtemtius inqt potuit i deū dici: ualeat inqt si. abeat ac recedat. Cur ergo dicim⁹: Valeāt q inter nos dissidiū q̄runt: ualeāt q de nobis mala dicūt: ualeāt q aliter sentiūt: pinde ē ac si dicerem⁹: discedāt a nobis siue eos cum suo odio & maledicentia & inscitia relinquamus.

Te & ualer̄ & nō mō me diliger̄: nū satis ē dicer̄: te ualere & nō mō me diliger̄: & ita una ex his ꝯiūctionib⁹ supuacua ē. Posset qdē altera ex his ꝯiunctionibus dimitti: tn̄ nō ielegāter sæpenumero duæ ponūtur ubi una sufficeret: qđ fit ad maiorē rei exp̄ssiōeꝫ ut ego quottidie lego aliqd & studeo. ego quottidie & lego aliqd & studeo. Ego te diligo & amo: ego te & diligo & amo. Ego dilexi te & quātū i me fuit tibi bn̄feci: ego & dilexi te & q̄tū in me fuit tibi bn̄feci. Facile ꝓspexi qd ꝓprie hoc loco significat facile: Significat non dubie & manifeste. Cice. Virꝝ oīuꝫ toti⁹ græciæ facile doctissimū Platonē. Et nota ꝙ tā lōge q̄ facile amāt secū iūgi ꝯpatiuū. Vir. At pedib⁹ longe melior Licus. Et relatiuis siue aduerbiis significanti

bus diuersitaté quéadmodum sunt alius:alter:secus ut longe ante:longe post.& composita a præ.ut lõ/ ge præstat:& longe præstans.Quintilian⁹.Sed lõge euꝫ p̃cedũt ingenia uiuẽtiũ.&c. quæ quãdã suplatio nem habét:& ꝓxima ad suplatiua accedunt.ut lõge supat:longe uincit.Et noĩa quæ diuersitaté signifi/ cant.ut longe dissimilis longe ali⁹ & lõge diuersus. Princeps licet adiectiuum qdé sit:tñ qa suplationem quãdã significat asciscit sibi longe.Quintilian⁹. No ué lyricoꝝ longe Pindarus priceps. facile eodé mõ Cicero.ꝓ Roscio.Regionis illius uirtute:existima/ tione nobilitate facile princeps: p̃terea cum primus secũdus & similibus.cum non respicim⁹ ordiné sꝫ di gnitaté.ut facile secũdus a Cæsare hoc est post Cæ saré primus. Iungit̃ tñ facile cuꝫ aliis plerisqꝫ noib⁹ & uerbis qd longe non facit.Neqꝫ.n.dicerem⁹lõge intelligo & longe pspicio ꝓ ualde intelligo & ualde perspicio:sicut dicimus facile pspicio & facile intelli go.ꝓ haud dubie pspicio & intelligo.

Hoc igit̃ inter longe & ualde differt:ꝙ longe & ual de ꝓpriũ est compatiui & suplatiui exceptis paucis: ualde auté positiui:ut ualde bonus:ualde malus:ual de laudat:ualde uitupat.nec diceretur longe bonus longe malus:longe laudat:longe uituperat.

Inter facile & manifeste hoc interest:ꝙ facile cũ his quæ supra diximus ponit̃.ut facile præstat:facile p/ spicit.manifeste passim cum omnibus.

Non mõ qd significat: Non solum.modo.n.aliquã do significat soluꝫ ut hoc loco.Aliquãdo est datiu⁹

ſiue ablatiuus huius nomis modus modi. Nònunꝗ̄ ſignificat aliquàdo.ut modo ais:modo negas. Aliqñ ponitur pro dũmodo.ut modo me uocaueris uenià ideſt dummodo me uocaueris.
Magna autem differentia eſt inter non tantum & nedum. Nedum.n.duobus duntaxat modis in orõne accipitur. Vno modo cum utranqꝫ ſententià eodem claudimus uerbo.ut Pro te uità exponerem nedum fortunas. Alteꝝ cum utriqꝫ ſententiæ ſuum uerbum damus:ut Pro te uitam exponerem nedum fortunas meas effunderẽ. Ponitur etiam negatiue hoc modo. Non perderem pro te quadrantem: nedum uitam. Item non perderem pro te quadrantem nedum uità exponerem. Vbi notandum eſt ꝙ in affirmando id quod plus eſt in prima parte ponitur & quod minus in ſecunda.ut uita in prima parte ponitur: pecunia in ſecunda. In negando uero econtrario:quod minuſ eſt in prima parte ponitur ut pecunia: & quod plus in ſecunda ut uita. Atqꝫ imperiti hanc dictionem capiunt pro non ſolum:dicentes nedum pecuniaꝫ pro te exponerem: ſed etiam uitam. quod dicendum eſt uitam pro te exponerem non ſolum pecuniam: aut per non ſolum ſic. Non ſolum pecuniam pro te exponerem:ſed etiam uitam. Item non ſolum fortunas meas pro te effunderem:ſed etiam uitam ipſam exponerem. Et negatiue:non modo pro te non exponerem uitam::uerum ne pecuniaꝫ quidem. & nò modo pro te non exponerem uitam uerum ne pecuniaſ quidẽ.meas effunderem.

Vbi notandum ꝙ quàdo per non modo uel non tantũ uel non ſolum loquimur affirmando quidẽ quod minus eſt in prima pte ponimus: & quod plus in ſa Negãdo uero quod plus ẽ in prima:& quod minus ĩ ſa. Itẽ notãduꝫ ꝙ ubi ponit nedũ: poteſt ẽt poni nõ mõ: ſꝫ addita altera negatione. ut Ego nõ ponerẽ ꝓ te obolũ neduꝫ exponerẽ uitã. ego non ponerẽ ꝓ te obolũ nõ mõ nõ exponerẽ uitã. ſed hoc praro repit Quid intereſt ĩter diligere & amare: Amare plus ẽ ꝙ̃ diligere. Cice. Quẽ & ſi añhac dilexi nunc amo.
Sed aũt uero differũt ne inter ſe: Significationẽ qdẽ fere eandẽ habẽt: uerũ ſed ſemp in pricipio clauſulæ ponit: niſi aliquãdo apud poetas. ut Arma ſed arripuit. Vero & aũt ponunt ſemp antecedẽte aliqua dictione: & diſtinguũt ſentẽtiã a ſentẽtia. ut Ego ſcribo tu aũt legis. ego uigilo tu aũt dormis. Habẽt tñ aliqñ neſcio qd differentiæ. Nã cũ neq non ponim⁹ aũt dicẽtes neq aũt: ſed dicim⁹ neq uero: Itẽ tuꝫ pp hoc tũ pp illud: non tuꝫ aũt pp illud. Ecõtrario non dicim⁹ non uero ſꝫ non aũt. ut Suꝫ amicus eius: non aũt æmulus. Mutem⁹ aduerbiũ & hẽbit locũ uero ſic Suꝫ ei⁹ amicus: æmulus uero nõ uł æmulus ãt non. Itẽ uõ aliqñ ĩ pricipiis ſiue orõnũ ſiue epłarũ ponit: autẽ non. Virg. Egregiã uero laudẽ: & ſpolia ampla refertis Tuq puerq tuus. & ad Sulpitiũ ſcribẽs Cicero ita epiſtolam incipit. Ego uero Serui uelleꝫ (ut ait) in meis doloribus affuiſſes. Præterea non dicimus ſane autem: iam autẽ: enim autẽ: age autẽ: at aũt ſed ſane uero: iam uero: enim uero: age uero: at uero.

Illud magnope notandũ q̄ hæc duo aliquãdo elegã-
tissime & cũ maxima gratia dimittunť. Cice. Tu cũ
principẽ senatorẽ auunculũ domi hẽas ad eũ non re
feres: ad cæteros referes. Lõge pulchrius dicitˀ q̄ si
addita aũt dicerem?: ad cæteros aũt referes. Sȝ quan
do uerbũ ponitˀ sine ɔtrarietate: oĩno necesse est ad
dere aũt. ut Incũbes litteris q̄tuȝ poteris: poteris ãt
quantum uoles.
Porro licet eãdẽ significationẽ hẽat quã uero & aũt
tñ nunq̄ postponitˀ nisi cũ dicim?: age porro: aut ali
quid simile cum scilicet hãc significationẽ habet. Sȝ
apud quosdã p̄sertiȝ poetas significat lõge: certe: po
stea: ultra. Ideoq̄ sæpe ĩ medio nõ ĩ pricipio ponitˀ.
Quin ẽt significat ne idẽ quod sed ẽt: Aliquãdo signi
ficat sed ẽt ut hoc loco: Aliquãdo maiorẽ quãdã uiȝ
habet: & significat imo etiã. Quin uero aliquando si
gnificat qn etiã. ut Vir. Quin aspera Iuno Quæ ma-
re nunc terrasq̄ metu cælũq̄ fatigat: Cõsilia ĩ meli?
referet. Aliquãdo ut non. ut Idẽ. Hic tibi nequa mo
ræ fuerint dispendia tãti: Quin uatẽ insanã aspicias.
Aliquando cur non: ut qn potius imus cubitum.
Rursus & couiunctio cui?modo fecim? mentionẽ dif
fert ne ab atq̄ coniunctione: Cuȝ ambæ copulatiuæ
sint nõ differũt: sed & aliquãdo causalis ɔiũctio ẽ. &
significat naȝ. magnãq̄ in ep̄lis gratiã habet. ut si di
cam. El se uuol cum ogni studio attẽdere ale littere
pche apena tutta la eta delhomo basta a q̄sto. Sũmo
studio incumbẽdũ est l̄ris: & uix humana ætas ad id
sufficit. Quintilianus. Has primum audiet puer: has

uerba affigere imitando conabitur:& natura tenacissimi sumus eo℞ q̃ rudib⁹annis pcepimus.hoc est:nã tenacissimi natura sum⁹. Martialis.Q d' nũmos cernis:mitti nõ credis amice:Falleris:& numos ista tabella rogat..Similiterq3 cõiunctio ꝓ eode3 accipit.
Cicero non solũ nobis nati sum⁹:ortusq3 nostri partem patria uendicat:ptem amici.Cõpetit ẽt & prĩcipiis sententia℞.Quĩtilian⁹.Et finite qdẽ sunt partes duæ.Interdũ habet etiã affectũ.Cicero.Et qs est qui de me loqui possit:Interdũ significat tamen.ut si dicam.Supaui te saltu:& su3 ita senex.Significat præterea etiã.ut Virg.Natus & ipse dea:hoc ẽ etiã ipse Quĩtilian⁹.Inter oẽs cõstat: nisi inter eos qui & ipsi insaniunt.Atq3 uero aliquãdo ꝓ aduerbio ponit:ut cũ dicimus:aliter ego feci atq3 tu.ꝓ q̃ tu.Aliquãdo ponit ꝓ statim.ut apud Virg.Sic oĩa fatis In peius ruere:ac retro sub ipsa referri.Nõ aliter q̃ q aduerso uix flumine lembu3 Remigiis subigit:si brachia forte remisit:Atq3 illum in præceps prono rapit alueus amni.idest statim.
Est ne ide3 ualere & bene esse:Valere quẽadmodum supra dixim⁹est icolumẽ esse:bene esse est bene habere.ut Bene est:idest bene se res habet.Se tu stai bene:o uero se sei sano:la cosa sta bene.Si uales bene est fere semper ponitur absolute. Quod si addatur mihi uel tibi idem significat qd' ualere uel incolumẽ esse.ut Si tibi bene est gaudeo.mihi bene est.i.si uales gaudeo:ego ualeo.
Quot mõis possumus dicere.Io te amo sũmamente:

Amo te multum.amo te ualde.amo te plurimũ.amo te maxime.eximie amo te. amo te uehementer.amo te sũme.amo te mirifice.amo te magnope.amo te supra moduꝫ.amo te plus æquo. amo te supra q̃ꝫ dici possit.Incredibilis ẽ meus erga te amor.Incredibili te beniuolẽtia cõplector.Exprimere nõ possuꝫ q̃ꝫtus ẽ amor erga te meꝰ. Ardẽtissimo amore te ꝓsequor Dici nõ possit q̃ꝫto tui amore cõflagrẽ. Nemo unq̃ꝫ uehemẽtiꝰaliquẽ amauit:q̃ꝫ ego te amo.Ardẽtissima te charitate ꝯplector.Nõ possuꝫ mei erga te amoris magnitudinẽ exprimere.Ardeo te uehemẽter quàq̃ꝫ hoc nouissimũ potiꝰpoeticũ sit:amo te miꝝ imodũ.

Q ũo elegàter dicimꝰ.Io anchora pyrrho mio ti rẽdo el càbio del bene che tu me uoi:& ho te caro come lamia uita ꝓpria:& parme che io sia senza el mezo de lanima mia:quàdo tu nõ mi sei ap̃p̃sso:che sel nõ fusse che io ho rispecto ala dignita mia: io mene ueria uolando in cotesta tua uilla: & dariami piacere insieme con cotesti tuoi campetelli & giardinetti: & pecorelli.

Ego quoq̃ꝫ mi Pyrrhe amo te: teq̃ꝫ nõ secus ac uità propriam carum habeo:& cum sine te sum:dimidio animæ meæ carer̃ uideor. Q d̕ nisi dignitatis meæ rationem haberem: aduolarem mox in suburbanum tuum:meq̃ꝫ una tecum cum p̀diolis tuis & pomariolis & ouiculis oblectarem.

Multa hic digna sunt q̃ notenᷣ.Primo ꝙ hic mos ẽ alloquẽdi absentes cũ quadà suauitate ut mi Brute: mi Cicero:mi Pyrrhe. Interdum et.am ad ostẽdẽdũ

maiorē uiꝫ amoris aut desideriū repetunť eadē uer/ba cū additione alicuius adiectiui. Mi Tulli. Mi Cicero. Mi inquā suauissime Cicero.

Mutuo amare est amātem te amare: quod uernacula lingua dicim⁹ rēdere el cābio: latine aūt redamare dicit. Dicit aūt quasi meo tuo. Vn̄ dicit mutu⁹ amor: mutua beniuolentia: mutua charitas: mutua officia: mutua beneficia: mutuæ lachrymæ: mutuæ q̄relæ: hoc est q̄ abs te ad me ꝓdeūt: & a me ad te. Ideo possumus dicere. Ego quoq; mi Pyrrhe amo te mutuo Ego quoq; redamo te. Ego quoq; nō minori te amore ꝯplector. Ego quoq; tibi in amore respōdeo. Ego quoq; nō sino me abs te in amore superari. Item inter nos uehemēter amam⁹: quod ꝑinde est: ac si diceremus amam⁹ nos inter nos. Sed illud nos elegātissime dimittit. Itē mutuo nos amamus: est ut aliq dicūt in uicē nos amam⁹: uel uicissim nos amam⁹. Inuiceꝫ aūt uicissim aliqd facere ꝓprie est p uices id facere: ut cantam⁹ uicissim. i. quādo ego canto tu siles: & quando ego sileo tu cātas. Itē legim⁹ inuicē uel uicissiꝫ. i. quādo ego lego tu non legis: & quādo tu legis ego non lego. Vnde fit adiectiuū uicarius a um: ut Dedi tibi uicariaꝫ operā. i. dedi tibi opam uice illi⁹. Itaq; si qs diceret. Amam⁹ nos inuicē: ꝑinde esset ac si diceret. Amo te dum tu non amas me: & tu amas me dum ego te non amo.

Vbi cauēdū est diligenter ne dicas: Hac uice tm̄ uolo tibi morēgerere: sed nūc tantū: nec una uice tm̄: sed semel tm̄: nec duabus uicib⁹ trib⁹ quattuor uicib⁹

ſed bis ter quater: uel ſo tertio quarto: uel bis tertio quarto uel bis ter quarto. Nec da mihi ueniã ꝑ hac uice tm̃: ſed da mihi ueniã nũc tm̃. Nec quot uicibꝰ ſed quotiẽs. nec multis uicibꝰ ſed pleꝝq; ſæpe ſæpe numero. Vbi cauendũ eſt ſimiliter ne multotiẽs dicas: qđ nõ minꝰ barbaꝝ eſt q̃ multis uicibꝰ. Nec ueniã ad te alia uice ſ; alias: nec prima ſa aut tertia uice: ſ; primo ſo tertio. nec ultima uice: ſ; demũ uł deniq; uł ultĩo uł tãdẽ uł poſtrẽo uel nouiſſime. S; q̃uo dicemus: Per la prima uolta che tu fallerai io te pdonaro: ma p la ſa io te ſpogliaro nudo & darote dele botte. Pro primo quoq; errore tuo ignoſcã tibi: pro ſo te nudũ cædã. Itẽ p la prima uolta che tu me farai ſeruitio io nõ te ſaro ingrato. Pro primo quoq; tuo erga me bñficio nõ ero ĩ te ingratus. Per la prima uolta che neſſuno di mei ſcolari ſe partera ſenza mia licentia glie daro una ſpalmata cõ la bacchetta la ſa uolta con la ſcoriata el battero tutto. Si qs primũ e diſcipulis meis iniuſſu meo e ludo diſceſſerit: uirga manũ pcutiã: ſi ſo id fecerit: loro totũ cædã.

Et tegno te caro come la mia uita ꝓpria Multis modis dici põt. Aeque te ac uitã meã caꝝ habeo. Inſtar uitæ meæ apud me es. Inſtar uitæ meæ te caꝝ hẽo. Nõ ſecus te amo q̃ uitã meã. Nõ ſecus te ac uitã ꝓpriã caꝝ habeo. Haud aliter te amo q̃ ꝓpriã uitam Ita te amo ut uitã meã. Perĩde te ut uitã meã caꝝ habeo uel pinde ac uitã meam uel uitã ꝓpriã. & pinde mihi carus es atq; uita ꝓpria. Vbi notãdũ eſt ꝙ pro prius. a. um. cũ tribꝰ pſonis ɔiungit: & idẽ ſignificat

quod meus tuus su⁹.ut ꝑprio cõmodo hoc facio.i.
meo cõmodo.ꝑprio cõmodo id facis.i. tuo cõmo/
do.ꝑprio cõmodo ille hoc facit hoc ẽ suo cõmodo
Proinde uero significat quapp:uel ergo:uł ideo.Lu
cretius tñ accipit ꝑinde ꝓ perinde.:& eã dictionẽ
dissyllabã ponit. Subinde aliqñ significat statĩ post
ut Horati⁹.Si dicet recte:primũ gaudere: subinde.
Præceptũ auriculis hoc ĩstillare memẽto.Capit̃ ẽt
ꝓ freqũter cũ quodã interuallo.ut si sæpe retro re
spiciã an aliqs me sequat̃:dicã subinde respicio.hoc
est sæpe cum quodã interuallo respicio
Deĩde uero significat dehinc uel deĩceps.q̃q̃ dein/
ceps significat ẽt gradatĩ.Cic.Quos uideo deĩceps
tribunos plebis ꝑ triẽniũ fore: hoc est unũ post aliũ
in qua significatione capitur aliquãdo etiã subinde:
Prima ua el maestro: dapo li scolari uãno direto al
maestro a uno a uno o uer luno dapo laltro.Primo
it ludi magister.postea discipuli eũt deĩceps uel sub
inde sequunt̃.Illud hoc loco p̃termittendũ nõ est ꝙ
ꝑinde exigit post se ac si uel atq; si cũ significat ita.
ut lege ꝑinde ac si p̃ceptor adesset: uel ꝑinde atq; si
præceptor adesset.Sed quãdo negatio p̃cedit:exigit
etiã q̃.ut Suetonius.Nulla tñ re ꝑinde motus q̃ re
spõsio mathematici.Aliqñ tamẽ ponit̃ absolute hoc
est sine ac si & sine negatiõe & mõ significat. Plini⁹
Funus Ruffi clarissimi uiri & ꝑinde felicis mõ mul/
tum.Suetonius de Galba.Quare aduẽtus eius non
ꝑinde gratus fuit.i.multũ gratus.Secus aũt siue ne
gatio p̃cedat siue nõ habere potest ac & q̃. ut lõge

secus ac ego fecit:& longe secus q̃ꝫ ego fecit. nõ se/
cus ac ego fecit:non secus q̃ꝫ ego fecit.
Et parme che io sia senza el mezo de la mia uita qñ
tu nõ me sei appsso. Et cum sine te sum dimidio aĩæ
meæ carere uideor. Itẽ dimidio animæ meæ mãcus
esse uideor qñ tu non es apud me. Itẽ nec dimidium
animæ meæ habere uideor qñ te careo. Itẽ & cuꝫ te
careo: uideor dimidio animæ meæ esse priuatus. Iteꝫ
& cuꝫ tu mecuꝫ nõ es deesse mihi dimidiuꝫ aĩæ meæ
uidet. Iteꝫ facitqꝫ distinctio nostra: ut ne dimidium
qdẽ aĩæ meæ uidear hẽre. ut facit distinctio nostra:
ut disiunctum esse animæ meæ dimidium uideat.
Hic notandum ẽ in primis ꝙ modus iste loquẽdi ui
det mihi ꝙ qñ sine te suꝫ: dimidio aĩæ meæ careaꝫ.
uidet tibi ꝙ ego sum doctus: uidet illi ꝙ tu legas: ui
det nobis ꝙ male faciatis: rustican⁹ est & plane pue/
rilis. Quapp sic dicendum est. Videor mihi dimidio
aiæ meæ carere: uideor tibi esse doct⁹: uideris illi le/
gere: uidemini nobis malefacere.
Cum aliquando est aduerbium & significat quando:
ut cum ad te uenio: semp te iuenio scribẽtẽ. i. qñ ad
te uenio: & hoc loco cum sine te sum. i. qñ siñ te suꝫ
Aliquando significat partim & cum semper sequitur
tum: ut cum propter necessitudinem nostram: tum
propter ingenium tuum. i. partim propter necessitu
dinẽ nostrã: partim pp ingenium tuum.
Vbi notãdũ est ꝙ cũ semp p̃cedit: & i eo ẽ qddã mi
nus in tuꝫ qddã maius. Et hoc duobus modis ut ge
nerale aliquid præcedat sequatur speciale: ut apud

Quitilianū. Quod cum oībus cōficiēddū est: tum nobis ꝑcipue. Aut ābo sint specialia. ut apud eundem Quod opus Marcelle tibi dicamꝰ: quē cū amicissimū nobis: tū eximio litterarꝝ amorē flagrantē dignissimū hoc mutuæ inter nos caritatis pignore iudicauimꝰ. idest multū pp amorē tuū in nos: plus tñ pp amorem litterarꝝ. Aliqñ cū subiunctiua ꝯiunctio est. ut Cū in africā uenissem. Aliqñ significat quāuis iuncta cū tuꝫ & tum significat tñ. ut Cice. Cū in oibus causis grauioribus Cai Cæsaris initio dicēdi ꝯmoueri soleam uehemētius q̄ꝫ uel usus uel ætas mea uidetꝰ postularꝰ tuꝫ in hac ita me multa pturbāt. Tuꝫ ꝓ tñ ponitꝰ: & cuꝫ ꝓ quāuis. Notandū ꝙ qñ tū & cū significāt pti: semp fere indicatiuo adiūgūtꝰ: quando aūt significāt quāuis subiūctiuo. Repitꝰ etiā tuꝫ ꝓ ptim aliqñ duplicatum: aliqñ triplicatū: aliqñ etiā multiplicatū: cū in rebus paribus ponitur. ut tum ingenio meo tum studio tum diligentia factum est.

Cum ꝑpositio ablatō casui seruit: sed nunq̄ꝫ iungitꝰ ablatō significāte instrumētū. Neqꝫ. n. dicimꝰ cū gladio pcussi: quod impiti faciūt: sed gladio. nec cū pugno te īpuli: sed pugno. nec cū calce te ꝓstraui: sed calce. nec cū oculis te pterrui: sed oculis. nec cū lachrymis litteras deleui: sed lachrymis. nec cuꝫ igni aquā tepefeci: sed igni. Quādo āt ablatiui significāt cōiunctionē quādā & nō instrumētum: tunc reqrunt cuꝫ ꝑpositionē: ut conor cū q̄ꝫta possū facilitate scribere: cū labore hæc scribo: cū facilitate discis: cū tēpore oīa fiunt: cū ætate crescēt mores. Qui autē ita

loquunť cũ baculo pcuſſi:cũ haſta uulneraui inepte ſane & præter omnium antiquoꝝ moré loquunť.
Apud & penes qũo differunt:apud minꝰ é q̄ penes. Nã apud te eſt qualitercunq; res teneť. Penes te eſt quodãmõ poſſideť. Feſtus uero Põpeius dicit apud & penes ĩ hoc differre:ꝙ apud pſonã cũ loco ſignificat.ut apud platoné.i.ĩ loco in quo é Plato:& apud téplum. Penes uero perſonã & dominum ac poteſtaté.qđ trahi dicit a penitꝰ:ut penes te eſt ſalus & uita mea:quaſi ĩ manu tua & arbitriũ uitæ meæ penes te eſt. Tamen aliq̄n penes reqrit pſonã ſine domino ut fides penes auctores eſt.ĩ.apud.Nõnunq̄ etiã loco ſeruit.Cicero ad Heréniu;.Ita petulãs atq; acer :ut ne ad ſolariu; qdé(ut mihi uideť)ſed penes ſcænã:& in eiuſmõi locis exercitatꝰſis.
Ma ſe nõ fuſſe che io ho reſpecto alla dignita mia: io mene ueria uolãdo ĩteſta uilla. qđ niſi dignitatiſ meæ rõne; haberé aduolaré mox ĩ ſuburbanũ tuum Vel ueꝝ niſi dignitatis meæ ratio me retraheret:q̄ primu; ad te ĩ ſuburbanum tuũ uenire.Quod aliq̄n ſignificat ueꝝ:ſiue ſed:ut hoc loco.Poniťq; in pricipio clauſulæ:q̄ nullã héat cum ſupiori clauſula ꝯnexioné.Niſi aliq̄n indicatiuo iungiť:p̄ſerti; q̄n é principium ſentétiæ.Cice.Niſi forte putamꝰ demété publiũ Scipioné africanũ fuiſſe.Aliq̄n cu; ſubiunctiuo ut Quod niſi dignitatis meæ rationé haberé:quãdo .ſ.nõ eſt in principio ſentétiæ.Nã hic uerbũ pricipale eſt aduolaré. Nota q̄ta; ui; bab; hæc parua dictio duaꝝ ſyllabaꝝ q̄n ſignificat Se nõ che:uel ſe

non fusse che:
Rationé habere qd ꝓprie significat: respectũ habeṙ sed capiṫ in bonã parté: ut habéda est ratio salutis. & ratio dignitatis. i. respectus ad dignitaté & saluté nõ aũt diceret habéda é ratõ ægritudinis & ĩfamiæ. Et nota habere rõnem semp reqrere gtm̃ in hoc significato: qñ ãt hab; ablatm̃ cũ ꝓpositione cũ significat negociu; & quasi cõmertiũ habere. Cice. de senectute. Rationé habet cũ terra q̃ nunq̃ recusat imperiũ idest negocium habet
Aduolaré p metaphorã dictũ hoc est q̃celerrime uenire: siue acceleraré: siue ꝓperare;: nã maturare non ausim dicere. Maturare. n. ꝓprie diciṫ: cũ neq; citi⁹ neq; serius aliq̃d fit: sed media q̃dã uia & temperata teneṫ ut in pomis matura dicunṫ q̃ neq; cruda neq; ĩmitia sunt: neq; caduca neq; squalétia s; tpe debito adulta ac matura: ut sit maturare celeriter qdé: sed sine impetu & moderatione aliqd agere. Vnde Vir. cu; deum faceret uétis iubenté ut emari discederét: inquit. Maturate fugã. hoc est cu; quadã moderatione & quasi maturitate discedite: alioqn facto impetu maioré maris ꝓcellã excitassent. Hoc uerbũ Cæsar Augustus duob⁹ græcis uocabulis elegantissime exprimebat σπευδε βραδεοσ hoc est ꝓpera tarde quasi monere uolens ĩ reb⁹agendis: & celeritaté industriæ adhibédã esse: & diligétiæ tarditaté. Elegãtissime uideṫ maro noster hæc duo uocabl'a ĩ georgicis dixisse: inqt aũt. Frigidus agricolã si qñ cõtinet imber: Multa forent quæ mox cælo ꝓperanda sereno

Maturare datur. quasi dicat. Possunt coloni instante tempestate multa maturare: quæ alioquin sereno tẽpore properarent.
Suburbanum quid proprie significat? Suburbana in plurali tantum & suburbanum dicitur domus coniunctæ instar urbis & urbi propinquæ tamen extra muros. Suburbanumuõ significat p̃dium i suburbanis: & habet pluralẽ numerũ suburbana. i. prædia in suburbanis quẽadmodũ dicim⁹ tusculanũ & cumanũ hoc ẽ prædiũ in agro tusculano & cumano. ut eram⁹ ĩ tusculano meo: formiano tuo: põpeiano Neronis. Frequẽtes uero dom⁹ extra suburbia dicunt uicus quasi sint instar uici urbani. Vicus uero urban⁹ pars urbis est. Quippe diuisa ẽ urbs ĩ uicos quasi mẽbra minora: sicut suburra: carinæ: æsquliæ uici romæ fuerunt. Nã diuisa fuit urbs in regiones circiter uiginti: ĩ uicos ãt supra mille. A uicis uicinia & uicinus & uicinitas dicunt quasi ex eodẽ uico. Vicus extra urbem qui paganus dicitur muris caret. Nã si haberet muros esset castellum: quod a castro diminutiuum est. Significat autem locum muris munitum instar oppidi uel urbis. Castra in plurali sunt loca ĩ quibus milites tentoria fixerunt: ut illic recipiatur maneatq; exercitus. Oppidum est omnis urbs præter romam: quæ primo urbs dicta est: fecitq; ut cætera oppida eodem nomine appellarentur. Diciturq; oppidum ab ope danda. Vrbs uero dicta est (ut Varro ait) ab urbo. Vrbum autem inquit appellari curuaturam aratri. Quod aratro designatus sit locus in quo Roma

condita est. Et Pōponius iuriscōsultus. Vrbs inquit ab urbo dicta est. Vrbare est aratro diffinire. Municipia sunt oppida quorꝝ cives municipes dicunt͂: ut sunt cives romani ex municipiis legib' suis & suo iure utentes muneris tm̄ cū populo romano honorꝝq̄ pticipes a quo munere capescēdo appellati sunt municipes nullis aliis populi Ro. legib' astricti. Primi aūt municipes facti fuerūt Cerites: cōcessūq̄ est eis ut cives Ro. essent ꝓ sacris bello gallico custoditis. Coloniæ uero sunt q̄ nō extrisecus ueniūt i civitatē nec suis radicib' nitunt͂: sed deducunt͂ ex civitate: & iura atq̄ instituta populi Ro. habēt. Quæ ꝯdictio licet min' libera sit: tn̄ dignior existimat͂ pp maiestatē populi Ro. cui' ipsæ coloniæ quasi q̄daꝫ effigies uident͂. Villæ dicunt͂ dom' extra urbē & suburbia q̄ cōstitutæ sunt habitādi causa. Prædia scribit Vulpian' dici nō soluꝫ ea q̄ sunt in oppidis: sꝫ ēt in stabula aut alia meritoria ī uillis & ī uicis. Agri ꝯtinēt fūdos: nō cōtinent͂ a fundis: sūtq̄ simul cū uillis. Vnde multi senatores ī agris uixerūt. Differt āt ager ab aruo ꝙ aruū est in quo aliq̄d serit͂. Salustius. Quia numidæ pabulo pecoris magis q̄ꝫ aruo studēt. Fūdus ut diximus est q̄ꝫ ager. Nā prata: uineæ: horti: olivueta: salicta: arbusta: pomaria: pascua: nemora: loca aucupatoria: uenatoria piscatoria sunt ptes agri: & singula singuli fundi sūt. In urbe āt siue oppido siue uico siue castello tm̄mō p̄diū est. q̄cq̄d his q̄ diximꝰ simile est eadē ēt in agro p̄dia sunt. Vnde dicere possumus ꝙ fundus est possessio rustica: p̄dium ē rustica & urba-

na. Fundus ât (ut aliq putât) dicit a fũda ꝙ tantũ ↄti
neat quâtũ funda lapidé iactaret. Dicit aũt fundus &
fundũ: hinc fundamẽtũ dicit: & fundo fundas. Diffe
runt ât fundare & fundaméta iacere: siqdẽ fundare ẽ
firmare aliqd & stabilire: ut recte fũda domũ tuã. Ia
cer ât fũdaméta ẽ qualecũq; pricipiũ ædificii facer.
Est ne differétiæ aliqd inter una & simul. Simul ali/
quãdo geminatũ repit apud bonos auctores excep/
to Cicerone: & hab; eã fere significationẽ quã hab;
tu;: de quo uerbo paulo añ dixim⁹. Quitilian⁹. Simul
& pleniori obseqo demererer amãtissimos mei: simul
ét ne uulgarẽ uia; ingressus alienis demũ uestigiis in
sisterẽ. Cice. semel tantũ qnãtũ ego inueni una ꝓ si/
mul usus ẽ in uerrẽ. Vna & id quod facio probauit:
una & in hac causa ꝑfecto neminẽ ꝑponendu; mihi
esse existimauit. Simul qñ nõ est geminatũ ponit ali/
qñ ꝓ pariter. Quitilian⁹. Homo fortis simul & sapiẽs
.i. ac pariter sapiẽs. Cice. ꝓ Roscio. Perditissimi est
igit hois simul & amicitiã dissoluere: & fallere eũ q
læsus nõ esset nisi credidisset. Cũ ât simul significat
insimul nihil differt ab una aduerbio.

Prædiolũ quale nomẽ est: diminutiuũ. Ponunt autẽ
aliqñ diminutiua necessitatis causa. ut si uelim expri
mere puum pueꝝ dicã puerulũ. Interdũ humilitatis
ut si ueli; dicere res meas: dicã reculas. Interdũ cau
sa cõtemtus: ut cũ hoie; uocam⁹ homũtiõnẽ: aut ho/
mulũ: aut homullulũ. Interdũ ét utimur diminutiuis
quasi blãdiẽtes: ut ego hoc loco feci: cũ dixi ꝑdiolis
& pomariolis & ouiculis ꝓ ꝑdiis pomariis & ouibus

uocitat. Sic Plautus corculũ dicit & animulũ & mol liculũ caseuȝ ꝓ corde & anima & molli caseo.
Hic notandum est ꝙ sunt aliqua noia q̃ diminutiua uidentur & non sunt. Diminutiua enim sunt quæ diminutionem significant ut corculum: corpusculum: passerculus: mẽdaciunculum: lucubratiunculæ: recula & similia. Quæ uero nõ significãt dimiuutionem sunt ista. Auunculus qui nõ est paruus auus sed frater matris: cuniculus animal: musculus non paruus mus: sed ossis genus in iuncturis. Pediculus siue pedunculus: cuculus auis: cicercula nomẽ leguminis: nouacula culter tonsoris. Anniculus la lum ut anniculus puer: annicula puella: anniculũ mancipiũ idest unius anni: sicut bimus trimꝰ quadrimꝰ duoꝶ trium quattuor annoꝶ. Nec de animalibus tantũ dicuntur sed etiã de inanimatis: ut anniculũ uinuȝ: bimũ oleũ: Ridiculus la lum. i. dignuȝ risu. & uernaculus la lũ idest domi nostræ natum. Sunt præterea multa neutra: ut umbraculum: cœnaculum: crepusculum: uinculum: amiculum ꝓ quodam genere amictus instar pallii. Curriculum ꝓ cursu & pro loco ĩ quo curriẗ nõnunꝗ etiam ꝓ curru: ut Curtius. Alioꝶ tamen acti equi non modo in uoragines lacunasqȝ: sed etiã in amnem præcipitauere curricula. Cubiculũ quod non: est dicendum diminutiuum esse cum in cubiculo sit cubile. Conuenticulum ꝓ cõuentu. ut Cicero Tum conuenticula hominũ quæ ciuitates nominantur. Baculus quod nõ est diminutiuum: sed habet diminutiuum bacillum. Reperitur etiaȝ baculũ neutri

generis. ut Ouidius in libro decimo qnto. Esse solet baculumq̃ tenens agreste.
Notandum etiã q̃ sunt aliqua diminutiua recte formata: quæ tamen in significatione dissentiunt a suo primitiuo. ut a menta quæ est hærba reddens odorem fit mẽtula: quæ significat uirilia. Ab os oris fit osculũ: quod significat basiuʒ. Ab acu qua uestes sartiunt̃ fit acicula: qua mulieres utunt̃ ad capitis ornatum. Ab angue serpẽte fit anguilla piscis. ab aure fit auricula: quæ nõ significat aurẽ brutoꝝ: ut qdã idocti dicũt: sʒ cartilaginẽ illã quæ est circũ auriũ concauitateʒ. & fidicula hoc est chordula siue neruulus citharæ fit a fide. quæ ut Festus põpeius inqt ẽ genus citharæ ita dicta q̃ tãtũ inter se chordæ ei⁹ quãtum inter homines fides cõcordet. qa mentio facta est de cõuentu.
Sciendum est non absurde uocari a nostris conuentus religiosoꝝ utputa couentus minoꝝ: conuentus heremitaꝝ. Veꝝ id uocabulũ nõ domuʒ siue habitaculum significat ut uulgus sentit. sed ipsã conuẽtionẽ & cõgregationẽ religiosoꝝ hoc ẽ ipos religiosos ut ego habui orõnẽ in cõuentu rellgiosorum hominuʒ. idest in cõgregatione & quasi corona religiosorum. Quod significatuʒ habet ecclesia apud græcos Sed ignari homines quemadmodum nomen conuent⁹ transtulerunt ad habitacula religiosorum uirorum: ita nomen ecclesiæ quod contionem significat ad templa. Templum enim siue ædes sacra: siue ædes in singulari dicitur locus deo dicatus:

non ecclesia:sed ĩ hoc errãt ut in aliis plerisq; qppe
claustꝝ barbare dicũt ꝓ atrio: sacristiã ꝓ sacrario:
beneficiũ ꝓ sacerdotio de iure patronatꝰ ꝓ gẽtilitio:
obseruantiã ꝓ obseruatione:missaȝ ꝓ sacrificio:con
fiteor ꝓ audio ꝯfessiones:ꝯfessorẽ ꝓ auditore cõfitẽ/
tium:indulgẽtiã ꝓ uenia.ꝑterea isopũ ꝓ isopo:ere/
mum ꝓ eremo sine aspiratione:characterẽ ꝓ chara/
ctere:Iacobũ ꝓ iacobo:mariã ꝓ maria:luciã ꝓ lucia
idolũ ꝓ idolo.idoliũ ꝓ idolio:idolatriã ꝓ idolatria:
Iosaphum ꝓ iosapho:Salamonẽ ꝓ salamone:adaman
tinũ ꝓ adamãtino:crystallinũ ꝓ cristallino:cædrinũ
ꝓ cædrino:myrrinũ ꝓ myrrino & alia exempla hu/
iusmodi permulta
Pomariolũ similiter diminutiuũ est a pomariuȝ. Est
aũt pomariũ locus pomis cõsitus: siue locus in quo
poma reponunt. ꝙ sit locus pomis cõsitus testatur
Ouidius.Id metuens solidis pomaria clauserat Atlas
Mœnibus.ꝙ aũt significet locũ ad reponẽdũ poma
certũ est.Sic.n.dicimꝰ tabellatũ in quo tabellæ hoc
est instrumẽta & litteræ sacræ ponunt.ærariũ repo
sitoriũ æris.armariũ ubi reponunt libri.armamẽta/
rium ubi reponunt arma cæteraq; huiusmodi.
Pomeriũ ẽ ne idẽ qđ pomariũ:minime.siqdẽ T.Li/
uius scribit pomeriũ esse locũ apud muros urbis si/
ue oppidi tã intra q̃ȝ extra:ĩ quo ædificare non licet
dictũ pomeriũ quasi postmœniũ:hoc ẽ post mœnia.
Ouiculæ similiter diminutiuũ est:hoc est puæ oues.
Vbi cauẽdũ est:ne incidamꝰ in errorẽ aliquoꝝ q di/
cũt pecudes & oues idẽ significare:& hãc differẽtiã

inter pec⁹ pecudis fœmininũ:& pec⁹ pecoris neutrũ
qa pec⁹ pecudis est q̃ dat nobis agnos lanã & lac:pe
cus uero pecoris significat oẽ aĩal quod humana ca
ret facie. Pecus pecudis & pecus pecoris nihil diffe
runt. significat ãt oẽ aial quod sub impio hoiũ e pa
bulo terræ pascit̃. ut bos:equus:mulus:asinus:came
lus:& hæc oia armẽta faciũt. q̃q̃ aliq dicãt armenta
dũtaxat bouũ esse ab arando dicta armẽta. deide sub
lata tertia littera armenta. Præterea ouis quæ marẽ
fœmineãq; significat:capra cũ qua caper siue hirc⁹
porcus & porca:uñ fiunt greges. Ouidius. mille gre
ges illi totidẽq; armẽta p hærbas Pascebãt. Virgil.
Hoc satis armẽtis:supat pars altera curæ:Lanigeros
agitare greges. Idẽ tñ de ceruis dixit. hos tota armẽ
ta sequũt̃. & de bobus greges. Aut aliquã in magno
seqt̃ grege. Cice:ẽt in philippicis dixit. Cecidit gre
ges armentorũ:quasi grex sit generali⁹ nomẽ armẽtũ
uero specialius. Hæc igit̃ oiã & pecudes & pecora
dicunt̃. Significat tñ nõnunq̃ pecus pecoris multi-
tudinẽ pecudũ gregaliũ poti⁹ q̃ armẽtaliũ. Vir. Dic
mihi dameta cuiũ pecus an meliboei. Infelix o semp
ouis pecus. & alibi. Caprigenũq; pecus nullo custo-
de p hærbã. Significat tñ pec⁹ pecoris oues. Quint.
Cur in usũ uestiũ sæpe pecorũ lanæ detrahunt̃. Præ
ter pecudes quadrupedes feræ sunt:licet ꝓprie dicã
tur feræ q̃ mãsuefactæ nõ sũt:q uero sũt mãsuefactæ
dicunt̃ cicures:ut canis:elephas siue elephantus ad
bella domitus:aper:onager:ceru⁹:capreolus: dama:
caprea:leo:& qcqd deniq; cicurari põt. Cicurare ut

Varro inqt est mansuefacere. Quod. n. fero cõtrariũ est cicur dicit. & iõ dictũ est: cicur ingeniũ hẽo hoc est mãsuetũ. A cico ãt dictum cicur uidet. Cicũ dicebãt ueteres mẽbranã tenuẽ quæ est in malo punico. Cice. ĩ tusculanis hãc Varronis opinionẽ ꝯfirmat cũ ait. Nã aliæ sunt feræ: aliæ cicures: aliæ natãtes: aliæ uolucres. Illud postremo notãdũ ꝙ bos cõphẽdit ẽt tauꝶ & uaccã. Equus & caballus differũt: qa caballus dicit potius q asinariã artẽ exercet. Mulus ꝓprie dicit q generatus ẽ ex asino & equa. nã qui ex equa & asino gignit himulus appellat: q̃uis aliq burdonem noĩent. Camelus cõis generis ẽ: & tñ nunq̃ in fœminino repit: queãdmoduꝫ bos. ut Vir. Ille meas errar̃ boues. qđ nõ est mirãduꝫ cuꝫ lupus apud ueteres ĩ fœminino gener̃ repiat: q̃uis fœmininum lupa.

q Vomõ elegãter dicet coglieria con teco de le herbette: coglieria de luua: r̃coglieria de pomi seria p̃sente alla uindemia: ueria a uedere el torchio: gustaria eluino nouo del canale: me guardaria da q̃lle cose che sole fare comunamẽte ogni homo ĩ q̃sto tẽpo. Legerẽ tecuꝫ holuscula: decerperẽ uuas: colligerẽ poma: adesseꝫ uindemiæ: inuiserẽ torculuꝫ: mustum de lacu degustarẽ: & a cæteris q̃ agere fere oẽs hoc tẽpore cõsueuerunt abstinerẽ. Legere interduꝫ significat αρατιροσκειν ut lego libꝶ. lego Priscianuꝫ. Vñ fit frequẽtatiuũ lectito: Interdũ legere ẽ colligere ut hoc loco. & Virg. Qui legitis flores: & humi nascẽtia fraga. Legare uero est mittere siue in testamentum relinquere. Vñ dicunt legati. hoc est ora

tores:& legata hoc est quæ in testamento relinquun tur:& legatarii qui relinquunt.

Quàdo ꝯponit̃ cū p fit plego. Est àt plegere usq; ad finē legere. Lactàtius. Nō iniuste uideor petere ut si qs erit q inciderit ì hæc:si legit plegat. Sic differūt scribere & pscribere.. Vnde dicim' ab initio scribā & ab initio ad finē usq; pscripsi. Sic pferre ē usq; ad cōstitutū ferre. Cice. Sed nūcius ille q litteras cepit ut ferret non ptulit. Seneca i tragediis. Leue est mise rias ferre: pferre est graue. i. leue est p aliquod spa tiū tèporis esse in miseriis:sed ì his usq; ad uitæ finē pseuerare intolerabile est. Sic Martialis. Nà uigilar̃ leue est:puigilare graue.:hoc est ptē noctis uigilare leue est:totà uero insomnē ducere graue. Vnde idē est puigilare & pnoctare:nisi ꝙ illud & noctu & iter diu fit:hoc tm̄ noctu: Sic Agere reum est accusare: peragere reum est condemnare.

Dicit̃ autē accusator reū cōdēnasse quando eū con dēnandum curauit. Perorare ē oràdi finē facere. Vn̄ peroratio dicit̃. Persuadere est suadendo i opinionē siue sententiam tuà inducere. Suadere enim & dissua dere in actu est:persuadere in effectu. Vnde male di cūt qdā. Dissuasi hoc illis:ꝓ reuocaui eos ab opinio ne. Debet eni dici persuasi ne facerent:sicut ecōtra rio dicimus persuasi eis:& si facerēt quare & suasor dicit̃ qui aliqd suadet aut dissuadet:& si nihil persua deat. Permanere est ad finē usq; maner̃. Plini'. Tūc demū lente cunctàterq; ueniunt:nec tñ pmanent:sed ante finē recedunt. Componitur etiam lego primæ

coniugationis cuꝫ ab & fit ablego: quod est expello:
siue transmitto. Cõponit̃ et̃ cuꝫ de & fit delego. Est
aũt delegare aliqd faciẽdũ administrãdũ ue iniũgere
Vt põtifex delegauit mihi hãc ꝓuintiã: impator de
legauit mihi hãc curã. Quãdo aũt lego est tertiæ cõ
iugationis fit delego: quod est eligo: quod similiter
ex e & lego cõponit̃. Cũ di et̃ ꝯpositũ fit diligo qd̃
idẽ significat. Relego si a lego tertiæ cõiugationis
cõpositũ sit: significat rursus lego: si a lego legas: si
gnificat in auxiliũ mitto ut galba multos ex ciuibus
relegauerat. Cũ cõ lego legis cõpositũ fit colligo: ut
colligo poma. Si uero lego legas cuꝫ cõ cõponat̃ fit
collego. i. simul mitto. Vñ q in eandẽ legationem si
mul mittũt̃: uel qbꝰ aliquod munus simul delegatum
est collegæ dicuntur.

Quæ differẽtia ẽ inter eligo & deligo. Deliger̃ ẽ ma
gis idoneũ ad rẽ agendã secernere: ut populus roma
nus delegit hũc sibi impatorẽ. Impator delegit sibi
hos milites: nõ aũt elegit: qa uiri ad bellũ gerẽdũ se
cernunt̃. Eligere uero ẽ ad nostrꝝ emolumẽtũ: uel ad
eius q eligit̃ dignitatem. ut eligo mihi domũ: eligo
mihi equũ. Et notãdũ ꝙ deligo actũꝫ reqrit siñ ꝑpo
sitione. ut populus romanꝰ delegit Cæsarẽ impatorẽ
eligo uero regit duos actõs: alterꝝ cũ ꝑpositione. ut
populus romanꝰ in principẽ elegit sibi Octauiũ. Cic.
Quos Cæsar ĩ senatũ elegerat. Inter pares siue colle
gas eligere dicit̃ cooptar̃. T. Liuiꝰ. M. Furiꝰ Camillꝰ
dictator magistrꝝ eqtũ luciũ Aemiliũ cooptat. Cice.
in Bruto. A quo in collegiũ augurꝝ fuerã cooptatus

Dicimus aũt agere delectũ & facere delectũ & habere delectũ: quæ a deligere hoc differũt: q deligi⁹ etiam unum facere uere uł habere delectum semper ad multa refertur.

Tecũ cur dicim⁹ potius q̃ cũ te: ita etiã mecũ: secũ nobiscũ & uobiscũ. Illa tria pnoĩa mei tui & sui ita in plerisq; similia sunt: ut qcqd uni cõuenit alia duo exigere uideant. Vñ cum tecum nõ sine rõne dicat poti⁹ q̃ cũ te. cætera ẽt quasi quadã societate eodẽ mõ in orõne collocari uoluerunt. Tecũ ãt iõ dici tur: qa si huic pnomini pponeret cũ in gtõ plurali fieret cacophaton: quod uitium ĩ epłis & ĩ orõne soluta maxime uitãdum ẽ: essetq; lõge turpi⁹ cacophaton q̃ illud Vir. Numerũ cum nauib⁹ æquat. Cæterũ obtinuit usus ut ẽt q cum dicerem⁹ i ablatõ casu pp supradictorũ monosyllaborũ similitudinem.

Vua & poma qd pprie significãt: Quid uua significet manifestũ est. Illud ãt notãdũ q ĩter acina & bacchas & poma & nuces differẽtia ẽ. Acina ĩter fruct⁹ minores arborũ fructuũ ue dẽsiue nascũt: ut sunt uua q̃ cũ acerba est omphaciũ dicit: unde oleũ omphacinũ hoc est ex uua acerba factũ. Itẽ grana hederæ: grana sãbuci: grana ebuli: grana mali morũ: & qcqd est simile. Inter bacchas uero sunt fruct⁹ lauri: oliuæ: myrti: lentisci & similiũ. Quæ supra hæc sunt poma dicunt: qbus dũtaxat uescimur: ut sunt cerasũ siue cerasiũ: prunũ: mespilũ. Castanea uero ĩ nuces refert ut Virg. Castaneasq; nuces. sicut pin⁹: corilus amigdalus: iuglans & his similia.

Muſtu3 qd ꝑprie ſignificat:muſtus a um idẽ eſt qđ
nouus a um.Plaut⁹ muſtà iuuẽcà appellat.iò dictũ ẽ
uinũ muſtũ.i.nouũ.poſtea inualuit uſus ut muſtũ ſi
ne uino dicerem⁹:quaſi muſtũ ſubſtàtiuũ eſſet nò ad
iectiuũ:quẽadmodũ merus a um ſolũ. Vnde merula
dicta ẽ quaſi auis ſolitaria.Meꝝ uinũ dicit̃ qñ ſolu3
eſt:hoc ẽ ſine aqua.Optinuit tñ uſus ut qñ meꝝ di-
cim⁹ uinũ intelliga3⁹.ut mero ingurgitat⁹:hoc eſt ui
no ingurgitatus.Quinetià cũ dicam⁹uinũ meratius:
hoc ẽ magis puꝝ:quod uernacula lingua dicim⁹ piu
mòdo.Et uinũ lymphatius i quo plus aquæ ẽ:quod
eadẽ lingua dicim⁹piu adaquato.nihilomin⁹etià ſine
uino utꝝq3 dicim⁹ & uinũ intelligam⁹.ut ego mera-
tius bibo q̃3 tu:hoc ẽ magis puꝝ uinũ q̃3 tu.& lym-
phatius bibis q̃3 ego:hoc ẽ uinu3 magis aqua tẽpe-
ratum q̃3 ego bibis.
De lacu hoc ẽ ex lacu. Dicit̃.n.de uia te allocutus
ſum.hoc ẽ ex uia.De lacu ad me aqua defecta ẽ hoc
eſt ex lacu.Dicit̃ àt lacus locus ille ĩ quẽ tortis uuiſ
uinum decidit. Itẽ audiui de patre meo.i.audiui ex
patre meo.quæſiui te de ianua hoc eſt ex ianua.Sed
notàdum ꝙ de uia ĩ aliũ quoq3 ſenſu3 accipit̃.Cice.
Cũ de uia languerẽ: & mihimet diſplicerem.& alibi
Niſi de uia feſſus eſſet.quaſi de labore uiæ.Hic.n.
uia ſignificat iter hoc ẽ actionem ambulandi:illic ſi-
gnificat locum in quo ambulamus.
Nec a neq3 dicit̃ ꝑ apocopẽ:q.n.idẽ ẽ qđ c.u.itaq3
ablatis ex fine u & e:remanet nec. Significant àt hæ
duæ ꝯiunctiones & nò:ut ego nò ſcribo:nec ul̃neq3

tu ſcribis.Interdũ nec capit̃ ꝓ nõ ẽt.ut Quĩtil.Per ſolui gr̃a nõ põt:nec malo patri.hoc ẽ: nec ẽt malo patri.Nota quaten⁹ ad elegãtiã ſpectat q᷒ & & neqꝫ aliqñ ꝯfundunt̃.ut & diſcere uis:nec tñ ſtudes.Item nec ſtudeſ & tñ uis diſcer̃.Ité & diſcere nõ uis & tñ ſtudes. Ité & ſtudes nec diſcere tñ uis. Nec & neqꝫ ſequẽte.n.aut uero ꝓ ſimplici nõ ꝑpoſita negatiõe accipiũt̃.Ité.n.ſunt.nec.n.lego & nõ .n.lego.neqꝫ uero dixi:& non autẽ dixi.

Comunamẽte ogni homo.Caue ne dicas cõiter oẽs ſed fere oẽs. Cõiter.n.non ſignificat fere ut uulgus accipit:ſꝫ pariter ita oẽſ.ut cõiter in hãc rẽ ꝯcurrũt .i.pariter oẽs in hãc rem concurrunt.

Fere qd proprie ſignificat: Aliqñ idem quod pene. hoc eſt paululum abfuit quin ut fere cedit.ideſt parꝝ abfuit qn caderet.Aliquãdo ſignificat quãdã uniuerſalitatem rei uel temporis uel loci.ut fere oẽs ita loquunt̃.i.fere omnes homines ita loquũt̃. Fere utor hac ueſte.i.quaſi oĩ tẽpore & oĩ loco utor hac ueſte Romani fere orbem ſubegerũt.hoc eſt romani quaſi totum orbem ſubegerunt.

Temere oẽs fere docti poſt Ciceronẽ ꝓ fere acceperũt.Quintilian⁹.Illud ingenioꝝ uelut præcox genus nõ temer̃ unq̃ꝫ ꝑuenit ad frugẽ.ꝓ nõ fere unq̃ꝫ.

Omnis diſtributiua dictio ẽ:& ꝯplectit̃ qcqd ſubſtãtiuo ẽ cui coniũgit̃:uerbi gratia. oẽs hoĩes.i.qcqd hominum eſt.omne pecus ideſt quicquid eſt pecoris. Sed diligenter animaduertendum eſt ne incidamus in multorum errorem:qui dicunt quilibet oẽm

significare:& similiter dictioné distributiuã esse:uo/
luntq; qlibet homo currit & nullus homo currit cõ
traria esse. Sed oĩs homo currit & nullus homo cur
rit nõ esse cõtraria: eo q plus significat oĩs hõ cur/
rit q̃ nullus homo currit. siqdé oĩs homo currit tã
mares q̃ fœminas hoc est oé humanũ genus cõple/
ctit: Nullus hõ currit dũtaxat mares. In utroq; sane
pueriliter fallunt q ita sentiunt. Na3 & oĩs homo &
nullus hõ plane cõtraria sunt: nec obstat q oĩs cõis
generis sit: nullus tantũ masculini. Siqdé nullus hõ
oé genus humanũ complectit: & nullus bos oé gen⁹
bouinu3: cũ homo & bos cõis generis sint: & dictio
distributiua nõ ĩpediat quo minus tã mares q̃ fœmi
nas significet. Eodé .n. modo dicit nullus homo cur
rit ac si diceretur: nullus homo siue mas siue fœmi/
na currit: nullus bos siue mas siue fœminia arat.
Quilibet uero distributiua dictio é sed particularis.
Significat .n. unũ ex multis ĩdeterminate. ut si multi
sint hic mecũ pugnaturi: dicã prodeat qlibet & me/
cu3 certet: hoc est pdeat unus qcũq; ille sit. Quint.
Quaꝝ nos una res q̃libet nihil intermittẽtes fatiga/
ret: adeo facilius est multa facere q̃ diu. Hierony3⁹
Ad unum quẽlibet filioꝝ Aaron.
Hic similiter notandũ é q aliqs & qdã differũt. aliqs
.n. pticularis dictio é & significat aliqué ĩcertũ. Vt si
dicã: aliqs pulsauit hostiũ: hoc é hõ aliqs qué nesci
mus. Quidã uero é dictio singularis & significat ali
qué certum & distinctũ hoĩe3: licet nõ nominatũ: ut
si dicam uenit ad me qdã amicus meus: hoc est unus

quem ſcio & non nomino. Nec liceret dicere: uenit ad me aliquis amicus meus.
Abſtinere & continere differunt inter ſe: Differũt ſane. Nam cõtinere fit cũ quodã labore: cũ ſcilicꝫ rõ obſiſtit ſenſui: hoc eſt ſenſus trahit hominem in unã partẽ: ratio in aliã. Abſtinere uero ſine aliquo labore fit: cum ſcilicet rõ dominatᷣ ſenſui: & ab his tẽperat quæ uitioſa ſunt: firmato iã habitu & ſine aliqua difficultate. Vnde cõtinẽtia nõ eſt uirtus: ſed diſpoſitio ad uirtutẽ: & principiũ uirtutis: & ſic diffinitᷣ. Cõtinentia eſt ꝑ quã cupiditas animi ratione ac conſilio gubernatᷣ. Abſtinentia uero eſt ꝑfecta & abſoluta uirtus: & diffinitᷣ. Abſtinẽtia eſt ratiõis ad libidinẽ atqꝫ alios nõ rectos impetus animi firma & moderata dominatio. Tamẽ hæc duo uocabula apud ſcriptores indifferenter capiuntᷣ. Quæ res quendã noſtra etate uirꝝ doctiſſimũ traxit in errorẽ: ut in expoſitione eorum uerboꝝ longe a ueritate diſceſſerit.
q Vomõ latine diceretᷣ & eleganter. Io giocaria anchora alcune uolte cõ teco a giochi piaceueli nõ in cãpo a ſaltare o ala palla o aſcrimere o ad altri giochi che ſogliono affatichare o ſtracchare gli corpi noſtri: ma caminãdo con teco ꝑ leſilue: colli: e ualle: e boſchi: e portãdo le tue opette ĩ ſeno ꝯmoueria le muſe agiocare cõ noi. nel qual loco nõ ſeria alcuno che ce reꝑndiſſe di troppo liberta: & ſe alcuno ce fuſſe: noi ce ſcuſareſſemo ꝑ eſſere i loco ſolitario.
Luderẽ etiã interim tecũ ludis nõ iniucũdis nõ ſcilꝫ ĩ cãpo ſaltu: aut pila: aut gladiatoriis ludis: ſiue aliis

quæ lassum ac defatigatũ reddere corpus ꝯsueuerũt Sed ꝑ siluas & colles & saltus & nemora tecũ deambulãs: ac lusus tuos sinu gerens: ipsas ẽt camœnas ad ludũ excitarẽ: ubi nemo esset q̃ nos licentiæ accusaret. & si q̃s essꝫ: facile ipãꝫ solitudinem excusareꝫ' Ludere & iocari differũt. Ludim' .u. re: iocamur uerbis. Vnde ludus in facto ẽ: iocus in uerbo: Ideo dicimus: ioco ne an serio loquaris. Interduꝫ tñ hæc duo uerba cõfundunť ut Iuuenalis. Quotiẽs uoluit fortuna iocari ꝓ ludere posuit. Ouidi'. Hos ignara iocos tribuit natura puellis. Materia ludũt uberiore uiri. Mille fac esse iocos: turpe est nescire puellã Ludere ludendo sæpe paratur amor. Cice. ioca ꝓ iocos scripsit ad Atticũ. Itaqꝫ ioca tua plena facetiaꝝ. Ecõtrario ludus ꝓ ioco poniť. Horatius. Sed tamen amoto quæramus seria ludo. Hinc ludere pro iocari frequenter inuenit: Plinius. Ludere me putas serio peto Cicero. Qui ita dicit ludere uideť. Vñ & cõposita a ludo potius ad uerba q̃ꝫ ad actionẽ ꝑtinẽt ut eludo. Cice. Sed & uos ab illo irridemini: & ipi illũ uicissiꝫ eluditis. Ludere etiã dicim' uersibus scribere. Vñ & opuscula poetaꝝ siue alioꝝ uersus scribentiuꝫ lusus dicunť. Alludere ẽ cum aliq̃d dicim' ad aliud latẽter referre sentẽtiã. ut Virgilius dũ narrat ludos Aeneæ alludit ad Augusti uictoriã. Atticaqꝫ iliacis celebramus littora ludis. Ludũ etiã appellamus scholã. Vñ ludi magister dicitur. Et est ludus litterarius schola grãmaticæ. Diciť ẽt ludus cæteraꝝ artiũ: sicut musicæ. ut apud Terẽtiuꝫ de fidicina quæ quottidie di

scebat in ludo. Item ludus armorum: qui ludus quoque gladiatorius dicitur. Ludos tamen gladiatorios frequentius quam ludum dicimus: quotiens unum plura ue paria gladiatorum ad spectaculum pugnatura producuntur: quæ res munus gladiatorium dicitur. Et qui id spectaculum populo facit munerarius: & q gladiatores domi exercet: & postea uendit lanista. Vocantur autem ludi gladiatorii: sicut ludi circenses: apollinares: & reliqui.

Interim nônunquam significat interea. ut Interim uenit ad me Socrates. i. interea dum hæc agerent. nônunquam significat aliqñ. Quītilian'. Barbarismi ac solœcismi fœditas absit. Sed qa interim excusantur hæc uitia: hoc est aliquando excusantur.

Nota quod eleganter dicimus ludo ludis & ludo ludos sed ludere ludis est ludere ad aliquod genus ludi: ut ludo pila & ludo palæstra. Ludere ludos est ludere quemadmodum dicimus uiuo uitā: non morior mortem. in quo modo dicendi multum inest suauitatis: & significant uiuo & morior. Secus dicitur acta age hoc enim prouerbium est qnod dici solet cum super uacuo dicimus aut facimus aliquid quod notū actum ue sit.

Non iniucundis. Vbi animaduertendum est quod cum positiuum exprimere uolumus: lōge elegantius cum positiuo sibi contrario pposita negatione exprimim' quanquam aliquando minus aliquid significet quam positiuum: ut si dicam: homo non improbus: hoc est satis probus: & philosophus haud ignobibilis: idest satis

nobilis. Interdũ plus q̄ positiuum significat. ut si di caʒ non illepide inqt poeta significat lepidissime. & nõ insulsa oro dicitur ĩ qua plurimũ sit salis.. Et nõ semel. i. sæpius: quanq̄ nõ semel significare ét possit nunq̄: ut nõ semel ad me uenit. i. sæpe ad me uenit: & non semel ad me uenit. i. nunq̄: siue ne semel qdé ad me uenit. Ita eadé aliqñ uerba duo plane inter se ɔtraria significãt: ut fit ét si dicã. Adolescés cui acutuʒ est ingeniũ nullo labore fit doctus. Et adolescés cui obtusum est ingeniũ nullo labore fit doctus. Prima quippe oro affirmatiua é & siguificat adolescété boni ingenii sine aliquo labore fieri doctũ. Secunda uero negatiua est: significatq̧ adolescéteʒ obtusi ingenii cũ quãtocũq̧ labor non doctũ fieri. Ita hæc uerba nullo labore discis duo ɔtraria significãt: hoc est sine aliquo labore discis: & cũ quouis labore non discis. Tu impari senza alcuna fatiga. Tu nullo labore discis. Tu non ipare etiãdio cuʒ qualũca fatiga. Tu nullo labore discis. Ité io me marauiglio grãdissimamente: duob' modis inter se ɔtrariis exprimit. hoc est: non possuʒ satis mirari: & non possuʒ non satis mirari. Eadé. n. utrobiq̧ sentétia est: & mirari me ueheméter significat: quanq̄ illic dicat nõ posse me tantũ admirari: qn magis ét admirandũ esset: hic nõ posse me facere qn admirer. Sic ét dicim'. Nõ possũ satis deflere calamitaté nostrã: & nõ possuʒ non satis deflere calamitaté nostrã. Non possum satis queri: & uon possum non satis queri: hoc é lamentari: & alia huiusmodi permulta: quæ non ueniũt mihi nunc in

mentem: ut est: Veni in opinionem: quæ oratio aliqñ actiue accipit: & significat opinor. Aliqñ passiue: & significat uenio ĩ extimationẽ. i. alii opinant de me. Nota ꝙ elegantissime dicim⁹ non memini huius rei: non uenit mihi in mẽtem huius rei: & hæc res non uenit mihi ĩ menteꝫ: & excidit mihi memoria huius rei in nominatiuo: & hæc res excidit mihi memoria ĩ ablatõ. Dicimus ẽt non occurrit mihi: non succurrit mihi: non subiit mihi. Virg. Subiit cari genitoris imago. Q. Curtius hoc uerbũ cũ accusatiuo cõiunxit. Sera pœnitentia subiit regẽ.

Scilicet significat certe hoc loco quẽadmodũ apud Virg. Scilicet is supis labor est: ea cura quietos Sollicitat. Scribit auteꝫ cum c: qa compositũ fere est ex scire & licet. Interdũ significat quod dicimus idest: siue hoc est, ut si dicã homo aĩal. s. mortale hoc est homo. i. animal mortale. Easdem significationes hẽt uidelicet: & componit ex uidere & licet.

Campus qd proprie significat. Cãpus est grãde atqꝫ amplum spatiũ terræ: quæ plana sit. Vnde aliqñ spatiosas plateas cãpos uocamus: ut romæ cãpus martius dicitur. Nam locus huiusmõi angustior area uocatur. Differt autem campus ab agro: Nã ager si cũ nomine urbis iungatur: territoriũ significat: ut ager uiterbiensis: ager faliscus: ager setinas: & tunc caret plurali: alioqn est locus ruri sicut supra dictum est: quem colimus siue arando siue serendo arbores. nã si terram seramus frugibus: aruũ nominat. Et ĩ hoc secundo significato habet pluratiuum numeꝝ: ut oẽs

agros uiterbienses:& faliscos: & sentinates depopu-
lati sunt hostes. Priore aũt modo nõ recte dicerem'
Hostes depopulati sunt agros uiterbiẽses & sentina-
tes:nõ.n.intelligeret de territorio:sed dicendũ est
agros uiterbiensem & sentinatem.
A campo autem dicta sunt campestria hoc est brac-
chæ. Quod ludentes in campis omnibus uestibus
exuebantur:& nudi ludebant solis campestribus te-
cti uirilia. Vnde & campestrati dicuntur sicut tuni-
cati & manicati. Dicunt etiam fœmoralia siue fœmi
nalia a fœmorib' siue fœminibus. Nã fœmora partẽ
illã exteriorẽ significat:fœmina interiorẽ. Coxa aũt
pars illa est quæ est supra fœmora. Vnde coxa uitia
ta seu fracta dicit quãdo os illud quod in uertebro
uoluit fractum seu uitiatũ est
Saltus a saltando dicitur. Saltare autem siue eius fre
quentatiuum saltitare interdum significat choream
agere:& quod uulgo dicunt tripudiare. Vnde & sal-
tatio dicitur & saltatiuncula. Vt puellæ egregie sal-
tant. Et Plato aliquando saltauit. Scripsit autem Pla
to in libris de republica de diuersis generibus sal-
tationis modestis tamẽ: & nõ qualia his tẽporib' cer
nimus. Interdũ significat salire:& tũc ab eo fit salt':
qualis est ceruorum. Ponitur tamen aliquando salire pro
saltare hoc est trepudiare: sed saltus pro saltatione
nunquam ponitur.
Lassus laxus & lapsus quomõ differunt inter se: Las-
sum dicimus tam animo quam corpore defatigatum. La
xus uero non significat largum ut qdam putant: sed

lentum molle flexibile: nullam duritiem: nullam rigiditatem habens: & ad inanimata magis refertur: ut laxi rudentes: laxæ funes: laxæ uestes. Lapsus a labédo dicitur. ut lapsus in errorem. hoc est qui cecidit in errorem. Fessus idem est quod fatigatus siue animo siue corpore. Defessus defatigatusq; is dicitur q ita fessus ac fatigatus est. ut ab opere desistat quod ĩstituerat. Cicer. de oratore. Equidem nunq̃ quiescã neq; defatigabor: donec perfecero.

Collis & mons in hoc differunt: ꝙ mons est maior: collis minor est & quasi monticulus quidam: siue a monte separatus sit: siue pars montis. Iugum est ipa sũmitas montis siue etiam collis. Cliuus est paruus collis & facilis: ut cliuus capitolinus. Promontoriũ mons est in mare prominens: quod græce ακρον dicitur. Unde Sicilia dicta est trinacria: ꝙ habeat tria promontoria. Saltus autem dicunt qui colles & sparsi interpositis uallicul is a saltando dicti. Vallis dicitur quæ introitum ab una parte & ab altera exitum habet latum & patentem. Conuallis uero quæ introitum dũtaxat habet arctum & difficilem. qualis est introitus ad lacum transumenum uenientibus ex Tuscia: quẽ locum per methaphorã fauces dicimus.

Accusare est reum arguere: uel reprehẽdere: & semper iungitur cum genitiuo: ut accuso te insolentiæ. Accuso te parricidii.

Excusare uero significat in excusationẽ adducere: & requirit actũ; ut excusat morbũ: excusat imbrẽ. i. ĩ excusationẽ adducit uel morbũ uel ĩbrẽ. Quintilian⁹

Tu tamē ſi interpellatꝰ tēpeſtatibus ueniſſes: excuſares mare & ambiguos flatus. Excuſares dixit hoc ē in excuſationē adduceres. Itē excuſare aliq̄n eſt purgare. ut excuſamꝰ crimen obiectū: quod cū uidetᷣ ſatis purgatū: dicimꝰ: accipio excuſationē: ꝓ eo quod uulgus dicit habeo excuſatum.

Nemo nō dicitᷣ quaſi nullus homo ut aliq̄ exiſtimāt. Nā ſi ita eſſet nō iungeretᷣ cū homo. Cice. dixit hominē adhuc uidi neminē. Verꝫ eſt ꝙ de hominibꝰ ſolum dicitᷣ: & apud poetas de diis ſiue de deabꝰ. Apte aūt aliq̄n ponitᷣ in fine clauſulæ: ut homo adhuc uiſus eſt nemo: & hominē adhuc uidi neminem.

q Vomò elegāter dicemꝰ. Ma dapoi che io non poſſo uenire ad te: e/cōdecēte coſa che tu torni a noi. Laqual coſa ſi tu farai: io hauero in tutto il deſiderio mio. Concio ſia coſa che io non poſſo da hora innāzi nō ſtare ī melāconia di fatti tuoi: & non dubitare di te: Eſſendo tu anchora giouenetto: o uero piu toſto fanciullino: Sed poſtq̄ uenire ad te ipſe nō poſſuꝫ: par eſt ut tu ad nos reuertaris. Quod ſi feceris: oia nobis ex ſentētia ſuccedēt. Neq̄. n. poſſuꝫ de te abſente poſthac nō eſſe ſollicitus: & adoleſcēti tibi ne dicā puero aliquando non timere.

Poſtq̄ anteq̄ dicimꝰ & poſteaq̄ & anteaq̄. Iungitᷣ āt pleꝝq̄ elegātiſſime cum indicatiuo: ut anteq̄ ad reꝫ uenio: & poſteaq̄ ad hoc ueni.

Ipſe oium perſonarū & ſi cum prima perſona uerbi iūgatᷣ idē ſignificat qđ ego. ut Quæq̄ ipē miſerrima uidi. hoc eſt quæq̄ ego uidi. Si cū ſ̄a perſona uerbi

iūgaͣ significat tu.ut Sꝫ celer ipe redi.i.tu redi.Cū tertia uero pſona ꝓpriū habet ſignificatū.Sed notā/dum ꝙ ipſe aliqñ cū ego & tu & ille uel cuꝫ noīe ꝓ/prio ſimul ponitͬ:& habet maiorē expſſionē: ſignifi/catqꝫ me te uel illū nō p aliuꝫ ſed p nos aliqd agere: uel egiſſe uel acturos eſſe. ut ego ipſe interfui:& tu ipſe uidiſti:ille ipſe ſentit:Plato ipſe teſtaͭ.Quā uiꝫ habēt hæc ꝓnoia qñ met ſyllaba eis adiicitͬ. ut ego met:tumet:ipſemet. Huic uero ꝓnomini tu iūgitͬ ēt te.ut tute id feciſti.i.tu ipſe. Repitͬ etiā apud uete/res ipſus ſa ſum.unde fit ipſior & ipſiſſimus.

Par eſt ꝓ decens ē elegātiſſime dicitͬ.Quitilian⁹ ſi pp matrimonia uiolata urbes euerſæ ſunt:qd queri adul terio par eſt:Sed nō minus elegāter parē eſſe ꝓ ſuf ficere ponim⁹ alicui operi ſiue reſiſtēdo ſiue exeqn/do.Reſiſtēdo:ut repugno fletui quoad poſſum: ſed adhuc pares nō ſumus. Itē nunc infelix par nō ē do lori:nunc nō inuenit ulla ſolatia. In exequendo ſic. Aſpicio par laborib⁹ corpus.Paria facere ē quod no bis aliunde pſtitū eſt:aliūde cōpenſare: multūqꝫ hēt elegantiæ.Quintilian⁹.Paria tecū facio reſpub.quæ pp me unū ciuē pdideras.Et alibi.Sic paria facieꝫ⁹. Tu illic eris uicarius meus.Seneca. Vt ſtatiꝫ tibi ſol uā quod debeo:& q̄ꝫtuꝫ ad hāc epl'aꝫ paria faciaꝫ⁹. Reuertor ſiue reuerto(utroqꝫ.n.mō Cicero utitur) interdū ſignificat redeo:ut hoc loco.Interdū ſignifi cat uenio:multūqꝫ in eo uerbo elegātiæ eſt. Cicero de fato.Ad Chryſippi laqos reuertamur:cū nihil de Chryſippo locutus fuiſſet.In eadē ſignificatiōe acci

pitur reddo. Quint. Si uerum est post uetusta secula & innumerabiles ãnos reddi rursus aliis corporib⁹ aias. Reddi dixit ꝓ dari. sicut Cic. reuertamur ꝓ ueniaꝫ⁹ Ex sentẽtia significat ꝓ desiderio nostro & ad uotũ additꝗ aliquãdo animi: & dicim⁹: ex animi sentẽtia. Vbi notandũ est ꝙ aliud ẽ ex aio: aliud ex animi sen tentia. Nã ex aio significat quod greci dicũt. εκ τησ καρδιασ hoc est ex corde ut ex aĩo loquor: quãꝗ in aio est & cordi est sint diuersa. Nam in aĩo est si/ gnificat in aĩo habeo: uel aius est mihi: uel uolo atꝗ ꝯstituo. Cice. In aĩo mihi erat mittere ad Dolobellã. At cordi est significat placet & delectat. Terentius Si tibi hæ nuptiæ sunt cordi. i. si tibi iucũdæ sunt. & alibi. Quia uterꝗ utriꝗ est cordi. i. uterꝗ alterũ amat. Ex animi uero sentẽtia est ex uoto uel ad uo/ tum. ut duxi uxorem ex animi sententia.

Notandũ est huiusmodi ꝑpositiones e & ex magnaꝫ habere elegantiã: si recte ĩ orõne collocent̃. Dicim⁹ . n. e republica. i. pro repub. uel ad utilitatẽ reipub. Quĩtilian⁹. Nemo dubitabit ut saluos esse eos magis e republica sit ꝗ̃ puniri. E regione. i. ex opposito. E diuerso. i. econtrario. E re tua & e re nostra. i. ad tuaꝫ & ad nostrã utilitatẽ. Liuius. Peride ac non po stulauerint quæ e re sua essent: sed suaserint quæ no bis senserint utilia esse. Similiter dignitate & utillta/ te ex usu. Cicero. Ex tua ac reipub. dignitate facies. & alibi. Legẽ ut æquum est ex dignitate reipub. ꝯsi/ derate. Cæsar. Vtrum prælium ꝯmitti ex usu sit. Ex tẽ pore dicere est improuisum & imp̃meditatũ dicere.

Hinc dicitur extemporalis oratio: quæ non est domi exp̄meditata: quæ etiā extemporaria dictio appellatur. Ex tempore uiuere dicit Persius hoc est tempori se accomodare. Iteꝫ dicit Cicero. Ex tempore agere: & ex tempore consilium capere: ex tempore officium quæritur quasi ex temporis condictione. Item Cicero e renibus laborat inquit. hoc est morbuꝫ in renibus patitur. Ex uinculis causaꝫ dicere est uinctū respondere. ut ex equo pugnare est equo insidentem pugnare.

Opereprecium est commemorare: quantam etiā elegantiaꝫ in oratione habeat pro præpositio. Siquidē ut A. Gellius refert aliter dicimus pontifices ꝓ collegio decreuisse: aliter quempiam testem introdnctū pro testimonio dixisse: aliter prælium factum depugnatumq; pro castris: aliter pro æde castoris: aliter pro rostris: aliter pro tribunali: aliter pro contione: aliter tribunum plebis ꝓ potestate intercessisse: quæ omnia neq; paria sunt: neq; usq;quaq; diuersa.

Succedere quid proprie significat? Succedere est euenire: & capitur tam in bonam q̄ꝫ in malam partem: ut bene successit & male successit. Hinc dicitur successus hoc est rerum euentus. Componitur āt succedo ex snb & cedo. b mutata in c: quemadmoduꝫ etiā cum aliis præpositionibus cedo componitur: ut cū ad accedo: quod interdum significat aduenio. Interdum appropinquo. Interdum capitur pro additur. ut ad hoc accedit idest ad hoc additur. Vnde accessus aliquando significat augmentum.

Cum ante ãncedo hoc eſt ꝑeo. Cuꝫ inter intercedo: quod uerbũ multũ elegãtiæ habet. Significat.n.iter dum intercedit. hoc eſt neceſſitudo q̃dã inter nos ẽ: quæ nos inuicẽ cõciliat: ut intercedit mihi tecũ affi nitas: itercedit tibi cũ illo amicitia: itercedit illi cum utroq; neceſſitudo. Interdũ intercedit ſignificat me/ diũ ſe uerbis & ui opponi ut tribuni interceſſerunt: hoc eſt oppoſuerũt. Cũ abs abſcedo. i. recedo: ut ab ſcede a me ſcelerate. Cũ de: decedo: quod interdũ ẽ diſcedo ſiue recedo: ut cũ domo decederẽ: uel cũ ex urbe decederẽ: hoc eſt diſcedereꝫ. Sed magis ꝓprie decedere eſt a mãdato cuſtodiæ ſuæ recedere. ut cõ ſules ꝑtores cæteriq; magiſtrat' dicunt e ꝓuincia de cedere. Itẽ ꝑſidia ex urbib' & milites ex caſtris. Dif/ fert decedo q̃n diſcedo ſignificat a migro. Migrare .n. eſt mutare domicilium: & alio ſe ad habitandum cõferre. Cui ſimilia ſunt emigrare: demigrare: & cõ migrare. Remigrare ãt ſignificat reuerti in priſtinũ domiciliũ. Trãſmigrare uero in locũ magis remotũ domiciliũ mutare: ut trãſmigrauit ĩ ſyriã. Immigra/ re eſt in domũ aliquã habitãdi gratia ſe conferre pp hoc q moriunt migrarĩ dicũt ſꝫ cũ appoſito. ut Cic. Anteq̃ ex hac uita migro. Quintilian'. Seu ad ĩfer/ nas ſedes aĩa migrauit. Decedo ãt ſine appoſitione potius ſignificat morior: & eo mõ dicit deceſſit quo defunctus eſt. Nõ. n. ponit: ſed intelligit uita. Cum ex aliq̃n ſignificat diſcedo iterdum morior: ſed ſem per cũ appoſitione. Cicer. Subito exceſſit e uita. Cũ pro procedo quod eſt proſequor & profectũ facio.

ut procedat opus. Cum præ: p̄cedo quod est antece
do. Cũ in incedo quod ē ambulo. uñ incessus dicit̃
qcũq; & qualiscunq; sit: ꝓprie tñ grauior qdam atq;
sublimior dicit̃. Virgil. Et uera incessu patuit dea.
Optime oĩu; Seneca hoc declarat dicẽs. Tenero ac
molli passu suspẽdimus gradũ: nec ambulamꝰ: sed in
cedimus: ut licet diffinire. Incedere ẽ tenero ac mol
li passu ambulare. Cũ dis discedo hoc ẽ abeo. Cũ re
recedo quod similiter significat abeo. Cũ se secedo
.i. seorsu; cedo ut secede parump. Cũ con concedo
quod aliq̃n significat do siue pmitto: ut cõcedo tibi
libꝝ: cõcedo quod petis. aliq̃n indulgeo: ut concedo
hoc lachrymis uiduæ. nõnũq; ꝯcedo ẽ eo ut ꝯcedo i
foꝝ. i. eo ĩ foꝝ. sicut ꝯuenio ẽ alloquor ut cõcessi i fo
rum: & cõueni hoiem hoc ẽ iui in foꝝ & allocutꝰ fui
hoie;. quanq̃ cõuenire alia quoq; pmulta significet.
Est enim simul uenire ut omnes in unũ locũ conueni
mus. Est decens aut cõueniens esse ut conuenit hoc
mihi: ꝯuenit hoc tibi. Cõuenire ẽ ꝯstar̃ & ꝯtrouersia
carer̃. ut ꝯuenit hoc ĩter nos. ꝯuenit hoc mihi tecũ.
Nota ꝙ plurimũ elegantiæ habet hic modus. Non
possu; nõ legere: hoc ẽ nõ possu; facere qn legã. nõ
possũ nõ esse sollicitꝰ ꝓ nõ possu; facer̃ qn si; sollicitꝰ
nõ possũ nõ admirari. nõ possũ nõ dolere. ꝓ nõ pos-
su; facere qn adimrer: nõ possum facere qn dolea;.
Quid ꝓprie significat sollicitus. Sollicitus homo ꝓ
prie dicit̃ inqetus: anxius: curis plenus: inter spẽ me
tumq; cõstitutus. Vnde sollicitare aliquẽ dicimꝰ cu;
spem metũq; ostẽdimus: ut apud Ciceronẽ repit̃ sol

t

licitare plebem.i. inquietare curã𝔮ꝫ iniicere.
Absens & p̃sens sunt ne cõtraria: Quãdo p̃sens suaꝫ ꝓpriã significationẽ habet: significatq́ꝫ quod adest: cõtraria sunt.ut mõ p̃sens & mõ absens. Interdũ significat p̃sens iminentẽ rem & iã instantẽ: ac nõ dilatam in aliud tẽpus.ut Virg. Præsentẽq́ꝫ uiris intentant oĩa mortẽ.Iuuenalis.Pœna tñ p̃sens: & p̃sens ultio. Vnde p̃sentissimũ piculum: p̃sentissima medicina: p̃sentissimũ remediũ: p̃sentissimũ uenenũ: quod ẽt p̃sentaneũ dicit̃.Hæc ideo dicunt̃ p̃sentissima: quia statim aut sanãt aut occidũt. Præsens ãt aliqñ idem est quod p̃stãs: ut dicit̃ p̃sens aĩus: præsens cor in rẽ p̃sentem nõ temp⁹ sed locũ significat.ut Cice.Si cõstitueris cuipiã te in rem pñtem esse uẽtuꝝ.i.ad locum de quo ꝯtrouersia est.Valeri⁹.Q.Fabi⁹ Labeo arbiter a senatu ꝯstituẽdoꝝ inter nolanos & neapolitanos finiũ datus cũ in rẽ p̃sentem uenisset: utrosq́ꝫ sepatim monuit.Sed illud in primis notandum quod p̃sens nõ modo significat quod ẽ huius tẽporis: sed etiã alterius: ut Cice.Ego icolumitati ciuiũ primũ & postea dignitati: ille p̃senti poti⁹ dignitati q̃ꝫ futuræ ꝯsulebat.p̃senti dixit non q̃ nũc est: sed q̃ tũc erat. Dicit̃ autem non mõ de p̃terito sed ẽt de futuro.ut Horati⁹.Hæc amẽt: hæc non: hæc præsens ĩ tẽpus omittat.i.in id tempus: quod tẽpus rei dicẽdæ erit. Eodẽ modo imp̃sentia & imp̃sentiaꝝ capiunt̃.hoc ẽ tam in p̃terito q̃ꝫ in futuro.Quintilianus.Quia pauci aderant: non putauit in præsentia differendũ esse. Seneca.Sed si calumniator aderit: differẽdum ĩ præ-

ſentia erit. hoc eſt tunc differendum eſſe & tunc diſ ferendum erit.
Poſthac ſignificat poſt hoc tēpus : ſicut antehac an te hoc tempus. Aliquādo tamē reperiunt̃ ſignifican tia poſt illud uel ante illud tempus. Saluſti⁹. Sic erat accenſa libidine: ut ſæpius peteret uiros q̃ peteret̃. Sed ea ſæpe antehac fidem perdiderat: creditum ab iurauerat. Suetonius de Domitiano. Pari arrogantia cū ꝓcuratoꝝ ſuoꝝ nomine formalē dictaret epiſtolā ſic cepit. Dominus & deus noſter ſic iubet fieri. un de inſtitutum poſthac: ut ne ſcripto quidē & ſermo ne cuiuſq̃ appellaret̃ aliter.
Et adoleſcēti tibi ne dicam puero aliquādo nō time re. Hic duo notanda ſunt præcipue primo ꝙ timere te & timere tibi differunt. Timere te eſt formidare te: ne q̄d ſcilicet ex te quaſi inimico mali mihi cōtin gat: ut timeo hoſtes: timeo naufragiū: timeo ſerpētē Timere tibi ē metuere ne quid tanq̃ amico aliunde mali ↄtigat. ut timeo patri timeo: amicis: timeo filiis Secundo quod duobus modis elegātiſſime hoc dici mus nidelicet. Adoleſcenti tibi ne dicā puero: & ado leſcenti tibi ne dicam puerum. Sed ſi pronomē poſt poneretur: non liceret dicere ī accuſatiuo. Non enī recte dicimus adoleſcenti ne dicam pueꝝ te. Sꝫ dicē dū ē: adoleſcēti ne dicā puero tibi. Cicero. Crudelis Caſtor ne dicam ſceleratum & impium. Sunt tamen q̄ uolūt hāc regulā dūtaxat ī recto ſeruari: ut ſi dicā homo ſuꝑbus ne dicā crudelis: uel homo ſuperbus ne dicā crudelē. In obliq̄s uero id nō accipe ut hoc

uino ne dicaꝫ cõsule Milone. Diligẽs tñ lector aliqñ aliter inueniet.
Postremo ét illud maxime aiaduertendũ est ꝙ mihi & tibi interdũ non ad unũ sed ad oẽs refert: interdũ ad nullũ: ut si dicã: en tibi fores crepuerunt: tu mihi semp dormis. Oratio ẽ sumpta de medio nec ad me nec ad te nec ad quencꝫ refert. Sicut Cice. Hic mihi gloriat se oẽs honores sine repulsa obtinuisse. Contra uero cũ inqt Virg. Hei mihi tũ molles libeat iacuisse p hærbas: Ne ue tibi ad solem uergant uineta cadentẽ. Sed prima & ꝯa persona ad uniuersos ꝑcipit: hoc frequẽtissimũ est in oĩ genere scribẽdi: ut si dicaꝫ stultũ est laborare dũ nihil ꝓficis. idem ẽ ac si dicerẽ: stultũ est hoĩes laborare dũ nihil ꝓficiunt: Et si tu hic sis aliter sentias idest si alii tales essent aliter sentirent.

q Vomõ elegãter dicem⁹. Che tu attẽdi ogni di piu ali studii de le bone lettere: io mene piglio gran piacere: e allegromene cõ techo: e regratio dio che da piccolino te ha cõcesso cossi facto aio: e spero che tu farai per modo che nõ parerai indegno de tuo padre & de tuo auo: liquali forono homini excellentissimi e da bene. Quod indies magis optimaꝝ artiuꝫ studiis ĩcũbas gaudeo miꝝ ĩ modũ & tibi gratulor ac deo grãs ago: ꝙ talẽ tibi ab ineũte ætate aiuꝫ ꝑstiterit: tecꝫ spero nõ commissuꝝ ut patre atcꝫ auo tuo optimis ac clarissimis uiris ĩdign⁹ esse uideare.
Quid ꝓprie significat indies: Quottidie. Sed nota ꝙ indies in hoc a quottidie differt: ꝙ semp fere cũ quo

dam incremento dicitur. Ideoq; plerūq; cum compa
tiuo ponitur. ut cū indies malū arctius premeret: & cum
in urbe malū serperet. i. manaret in dies latius. Sine
compatiuo etiā dicitur: sed per uerbū significans incre-
mentum. Liuius. Crescēte indies multitudine quotti-
die aūt & hoc mō dici potest & sine incremento: ut
quotidie lego: quotidie scribo: non indies lego īdies
scribo. Est ne differētia si qs dicat indies uel indie;
Maxima differētia ē. Nam in diē aliqd agere ē psen
tis diei habere rōnem: nihil cogitādo de crastino: &
fere semp iungitur cū hoc uerbo uiuo: ut ego instar fe
rarum & uolucrum in diem uiuo. Salustius dixit: Panē in
diem mercari. Sed quō differūt indiē & indies. eodē
modo differūt sicut in horā & in horas: Cicero. nec
q in horā uiuunt: non modo de fortunis ac bonis ci
uium: sed de utilitate quidē sua cogitauerūt. Virgi.
Gallo cuius amor mihi tantū crescit in horas.
Propediē dicitur cum prope ē dies: eo modo quo dicimus
propemodum quod significat pene uel quasi.
Incūbere ē toto pectore alicui rei faciende insistere:
ut Validis incūbite remis. Quēadmodum ecōtrario
supini dicuntur qui negligenter aliqd agunt. Sed illud
notandū quod quādo opus aliquod manuū significat cū
datiuo tantum iungitur incumbo ut Incumbite remis
non autem ad remos uel in remos. Cum autem adhi
betur ingeniū: dicimus incumbo studiis & in studia
& ad studia. Ac etiam in malā partē aliquādo accipi
tur. ut incumbit in eius perniciem. Multa aūt uerba
eodē mō diuersam habēt cōstructionem: & elegāter

dicunt ut Inest huic loco: & inest in hoc loco. Cōpa ro hāc rem illi & cū illa.. Confero te isti & cuʒ isto. Sum similis tibi & sum similis tui. Hoc ē cōmune oībus & oīuʒ. Hoc ē mihi cōe tecū & cū cæteris. Ego suʒ pticeps laborꝝ tuorꝝ: & suʒ tibi i laboribꝰ pticeps Accedit huic rei: & ad hāc reʒ. & huc uel eo uł eodē. Respōdeo tibi & ad te. Rescribo tibi & ad te. Cælo te hāc rem: & cælo tibi hāc rem: cælo te de hac re. Impēdo curā uel operā uel laborē uel studium huic rei & in hāc rem & ad hāc rem. Audiui a patre meo de patre meo & ex patre meo. Tu es natus laudi & ad laudē. Ascribo ad ciuitatē: ascribo ī ciuitatē: ascribo ciuitati. Meminit uadimonia: meminit iniuriarꝝ. Verꝝ in hoc uerbo notandū est ꝙ aliqñ meminit capit ꝓ mentionē fecit: & tūc omnino recusat accusatiuuʒ: exigitqꝫ genitiuum uel ablatiuum cum præpositione de: ut neqꝫ huiꝰ rei meminit Plato. Item de quare multi meminerunt. Hinc (ut nonnulli putant) deriuatur mentio & mens: quæ omniū recordatur: & mētum: quia in mentione facienda hac parte præcipue utimur. Omnia. n. animalia mouent partem dūtaxat inferiorem: solo cocodrillo excepto qui mouet dūtaxat superiorem.

Mentē tamen Aurelius Augustinus uel a mene quæ græce significat lunam dictam esse ait. Qđ sicut luna crescit & decrescit: & uaria uicissitudine cōmutatur: in id tamen quod etiam fuit perfecta quadam nouitate se restituit. Sic mens nūc caput sūmis inserit: nunc decidit in infima. modo ad corporalia deflecti/

tur: modo sublimibus atq; æternis rationibus adhæ
rescit: uel ab eminendo: q̄ p̄stantior uis aīæ sit.
Quid interest inter gaudere & gratulari: Gaudere ē
lætari. Gratulari ē uerbis ostēdere gaudiū: quod ex
alicuius cōmodo aut fœlicitate suscipias apud eum
ipsū q cōmodo siue fœlicitate affect⁹ est. ut gratulor
tibi ob ꝯsulatū adeptū: gratulor mihi q̄ sub tali pri-
cipe educat⁹ sū; . qd̄ uernacula lingua dicim⁹. Io me
allegro cō techo: io me allegro cō mecho. Gratari
mihi uidet̄ idē significare. Sed dūtaxat poetis atq;
historicis ꝑmittit̄. Virg. Inueni germana uiā: gratar̄
sorori. T. Liuius. Tuū sequētes currū Iouis optimi
maximi tēplum gratātes ouantesq; adire. Quidā exi
stimāt gratulari aliq̄n accipi ꝓ gratias agere: cū sci
licet diis īmortalibus gratulamur. Ego cēseo potius
ī priori significato accipi: quasi significatō sit uoluis
se illos nobis bn̄facere: idq; assecutos esse. Neq; hoc
miꝝ est: cū etiā deos salutem⁹ de hominib⁹ cōuenit:
nō diis. Quin ēt in religione nostra lignū sacratissi-
mæ crucis quod sensu caret salutam⁹ dūtaxat ī signi-
ficationem reuerentiæ. Gratūfacere uero & gratifi-
care licet idē plane esse uideant̄: nisi q̄ alteꝝ cōposi
tū est alteꝝ nō: tn̄ differūt. Nā gratūfacere est aliqd
minus: & significat obsequi. hoc ē quod uernacula
ligua dicim⁹ cōpiacere. Gratificari uero ē aliqd ma-
ius: & significat bn̄facere siue beneficia ꝯferre quēad
modū dii gratificantur hominibus. Vnde possum⁹ di
cere. Se tu me farai del bene me farai cosa grata. Si
mihi gratificatus fueris: gratū facies. Et fieri potest

ut gratificemur alicui:& tamen displiceamus potius q̃ gratũ faciamus.ut si ægroto aquã negamus:gratificamur quidẽ:& tñ molesti potius sumus q̃ gratũ faciamus.

Quid interest inter agere gratias & habere & referre.Agimus gratias uerbo:quod uernacula lingua dicimus regratiare.Habem⁹gratias aio:dũ scilicet memores sum⁹accepti beneficii.Referim⁹uero siue reddimus grãs facto.ut si tu me aliquo beneficio honestatus fueris:aut malo aliquo affectus: uicissim mihi aliqd boni mali ue retribuas:ut quasi sit quod superius dixim⁹paria facere.& quod uernacula lingua dicimus Io tela rendero:& ĩ bonã & ĩ malã partem.Seneca tñ uult maloꝝ reddi gratiã non referri: bonoꝝ uero ecõtrario referri & nõ reddi. Sed hãc differentiam solus ipse & cognouit & fecit.Cicero nunq̃ fere aliter dixit q̃ referre gratiã siue ĩ bonũ siue imalũ Quod aũt hæc differentia sit iter agere gratias & referre apertissime declarat Plancus ĩ epistolis Ciceronis.Immortales inqt ago tibi gratias: agamq; dũ uiuam.naꝫ relatuꝝ me affirmare nõ possum. Tãtis.n. tuis officiis nõ uideor mihi respõdere posse.Ecce ꝙ respondere officiis hoc ẽ satisfacere beneficiis ẽ gratiã referre quod aliq & ꝑsertiꝫ poetæ dicũt psoluer̃. Illud ãt quo ad elegantiã notandũ est:ꝙ dicim⁹semp agere gratias habere gratiã & grãs:& referre grãm Raro enĩ & fere nunq̃ repies referre gratias:Apud Ciceronẽ certe & Quintilianũ plane nunq̃. Itẽ illud animaduertendum est ꝙ diis nunq̃ referimus grãm

dicimus. Quis. n. referre diis gratiam possit? Agim⁹
gratias diis dicimus perraro: habemus aūt frequen-
ter: quotiens scilicet agnoscimus: nobiscum fatemur
beneficium nos ab illis accepisse. Ago gratias nūq̄
fere nisi apud poetas uel historicos inuenitur.
Ab ineunte ætate quid ꝓprie significat? A principio
ætatis hoc est a pueritia. Maximā enim gratiā atq̄
elegantiā habet hoc uerbū ineo: a quo fit ꝑticipium
iniens ineūtis. Dicim⁹. n: ineo fœdus: ineo pacē: ineo
societatem: ineo bellū: ineo pugnā: ineo uiā: quasi in
gredior & incipio. Vbi nota ꝙ semp fere dicit̃ de re
aliqua graui & magna. Nō. n. recte diceremus: ineo
opus: ineo libꝝ: ineo prandiū: ineo cœnam. Hinc fit
initium: quod est principiū alicui⁹ rei maioris. ut ini
tium libri. initium orōnis. Quod apte testat̃ Quint.
Quod latine inquit principiū uel exordiū dicitur: id
maiore quadā rōne græci uident̃ ꝓhemiū noiasse.
Quod a nostris mō initiū dicit̃. Propterea etiā hui⁹
uerbi ꝑticipiū quādo post se casū nō habet cū ma-
iorib⁹ quibusdā rebus poni solet: ut ineūte pueritia
ineūte ætate: ineunte adolescentia: ineunte uere: ineū
te æstate: ineunte hyeme: ineūte nouo anno. Nō aūt
diceremus ineūte die: ineūte nocte: ineunte cōuiuio:
ineūte ꝑlio: sed ineūte bello: & ineūte belli tempore.
Rursus aīaduertendum ē ꝙ ineo aliqñ significat cō
paro siue cōtraho: ut dicimus ineo gratiā: nō aūt di
ceremus ineo amorē uel beniuolentiam: sicut econ-
trario dicimus concilio mihi amorem: concilio be-
niuolentiam: non autem concilio gratiam. Et tamen

reconciliari & in gratiam redire idem sunt. Quàdo qui fuerāt ex amicis facti inimici iterꝝ in pristinaꝫ redeunt beniuolentiam.
Dicimus autē redire in gratiā etiam cū inanimatis. ut cum agello meo redii ī gratiam. Cicero. In gratiā cum noluptate redeamus. Præterea conciliamus nobis famam: honores: non autē inimus. Componit āt ineo ex eo & in præpositione: quēadmodum cum ad adeo. ut adeo Socratē. i. eo ad Socratem. Cū ante anteeo quod est præcedo: & iungiť taꝫ cū datiuo q̄ꝫ cū accusatiuo: ut anteeo te & anteeo tibi. Cū circū circūeo: quod interdum significat ire circū aliqd: Interdum circūdare & quasi obsidere. ut circuiuit militibus oppidum hoc ē circūdedit. Cuꝫ ob obeo quod aliquàdos significat exequor æ perago. ut obeo legationem: obeo munus mihi commissum. Aliquando significat morior. Quod qui moritur quasi exequatur & peragat mortem: quemadmodum etiam dicimus obiuit aliquem diem suum pro peregisse dieꝫ suum & uitam idest peregisse uitam. Interdum repitur siñ accusatiuo obiit idest mortuus est. quēadmodū etiā dicimus oppetiit & intelligimus mortē: & defunctus est & intelligimus uitam. Dicitur etiam defunctus a defungor. Quippe fūngor est officiuꝫ ac munus aliquod ago. ut fungor magistratu: fungor prætura: fūgor munere iudicis. Vnde fungor uita idest fungor munere & administratione gubernandi corpus & seruandi uitam. Quapropter defunctus officio dicitur qui finiuit officium: nec amplius eam administratio-

nem habet. Vnde dicitur defunctus munere prætorio: defūctus cura tribunitia idest qui finiuit officiū prætorium & tribunitium munus. Item defunct⁹ periculis qui finiuit & iam est extra pericula. Virgili⁹. O tandē magnis pelagi defuncte periclis. & corpora defuncta morbis non mortua: sed quæ iā finierūt morbos & sana sunt. T. Liuius. Defuncta morbis corpora salubriora esse incipere. Sic itaq; dicitur defunctus uita. idest qui finiuit administrationem uitæ & mortuus est. Cum inter similiter cōponitur eo & fit intereo: significatq; morior. Vñ interitus mors Cum per pereo: quod etiam significat morior. ut periit idest extinctus est. Item in magnam aliquam calamitatem incido. ut perii nisi me adiuues. quod uernacula lingua dicitur. Io son disfacto. Virg. Vt uidi ut periit: ut me malus abstulit error. Quod uerbum si cum de componatur fit depereo: & exigit accusatiuum: significatq; flagro amore alicuius. ut eā puellam deperibat. idest uehementer amabat. Cum ab abeo hoc est recedo. Cū ex exeo cuius significatio manifesta est.

Cum præ præeo quod ē antecedo. & īterdum apud poetas separatur. Terentius. I præ: sequar. Cū sub subeo: qđ significat suppono me alicui rei. ut subeo hanc prouintiam: subeo hoc onus. Interdū sicut supra dictum est significat in mentem uenio. ut Subiit cari genitoris imago. Cum re redeo d īterposita euphoniæ gratia quemadmodum fit redintegro. Significat autem redeo reuertor.

Cum con coeo abiecta n: quod aliqñ significat con-
iungor:ut Inter se coisse uiros. hoc ē īter se ɔiūctos
& quasi cōmixtos esse. Aliqñ significat ita misceri:
ut ex duob' aut pluribus fiat unum. ut duæ uocales
coeunt inter se. i. ex duabus fit una: ut reprehēdo re
prendo: Interdū coire cōcumbere. Vnde dicit' coit':
qd' ex duobus corporib' unū quasi fiat coeūdo. Iūgi
tur p̄terea eo cum inficias: & dicit' inficias eo: quod
est nego. Itē cuꝫ obuiā: ut eo obuiā. quod multis mo
dis dicit'. eo tibi obuiaꝫ. obuius tibi sum. obuio tibi
fero me tibi obuiā. obuium me tibi fortuna obtulit.
obuiam tibi processi.
Inter animū & aīam qd interest: Anima ē qua uiuiꝫ'
Anim' est quo sapimus. Sæpe tñ alteꝝ ꝓ altero po-
nit'. Plautus animam ponit pro flatu cum inquit. Fe
tet anima uxoris tuæ.
Præstare qd ꝓprie significat: Præstare aliqñ est dar'
siue concedere: ut presta mihi opem. i. da mihi opē:
& hoc loco deus p̄stitit talē animū hoc est cōcessit.
Aliqñ præstare est exhibere. ut p̄sta te uiꝝ bonum.
p̄sta te fortem uiꝝ: hoc est exhibe te uiꝝ bonum &
fortem: quod uernacula lingua dicimus. Fa che tu sia
uno bono homo: fa che tu sia uno ualente homo. In
terdum præstare antecellere. ut Terentius. Dii bo-
ni homo homini quid præstat: hoc est quantum ho-
mo homini antecellit: & habet nonnunquam ablati-
uuꝫ post datiuum: ut præsto tibi doctrina: idest ante
cedo te doctrina. & doctrina tibi superior sum hoc
est doctior te sum. Interdum præstare apud iuris-

consultos est prohibere ne alicui fiat aliqd incōmo di:& si non ꝓhibuerit satisfacere:ut uenditor debet p̄stare uitium rei quā uēdit:hoc est ꝓhibere atq; ef/ficere ne emptor dāni quid faciat alioqn satisfacere. Neq; id in alteꝝ modū ueꝝ ēt in nos ipsos. Cice. Cū id quod ab hoīe nō potuerit p̄stare euenerit:idest id quod nō potuerit caueri & ꝓhiberi. Propria aūt hu ius uerbi significatio est p̄stat:hoc ē melius & p̄stan tius est'unde fit p̄stans & p̄stantia. Præstat mori q̄ ī seruitute uiuere hoc est melius est. Cōponit̄q; p̄sto ex præ & sto. Significat aūt præ ualde: sicut in p̄po/tens. p̄celsus. p̄clarus. p̄longus. p̄ualidus & similib' Et præcox fructus qui ualde coctus ac maturus est ante tēpus. Vbi notandū est ꝙ præ maiorē in cposi tione ui; h; q̄ p. Plus. n. ē p̄potēs q̄ si dicerem' per potens quanq; aliqñ nullā hæc p̄positio a suo positi/uo diuersitatem faciat. ut p̄cludo:p̄morior:p̄cingo. hoc est claudo morior cingo. Cōponit̄ aūt sto cum aliis p̄positionibus. Cu; a & sto asto quod significat assisto:ut asto tibi. i. assisto tibi: p̄sens sum: ut astat hoc est adest & stat:ut arrectisq; auribus astat. Cum ante antesto:cuius significatio nota. Cū circū circū sto:quod similiter notā habet significationē. Circū/sto. n. est circūdo:& facit p̄teritū circūsteti:sicut fa/cit ēt circūsisto:quod significat inuado:& cū terror̄ quodam aggredior. Virgi. Circūstant aīæ dextra le/uaq; patentes. Nōnunq̄ ecōtrario hortādi causa po nit̄. Cæsar. Si quis grauiori uulnere accepto decide rat circūsistebant. hoc est hortabant̄ tela hostiu; ar/

centes. Cum ob obsto quod est contrauenio & ipe/
dio. ut illud mihi obstat. i. illud īpedit. Cuꝫ per psto
. i. fixus sto. ut perstat ī opinione. i. fixus stat & pma
net i opinione. Cū ex exto quod uerbuꝫ plurimū ele
gātiæ habet ī orone. Quippe existit atqꝫ extat unuꝫ
atqꝫ idem pteritū habēt: & significant eminet siue su
perest. Sed primum cum motu dicit: quasi ꝓdit uel
exurgit: hoc uero sine motu: quasi superstat. Cicero
Submersus equus uoraginibus non existit. Item nec
diu ulla uxor extitissꝫ. idē anguē ab ara extitisse. De
rebus quoqꝫ quæ ad mentē pertinēt existere dicimꝰ.
Cice. Existit hoc loco q̄stio difficilis De extare. Vir.
Stant circūfusa pruinis Corpora magna bouū: ꝯser/
toqꝫ agmine cerui: Torpent mole noua: & sūmis uix
cornibus extant. Hinc dicimꝰ. Extant pauci libri Va
ronis: hoc est supsunt: Et sicut de hoīe dicimꝰ supest
uel supstes ē. Sic de rebꝰ extat: ut memoria nō extat:
extat oro Ciceronis. Cū pro ꝓstat hoc ē in ꝓpatulo
ē. Vnde dicunt meretrices ꝓstare: hoc ē in ꝓpatulo
esse ad se oibus ꝓstituendū. Cū in instat quod aliq̄n
significat iminet: ut instat uer: īstat hyems. Aliq̄n ur
get. ut instat pyrrhus ut scribā: hoc ē urget. Cū sub
& sup substat & supstat: quoꝝ significationes manife
stæ sunt. Cū di distat. hoc ē differt siue remotum ē.
Cū re restat hoc ē supest. Cum con constat hoc est
manifestum ē. uel constat i ꝓprio eius significato ut
tantum constat quantum ualet.
Sisto nescio an a sto compositum sit. Significat aūt
sistere repræsentare. Habet præteritum steti: & supi

num statum. Dictumq; ab eo e ꝙ non tantum cõpa-
rere quis debet sed etiam manere. Vnde de iudicio
sisti hoc e de sistendo aliquem in iudicio. Cicero ad
Atticum. Des operam id quod mibi affirmasti: ut te
ante calẽdas ianuarias ubicunq; erim⁹ sistas. Proprie
tamen sistere e retinere: & quod uernacula lingua di
cimus fermare. ut siste gradum: siste fugam: siste la-
chrymas. Vnde fit stator. Et Iupiter stator dictus e:
qui Romulum rogantem ut fugam suorum sisteret
exaudiuit.

SPero quot modis dicitur? Multis. Spero non despe
ro. magna spe su3. non pua spe su3. capio spẽ de hac
re. ɔcipio spẽ de hac re. ducor ĩ spẽ hui⁹ rei. uocor i
spẽ igredior ĩ spẽ. colloco spẽ. repono spẽ. spes fixa
e. spes mihi e. non deest mihi spes. non desino spe-
rare. spem habeo. Nec nulla nec magna spe sum. ĩqt
Cice: Sed notandum hoc loco diligẽter ꝙ hæc duo
uerba spero & confido usurpantur frequentissime a
doctis uiris pro credo. & ideo capiuntur non solum
pro tempore futuro: sed etiam pro præterito & præ
senti. Pro futuro: ut spero ita fore & confido ita fo-
re. Pro pterito ut forti ut spero animo mortem tulit
& facile ut confido eum laborem tolerauit. Pro præ
senti ut scribo rem ut spero non utilem neq; ĩdignã
& laboro in re ut confido non inutili.

Cõmissu℞ qd ꝓprie significat? cõmittere aliqñ e in-
iungere aliqd faciendũ: & quasi cõmendare ut ɔmisi
tibi hoc negociũ. hoc e mandaui & commisi tibi ut

ad me uenires. Aliquàdo còmitter̃ ꝓcedéte negatiòe & sequéte ut uel q̃obrẽ significat pmittere: & semp capit̃ in malà partez: ut nò omittà ut aliqs me lace/ret. Cice. Nò omittas ut cù omnia tibi a nobis sup/peditata fuerint: tu tibi defuisse uideare. Idem alibi. Nihil tibi esse omittendù considerare debes. Quam obrem eoꝝ quos laudas te nò simillimù præbeas.
Vt qd ꝓprie significat: Vt aliqñ est còiunctio causa lis quéadmodù si dicamus. Còparo mihi diuitias ut alere familià possim: hoc est pp hàc causaz & hùc fi/nem compo diuitias ut possim alere familiam. Aliqñ nullà talé uim habet: sed ponit̃ dùtaxat elegàtiæ cà. ut Cice. Inuit⁹ feci ut C. Flaminiù de senatu eiicerẽ: nihil. n. aliqñ significat hæc orõ inuit⁹feci ut eiicerẽ nisi ìuit⁹eieci. Et Quin. Quis credat me fecisse: ut sti pẽ filio negarẽ. i. qs credat me negasse filio stipẽ: Sic hoc loco. Spero te nò omissuꝝ ut indignus uideare: idem est ac si diceret̃. Spero ꝙ nò uideberis idign⁹. Vt nonnùq̃ significat postq̃. ut apud Virg. Vt uidi . i. postq̃ uidi uel q̃primù uidi. Nònunq̃ quomodo ut apud eùdez. Vt uidi: ut perii. i. postq̃ uidi qùo pe rii. Vnde amicos siue hospites iterrogam⁹: ut uales: hoc é quomò uales. Aliqñ ét significat sicut: ut ego loquor ut rex. i. loquor sicut rex loqt̃. Aliqñ uelut: ut loquor ut rex. i. pinde ac si essem rex. Aliqñ ita: ut si dicà. Quottidie ad me hospites ueniùt: ut inci/piaz ià stomachari tantà frequentià. hoc est ita ut in cipià stomachari: uel pp quod uel quapp incipio sto machari: Aliquando significat ꝙ: ut non est opus ut

fugias idest q fugias.
Hic notandu3 q uelut ueluti & tanq differũt a sicut sicuti & uti. q illa imaginem significãt: hæc similitudiné. Vnde illa resoluunt p substãtiuu3: hæc p idem uerbũ. nã si dico tu ĩcedis uelut rex uel tanq rex: ita resoluit tanq si esses rex uel quasi esses rex. Si uero dico tu loqueris sicut rex & uti rex: resoluitur sicut rex loquit: uel uti rex loqtur.
Clarissimus qd pprie significat: clarus pclarus: splẽdidus: luculentus: & similia ĩproprie & p methaphoram dicunt p eo q tanq fulgore quoda3 gloriæ resplendeat. clarus poeta: splẽdidus eques: pclarus orator: lucul ẽtus homo. i. celeber & magni noĩs ac gloriæ. Præclarus aliqñ p bonus a Cicerone accipit. & lucul ẽtus p magnus. In philippicis. luculentũ uulnus accipit. hoc ẽ magnũ. alibi. O præclar custode3 ouiũ ut aiũt lupũ pclar. i. bonũ. In custode. n. bonitas potius q fama reqrit. Et in lælio. Cum illo uero quis neget actũ esse pclare: hoc est optime. qd ipse paulo post declarat cũ inqt. Cũ illo qdẽ (ut supra dixi) actũ optime est. Nobilis ãt & clarus in hoc differunt q clarus semp capit in bonã partẽ: nobilis uero aliqñ etiã in malam: & a nosco dicit quasi notus. Vnde & nobilis meretrix dicit & nobile scortum & nobilis iniuria. Quomõ etiã famosus accipit aliqñ. s. in bonã partẽ ut apud iuuenalẽ. Famosos eqtũ cum dictatore magistros. Aliqñ ĩ malã pro infami & turpi: ut famosa mulier & impudica. Gloriosus ẽt aliqñ significat plenum gloriæ. ut gloriosa mors gloriosa

uictoria. Aliqñ ostentationé gloriæ. ut apud Plautũ & Terentiũ miles gloriosus dicit. Iteʒ impiosus qui forti aio exercet impiuʒ:& q est ostétator impii. Vñ Torquatus dict᷑ est ĩpiosus ꝙ filiũ ob impium côté-tum occidit. Hoc loco notandũ ꝙ a uirtute non di cit uirtuosus:quo uerbo ĩpiti utunt. quéadmoduʒ ét græci απο της αρετης nõ faciunt adiectiuũ: sʒ cũ uirtute ꝑditũ dicer uolũt:dicũt σπουδαιον.i. studiosuʒ:quos Cicero imitat multis in locis ut in li bris ad Herẽniũ. Ideoqꝫ bonis uiris & studiosis ami cus erat.i.uirtute ꝑditis.

Videare cur poti᷑ dixisti qꝫ uidearis? Aiaduertenduʒ est ꝙ nõ mõ in epl'is & soluta orone:sʒ etiã in carmi ne ubi maior licentia é conari debét scriptores qꝫtũ fieri põt euitare frequentiã litteræ/s: naʒ in orone q dem r/littera sonoritaté quandã & pulchritudiné af-fert:ut si dicaʒ fundatoré romani impii Cæsarem. & apud Virg. Tantæ molis erat romanã ɔdere genté. Vnd'gruai aio Demosthenes orator ꝙ r litterã ꝓfer re naturæ uitio nõ posset:cũ uero industria & exerci tatione naturã supassʒ lætus exclamauit. εικοσ οιφε ρουτο ρκαταρορρε υρερου qđ latine dicit. En ti-bi affero r rerorizatũ. Ecõtrario uero s littera deho nestare si frequés sit oroneʒ uidet. Nam si humili & sũma uoce ꝓferat:sybilum generat:queʒ ut euitaret Virg. dixit. Imitis achilli ꝓ imitis achillis. Sic hoc loco si diceret optimis & clarissimis uiris indignus esse uidearis:nimia essʒ huius lræ inculcatio. Ideo ui deare potius dicedũ fuit. Sæpenumero tñ continget

ut etià nulla causa intercedēte doceare potius q̃ꝫ do
cearis & intelligare q̃ꝫ intelligaris dicatur. in qua re
standū est soli auriū iudicio quēadmodū a principio
diximus. Q uō latīe dicem⁹ & elegāter. Qui horamai
laere e sano: gia tre mesi nō gli e/morto niuno de pe
ste: quasi tutti gli citatini sono tornati alla cita. Solo
Mario elquale io amo dapo de te e/anchora a phale
ra. ma puro noi lo aspectamo domane o laltro: cossi
mauiso hogi e tre di el suo maestro hauēdo mādato
in quel di li suoi cagnoli e le sue bestiolette a casa.
ma q̃sto nō apartiene a te. Hic ià saluberrim⁹ est aer
nemo ià tribus mēsib⁹ pestilētia periit. ciues fere oēs
in urbē redierūt: dūtaxat mari⁹ quē ego sꝫ te diligo
adhuc phalerios icolit. eū cras aut pēdie expectam⁹.
Ita mihi nudiusterti⁹ pedagog⁹ ei⁹ nūciauit: cū eo die
catulos ei⁹ & gullos domū misisset. Sꝫ hoc nihil ad te
Hic. i. hac urbe. Significat. n. hic quēadmodum su/
pra cum de grāmatice tractaremus diximus locū ꝓ
ximum dicenti: istic locum proximū audienti: & illic
locum remotum ab utroqꝫ. Vnde si uolumus dicere
qui laere e/bono. dicimus hic uł in hac urbe salubre
est cælum. Li sono piaceuilissimi prati. Istic uł in su
burbano isto sunt amœnissima prata. De phaleriis
uero ubi Marius est loquentes. Coli e/sempre gran
copia de ucelli e de bestie. Illic siue in illo oppido
magna semper multitudo est auiū atqꝫ feraꝝ: In hoc
plurimi nostræ ætatis scriptores errant pro iste ista
istud. uel istic scribentes ille illa illud: uel illic. Misi
ad illam ciuitatem dicentes pro misi ad istam urbeꝫ.

Vrbs.n.locũ significat:ciuitas multitudiné ciuiũ.
Iam qd proprie significat:aliqñ nũc primũ: & quod uernacula lingua dicim⁹:ormai.ut hic iaꝫ saluberrimus est aer.Aliqñ accipit̃ pro tũc.Cicero.Ipsa uerba cõpone & quasi coagméta:quod ne græci quideꝫ factitauerũt iã neminem anteponés Catoni. Aliqñ significat p̃terea.Cicero.iaꝫ qs parétis tui singulareꝫ erga me beniuolentiã explicet:quod ideꝫ efficit iunctuꝫ cũ uero.ut Iaꝫ uero urbib⁹cõstitutis Iãiam defuturo tantũ dicit̃.i.mox.Et licet reperiant̃ cũ p̃sertiꝫ ut Iamiãq̃ manu tenet: & premit hasta.Resoluit̃ tñ ad futuꝝ.i.iamiam tenebit & p̃met.Aliqñ p indignationé dicit̃ ut apud Virg. Iamiaꝫ nec maxima Iuno: Nec Saturnus hæc oculis pater aspicit æquis. Ité p cõmiseratioņeꝫ.Salustius.Iãiam aio meo charissime frater:quanq̃ tibi ĩmaturo:& unde minime decuit uita erepta est:tamé letandũ magis q̃ dolédum puto. Item p exhortatioņé:ut Liui⁹.Iãiam erigite aio: tela sumite:obuiã ĩte hostib⁹:hétis ĩ manib⁹uictoriã.
Quæ differentia ẽ ĩnter salubré & sanũ:Saluber siue salubris dicit̃ quod saluti cõducit.ut aer:cibus:pot⁹ exercitatio:& similia. Sanus uero cui salus inest: ut homo & animalia.Salubre ẽ quod dat.Sanum quod accipit saluté.quéadmodum differũt ꝓsper & fœlix qa ꝓsper dicit̃ q dat ꝓsperitaté: fœlix q accipit̃:ut sidus ꝓspeꝝ dicit̃ sub quo natus est q fœlix significat̃ futurus.Fœlix igit̃ hõ dicit̃:dii ãt potius ꝓsperi.Similiter loca:actiones:successus: ꝓsperos diciꝫ⁹ Aliqñ tñ confundunt̃.ut Suetoni⁹ꝓsperam Cesaris

ualitudiné dicit.& Virg.Sis felix:nostrorq; leues qué cunq; laboré.Sic ét dicim^ interdũ sanũ cibũ:sanũ po tum.Et Salustius dicit:Genus hoĩu3 salubri corpor̃ In ep̃lis tñ seruanda in primis est uerbo℞ ꝓprietas. Notandũ aũt ꝙ capit̃ aliqñ cælũ ꝓ aere.Vnde dice re possum^hic ia3 aer ẽ saluberrim^:hic saluberrimũ est cælũ:hic est cæli siue aeris salubritas: cælum est clæmentius solito & similia.

Nemo ia3 trib^mensib^pestilẽtia periit.Liceret ne di cere:nemo ia3 tres mẽses pestilẽtia periit: An est ali qua differẽtia si tẽpus in ablatõ & in actõ ponat̃: In eruditi dicũt p ablatm̃ significari tẽpus interruptu3 & nõ:cõtinuatũ:ut si dicam^magni æstus fuerũt hoc anno:cũ non toto ãno s3 aliqua anni pte fuerint.Per actm̃ uero significari temp^continuũ sine interrup tione.ut Cice.Quanq; te Marce filii annũ iã audien tem Cratippũ. Marcus integrũ annu3 hoc ẽ singulis dieb^& sine intermissione Cratippũ audisset.Frustra excogitata est hæc differẽtia cũ falsa sit.Nã si in ac cusatiuo significaret̃ tẽpus ɔtinuũ nõ oporteret ad dere uel potius nõ liceret addere ɔtinuos.At Cice. ꝓ lege mãlia inqt.At hercule aliquot annos ɔtinuos ante legẽ gabinia3 ille populus roman^cuius usq; ad nostrã memoriã nomen inuictũ in naualib^pugnis p mãserat magna ac multo maxima pte nõ mõ utilita tis:sed dignitatis atq; impii caruit.& Virg.Hic iam tercentũ totos regnabit̃ annos.Si p actm̃ tẽpus mi nime interruptũ significaret̃ nõ oportebat adder̃ to tos.Dicendũ est igit̃ ꝙ indifferenter utimur ablatõ

more latino:& actō instar græcoꝝ.Nihilq̄ differt si dicamus audiui Platonē decē annis & decem annos audiui Platonē.Sed illud fortasse uerius ꝑciperetur cū de pte nō de toto tēpore loqmur non licere p ac cusatiuū loq:sed p ablatm̄.quale est ego hoc āno ad te ueniā idest aliquo tempore istius anni: quod non recte diceres hunc annum.

Illud ꝑterea notandū quod dicim⁹ ꝓximis diebus ue ni in africā: & Cicero qui his paucis diebus pōtifex factus est.& i futuro.paucis diebus erā domesticos tabellarios missur⁹.& triduo aut ad sūmū quatriduo perituꝝ.& Salustius.Legati triduo nauī cōscender̄ Hæc oia nō p supiors dies & p triduū & per paucio res dies exponenda sunt: sed intra supiores dies in tra paucos dies intra triduuꝫ aut quatriduum. Illud quoq̄ aiaduertendum q̄ aliqn̄ i hoc genere s̄monis omittim⁹plus ul' an̄.ut triduo q̄ꝫ ad te ueni ɔfeci oē negociū.i.triduo postq̄ꝫ ad te ueni ɔfeci oē negociū Et decē dieb⁹anteq̄ꝫ ad te uenirē accepam a Cæsare litteras:hoc ē decē dieb⁹anteq̄ꝫ ad te uenirē in urbē redierūt:hoc est reuersi sunt:possum⁹etiā elegantissi me dicere reuerterunt.

Secundū te qd ꝓprie significat:post te.Secundū.n. multa significat.Primo habet notissimū illū sensum: ut s̄m Platonē loquor.s̄ꝫ Pythagorā disputo.Aliqn̄ significat iuxta.Virgilius.Dulcibus illa quidē illece bris & plena s̄ꝫ Flumina.Sulpitius.Duo uulnera ac cepisse:unū in stomacho:alteꝝ i capite s̄ꝫ anrē:& s̄ꝫ flumina.i.iuxta aurē & iuxta flumina: quod ea rōne

sit:qa quod ꝭm a primo est:iuxta ē. Aliqñ significat post ob eandez rônem ut hoc loco ꝭm te.i.post te. Quintilian⁹. Nã quod unũ mihi ꝭm ptez fortuna ui debat͛ parasse p̃sidiũ:id ego supare ĩ illã sorte nõ po terã. Cice. Proxime autẽ ꝭm deos hoies maxime uti les esse. Secundũ ẽt accipit͛ ꝓ eo quod ẽ ꝓ:ut ꝭm te litem do:ꝭm me iudica.i.do litẽ ꝓ te:& tu iudica ꝓ me. & ꝓ in.ut ꝭm qetem.i.inter dormiẽdum. Cicero Secũdũ quietẽ uisus ẽ repẽte adesse.i.in quiete.

Incolit.i.habitat. & de exteris dũtaxat dicit͛. Hinc dicunt͛ inqlini & incolæ. Sũt autẽ incolæ & inqlini q ĩ alieno habitãt oppido:oppidani uõ q habitãt ĩ suo Eũ. cras aut pendie expectam⁹:qd significet pendie: Id qd᷑ uulgares dicũt post cras. Dicit͛.n.pendie de die seq̃nti crastinũ diẽ:dictũq; ẽ(ut qdã putãt)quasi pẽpto die uno. Cice.ad Atticũ. Facies igit͛ cras aut ad sũmuz pendie. Hinc dicit͛ dies pendi⁹:hoc ẽ dies ab hinc terti⁹. Cæsar ĩ cõmẽtariis. Q d᷑ si p te liceat pendino die cũ ꝓxmis hibernis ꝯiũcti cõem cũ reli qs belli casuz sustineãt. Vñ ꝯpendiare apud aliquos repit͛.i.in lõgũ de die in diẽ differre: Pridie uero & postridie quasi idẽ significãt qd heri & cras:dictũq; ẽ pridie quasi priori die:& postridie quasi posterio ri die. Sz notãdũ ꝙ magnã elegãtiam hẽnt hæc duo uocabl᷑a.pridie.n.nõ significat heri a die p̃nti:neq; postridie significat cras a die p̃nti:sz ab altero quodã die. Vñ pridie dicit͛ nõ solũ de tẽpoꝛ p̃terito:sed ẽt de futuro:& postridie nõ solũ de futuro sed etiã de p̃terito hoc est utꝝq; dicit͛ tã de p̃terito q̃z de futu

ro. De pterito sic. Pridie q̃ cæsar urbẽ intraret pfecti sũt ei obuiã patres. De futuro sic. Pridie q̃ iter igrediamur: petaꝫ a Cæsare cõmeatũ. i. die pcedenti quo Cesar urbẽ intrauit: & nos iter igrediemur. Iteꝫ postridie de pterito sic. Postridie q̃ Cesar urbẽ itrauit oẽs legati discesserunt. Et de futuro. postridie q̃ Cæsar discesserit mihi quoq erit abeundũ. Iungunt hæc aduerbia aliqñ cũ gtõ: ut pridie eius diei: & postridie eius diei. aliqñ nec q̃ hñt: nec gtm̃: sꝫ intelligit gtũs uel q̃. ut Venit ad me Chremes postridie clamitãs: hoc ẽ postridie ei9 diei quo hæc gesta sunt: ul postridie q̃ hæc gesta sunt. & cũ domũ tuã uenissẽ: ut te ɔuenirẽ audiui te pridie discessisse. i. pridie ei9 diei quo ad te ueni: uel pridie q̃ ad te ueni. Dicimus tñ pridie caleñ: & pridie nonas: & pridie ludoꝝ circensiuꝫ: & postridie nundinaꝝ.

Essendo io andato a casa per parlarglie me disse: torna domane da me. Cum domum ut eum conuenirem iuisseꝫ: dixit mihi postridie redeas male dicit: debet .n. dici cras redeas. Nunq̃ .n. dicim9 postridie ul pridie hui9 diei: sꝫ cras uel heri. sicut cras & heri non dicim9 de dieb9 iam pteritis aut futuris añ uel post pximuꝫ. Dicẽdũ itaq fuit: dixit mihi: cras redeas: ul mihi ut postridie redirẽ dixit: & nõ ut cras redirẽ dixit Intelligit .n. cras de die hũc quo loquor seqnti & nõ de crastino illi9 diei quo domũ iui. Ex pridie fit deriuatiuũ nomẽ pridianus a ũ: qd dicit nõ mõ de die pñti hodiernũ: sed de quolibet die aliquẽ diẽ pcedẽti. In quo significato accipit ẽt hestern9 a ũ. Terẽti9

Iure hesterno panē atrū uorent: nō de hesterno die dixit: sed de quouis die alteꝝ ꝓcedēte. Suetonius in uita Tiberii. Solēnibus ipsa cœnis & pridiana sæpe & semesa obsonia apposuit. Idē in uita Caii. Marcet iaꝫ stomacho pridiani cibi onere. Iuriscōsulti nostri tēporis multū a ueterib⁹ illis differentes exponūt po/stridie post tertiū diem: pridie ꝓ eo quod ē nup siue ꝓximis dieb⁹. Atqꝫ huius tā insignis erroris multos sequaces habet. cuius erroris auctor uidetᷣ fuisse con terraneus noster & fere ex matre gētilis Bartholus. Atq postridie nō format denoīatiuū postridianus si cut pridie pridian⁹. Sed pro postridiano utimur hoc uocabulo crastin⁹na uū. qđ significat non mō diē se/quentem hodiernum: sed ēt quēlibet alium diem se/quentē. Virg. Si uero ad solē rapidū lunasqꝫ seqntes Ordine respicies: nunqꝫ te crastina fallet hora: neqꝫ insidiis noctis capiere serenæ.

Nudiustertius qd ꝓprie significat: nudiustertius di/citᷣ de die ācedente diē hesternū: sicut nudiusquar tus de die ācedente dieꝫ tertiū: ut si hodie calendæ sint: & dicā nudius tertius ad te ueni ītelligitᷣ tertio caleñ: & si nudiusquartus quarto caleñ.

Cur ita dicuntᷣ nudiusterti⁹ & nudiusquartus: dicta sunt quasi nunc de die tertio & nūc de die quarto.

Procedimus ne amplius & dicimns nudiusqntus nu diussextus & reliqua: minime: Licet Plautus ꝑ licētiā his aliqñ usus fuerit. Nā ꝙ in philippicis legitᷣ nu/dius & tertiusdecimus error ē. Dicim⁹ itaqꝫ nudius tertius & nudiusquartus tātum: sicut biduo: triduo:

quatriduo tantũ: & binoctio trinoctio quatrinoctio tm̃. Cur nõ dicim⁹ nudiusſecundus quẽadmodũ tertius & quartus: ſicut dicim⁹ biduo triduo quatriduo. binoctio trinoctio quatrinoctio: qa ꝓ nudius ſecundus habem⁹ heri. Ideo nec ꝓ caleñ. dicim⁹. qa ꝓ ꝓo habem⁹ pridie calen.
Pedagogus dicit nõ ludi magiſter: ſed is quẽ domi tenem⁹ ad ſeqndos atq; erudiẽdos pueros nr̃os. Eſt ãt græcũ uocabulum dictum απο της παιδαγωγης hoc ẽ a puerorum educatione.
Nũciare qd ꝓprie ſignificat: nũciare ẽ uerbis alicuius abſentis aliqd ſignificare: & qđ triuiali lingua dicit mãdare adire. uerbi gratia. Mario ti mãda adire che p̃sto ſera qua. Mari⁹ nũciat tibi ſe ꝓpediẽ affuturu; Et tã is q nũcio rẽ ↄmittit: q; ipſe nũcius nũciare dicit. ut ſi Heli⁹ perottus libertus noſter nũcius a Mario ueniẽs dicat: nuncio tibi pyrrhe uerbis Marii: & Mari⁹ nunciat tibi uerbis meis. A nũcio nuncias dicit nunci⁹: & tã eu; q nunciat ſignificat q; id qđ nunciat. ut uenit ad me nunci⁹ tuus Heli⁹ perott⁹ libertus nr̃. Et nõ potui nõ ↄmoueri ob infelicẽ nunciu; de obitu Camillæ ſororis tuæ. hoc ẽ ob infelix nouũ. Serui⁹ grãmatic⁹ ſcribit ꝓ nouo nunciũ in tertio genere dici. Sed ubi id repperit ipẽ ſi põt dicat.
Catuli & pulli q ꝓprie ſũt: Catuli l; a canib⁹ dicti ẽe uideãt: ſignificãt tñ nõ ſolũ filios canũ: ſ; oiu; ferarũ: uñ & muriũ catuloſ legi;⁹ pulli uõ pecudũ dicũt ut pulli equorum mulorum: aſinorum: & ſil'iũ. foet⁹ auiũ: ſiue piſciũ q; q; hoc ultimũ gen̄rali⁹ nom̃ ſit. uñ fetificar̃

accipimus ꝑ parere & fœturā ꝑ ptu q̇ ad oīa aialia muta ptinent: ceruoꝝ capreaꝝ capoloꝝ damaꝝ lepo rūqꝫ & similiū hinnulos dicim⁹. Serpētū catulos. ut Virg. de colubro. Catulos tectis atqꝫ oua relinq̄ns. Dicunt̄ ēt catuli īmaniū pisciū q oua nō edunt. Re/ pit̄ tñ aliq̄n pullos de auib⁹ dici. A. Gell. Pullis iam plumātib⁹. idē. Pulli ēt tūc i uolucres erāt. uñ pulla stra apd̄ Varronē dicit̄ q̇ ē pua adolescēsqꝫ gallina. Nomina. n. in aster diminutiua sunt sæpenumero ut surdaster q male audit: nō tñ omnino surdus ē: & re caluaster q nō toto capite sed sola frōte caluus est. Nihil ad te qd ꝑprie significat. Alñ ītelligit̄ ptinet. sicut hoc loco & signif. nihil ad te ptiēt: aliq̄n signif. nihil ē ī ꝯpatiōe tui: qd̄ uernacula ligua dicim⁹ nō ha afar̄ niēte cō teco ut si dicā. Quitiliano e eloq̄nte: ma nō ha afar̄ niēte cō Tullio. Quitilian⁹ ē eloquēs: sꝫ nihil ad Ciceronē. Helia potta e bella: ma nō ha afa re niente con Penelope perotta. Helia perotta ē pul chra sed nihil ad Penelopē perottā. Cic. Lucium uo lo quē cognouimus uiꝝ bonum & non illitteratum: sed nihil ad Persiuꝫ: idest nihil in comparatione Per sii. Terentius. Est ne Thais ut fertur forma. Sane nihil ad nostram hanc. hoc est nihil fere ad compa/ tionem nostræ.

q Vomodo latine dicemus attende a star sano & apparechiate a tornare. O beato e iucūdo quel di nel quale te potero abraciare e basare. Cura ut ua leas: teqꝫ ad reditum para. O felicē illum & uere iu cunduꝫ diē quo te āplecti oscularīqꝫ poterim⁹. Vale.

Cura ut ualeas.hoc eſt da opa3 ut ualeas.Interdum
dicimus cura ualitudiné tua3. Dicimus ét curæ tibi
ſit ualitudo tua:& curã habeas ualitudinis tuæ.Cu/
rare aũt a cura dicitꝫ:ꝙ ea quæ curamus cũ quadam
animi ſollicitudine agere uideamur. Eſt.n.cura ani/
mi ſollicitudo:dicta quaſi corura. ꝙ ſcilic3 cor urat
Ponitꝫ tñ cura ꝓ ſtudio & diligentia:ut ſtudiis litte/
raꝵ oi cura incũbo atqꝫ induſtria.O fœlicé illum &
uere iucũdum die3 cur potius in actõ dicimus ꝙꝫ in
uocatiuo cũ aduerbio ſemp ſoleat iungi uocatiuus.
Multis mõis ſolemus ponere o aduerbiũ.Aliqñ cu3
noĩatiuo.Virg.O fortunati quoꝵ iã mœnia ſurgũt.
Aliqñ cu3 actõ.ut O fortunatos nimium ſua ſi bona
norint Agricolas.Iungim᷑ ét o cũ prima & ſ̃a pſona
ut o me miſeꝵ o te infœlicé.Aliqñ cũ noĩatiuo:ut o
ego ĩfelix q alioꝵ culpa huc redactus ſum . Aliqñ o
ꝑtermittitꝫ:& tñ ſ̃mo eãdé ui3 habet. ut indignũ faci
nus ꝓ eo quod é o indignũ facinus.& Cicero homi
nem neqꝫ pro o hoĩem nequam.
Et uotandum ꝙ nõ eſt aduerbium uocandi ĩ his lo/
cis:ſed uel miſerandi uel ĩdignandi.
Oſculari ab oſculo dicitur.Oſculũ aũt interdũ ſigni
ficat paruũ os.Eſt.n.diminutiuũ huius nois os oris
Interdũ ſignificat qđ baſiu3 dicim᷑ :eo ꝙ baſiatis re
ſtringuntꝫ labia:& os diminuitꝫ.Hoc autem iter oſcu
lu3 & baſiũ ĩtereſt: ꝙ oſculũ pii amoris eſt & carita/
tis ſine aliqua cogitatiõe libidinis.ut patris i filiũ: &
filii in parẽtes.Baſiũ uero laſciuũ eſt & inter amãtes
Eadé quoqꝫ differẽtia é inter baſiar̃ & oſculari quãqꝫ

osculari & osculum aliquãdo etiã in lasciuã capiant Suauiare etiam & dissuauiare significat osculari: & i utrãq3 ptem accipit. Et suauiũ dicit basiũ a suauitate ut opinor dictũ: & iõ magis pprie ĩ lasciuã parté accipiendũ est. Plaut' meum suauiolum dixit: meum suaui olum mea suauitas.

q Vomõ latine dicem'. Data ĩ uiterbio adi uitino ui de octobre mille quattrocento sessantaocto: Viterbi quarto calen. nouẽbris. Anno salutis millesimo quadrigẽtesimo sexagesimo octauo. Cur poti' uiterbii q̃3 uiterbio scribendũ est: Vtroq3 mõ scribi potest recte. Et pponit aliqñ hoc uerbũ datæ: subintelligiturq3 litteræ. Quod si datæ non ponat: nihilo minus intelligit id uerbũ. Itaq3 litteræ tradũt tabellario i urbe: brũdusii in castris: in littore. apud ephesum: in tusculano. Et sicut dicere possumus accepi litteras quas romæ siue in urbe liberto meo dedisti: ita possum' in calce litterãꝝ scribere Romæ. hoc est datæ sunt lr̃æ romæ ĩ urbe ĩ castris & reliqua. Sicut ẽt quẽadmodũ dicere possum'. Accepi lr̃as quas liberto nostro ad me ex urbe siue ex castris siue brundusio dedisti. Ita possum' dicere. Datæ ex castris: ex urbe: brundusio. Roma itaq3 potes si uelis ponere. Datæ siue scriptæ. Et potes ẽt omitere noĩa ẽt oppidoꝝ: uñ scribunt in gtõ siue ablatõ ponere potes: hoc ẽ cũ significatione ĩ loco aut de loco: ul' in dtõ & i ablatõ si sint tertiæ declinatiõis. Quod si tm̃ pluraliter declinant in ablatõ tm̃. Si uero ɔposita sunt: in ablatõ cũ ppositione in: uel apud: uel ex: ut i mon

te alto. Potes etiã dicere domi: ruri: militiæ: bell. & domo rure militia: bello.
Quarto caleñ. nouẽbr̃ qd ꝓprie significat: aut q̃ sũt caleñ & unde dicunt̃: Quarto caleñ. nouẽbris significat añpenultimũ diez octobris. Vnusquisq; .n. mẽsis diuidit̃ in calẽdas: nonas: & idus. Primus dies uniuscuiusq; mẽsis dicit̃ calẽdæ in numero plurali. Dictæ ãt sunt calẽdæ απο του καλω quod est uoco ꝙ eo die minor põtifex calata hoc ẽ uocata in capitolium plebe iuxta curiã calabrã q̃ ædib⁹ Romuli ꝓpĩqua erat: quot dies a calẽdis ad nonas supessent ꝓnũciabat. Vnde & ipsa curia calabræ nomẽ accepit: & classis appellata: ꝙ oĩs in eã populus uocaret̃. Dies uero q est añ caleñ. hoc ẽ ultim⁹ dies p̃cedẽtis mẽsis dicit̃ pridie caleñ. quasi primo die añ caleñ. q uero añ hũc diez ẽ: dicit̃ tertio caleñ. ꝙ terti⁹ sit a caleñ. Sic p̃cedẽs hũc quarto caleñ. & hũc rursus p̃cedens qnto caleñ. quousq; ad idus pueneris.
Nonæ uõ q dies sunt: aut uñ dicũt̃. Ex .xii. mẽsib⁹ in quo ãnus distribuit̃ quattuor nonas hẽnt octauo die mẽsis. s. marti⁹ maius iuli⁹ & october. Reliq uero mẽses nonas habẽt qnto die. Vñ & quattuor mẽsib⁹ supradictis primus dies ẽ caleñ. Secundus sexto nonas: tertius qnto nonas: quartus quarto nonas: qntus tertio nonas: sextus pripie nonas: septimus nonæ. In cæteris uero mẽsib⁹ prim⁹ dies caleñ. Secũdus quarto nonas: tertius tertio nonas: quartus pridie nonas qnt⁹ nonis. Notandũ. n. ꝙ queadmodũ nõ dicim⁹ nudius secundus sed heri nudiustertius & nudius quar

tu . ita nõ dicimus ꝑo caleñ: ꝑo nonas: ꝑo idus. sed pridie caleñ: pridie nonas: pridie idus. & postea tertio nonas terrio caleñ: tertio idus: & sic de reliquis. Dicunt͠ aũt nonæ quasi nouæ ꝙ eo die minor pontifex numeꝝ dieꝝ q ad nonas superat calãdo hoc est uocãdo populũ ꝓdebat: ꝙ post nouã lunam oportebat nonaꝝ die populares q i agris erãt in urbẽ ↄflue re: causas feriaꝝ a rege sacroꝝ accipe: & qd eo mẽse faciẽdũ esset intelligere. Vñ nonæ dictæ quasi nouæ initiuꝫ obſuationis: uel ꝙ ab eo die ad idus semꝑ nouẽ dies cõputantur.

Idus q sunt: aut unde dicunt͠: Vnusqsq; mensis habꝫ octo idus. Vnde in supiorib⁹ quattuor mẽsib⁹ martio maio iulio & octobre q sex habẽt nonas: idus est qn todecimo die mẽsis. in cæteris uero q quattuor habẽt nonas die tertiodecimo. Vñ illis quattuor octauo die incipim⁹ dicere octauo idus: & sequẽti die septimo idus: & sic de incepſ. vi. v. quarto: tertio: idus: pridie idus: & idib⁹. in cæteris uero mẽsib⁹. A sexto die icipim⁹ dicer̃ octauo idus: & septimo die septimo idus: & octauo die sextoidus: & sic deinceps.

Finitis idibus si sint menses ianuarii uel augusti uel decẽbris: qa hi mẽses habẽt unum & triginta dies & dũtaxat quattuor nonas: dicim⁹ statim. xix. caleñ septẽbris si augustus sit: uel ianuarii: si sit mẽsis decẽbris uel februarii si mẽsis ianuarii sit. Quippe is dies est decim⁹ octauus ante caleñ. Et cuꝫ ultim⁹ dies dicatur pridie caleñ. penultim⁹ tertio caleñ. añpenultiꝫ⁹ quarto caleñ. & sic de cæteris merito hic erit. xix. caleñ.

Si uero ſit menſis februarii:ſtatiꝫ poſt idus dicimus ſextodecimo calen.martii:niſi forte ſit biſext⁹. Tūc .n.qa februari⁹ hēt noue & uiginti dies:& quattuor nonas dūtaxat ſtatiꝫ poſt id⁹ dicim⁹.xvii.caleñ.mar/tii.Si aūt ſint mēſes aprilis:iunii:ſeptēbr̄ & nouēbr̄: q.xxx.dies habēt:& dūtaxat quattuor nonas: ſtatim finitis idib⁹dicimus decimo ſeptimo caleñ. iunii uel auguſti uel nouēbris uel decēbris. Qđ ſi reliq menſes fuerint hoc ē marti⁹iuli⁹& october:qui dies.xxx. habēt & nonas ſex:ſtatim poſt idus dicim⁹.xviii.caleñ.aprilis aut iunii aut auguſti aut nouēbriſ.Quod ut ſumatim colligaẗ ſit hæc regula.Mēſes q unuꝫ & triginta dies habent:ſi quattuor nonas habeant incipiunt a.xix.caleñ. Si ſex habeāt nonas.xvii.caleñ. Februari⁹ ſemp a.xvi.caleñ.incipit:niſi ſit biſextus Reliq mēſes a.xviii.caleñ.incipiūt.

Idus āt nomē a tuſcis trāſlatū eſt.Dicunt.n.illi item quod uerbū interp̄tanẗ Iouis fiduciā.Nā cū Iouē accipia'm⁹ p lucis auctore.unde lucetius a ſaliis/uocaẗ: & cretēſes φοσφορον uocitant:romani quoqꝫ die/ſpitrē dici patrē appellauerūt:optimo iur̄ is dies itiſ hoc ē iouis fiducia uocaẗ.cuius lux non finiẗ cū ſolis occaſu:ſed ſplendorē diei & noctis continuat pp claritatē lunæ: quod ſemp ī plenilunio hoc ē medio mēſis fieri ſolet.Alii exiſtimāt idus.quaſi uidus a uidēdo dictas eſſe u littera detracta: ꝙ tūc plena luna uideaẗ.Melius tñ diceret απο του ειδειν deriuari quod ſignificat uidere:& hinc tractū eſt uideo addi/ta u conſonante. Sunt q exiſtimnat idus dici απο

τοῦ εἰδους hoc est a specie: q eo die lunam ple/
nissimaȝ speciem ostendat. Alii censent ab Ioue idus
dici: qa omnibus idibus Ioui immolat: hanc idulam
tusci uocant. Nōnulli quod ueresimilius ē opinant
idus uocari: q is dies diuidat mensē. Iduare. n. etru/
sca lingua ē diuidere. Vñ uidua dicta ē quasi uiro di
uisa. Hoc loco notandū est q hac mensiuȝ diuisione
soli latini utunt: cæteræ. n. natiōes dūtaxat ī dies &
septimanas mēses distingūt. Vñ Cæsar August᾽ ut
erat faceto ingenio cuȝ aliquos nō soluturos existi/
mabat: ad caleñ. græcas soluturos aiebat. i. nūq̄ꝫ so
luturos cum nullæ sint apud græcos caleñ.
Illud quoqꝫ notāduȝ est qđ dicim᾽ tertio caleñ. idus
& nonas: tertio caleñ: iduū & nonaꝝ. Item pridie ca/
leñ. Itē pridie calendaꝝ: postridie caleñ. & postridie
calēdaꝝ. Item tertio caleñ: & ad tertium caleñ. & ad
quartum caleñ. Hoc tamē interest inter tertio caleñ
& tertium caleñ: & similia: qa ꝓ tertio caleñ quarto
caleñ & huiusmōi determinat᾽ dies & certus signifi/
cat: q est tertius aut quartus a caleñ. Per illud uero
quod dicit ad tertiuȝ aut ad quartuȝ caleñ nō intel/
ligi ipsuȝ tertiuȝ diē aut quartū a caleñ. nec aliquem
tertiū diē: sed diē aliquē illi ꝓpinquū. & pinde est di
cere ad tertium caleñ: ac si dicerem᾽: circiter tertiuȝ
caleñ. Pōt tñ aliqñ poni ad tertiū siue quartū caleñ.
ꝓ ipso die tertio aut quarto calēdaꝝ: ut si dicam ab
hoc die usqꝫ ad quartū idus decē dies intersunt.
Nec illud p̄termittendū est qđ dicim᾽ caleñ ianuarii
& ianuarias: februarii & februarias: martii & martias

Aprilis dũtaxat & nõ aprilias. maii & maias. iunii & iunias iulii iuliaſ & qntilis. auguſti & auguſtias & ſextilis. ſeptẽbris & ſeptẽbrias & ſeptẽbres. octobris & octobrias & octobres. nouẽbris nouẽbrias & nouẽbres: decẽbris decẽbrias & decẽbres

Cur iulius & auguſtus dicunt̃ qntilis & ſextilis: Rogare potius debuiſti cur qtilis & ſextilis iulius & auguſtus dicant̃. Illa. n. hoꝝ menſiũ ꝓpria nomina fuere: hæc poſtea impoſita ſunt. Veteres dũtaxat decẽ mẽſes habuere: eratq̃ apud eos ann⁹ trecẽtoꝝ quattuor dieꝝ. Sex. n. mẽſes. i. aprilis. iunius. ſextilis. ſeptember nouember decẽber ſinguli triginta dies habebant. Reliqui uero quattuor hoc eſt marti⁹ maius qntilis october unũ & triginta ſinguli dies ↄtinebãt Hãc anni ordinationẽ primus Romulus fecit: & primum mẽſem genitori ſuo Marti dicauit: & ab ei⁹ nomine martiũ appellauit. Secundũ uocauit aprilẽ uel a ſpuma quam græci αφρορ uocant. Vnde Venus αφροδιτη dicitur ꝙ ex ea orta credat̃. & ſic cum aſpiratione ſcriberet̃ haprilis. Quippe ex Venere natus eſt Aeneas. Et ideo primi duo mẽſes anni iure uidẽtur dicati Marti & Veneri geminis romanæ urbis procõditoribus. Vel aprilem dixit quaſi aperilẽ eo ꝙ hoc mẽſe & cælum quod nubibus obductum fuerat: & mare quod cluſum fuerat nauigantibus: & terræ quas imbres: niueſ: glacies contexerãt aperiantur. Quinetiã arbores frugeſq̃ ꝑturiant. Vnde Virgilius inqt. Et nũc oĩs ager: nũc omnis ꝑturit arbos Nunc frondent ſiluæ: nunc formoſiſſimus annus.

T[...]tium mensem & quartuꝫ Romulus maium & iu
nium appellauit: ꝙ cum populum romanum in maio
res iunioresqꝫ diuisisset: ut illi consilio: armis rempu
blicam tutarentur: in honorem utriusqꝫ partis duos
menses censuit nominandos esse. Aliqui tamen pu/
tant maium a Maia Mercurii matre ita dici: ꝙ hoc
mense mercatores omnes Maiæ Mercurioqꝫ sacrifi
cabant. Iunium uero dictum esse primo iunoniũ: de
inde post longum tempus detracta no iuniũ dictuꝫ:
siue ꝙ ædes Iunoni monetæ caleñ. iunii dedicata ẽ
siue ꝙ hic mensis Iunoni sit sacer. Alii tamen existi/
mant iunium a Iunio Bruto appellatum esse qui pri/
mus romæ consul fuit: ꝙ caleñ iunii expulso Tarq
nio sacrum in monte ælio fecerit. Calendæ iuniæ di
ctæ sunt fabariæ quia hoc(mense adultæ fabæ sacri/
ficiis adhibeantur. Hinc sequitur Quintilis sic di/
ctus ꝙ in ordine quĩtus sit. Deinde sextilis: ꝙ sit sex
tus. Postea september october nouember & decem/
ber: ꝙ sit septimus octauus nonus & decimus. Cæ/
terum quintili iulii nomen in honorem iulii Cæsaris
positum fuit legem ferente Marco Antonio consu/
le: ꝙ eo mense procreatus esset Iulius Cæsar. Simili
ter sextilis appellatus est augustus senatu ei hunc
honorem decernente: ꝙ eo mense primum consula/
tum iniuisset: triumphos tres in urbem intulisset: &
Aegyptum in potestatem populi Romani redigis/
set. Statuerat etiam Domitianus ut nomine suo
october uocaretur: sed post mortem eius id nomen
tãquam infaustum ex omni ære & saxo deletum est.

Poſt Romulum Numa Pompilius aliquàto pe[illegible]or
huic anno qnquaginta dies addidit:qbꝰadiecit alios
ſex retractos ex ſingulis illis ſex mẽſibꝰ q.xxx.habe
bant.Et ex his cõſtituit duos alios mẽſes: quos his
decẽ ꝑpoſuit:uocauitqꝫ primũ ianuariũ:tanqꝫ bicipi
tis dei menſem reſpicientẽ ac ꝓſpicientẽ trãſacti an
ni finem & futuri principiuꝫ. Secunduꝫ dicauit Fe-
bruo deo luſtrationum uocauitqꝫ februariũ:ꝙ ciui-
tas eo menſe luſtrabatur. Poſtremo Caius Cæſar.
ccclxv.dieꝝ annũ conſtituit: quo ſpatio addito qua
drãte ſol zodiacũ circuit.& ne quadrãs deeſſet ꝯſti-
tuit:ut quarto quoqꝫ anno ſacerdotes q curã de mẽ-
ſibus ac diebꝰ habebãt:unũ intercalarẽt diẽ añ qnqꝫ
ultimos menſis februarii dies: idqꝫ biſextũ noiauit.
Vnde dicit̃ menſis: græcũ uocabuluꝫ ẽ.Illi.n.μῆνα
dicunt.Annus unde dicit̃: Quidã exiſtimãt ab an di
ctum eſſe:quod uerbũ antiq dicebãt ꝓ circuꝫ: unde
dicit̃ ãbio.i.circũdo.Et Cato an terminuꝫ dixit pro
circũ terminum:ꝙ annus in ſe ipm̃ reuoluat̃.qa ſol
ſemp ab eodẽ ad eũdẽ terminũ.reuoluat̃. Vñ Virg.
Interea magnũ ſol circũuoluit̃ annuꝫ.Annuꝫ ſalutis
dicimꝰ:quo deus optimꝰ maximꝰhumanũ genus lega
to filio ſuo a ꝑpetuo exitio liberauit.Et queãdmodũ
ueteres olim ꝑ olympiades:& romani ꝑ cõſules tem
pora diſtinguebant:ita nos ꝑ ãnos q annũ ſalutis ſe-
quunt̃ diſtinguimus: a quo tempore agit̃ nunc annꝰ
milleſimus quadringenteſimus ſexageſimꝰ octauus.

d A nunc totaꝫ epiſtolã. Nicolaꝰ Perottus põt.
Sypontinꝰ Pyrro perotto fratris filio.S.P.d.

R[illegible]itæ mihi fuerunt lr̃æ tuæ: quæ magnã nobis uoluptatem attulerunt. Ex his.n.intelleximus & tibi bene esse: & me abs te nõ modo diligi: sed ẽt uehementer amari. Ego quoq mi pyrrhe amo te mutuo: teq non secus ac uitã ꝓpriam carꝫ habeo: & cũ sine te sum dimidio animæ meæ carere uideor. Quod nisi dignitatis meæ rõnem haberẽ: aduolarem mox in suburbanũ tuũ: meq una tecũ cũ ꝑdiolis tuis & pomariolis & ouiculis oblectarẽ: legerẽq tecum holuscula: decerperẽ uuas: colligerẽ poma: adessẽ uindemiæ: mustum de lacu degustarẽ: nec ab his quæ agere fere oẽs hoc tẽpore cõsueuerunt abstinerem. Luderem ẽt interim tecum ludis nõ iniocundis: nõ scꝫ in cãpo saltu aut pila aut gladiatoriis ludis: siue aliis quæ lassum ac defatigatum reddere corpus cõsueuerunt: sed p siluas & colles & saltus & nemora tecum deãbulans: ac lusus tuos sinu gerẽs: ipsas ẽt camœnas ad ludum excitarẽ: ubi nemo esset q nos licentia accusaret. Et si qs esset: facile ipsam solitudinem accusaremus. Sed postq̃ uenire ad te ipse nõ possum: par est ut tu ad nos reuertaris. Quod si feceris: oĩa nobis ex sentẽtia succedẽt. Neq.n.possum de te absente posthac non esse sollicitus: & tibi adhuc adolescenti ne dicam puero aliquãdo nõ timere. Quod in dies magis optimarꝫ artiũ studiis incumbas: gaudeõ mirꝫ in modũ & tibi gratulor: ac deo grãs ago: q̃ talem tibi mentem ꝑstiterit: teq spero nõ cõmissurꝫ: ut patre atq auo tuo optimis ac clarissimis uiris indignus esse uideare. Hic iã aer saluberrim⁹ est. Nemo

laȝ tribus mensibus pestilētia periit. Ciues fere [illegible] in urbem redierūt. Marius dū taxat quē ego secūdū te diligo adhuc phalerios incolit. Eum tñ cras aut pen die expectam⁹. Ita mihi nudiustertius pedagogus ei⁹ nunciauit: cū eo die catulos eius & pullos domū mi-sisset. Sed hoc nihil ad te. Cura ut ualeas: teq; ad re ditum para. O felicē illum & uere iucundū dieȝ quo te amplecti osculariq; poterimus. Vale.

Datæ Viterbii quarto caleñ. nouēbris. Anno salutis M. cccclxviii.

f Ratris filius potest ne recte nepos appellari?

Nepos ꝓprie dicit̄ filii aut filiæ fili⁹. Vñ auus & nepos sunt relatiua. & sicut nepotis fili⁹ dicit̄ ꝓne pos: ꝓnepotis filius abnepos: ita aui pater dicit̄ pro-auus: & ꝓaui pater abau⁹. Tñ Aurelius Augustin⁹ & Hieronim⁹ & alii recētiores alioqn docti & excellen tes uiri usurpāt nepotē ꝓ filio fratris: eumq; ex fra-tre siue sorore nepotem uocant: quos ego ut in aliis plerisq;: ita in hoc libenter sequor: cuȝ id nequaq̄ȝ a ratione alienū esse uideat̄. Quādoquidē patrui fratꝝ filios diligūt instar nepotū: suntq; quasi auoꝝ loco. Vnde fratres matꝝ auūculi dicunt̄: quod uerbum ab auo certe diminutiuū est. Quod si parentum fratres auunculi sunt: ꝑfecto soroꝝ filii sunt nepotes. Licet itaq; mihi te appellare mō fratris filium: mō ex fra-tre nepotem.

Illud postremo Quintiliani ī calce opis ponendū exi stimaui plurima a nobis ꝑ mutationē figurari deber̄ ut scio non ignoro. non me fugit. non me p̄terit. qs

nei ..nemini dubium est etiã ex ꝓximo mutari licere. Nã & intelligo & sentio & uideo & ꝑspicio sæpe ideꝫ ualent quod scio.

Peroratio

Sed satis superq; euagata est oro nostra: tẽpus est ut receptui canam᷒. Habes Pyrrhe fili quẽ maxime oium: & quomõ imitari debeas. Habent tua quoq; causa p̃ceptores quã in erudiendis pueris atq; adolescentib᷒ uiã tenere: quomõ eos docere: qũo examinare: & quæ meliora sunt i primis tradere debeãt. Supest ut consilium meũ toto aio sequaris: & q̃tum fieri potest nitaris ad optima. Quod si (ut spero) feceris: nõ dubito te breui tẽpore supis iuuãtib᷒ in sũmũ uirꝝ euasurꝝ. Vale.

Nicolai Perotti Pont. Sypontini
ad Pyrrhuꝫ Perottuꝫ nepoteꝫ
ex fratre suauissmuꝫ Ru
diméta grãmatices
suuꝫ hic testã
tur fineꝫ
Impressioniq;
Regii tradita p Alber
tuꝫ de mazalibus & Angelum
de rugeriis. Anno salutis. M.cccclxxxvii
quarto idus octobris.

REGISTRVM
a.b.c.d.e.f.g.h.i.K.l.m.n.o.p.q.r.s.t.u.x.
quaterni oẽs sunt: excepto p x lr̃aꝫ signato duerno

